

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

**Kampanologický průzkum horských oblastí děkanátu Frýdek pomocí
moderních technologií**
Magisterská práce

Autor: Tomáš Foldyna
Studijní program: N7105 Historické vědy
Studijní obor: Archivnictví
Vedoucí práce: doc. PhDr. Věra Němečková, Ph.D.

Hradec Králové, 2015

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Zadání magisterské práce

Autor: Bc. Tomáš Foldyna

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví

Název závěrečné práce: Kampanologický průzkum horských oblastí děkanátu Frýdek pomocí moderních technologií

Název závěrečné práce AJ: Campanological Research of Mountain Areas in Deanery of Frýdek by Means of Modern Computer Technologies

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Stručný obsah: Diplomová práce vychází z bakalářské práce, jež měla za úkol zpracovat pouze farnost Morávku, nyní je oblast rozšířena o pět farností, což umožní rozpracovat vznesené hypotézy.

Metody zpracování: analýza, syntéza, heuristika, orálně-historický průzkum, komparace, terénní výzkum.

Literatura nebo archivní fondy: archivní fond děkanátu Frýdek, archivní fondy jednotlivých farností (Morávka, Dobrá, Jablunkov, Mosty u Jablunkova, Horní Lomná, Střítež), archivní fondy NPÚ Brno.

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví, Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Věra Němečková, Ph.D.

Konzultant:

Oponent: Mgr. Martina Bolom-Kotari, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 23. 08. 2012

Datum odevzdání závěrečné práce: 02. 01. 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou práci vypracoval pod vedením vedoucí magisterské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové 2. ledna 2015

*Děkuji doc. Věře Němečkové, Ph.D., vedoucí mé práce, a všem, kteří mi
jakkoliv pomohli k zdárnému sepsání tohoto díla.*

Anotace

FOLDYNA, Tomáš. *Kampanologický průzkum horských oblastí děkanátu Frýdek pomocí moderních technologií*. Hradec Králové, 2015. 208 s. Magisterská práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta.

Magisterská práce mapuje současný stav zvonů v jednotlivých farnostech horské oblasti děkanátu Frýdek pomocí terénního výzkumu. Zvony byly dokumentovány zvukem i obrazem. Rovněž je však v práci zmíněna stručná historie farností a zvonů, a to i na základě jedinečného pramene jako je zaznamenaná pamětnická výpověď.

Klíčová slova: zvony, kampanologie, záznam zvuku, dokumentace, farnost

Annotation

FOLDYNA, TOMÁŠ. *Campanological Research of Mountain Areas in Deanery of Frýdek by Means of Modern Computer Technologies*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2014, 208 pp. Master Degree Thesis.

Master thesis depicts the current state of the bells in each parish of mountain region of the deanery of Frýdek by means of field research. The bells were documented with sound and image. There is also mentioned short history of the parishes and the bells, based on a unique source a recorded testimony of witnesses.

Keywords: bells, campanology, sound recording, documentation, parish

Obsah

Seznam použitých zkratk a termínů.....	10
1 Úvod.....	11
2 Současný stav bádání a problémy výzkumu.....	13
2.1 Problémy výzkumu.....	13
3 Využitelnost počítačových technologií při dokumentaci zvonů.....	15
3.1 Fotografie.....	15
3.2 Videozáznam.....	15
3.3 Záznam zvuku.....	16
3.4 3D modelování.....	17
3.5 Databáze.....	17
4 Farnost Borová.....	18
5 Stručná historie farnosti Dobratice.....	19
5.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Dobratice.....	20
5.1.1 Farní kostel sv. Jakuba a Filipa v Dobraticích.....	20
5.1.2 Kaple Navštívení Panny Marie ve Vojkovicích.....	25
5.1.3 Zvonička v Dobraticích – Bukovicích u Legerských, dříve u Meců.....	26
5.1.4 Zvonička „U Budínských“ ve Vojkovicích.....	31
6 Stručná historie farnosti Dobrá.....	35
6.1 Zvony ve farnosti Dobrá.....	41
6.1.1 Farní kostel sv. Jiří v Dobré.....	42
6.1.2 Filiální kostel sv. Antonína Paduánského na Prašivé.....	50
6.1.3 Kaplička se zvonicí „U Stříže“ ve Vyšních Lhotách.....	55
6.1.4 Kaple Navštívení Panny Marie v Nižních Lhotách.....	56
7 Stručná historie farnosti Hnojník.....	58
7.1 Zvony ve farnosti Hnojník.....	60
7.1.1 Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Hnojníku.....	60
7.1.2 Filiální kostel Božského Srdce Páně v Komorní Lhotce.....	67
7.1.3 Škola v Komorní Lhotce.....	70
7.1.4 Filiální kostel svatého Bartoloměje v Třanovicích.....	70
7.1.5 Zvonička v Horních Tošanovicích.....	75
8 Stručná historie farnosti Horní Lomná.....	76
8.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Horní Lomná.....	77
8.1.1 Farní kostel Povýšení svatého Kříže v Horní Lomné na Salajce.....	77
8.1.2 Márnice se zvonici na farním hřbitově.....	79
8.1.3 Polská základní škola Na Řece v Dolní Lomné.....	80
8.1.4 Kaple Panny Marie na Muřínkovém vrchu.....	81
9 Stručná historie farnosti Jablunkov.....	82
9.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Jablunkov.....	84
9.1.1 Farní kostel Božího Těla v Jablunkově.....	84
9.1.2 Kaple sv. Jana Nepomuckého, Jablunkov-Lyski.....	93
9.1.3 Kaple svatého Isidora v Písečné u Jablunkova.....	95
9.1.4 Kostel sv. Cyrila a Metoděje na Hřčavě.....	97

9.1.5 Kostel sv. Josefa při klášteře alžbětinek.....	103
9.1.6 Polská škola v Bukovci.....	108
9.1.7 Filiální kostel Nanebevzetí Panny Marie v Bukovci.....	109
9.1.8 Kostel Božího Milosrdenství v Písku u Jablunkova.....	111
9.1.9 Škola v Písku u Jablunkova.....	112
9.1.10 Kaple sv. Anny na Kozubové.....	113
9.1.11 Františkánský klášter (Plk. Velebnovského čp. 445, Jablunkov).....	115
9.1.12 Polská škola v Košariskách.....	116
9.1.13 Škola v osadě na Bahenci u Písku.....	116
9.1.14 Zvonička sv. Isidora z Madridu v Hrádku.....	116
9.1.15 Polská škola v Milíkově.....	117
10 Stručná historie farnosti Janovice.....	118
10.1 Zvony ve farnosti Janovice.....	119
10.1.1 Farní kostel sv. Josefa v Janovicích.....	119
11 Farnost Morávka.....	123
12 Stručná historie farnosti Mosty u Jablunkova.....	124
12.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Mosty u Jablunkova.....	126
12.1.1 Kostel sv. Hedviky.....	126
12.1.2 Kaple sv. Petra a Pavla na Šancích v Mostech u Jablunkova.....	133
13 Stručná historie farnosti Ropice.....	140
13.1 Zvony ve farnosti Ropice.....	143
13.1.1 Farní kostel Zvěstování Páně v Ropici.....	143
14 Stručná historie farnosti Skalice.....	145
14.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Skalice.....	146
14.1.1 Farní kostel sv. Martina ve Skalici.....	146
14.1.2 Filiální kostel sv. Václava v Bašce	151
14.1.3 Zaniklá zvonička v Bašce.....	153
14.1.4 Zvonička sv. Floriána v Raškovcích.....	155
15 Farnost Staré Hamry.....	157
16 Stručná historie farnosti Střítež.....	158
16.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Střítež.....	160
16.1.1 Farní kostel sv. Archanděla Gabriela ve Stříteži.....	160
16.1.2 Filiální kostel Božího Těla v Gutech.....	164
16.1.3 Škola v Gutech.....	170
16.1.4 Škola ve Smilovicích.....	171
16.1.5 Škola v Řece.....	171
16.1.6 Kamenná kaple na Goduli.....	171
17 Stručná historie farnosti Vendryně.....	172
17.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Vendryně.....	173
17.1.1 Farní kostel sv. Kateřiny Alexandrijské ve Vendryni.....	173
17.1.2 Filiální kostel Povýšení sv. Kříže v Bystřici nad Olzou.....	179
17.1.3 Filiální kostel sv. Mikuláše v Nýdku.....	183
18 Prezentace výzkumu.....	186

19 Závěr.....	187
20 Použité prameny a literatura.....	188
20.1 Prameny.....	188
20.2 Literatura.....	191
20.3 Internetové zdroje.....	198
21 Seznam tištěných příloh.....	207
22 Seznam příloh na DVD.....	208

Seznam použitých zkratk a termínů

a. v.	augsburského vyznání
avi	Audio Video Interleave; multimediální formát
benedikce	určitý náboženský obřad
cimbál	typ zvonu, který se využívá k odbíjení hodin
CssR	Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele
DPI	dots per inch; počet zobrazovaných bodů na palec
DVD	Digital Versatile Disc; typ média
E. W.	EISENWERK WITKOWITZ; vítkovické železárny
flash disc	paměťové médium
freehosting	umístění webových stránek na serveru zdarma
jpeg	Joint Photographic Experts Group; grafický formát
kbps	kilobit za sekundu; jednotka přenosové rychlosti
khz	kmitočty
Ks.	titulace kněží, píše se před jménem jako u nás P., tj. Pater
mp3	MPEG-2 Audio Layer III; formát zvukových souborů
open source	počítačový software s otevřeným zdrojovým kódem
portable	přenosný, portable software není nutné instalovat
plugin	software, jenž je doplňkem určité aplikace
png	Portable Network Graphics; grafický formát
RAW	surová data ze snímáče digitálního fotoaparátu
SDHC	zkratka pro typ paměťové karty
terra incognita	země neznámá
wav	waveform audio file format; formát zvukových souborů
ZŠ	základní škola

1 Úvod

Bouřlivé změny, které po celé 20. století ovlivňovaly životy lidí, jsou patrné i na českém území podél hranic s Polskem. Takovou oblastí je část děkanátu Frýdek, kterou jsem si zvolil pro své bádání. Tradice spojené s venkovským životem se postupně vytrácejí. Popsání tohoto jevu není obsahem práce, avšak zvony respektive zvonění je každodenní součástí života nejen náboženského. Téma tedy bylo vybráno pro svou využitelnost při uchování tradice. Vycházím z předpokladu, že výsledek mé práce, který bude řádně prezentován, pomůže zvýšit povědomí o významu nedoceněných kulturních památek jakými jsou zvony a tradice s nimi spojená.

Zvolené téma jsem vybral, jelikož úzce navazuje na mou bakalářskou práci *Dokumentace vybraných zvonů a souvisejících staveb ve farnosti Morávka pomocí moderních počítačových technologií*.

Název práce vymezuje území výzkumu jen přibližně, přesně je nelze určit s ohledem na členitost podhorské příhraniční oblasti, kdy v historii několikrát došlo ke změně příslušnosti ve smyslu národnostním i církevním.

Stavby jsou popisovány dle územní příslušnosti k jednotlivým farnostem, proto jsou do zkoumání zařazeny i některé další budovy, kde jsou umístěny zvony, například školy.

Úvodní kapitoly popisují problémy, které jsem při práci v terénu s technikou měl. Hlavní část je však v kapitolách o jednotlivých farnostech, ty jsou řazeny dle abecedy. Každá farnost je stručně představena, přičemž jsem musel být mnohdy pro velký počet zkoumaného materiálu příliš schématický. Podkapitoly pak popisují historii konkrétních staveb, velký důraz je kladen na zmínky o opravách, neboť při nich docházelo i k obnově zvonového inventáře. Tyto kapitoly jsou strukturovány následovně: začínám

historií budovy, pak uvádím poznatky o historických zvonech. Následuje popis současného stavu, většinou zjištěn na základě návštěvy daného místa.

Důraz je tedy kladen na využití terénní práce, archivy nebyly v této práci plně využity, byť jsem si vědom, že to má vliv na samotný výsledek, avšak objíždění staveb vyžadovalo mnoho času, kontaktování jednotlivých správců farností, nebylo vždy jednoduché.

2 Současný stav bádání a problémy výzkumu

2.1 Problémy výzkumu

Na Těšínsku docházelo k velmi vyhraněným národnostním sporům. Česká část obyvatelstva se snažila vymezovat proti Němcům, Židům, ale po první světové válce hlavně proti Polákům. Pro ilustraci tehdejších poměrů si dovoluji odcitovat spisek Prokopa Mohyly *Svědkové českého práva na Těšínsko*: „Nejvýmluvnějším svědkem českého práva na Těšínsku jsou právě ty staré české nápisy porůznu roztroušené. Svědčí proti Polákům a jejich nárokům na Těšínsko, usvědčují je ze lži a vyvracejí jejich argumenty o polskosti Těšínska. Ony mluví za nás řečí srozumitelnou, ač jenom řečí chladnou, mrtvých liter, za to ale nezvratnou pravdu!“¹ Zmíněný spisek se tedy snaží dokázat, že Těšínsko je české území, dokládá to několika starými nápisy, i ze zvonů, avšak ne z farností nynějšího frýdeckého děkanátu, o kterém pojednává tato má práce.

Na národnostní rozpory navazuje i problémy s dochováním archiválií, jinak si nelze vysvětlit některé ztráty kronik, které popisují ve své práci.

Při mém hledání v archivech jsem narazil spíše na dokumenty týkající se rekvizic z Místecka, ale z Frýdecka, respektive širšího Těšínska jen okrajově. Byl jsem kupříkladu navštívit brněnské územní pracoviště Národního památkového ústavu, ale bohužel jsem nemohl nijak obohatit své poznatky, neboť shromážděné dokumenty se týkaly pouze Místecka či západní části Frýdecka. Ani ostravské pracoviště NPÚ nemá žádné archiválie ke zvolenému tématu, jen se mi podařilo získat evidenční list movité památky, kterou je zvon ve Vendryni, nejstarší dochovaný zvon na zkoumaném území.

¹ MOHYLA, Prokop. *Svědkové českého práva na Těšínsko: Sbirka starých českých nápisů na Těšínsku*. Nákladem Těšínských besed v Raškovcích, 1920, s. 3.

Lepších úspěchů jsem dosáhl ve Státním okresním archivu Frýdek-Místek a Národním archivu, přičemž některé kroniky a rukopisy jsem získal v kopii přímo z farností.

Následující kapitola popisuje využívanou techniku při dokumentování zvonů, pořizovací cena těchto věcí byla rovněž limitem práce.

Nejdůležitější bylo nalezení vhodného času pro návštěvu zvoníc, neboť faráři jsou často plně vytíženi. S nepochopením jsem se nesetkal, jen některé návštěvy musely být domluveny s větším předstihem.

Kontaktování pomocí emailové komunikace mělo překvapivě menší úspěch než přes telefon, avšak i některé obecní úřady mi na mé emaily nedopověděly.

Pamětnice a pamětníci mne velice rádi uvítali a ochotně odpovíděli na mé otázky.

3 Využitelnost počítačových technologií při dokumentaci zvonů

3.1 Fotografie

Oproti bakalářské práci se mi podařilo učinit technologický pokrok, neboť jsem již nepoužíval kompaktní digitální fotoaparát, ale digitální zrcadlovku japonské značky Pentax. Jedná se o model K-x, který umožňuje fotografovat i v nekompromovaném formátu RAW+, tedy v *.TIFFu o výsledném rozlišení obrazu 2848 x 4288, tedy 12,4 megapixelů.

K fotoaparátu jsem používal dva objektivy rovněž značky Pentax. Objektiv SMC Pentax-DAL 1:3.5-5.6 18-55mm AL a objektiv SMC Pentax-DAL 1:4-5.6 50-200mm ED.

Na základě nasbíraných zkušeností musím konstatovat, že použité fotografické příslušenství nebylo vhodné, jelikož jsem jej používal ve velmi prašném prostředí zvoníc kostelů, což vedlo k usazování nečistot v objektivěch a tím i ke zhoršení ostrěicích schopností.

Navíc nedostatečné osvětlení vyžadovalo použití mnohem silnějšího blesku než jaký má použitý model fotoaparátu, externí blesk se mi podařilo opatřit až po prováděném terénném výzkumu.

Pořizované fotografie se dají rozdělit do dvou kategorií: exteriérové a interiérové. Exteriérové snímky jsem pořizoval focením staveb zvenčí. Interiérové jsem pořizoval focením zvonů, detailů zvonů, jejich příslušenství a technické instalace pohonu zvonů.

3.2 Videozáznam

Videozáznam byl prováděn pomocí kamery Panasonic HC-V100. Formát zaznamenaného obrazu je 16:9 s obrazovou kvalitou 1,12 megapixelu. Záznamovým médiem je u této kamery SDHC. Výsledný

souborovým multimediálním formátem je *.mts, který je příbuzný všeobecně známému formátu *.avi.

Problémem byla špatná světelnost v prostředí, kde probíhalo natáčení. Při další dokumentační činnosti by bylo vhodné opatřit si přenosný reflektor, protože optimální použité osvětlení pro tuto kameru je 1400 luxů. Také jsou některé zvonice velmi stísněné, proto není možné provádět záznam z dostatečného odstupu.

Dalším problémem byl omezený čas návštěvy zvonice, často se mi stalo, že videozáznam nebyl právě z tohoto důvodu proveden.

Některé zvony se podařilo zaznamenat během zvonění, jiné záběry se týkaly interiéru ze zvonice, případně výhledu z kostelních věží.

3.3 Záznam zvuku

K dispozici jsem měl tři diktafony: Philips LFH880 Digital Voice Recorder, ZOOM H2 a Roland Edirol R-09.

Philips LFH880 zaznamenává zvuk ve formátu *.wav o bitovém toku 1411 Kbps a vzorkovací frekvenci 44,1 kHz.

ZOOM H2 zaznamenává zvuk ve formátu *.wav o bitovém toku 4068 Kbps a vzorkovací frekvenci 96 kHz.

Roland Edirol R-09 zaznamenává zvuk ve formátu *.wav o bitovém toku 1152 Kbps a vzorkovací frekvenci 48 kHz.

Největší problém jsem měl s ovládáním hlasitosti záznamu, jelikož při nesprávném nastavení došlo k poškození nahrávky příliš silným zvukem.

Mezi nejčastější ruchy při nahrávání patří projíždějící auta, která jsou mnohdy slyšet i při nahrávání v bezprostřední blízkosti zvonu, rušivým prvkem je také zvuk elektrického mechanismu rozhoupávající zvon.

Analýzu zvuku jsem prováděl stejně jako v bakalářské práci pomocí programu Wavanal.

3.4 3D modelování

Bohužel se mi nepodařilo zajistit zapůjčení potřebné techniky pro tento záznam, navíc v terénu je mnohdy náročné se ke zvonům dostat a pouze nafotit je, proto si nedokáži představit, že bych ještě vytvářel trojrozměrný model zvonu.

Původně mělo být součástí navazujícího magisterského studia týdenní intenzivní školení 3D modelování, nakonec neproběhlo.

3.5 Databáze

V této věci jsem kontaktoval Bc. Martina Ševce, který v roce 2013 obhájil bakalářskou práci na téma Digitální databáze zvonů v okrese Mělník.² Poskytl mi tabulky s naměřenými daty. Dodané tabulky jsem uzpůsobil pro své potřeby. Výsledná tabulka je v příloze této magisterské práce.

² ŠVEC, Martin. *Digitální databáze zvonů v okrese Mělník*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing. Vojtěch Barták.

4 Farnost Borová

Tato farnost nebyla zařazena mezi zkoumané farnosti, neboť již nepatří do frýdeckého děkanátu, ale sousedního děkanátu místeckého. K této změně hranic děkanátů došlo v roce 1996, kdy došlo ke vzniku nové ostravsko-opavské diecéze.³

³ PINDUR, David. Historie děkanátu: Frýdecký děkanát v datech. PINDUR, David. *Římskokatolická farnost Hnojník: Děkanství Frýdek* [online]. cca 2006 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.farnost-hnojnik.cz/155-dekanstvi-frydek-historie.html>

5 Stručná historie farnosti Dobratice

Tuto problematiku zpracovává nedávno vydaná publikace *Z dějin farnosti Dobratice*, jejímž autorem je PhDr. David Pindur, Ph.D. Mohl jsem se tedy při psaní této podkapitoly opřít o aktuální monografii, která popisuje historii farnosti až do dnešních dní.

Farnost Dobratice patří v děkanátu Frýdek k těm mladším, jelikož vznikla v roce 1868, kdy se „*Dobratice staly sídlem samostatné farnosti s působností pro Dobratice, Bukovice a Šprochovice*“.^{4,5} Původně náležela pod farnost Domaslavice.⁶

Stavba kostela probíhala v letech 1863-1866 a velkou měrou se o ni zasloužili domaslavický farář Filip Jakub Habernal a tehdejší starosta Dobratice Josef Tvrdý.

Důvody patrocinií jednotlivých kostelů nejsou vždy známy, zasvěcení farního kostela sv. Filipovi a Jakubovi má však evidentní souvislost se jménem domaslavického faráře Filipa Jakuba Habrnala.⁷

Posvěcení dobratického chrámu se konalo v roce 8. října 1865.⁸ Kostel ještě nebyl farní, ale filiální. Bylo nutné nejdříve postavit faru, k čemuž došlo v roce 1867.⁹

Jmenování historicky prvního dobratického faráře proběhlo 19. listopadu 1868¹⁰ a stal se jím Martin Jiříčný, který působil až do roku 1877.¹¹

4 Šprochovice byly k Dobratícím připojeny v roce 1956 viz PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 15.

5 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 11.

6 tamtéž, s. 25.

7 tamtéž, s. 28.

8 tamtéž, s. 28.

9 tamtéž, s. 29.

10 tamtéž, s. 31.

11 tamtéž, s. 105.

Do roku 1960 se v dobratické farnosti vystřídalo osm farářů,¹² pak byla spravována excurrento faráři doberské farnosti, kterých se vystřídalo sedm. V roce 2007¹³ kněžskou službu v této farnosti zahájil ThLic. Jan Wojnar, nejprve sloužil jako administrátor, roku 2010 byl jmenován farářem.¹⁴

Farnost se neustále vyvíjí, dokonce se v nedávné době rozšířila, neboť „rozhodnutím ostravsko-opavského biskupa Františka Václava Lobkowicze byla vyňata sousední obec Vojkovice z dosavadní správy farnosti Dobrá a od 1. ledna 2008 převedena k farnosti Dobratice.“¹⁵ Pod správu katolické dobratické farnosti tedy přešlo území o velikosti 488 hektarů,¹⁶ čítající v té době 523 obyvatel,¹⁷ přičemž dle sčítání obyvatel v roce 2011 žilo ve Vojkovicích 163 katolíků.¹⁸ Což je oproti *Sčítání lidu, osob a bytů 2001* pokles o 115 katolíků.¹⁹

5.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Dobratice

5.1.1 Farní kostel sv. Jakuba a Filipa v Dobraticích

Nejstarší zmínka o zvonech dobratického kostela se váže ke stavbě kostela a vzniku farnosti, kdy byl mateřskou farností darován „velký zvon z domaslavického kostela sv. Jakuba“.²⁰

Historicky významný článek P. Josefa Pavláška²¹ *Rekvisice zvonů*

12 tamtéž, s. 105.

13 tamtéž, s. 105.

14 tamtéž, s. 105.

15 tamtéž, s. 73.

16 Údaj k 1. 1. 2003 dle Vojkovice: vybrané statistické údaje. In: [online]. 2013 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Dokon%C4%8Dit+%C3%BApravy&pro_1_154=552488&cislotab=MOS+ZV01&str=tabdetail.jsp#pozn4

17 Statistika obyvatel okresu Frýdek-Místek za rok 2008. In: *Český statistický úřad* [online]. 2009 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/pohyb/cz0802.xlsx

18 Vojkovice. In: *Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/qawducb>

19 Vojkovice. In: *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. 2005 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/552488?OpenDocument>

20 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 25.

21 Rodák z Bruzovic, žil mezi léty 1889-1941 viz PETERA, Václav. Josef Pavlásek. In: *Géniové*

na Frýdecku podává velmi důležité informace i o zvonech v Dobratčích, navíc vznikl aktuálně po provedených rekvizicích za první světové války, proto lze považovat uvedené skutečnosti za hodnověrné. K Dobratčickým zvonům je uvedeno následující: „Z farního kostela byly rekvírovány 3 zvony 31, 49 a 369 kg. Úhrnem 449 kg. Malé zvony byly bez nápisu. Velký zvon byl ulit²² r. 1878 u firmy Ignác Hilzer ve vídeňském Novém Městě. Měl obraz sv. Jana Nep. s nápisem: ‚Pros za nás nyní a každý čas!‘ A dále ‚Comparavit secundus parochus Dobraticensis J. N. Dusch‘ (zjednal druhý farář dobratčický).“²³

K samotné rekvizici došlo velmi symbolicky, neboť „zvony byly sňaty 16. dubna 1916 na Zelený Čtvrtek. Když bylo po gloria odzvoněno. Přijel nákladní automobil s 12 vojáky. Zvony se odmlčely k velkým pašijím. Po bohoslužbě před očima věřícího lidu veliký zvon z věže shozen. Dojem bolestný. Všichni plakali.“²⁴

Seznam rekvírovaných zvonů nesouhlasí s informacemi, které o dobratčických zvonech nashromáždil historik David Pindur: „Ve věži byl zavěšen velký zvon sv. Josefa z roku 1870 i váze téměř 10 centnýřů, ulitý Ignácem Hilzerem ve Vídeňském Novém městě. Nacházel se na něm reliéf sv. Josefa, snoubence Panny Marie. Menší zvon Panna Marie nesl nápis ‚Maria gratia plena‘. V sanktusníkové věžičce se nacházel malý zvon vážící necelý centnýř. V kostele se nacházely ještě dva zvonky pro ministranty, zvonek u dveří ze sakristie do kostela a zvonek určený na cestu k zaopatřování nemocných.“²⁵

círky a vlasti [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=2641>

22 Jinde se uvádí, že von byl „přelit“ v roce 1878 viz PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 49.

23 PAVLÁSEK, Josef: *Rekvizice zvonů na Frýdecku*. S. l. et d. (1917), s. 87.

24 tamtéž, s. 86.

25 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 34.

Po první světové válce bylo nutné kostel vybavit novými zvony „tentokráte již odlitými ze slitiny železa. Před očima věřících byly 25. září 1921 posvěceny a současně vytaženy do věže.“²⁶

Ocelové zvony pořízené v roce 1921 přečkaly druhou světovou válku a opětovné rekvizice zvonů, proto je můžeme spatřit ve věži kostela dodnes, nacházejí se na železné konstrukci.

Vlevo, myšleno směrem od vstupu do kostela, je zavěšen větší zvon, vpravo zvon menší. Oba jsou napojeny na elektromagnetický pohon, uzpůsobeny i k ručnímu vyzvánění, musel by se ale dodat provaz.

Na podlaze zvonového patra je umístěna drobná ocelová konstrukce a na ní jsou zavěšeny dva cimbály. Oba jsou napojeny na vlastní motor značky Siemens.

Největší zvon zdobí dva vyryté či vyražené nápisy: „Sv. FILIPE ORODUJ ZA NÁS!“²⁷ a „Co světová válka v r. 1917 zničila horlivost farníku r. 1921 znovu zřídila.“²⁸ Na čepci zvonu je ještě odlito označení odlitku „E. W. XII.²⁹ No 346.“

Na přechodu má tento zvon pět jednoduchých plastických linek. Spodní průměr zvonu dosahuje 107,5 centimetrů. Vnější spodní obvod zvonu je 338 centimetrů, 177 centimetrů je obvod v horní části zvonu zvané čepec. Horní traverza, na kterou je zvon uchycen, má výšku 16 centimetrů, výška hlavy zvonu je 10 centimetrů, obvod hlavy je 64 centimetrů. Výška zvonu bez hlavy je 90 centimetrů.

Srdce má na spodní straně připevněnu pěst na šroubu, případně se jedná o závaží, které má obvod 42 centimetrů. V místě, kde se při odbíjení dotýká stěny zvonu, má srdce obvod 48 centimetrů. Délka srdce je 150 centimetrů,

26 Římskokatolická farnost Dobruška, Kronika farnosti Dobruška, str. 31.

27 Výška majuskulních liter je 5 centimetrů, minuskulní litera v je vysoká 1,5 centimetru.

28 Výška vyrytých či vyražených liter činí 1,5 centimetru, háčky jsou přidělané dodatečně.

29 Všechny tři tečky nevystupují plasticky s nápisem, ale jsou do zvonu vyraženy.

délka pěsti srdce je 53 centimetrů.

Menší ocelový zvon má na přechodu pět linek a korpus zvonu nese nápis: „Svo *JAKUBE ORODUJ ZA NÁS!*“³⁰ a označení odlitku „*E. W. XVI.*“³¹ *No 372.*“^{32 33}

Spodní průměr zvonu činí 89,5 centimetru. Délka srdce je 138 centimetrů, spodní obvod srdce u pěsti respektive závaží činí 34 centimetrů, obvod srdce v místech, kde bije do zvonu, je 40 centimetrů.

Obvod zvonu ve výšce označení odlitku je 149 centimetrů. Spodní obvod zvonu je 283 centimetrů. Výška zvonu je 55 centimetrů, přičemž s hlavou dosahuje 63 centimetrů.

Výška traverzy, na kterou je zvon uchycen, je 13,7 centimetru.

Hlavní nosná část železné konstrukce je nezvykle tvořena trubkami, které mají průměr 42 centimetrů.

Níže jsou dva hodinové cimbály v drobné ocelové konstrukci umístěné na podlaze ve věži kostela. Každý má jiný tvar.

Hodinový bronzový cimbál vlevo je ze zvonařské dílny z Brodku u Přerova, nese graficky zpracovanou informaci „*ULILA RODINA DYTRYCHOVA*“, nad kterou je další symbol zvonařské dílny – větvička tůje severské. Na druhé straně cimbálu je letopočet ulití: „*L. P. 1998*“. Nápis jsou mezi dvěma jednoduchými plastickými linkami.

Spodní průměr zvonu je 43 cm. Obvod v nejširším místě měří 137 centimetrů a jeho výška 23,5 centimetru.

Hodinový cimbál vpravo³⁴ je i s hlavou vysoký 42 centimetrů. Spodní obvod činí 104 centimetrů, průměr 37 centimetrů.

30 Majuskulní písmena jsou vysoké 5,1 centimetru, minuskulní v má velikost 2,5 centimetru.

31 Všechny tři tečky nevystupují plasticky s nápisem, ale jsou do zvonu vyraženy.

32 Litery a čísla jsou vysoké 2,1 centimetru.

33 Nad i pod tímto nápisem jsou dvě linky.

34 Je pravděpodobně ocelový.

Oba mají nezvykle řešené kladívkové odbíjení, se kterým jsem se ještě nesetkal.

Na fotografii z roku 1998 zdobí střechu dobratického kostela sanktusová věžička, nyní tam není.³⁵ Pravděpodobně byla v roce 2004 odstraněna, tehdy byla započata rekonstrukce střechy kostela.³⁶

V roce 2011 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce dobratického farního kostela. Práce probíhaly i na věži. Došlo k opravě hodin a instalaci nových lineárních motorů k ovládání zvonů.³⁷ Pak byla 11. září 2011³⁸ sloužena děkovná mše za obnovu chrámu.

Při pozdějších bouřkách došlo k úderům blesků do věže kostela a silný elektrický výboj novou elektroinstalaci pohonu zvonů poškodil.³⁹

Kdy došlo k zavedení prvního elektrického pohonu zvonů jsem zatím nevypátral, ale rozhodně to nemohlo být před rokem 1948, kdy „*při elektrifikaci obce... byla elektřina zavedena i do kostela.*“⁴⁰

Automatické vyzvánění je nastaveno na 6. hodinu ranní a 6. hodinu večerní.⁴¹ Zvonění je prováděno rovněž před bohoslužbami. Hodinové cimbály odbíjejí v půl a v celou hodinu.

Vhodné je také uvést, kdo vykonával v dobratickém kostele službu zvoníka. Dle kroniky dobratické farnosti tato funkce příslušela hrobníkovi: „*Hrobníkem a současně zvoníkem byl Pavel Moj a asi od roku 1905 jeho zeť Pavel Bortlíček, který tuto službu konal až do roku 1940. Pečlivě i udržoval věžní hodiny, které dovedl seřídít a opravit. Po něm byl zvoníkem*

35 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobruška*. Dobruška: Římskokatolická farnost Dobruška, 2012, s. 69.

36 tamtéž, s. 69.

37 tamtéž, s. 79.

38 tamtéž, s. 80.

39 tamtéž, s. 79.

40 Římskokatolická farnost Dobruška, *Kronika farnosti Dobruška*, str. 31.

41 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobruška*. Dobruška: Římskokatolická farnost Dobruška, 2012, s. 69.

František Vrubel, kterému pomáhal Jan Dudek ze Šprochovic.

Hrobníkem byl Albín Kacíř až do roku 1959. Po zavedení elektrického pohonu zvonů v roce 1973 převzal zvonění Albín Kacíř,⁴² který pak zastával i funkci správce hřbitova.⁴³

Za druhé světové války měl zvoník o povinnost navíc, neboť musel „při leteckém poplachu dáti obyvatelstvu znamení zvoněním na poplach krátkými trhavými zvuky.“⁴⁴

Při kampanologickém průzkumu je vhodné všimnout si zmínky o stavebních úpravách, zejména věže, ale některé úpravy nelze přesněji datovat, neboť, jak praví farní kronika: „A tak není dnes pamětníka, který by udal, kdy došlo ke změně věže kostela na jehlanovitý tvar.“⁴⁵ Při dataci obrazových materiálů je nutné zajímat se o tyto detaily, proto si zde dovoluji uvést, že „na podzim 1956 byla vyměněna plechová krytina věže. Byly odstraněny malé vikýře, umístěné ze všech čtyř stran v dřevěné konstrukci věže. Náklady hrazeny z části ONV ve Frýdku-Místku.“⁴⁶

5.1.2 Kaple Navštívení Panny Marie ve Vojkovicích

Tato drobná sakrální stavba, která byla posvěcena 29. června 1890,⁴⁷ se nachází nedaleko Vojkovického lesa u staré cesty mezi Frýdkem a Českým Těšínem.

Ke vzniku této kapličky poznamenal Josef Volný, že „vzešla z podnětu Františka Carbola z Nošovic. Přispěla na ni i paní Glesingerová, manželka majitele vojkovického lihovaru a hostince, ač byla vyznání izraelského, tedy

42 Od roku 1957 převzal péči o kostel Albín Kacíř, syn Jana Kacíře viz Římskokatolická farnost Dobruška, Kronika farnosti Dobruška, str. 21.

43 Římskokatolická farnost Dobruška, Kronika farnosti Dobruška, str. 21-22.

44 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobruška*. Dobruška: Římskokatolická farnost Dobruška, 2012, s. 54.

45 Římskokatolická farnost Dobruška, Kronika farnosti Dobruška, str. 31.

46 tamtéž

47 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobruška: Beatris, 1999, s. 44.

*Židovka.*⁴⁸

U kaple stávaly železné sloupky, na němž byl pravděpodobně zavěšen zvon, ten byl ale ukraden. Při úpravě okolí kaple došlo k odstranění konstrukce, na které zcizený zvon původně visel.⁴⁹ Když jsem psal bakalářskou práci *Dokumentace vybraných zvonů a souvisejících staveb ve farnosti Morávka pomocí moderních počítačových technologií* a tedy prováděl výzkum ve farnosti Morávka, s žádnou krádeží zvonů jsem se nesetkal. Je to pro mne zcela nepochopitelné.

U kaple se nachází kříž z roku 1915.⁵⁰

V roce 2012 proběhla významná oprava této kaple.⁵¹

5.1.3 Zvonička v Dobratcích – Bukovicích u Legerských, dříve u Meců

Informace k tomuto objektu a zejména zvonu byly zjištěny na základě návštěvy u pamětnice Anny Legerské, roz. Mecové (nar. 1938), která se uskutečnila 15. dubna 2014 v Janovicích. Samotný průzkum zvoničky proběhl 1. května 2014 v odpoledních hodinách.

Dle vzpomínek Anny Legerské, roz. Mecové, se po válce zvonilo ráno, v poledne a večer, když se však v roce 1958 vdávala do Janovic, tak se zvonilo už jen v poledne.⁵² V současnosti se zvoní výjimečně, když někdo z okolí zemře.⁵³ V poválečné době se zvonilo přibližně tři dny od úmrtí do pohřbu, přičemž v den pohřbu se zvonilo naposled.⁵⁴ Umíráček

48 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 112.

49 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 83.

50 tamtéž, s. 72.

51 tamtéž, s. 82.

52 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

53 V minulosti se údajně rozdílným vyzváněním dávalo poznat, zda zemřel muž či žena.

54 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

se zvonil dopoledne v 9 hodin a odpoledne v 15 hodin, zvonění trvalo půl hodiny.⁵⁵

Usedlost, u které zvonička stojí, patří do Dobratic, ale původně patřila do roku 1850 k Bukovicím, obec v tomto roce splynula s Dobraticemi.⁵⁶ Předeek současných majitelů usedlosti a správce zvoničky byl posledním fojtem Bukovic a jmenoval se Josef Meca z čp. 10.⁵⁷ Dalším známým Mecou z Bukovic je jistý Ondřej, který přispěl na stavbu fary při dobratickém kostele.⁵⁸

Anna Legerská uvedla, že došlo k přečíslování Bukovic, snad po druhé světové válce.⁵⁹ Původní dům rodiny Meců tak místo čp. 11 má dnes číslo 161.

U zvoničky stojí kříž, který se hlásí k roku 1901, Anna Legerská uvedla, že její otec se narodil v roce 1898.

Na konci války postupující Rudá armáda velmi výrazně zasáhla do života rodiny Meců, správce zvoničky, neboť jeden z granátů⁶⁰ spadl na jejich usedlost a Anna Legerská vzpomínala, že byla rozbitá okna, spadlý komín...⁶¹ Místní pamětník p. Bizoň, který bydlí nedaleko zvoničky,⁶² ještě přidal některé podrobnosti o osvobození Dobratic a okolí: *„Ve dvanáct hodin byly zabrané Vojkovice, staré nádraží Vojkovice bylo v noci zabrané Rusy, ti se dostali až ku kostelu na Dobratic. Tady to bylo zabrané až po dvanácté v noci, bo tu je z te tryny stali vojska a oni bili po nich*

55 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

56 PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, s. 11.

57 tamtéž

58 tamtéž, s. 29.

59 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

60 Nemusel to být přímo dělostřelecký granát.

61 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

62 Tento pamětník rovněž uvedl, že si matně vybavuje existenci zvoničky v nižší části Bukovic.

*z doly, bo v Raškovíc tyn most co byl, ten byl zaražony, ten jim spadnul a oni ti sapeři... ti vojáci stavjali na honym tyn most, aby se mogli ty treny, německé vojsko ven. A Rusi... to tu ty hory, jak to šlo od té Ligoťky, to vám tak bili, ale tak střilali. To němate šajnu. Kuminek ubili. Tu tež vlastně... do baráku.*⁶³ Předek současného majitele usedlosti u zvoničky byl tehdy ve sklepe a když došlo k explozi, byl vlivem tlakové vlny vymrštěn přes celou délku sklepa.⁶⁴

Za druhé světové války byl zvon zrekvírován,⁶⁵ přičemž po válce byl dovezen zvon nový. Dokládá to nápis na zvonu: „Z DARŮ OBČANŮ Z BUKOVIC“. Pod tímto nápisem je na dalším řádku „– 1946 –“. Původ zvonu hlásá nápis na jeho čepci: „R. MANOUŠEK A SPOL. V BRNĚ“.

Pořízení nákladného bronzového zvonku bylo umožněno z darů místních obyvatel. Dokonce existoval seznam dárců, kde bylo také uvedeno, kolik stál zvon a např. hudba, neboť u příležitosti dodání nového zvonu byla po válce v dobratické farnosti slavnost. Šlo procesí s panem farářem, děvčata byla oblečena jako družičky. Mezi zvoničkou a křížem byl veliký stůl, na kterém trůnil zvon vyzdobený květinami. Po benedikci zvonu za účasti pana faráře, kostelníka a ministrantů se slavnostně poprvé zvonilo, samozřejmě až po vytažení zvonu na zvoničku. Poté byla oslava na Harendě, což je nedaleký hostinec.⁶⁶

Každý rok pak během května probíhaly u nazdobeného kříže májové pobožnosti, stejně tak i u kříže v Kamenitém.⁶⁷

Anna Legerská si rovněž vzpomněla na tradice spjaté s Velikonocemi,

63 Rozhovor s 87letým pamětníkem p. Bizoněm z Dobratic vedl Tomáš Foldyna 1. května 2014 v Dobraticích-Bukovicích.

64 Rozhovor s Jiřím Legerským vedl Tomáš Foldyna 1. května 2014 v Dobraticích-Bukovicích.

65 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

66 taktéž

67 taktéž

kdy zvony „odletěly do Říma“. Děti tehdy chodívaly s dřevěnými „klepačema“ či „klepotkami“, jak se těmto nástrojům v místním dialektu říkalo. Dělo se tak, i když někdo zemřel během této části svatého týdne.⁶⁸

Po válce v rodině Meců zvonili všichni – Anna, která se později provdala za Legerského do Janovic, její bratr a hlavně otec⁶⁹ a matka.⁷⁰ Anna Legerská uvádí, že se naučila zvonit přibližně v 10 letech, kdy „už dosáhla na provaz“.

Jelikož v Bukovicích, respektive v Dobraticích, bylo několik rodin Meců, ti od zvoničky dostali přízvisko „od zvonka“.^{71 72} A na Annu Legerskou dle jejího vyprávění v žertu kluci pokřikovali „*děvča od kudrnatého zvonka*“.⁷³

Samotným malým zvonkům horších hudebních vlastností než zvonů kostelních se v místním nářečí dle vyprávění Anny Legerské říká blančoky.⁷⁴

Zvoničku během jejího trvání neohrožovaly pouze válečné rekvizice. V 60. letech⁷⁵ byla kolem usedlosti rodiny Meců zaměřena nová cesta, která měla nahradit tehdy polní kamennou cestu. Projekt plánoval posunutí cesty,

68 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

69 Dle vyprávění Anny Legerské, roz. Mecové. Její otec pracoval v lese. Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

70 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

71 Pro srovnání uvádím, že se v místním dialektu vyskytuje k lokalitě *U zvunka* ve spojení „*Do Meca od zvunka*“ viz TÉMA, Bedřich. Jména místních částí a domů v Dobraticích, Dolních Tošanovicích, Horních Domaslavicích, Dolních Domaslavicích, Lučině, Soběšovicích a Žermanicích. In: *Těšínsko*, č. 3, 1995, 17.

72 Další Mecovi byli údajně „v Harendě“ dle Rozhovoru s Annou Legerskou, který vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

73 Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

74 taktéž

75 V kronice Dobratic se hovoří o rekonstrukci cesty k roku 1961 viz ZAO, SOkA FM, Místní národní výbor Dobratic, Kronika Dobratic – 1. díl 1930-1961, neinventarizováno, str. 376. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=C964D7236BDF41BD978145A52FB742BC&scan=379>

což by ale znamenalo odstranění kříže i zvoničky. Dle vyprávění pamětnice se tehdejší předseda MNV Dobratice Josef Slavický⁷⁶ velmi zasloužil o změnu v projektu, nová cesta byla vedena stejně jako stará a kříž i zvonice zachovány.⁷⁷ Je dosti překvapivé, že se to podařilo v době komunistické totality. Například v Jablunkově měli kvůli zvoničce daleko větší problémy viz kapitola o zvonech v Jablunkově, navíc s StB. V kronice Dobratice je k rekonstrukci cesty tento zápis z roku 1961: *„Všeobecný zájem – jak členů MNV, tak i občanů byl zaměřen na rekonstrukci obecní cesty z Vojkovic, kterou v délce 3600 metrů převzala do své správy Správa silnic ve Frýdku-Místku. Současně byla zahájena její rekonstrukce v takovém rozsahu, aby odpovídala dnešním požadavkům silniční dopravy. Občané s uspokojením a vděkem přijali tuto akci, neboť Dobratice netoužily po ničem jiném tak žádostivě, jak po solidní cestě. Nová cesta je značně rozšířena a v mnoha místech i vyrovnána, čímž v mnoha místech došlo k odstranění plotů a i k likvidaci ovocných stromů. Správa silnic přestavbu plotů občanům provedla ve své režii a zaplatila i likvidované ovocné stromy. 6. března začaly se skládat dílce dřevěných baráků pro dělníky a již 11. dubna bylo započato s vlastními pracemi, a to bouráním dřevěného plotu u paní Farníkové a kácením lípy před jejím domem. Před školní budovou musel být rovněž odstraněn dřevěný kříž, jenž tu stál od postavení této školy, t. j. od roku 1871. Tedy plných 90 let.*

Od 19. dubna se počaly zakousávat bagry do staré cesty. K podzimu byla započata i stavba mostu přes potok Rybí u železniční trati – mezi budovami bratří Ferdinanda a Adolfa Kuboňových.

⁷⁶ Byl předsedou MNV od roku 1960 viz ZAO, SOkA FM, Místní národní výbor Dobratice, Kronika Dobratice – 1. díl 1930-1961, neinventarizováno, str. 349. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=C964D7236BDF41BD978145A52FB742BC&scan=352>

⁷⁷ Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

*I ze strany MNV byly prováděny úpravy obec. cest – úsek od R. Sobotka ke kravínu a na Podlesí.*⁷⁸

V závěru zápisu k tomuto roku je uvedeno ještě toto: „Zvlášť významným a dlouho očekávaným počinem pro naši obec bylo zahájení prací na rekonstrukci a zbudování naší cesty přes vesnici, na kterou občané velmi dlouho netrpělivě čekali. I když počáteční práce přinášely jak pro místní dopravu, tak i pro pěší chůzi značné obtíže a svízele, přece skýtal naději, že se z úzké, blátivé a křivolaké cesty přece již jednou dostaneme a vykročíme po široké, rovné a pevné silnici.“⁷⁹

Zvon výše uvedené dobratické zvoničky u Meců má dolní průměr 45 centimetrů, v části zvané čepec je široký 24 centimetrů, má talířovou korunu a je zavěšen na rovné hlavě z ocelového nosníku. Srdce měří 52 centimetrů. Samotnému zvonění pomáhá protizávaží. Trámy, mezi kterými je zvon zavěšen, jsou od sebe vzdáleny 60 centimetrů.

Nepodařilo se mi zatím získat k nahlédnutí archiválie, které by dávaly poznat něco bližšího o vzniku zvoničky, snad se mi to v budoucnu podaří, nyní se musím spokojit s faktem, že na trámu ve zvonici je vyryt letopočet 1903, který odkazuje k vybudování či opravě zvonice. Snad bář s křížem umístěná na stříšce zvoničky ukrývá zásadní informace.

Dochována je kolorovaná pohlednice z roku 1919, na které je zvonička i s křížem.⁸⁰

5.1.4 Zvonička „U Budínských“ ve Vojkovicích

Tuto zvoničku se mi dlouho nedařilo lokalizovat. Je totiž omylem

78 ZAO, SOKA FM, Místní národní výbor Dobratice, Kronika Dobratice – 1. díl 1930-1961, neinventarizováno, str. 376. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=C964D7236BDF41BD978145A52FB742BC&scan=379>

79 taktéž, str. 385-386.

80 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 84.

uváděna se špatnou fotografií. Jako například na www.beskydy.cz⁸¹, kde je namísto zmíněné zvoničky fotografie zděné kapličky se zvoničkou v Horních Domaslavicích. Starostka obce Vojkovice mi poskytla parcelní číslo zvoničky ve Vojkovicích, je to 621/5. Nachází se tedy ve Vojkovicích u domu čp. 141.

Po telefonátu s farářem dobratické farnosti, do které patří i Vojkovice, jsem se dozvěděl, že zvoničku by měl spravovat pan Budínský. Kontakt na něj jsem se snažil vyžádat si na Obecním úřadě Vojkovic, avšak bylo mi paní starostkou Hanou Sobkovou odpovězeno: *„Kontakt na pana Budínského Vám nedám, protože si nejsem jista, zda by se chtěl zvoničkou zabývat. Je to starý nemocný pán. Pokud budete něco potřebovat, raději kontaktujte mne a já Vám zjistím, co bude potřeba.“*⁸²

Musím se tedy prozatím spokojit s kapitolou z knihy *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu frýdecko-místeckého*, kterou sepsal Silvestr Obluk a byla vydána Obecním úřadem ve Vojkovicích v roce 2004.⁸³ Ve zmíněné knize jsem se dočetl, že současná zvonička nebyla postavena na původním místě, předtím byla součástí místní školy: *„Naše zvonička byla původně vybudována ze dřeva nad chodbou staré školy. Klenutím chodby byl protažen provaz. Zvonilo se z chodby. Zvonit chodila Apolena Gromnicová, manželka krejčího, který bydlel na mýtě... Později, za řídícího Němce, na ni zvonila Šebestová, matka paní Gabryšové. Zvonili do roku 1924, kdy byla škola přebudována a zvednuta na poschodí a zvonička tudíž zrušena. Z jižní strany školy byly do zdi zabudovány tregry, které jsou tam podnes a na nich*

81 Kaple: zvonička ve Vojkovicích. In: *Beskydy.cz* [online]. 7. 11. 2011 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://zajimavosti.beskydy.cz/content/beskydy-historicke-zajimavosti-cirkevni-stavby-sakralni-objekty-kaple-zvonička-ve-vojkovících.aspx>

82 E-mailová korespondence se starostkou Vojkovic Hanou Sobkovou [online], 20. 3. 2014, vojkovice@applet.cz.

83 OBLUK, Silvestr. *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu Frýdecko-Místecka*. Vojkovice: Obecní úřad Vojkovice, 2004, 198 s.

*byl zvonek zapevněn kovářem Josefem Žvakem, otcem Silvestra.*⁸⁴

Zvon byl tedy spjat se školou, což mělo určité nevýhody: „Zvoněním, zvláště když někdo zemřel, bylo rušeno vyučování. Mimo to si občané stěžovali, že hlahol zvonku je tlumen a není ho slyšet na celou obec.

Proto došlo k přemístění zvonu, k vybudování zvoničky. Uvádím zde téměř celou část kapitoly, jsem si vědom nadměrné délky citace, ale s takto podrobným popisem vytvoření zvoničky jsem se nikde jinde nesetkal: „Uvažovalo se o přemístění někam na kopec. Tak se stalo asi roku 1928, kdy Josef Koval přijal zvonek do své zahrady. Bydleli tenkrát ve staré chaloupce vedle Štěpance – dnes Walacha. F. Budinský věnoval dubovou stolicí, do které zavěsili zvonek. Od těch dob zvonili Kovalovi. Roční služné za zvonění činilo 100 Kč. Dubová konstrukce však brzy uhnula⁸⁵ a hrozilo nebezpečí vyvrácení. Obecní zastupitelství se za starostování Františka Mazura usneslo postavit zvoničku železné konstrukce na betonových základech. Bylo však nutné na to odprodat pozemek a v původních místech to nechtěl nikdo učinit. Ochotně k tomu svolil František Budinský, ale na opačném konci. Místo na zvoničku a 2 metry okolo ní bylo zaknihováno jako obecní majetek s možností přístupu. V roce 1935 byla provedena mezi občany sbírka na materiál, na železnou konstrukci, která stála 450 Kč... K montáži se přihlásil a také ji provedl František Kaňok, který ručně znýtoval železnou jehlanovitou konstrukci se stříškou. Soukolí na zvonek objednal společně s Františkem Andělem. Je upraveno na kuličkových ložiskách a slouží dodnes. Při betonování, stavění a nátěrech mu pomáhali Jan Kantoš, Josef Fibich, František Petr, Josef Koláček a Pavel Rucký. Zvonili pak Jasioková a Jan Mikula, kteří bydleli

84 OBLUK, Silvestr. *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu Frýdecko-Místeka*. Vojkovice: Obecní úřad Vojkovice, 2004, s. 71.

85 Dubové dřevo je ceněno pro svou dlouhou životnost, tak se domnívám, že bylo pravděpodobně špatně použito.

ve výminku u Budinského. Nějakou dobu zvonil i F. Budinský.⁸⁶

Jenže zvon byl v roce 1942 zrekvírován, měl 22 kilogramů,⁸⁷ přičemž „po válce byl v Mariánských Horách ve slévárně u Sikory ulit nový zvon o něco větší, avšak železný. Na Velikonoce 1946 bylo konáno svěcení zvonu, které provedl pater Kalník z Dobré. Kmotrem zvonu byl Josef Sojka a po něm byl nazván zvon Josef. Jelikož zvon byl pouze železný, brzo praskl a kousek ho dokonce i odpadlo.⁸⁸ Tehdy Roman Firla a Josef Kaňok pracovali spolu v Liskovci, kde opatřili z odpadového materiálu litinu na zvon. Ten pak opět v Mariánských Horách u Sikory opět nechali odlít v původní velikosti. Odlití stálo přes 500 Kč, autem ho dovezli Josef Kaňok s Dominikem Grigarem. Cestou ho nechali opět v Dobré posvětit. Zvonili na něm opět paní Vitulová a pak příslušníci rodiny Kovalových. Donedávna tu poslední službu poskytovala spoluobčanům Johanka Kovalová. Prasklý železný zvon občané, co by zbožnou věc, zakopali do země. Naposled byl nátěr konstrukce obnoven v roce 1968 Františkem Boháčem a Silvestrem Oblukem.“⁸⁹

Zvonek vyzýval k modlitbě Anděl Páně,⁹⁰ zvonil se umíráček,⁹¹ avšak z emailové korespondence se starostkou Vojkovic Hanou Sobkovou jsem se dozvěděl, že v současnosti nezvoní a údržba zvoničky neprobíhá, uvažuje se však o její opravě.

86 OBLUK, Silvestr. *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu Frýdecko-Místecka*. Vojkovice: Obecní úřad Vojkovice, 2004, s. 71-72.

87 Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekvizitní protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Vojkovice

88 Nedomnívám se, že by došlo k tak brzkému prasknutí vinou zvoleného materiálu. Železné zvony mají nižší životnost, ale toto je extrémně krátká doba.

89 OBLUK, Silvestr. *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu Frýdecko-Místecka*. Vojkovice: Obecní úřad Vojkovice, 2004, s. 71-72.

90 taktěž, s. 71.

91 taktěž

6 Stručná historie farnosti Dobrá

Dle nejnovějších výzkumů je existence kostela sv. Jiří v Dobré prokázána v druhé polovině 15. století dle soupisu svatopetrského haléře opolského arcijáhenství z roku 1447.⁹² Tehdy byly mezi přiřazenými vesnicemi Lhoty, Janovice a Skalice.

Těšínský kníže Václav Adam přestoupil na evangelickou víru a v r. 1550 došlo k „vypuzení katolických farářů a duchovních z celého Těšínska.“⁹³

Nejstarší faráři doberské farnosti proto nejsou katolíci, nejstarší farář zjištěný jmenovitě byl Matouš z Hradiště vyznání bratrského, pak rovněž nekatolík Jan Měkota z Pardubic. Je možné, že katolík nebyl ani František z Poznaně,⁹⁴ ale Jaromír Polášek jej označuje za katolického duchovního.⁹⁵

Během reformace byly součástí farního obvodu Nošovice, Vyšní Lhoty, Nižní Lhoty, Raškovice, Morávka, Krásná, Skalice, Janovice, Baška, Nová Ves, Vojkovice, Staré Hamry a Hamrovice.⁹⁶

V roce 1573 bylo těšínským knížetem odprodáno frýdecké panství. Majitelem se stal Matouš z Lohova, jenž byl katolíkem. Tento moment se uvádí jako začátek protireformace.⁹⁷

Na konci 17. století došlo k významné události, neboť byl postaven nový farní kostel, již zděný. Stavbu inicioval pravděpodobně tehdejší doberský farář: „*P. Adam Gilin velice usiloval o založení nového kostela. Poštěstilo se mu započít blahodárné dílo, neboť posvětil základní kámen*

92 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 1.

93 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 6.

94 taktéž, s. 103

95 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 82.

96 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 6.

97 taktéž, s. 8.

v roce 1681. Nedočkal se však dokončení Domu Božího, neboť ho v příštím roce povolal Všemohoucí na věčnost.⁹⁸ Zemřel 16. června 1682 ve voze taženém koňmi přes rozvodněnou řeku, když se vracel z Místku.⁹⁹

Důvodem stavby byl pravděpodobně již chatrný stav dřevěného kostela.¹⁰⁰ Toto se snaží vyvrátit Jaromír Polášek, který upozorňuje, že z vizitačního protokolu roku 1661 nevyplyvá sešlost kostela.¹⁰¹ Nahrává tomu ústní tradice, podle které byl starý kostel přenesen do Soběšovic, neboť tam byl již dřevěný kostel zchátralý.¹⁰²

V poznámkách k *Dějinám kostela svatého Jiří v Dobré* je uvedeno, že důvodem nemohlo být navýšení kapacity, jelikož obě stavby zabíraly přibližně stejnou plochu.¹⁰³

Průběh důležitých milníků stavby je následující. V pátek 13. června 1681 byl položen a posvěcen základní kámen, stavba trvala do srpna 1686. Jistou nesrovnalost vidím v historii popisované Josefem Volným, který uvádí, že 6. září 1686 byl nový chrám posvěcen, ale vzápětí píše: „*Nynější chrám nebyl hned v roce dokončení posvěcen, ale až po 33 letech.*“ Stalo se tak 4. srpna 1719 „*slavnostní konsekraci kostela provedl... nejdůstojnější pán Eliáš ze Sommerfeldu, biskup Leontopolitánský, jenž byl světícím biskupem vratislavským.*“¹⁰⁴

Do roku 1785 byla Dobrá nejrozsáhlejší farností v těšínském komisariátu,¹⁰⁵ což jistě kladlo vysoké nároky na správce této farnosti, neboť, jak zapsal farář P. Augustin Volný, bylo nutné, aby „*své farníky před*

98 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 12-13.

99 tamtéž, s. 12.

100 tamtéž, s. 13.

101 tamtéž, s. 84.

102 tamtéž, s. 106-107.

103 tamtéž, s. 106-107.

104 tamtéž, s. 14.

105 tamtéž, s. 6.

*bludem novátorův uchránili, ale též v dobrém drželi ten lid, který v horách živ jsa, oddán byl mnohým pověrám. K tomu na přítěž farní kostel na mnoho hodin chůze od nich vzdálen a přístup k němu nanejvýš obtížný byl.*¹⁰⁶ Musel být tedy „výjimečným organizátorem a fyzicky mimořádně zdatný muž.“¹⁰⁷

Důležitým z hlediska dějin okolních farností je působení faráře Josefa Karla Schippa, který ve farnosti působil v letech 1779-1788.¹⁰⁸ Tehdy totiž byly zřízeny nové farnosti na Borové, Morávce a ve Skalici.¹⁰⁹ Josef Volný uvádí, že z původní doberské farnosti zbyla jen čtvrtina její původní rozlohy.¹¹⁰

Za nástupce P. Schippa, kterým byl P. Jan Krupa, byl v roce 1791 pod správu doberské farnosti převeden kostel sv. Antonína Paduánského na Prašivé. Do té doby byl filiálním kostelem frýdecké farnosti.¹¹¹

Do 50. let 19. století spadá velká přestavba vnitřku kostela.¹¹²

V roce 1923 byla během venkovní opravy kostela pokryta střecha eternitem,¹¹³ který nahradil šindele.¹¹⁴

Válkou byla farnost samozřejmě zasažena, ale zachovala si čest, neboť je psáno, že „v době těžkých chvil za války netajil se P. Brablec odporem k nacistům a nabádal věřící ke statečnosti a k pevné víře ve šťastnou budoucnost. Choval se statečně i na gestapu, kam byl předvolán, aby se zodpovídal, proč nevyzváněl Němcům k oslavě dobytí Varšavy. Udán byl

106 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 6.

107 tamtéž, s. 102.

108 tamtéž, s. 121.

109 tamtéž, s. 22.

110 tamtéž, s. 22.

111 tamtéž, s. 22.

112 tamtéž, s. 33-34.

113 tamtéž, s. 54.

114 tamtéž, s. 54.

*odrodilcem z vedlejší vesnice.*¹¹⁵

Chystané opravy kostela přerušila válka, firmy musely sloužit válečným účelům. Po válce zase stavební firmy přednostně opravovaly poničené světské budovy, na doberský kostel nezbýval čas, v roce 1948 se změnila politická poměry a stále nebylo hotovo. V roce 1950 byly stavební práce předčasně ukončeny, ač ještě dílo nebylo dokončeno.¹¹⁶

Nové politické poměry oddálily získání nových varhan, které měly nahradit již nefungující a údajně neopravitelný nástroj.¹¹⁷ Varhan se věřící dočkali až v roce 1956.¹¹⁸

Většina pozemků farnosti byla zestátněna, jednalo se o více než 20 hektarů, téměř vše získalo jednotné zemědělské družstvo.¹¹⁹

V roce 1955 byla započata nákladná malba biblických výjevů na strop kostela.¹²⁰ Radost však netrvala dlouho, v noci na pondělí 28. listopadu 1955 byl založen požár, Josef Volný hovoří o „zlobě nepřátel“.¹²¹

Pocit ukřivdění zažívali farníci také v roce 1960, kdy byl z farnosti přeložen oblíbený farář P. Jan Wzatek, který zde působil od roku 1954. Jeho přeložení na Staré Hamry bylo nečekané, sháněly se podpisy, jela deputace do Českého Těšína na Apoštolskou administraci, ale neúspěšně. „*Aby nedošlo k nějaké výtržnosti při stěhování P. Wzatka, byla... povolána zesílená stráž SNB.*“¹²²

Nový farář P. Antonín Rucký nebyl farníky tolik milován jako jeho předchůdce. Nepředkládal výkazy farního hospodaření a také neprováděl

115 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 58.

116 tamtéž s. 60-61.

117 tamtéž s. 61-63.

118 tamtéž s. 69.

119 tamtéž s. 63.

120 tamtéž s. 67.

121 tamtéž s. 68.

122 tamtéž s. 78-79.

opravy kostela, které si farníci přáli. V roce 1968 vznikla iniciativa za navrácení P. Wzatka do Dobré, ale opět skončila neúspěchem. Bezvýsledně dopadla i snaha získat pro farnost jiného faráře.¹²³

Spor pokračoval. Kapitulní vikář P. Antonín Veselý záležitost neřešil ke spokojenosti farníků. P. Rucký byl stížen mrtvicí, na jeho místo byl dočasně jmenován kaplan P. Bury z Frýdku. Byl brzy velmi oblíbený, dokonce se ustanovila farní rada, která žádala P. Buryho za faráře, ale na dopis vikář Veselý nereagoval a zvolenou farní radu neuznal. Místo Buryho byl jmenován P. František Hrabec, který ale do farnosti nenastoupil.¹²⁴

Vleklé řešení velice rozladilo farníky, dokonce došlo k poklidné demonstraci asi 200 farníků shromážděných před kostelem a farou v Dobré „*v předtuše nekalých úmyslů ordináře Veselého*“.¹²⁵ Příčinou bylo odvolání P. Buryho z farnosti, kterému ale sročení „*nedovolilo odejít z fary*“.¹²⁶

Proběhlo jednání s farníky na MNV v Dobré,¹²⁷ farníci vinili ze vzniklou situaci kapitulního vikáře P. Antonína Veselého.¹²⁸ 23. května zemřel P. Antonín Rucký a dekret do Dobré dostal P. Valošek, který tehdy působil na Borové, ale jednal zbrkle, neboť se píše: „*Ukvapil se a přivezl k nám ihned uhlí. Po rozmluvě s farníky pochopil situaci a odjel zpět.*“¹²⁹

Celá záležitost byla vyřešena v polovině roku 1969, kdy Veselý odešel na dovolenou a zastupoval jej děkan Waloszek z Jablunkova, který spor vyřešil a „*šalamounsky*“¹³⁰: „*rozhodnutím děkana Walozska stává se 1. srpna 1969 P. Antonín Duda z Dobratic administrátorem v Dobré se*

123 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 80-83.

124 tamtéž s. 84.

125 tamtéž s. 86.

126 tamtéž s. 86.

127 tamtéž s. 86.

128 tamtéž s. 87.

129 tamtéž s. 87.

130 tamtéž s. 87.

*sídlem v Dobraticích a P. Josef Bury kaplanem v Dobraticích, se sídlem v Dobré.*¹³¹ Tato situace trvala do úmrtí administrátora dobratické farnosti, 1. května 1974 byl P. Josef Bury jmenován administrátorem v Dobré i Dobraticích.¹³²

Přelom 60. a 70. let znamenal velké změny v centru obce. V roce 1969 se začalo s bouráním hospodářských farních budov, demolice probíhala od 20. května 1969.¹³³ Další hospodářská budova byla stržena v roce 1971.¹³⁴

Na náboženský život farnosti měl pravděpodobně největší vliv zákaz pohřbívání na doberském hřbitově při kostele od 1. července 1972.¹³⁵ K úplnému zrušení a parkovým úpravám došlo v roce 1986.¹³⁶ Pohřbívalo se pak nejčastěji na frýdecký hřbitov, přímo ve farnosti byl roku 1952 založen hřbitov v Nižních Lhotách.¹³⁷

Dalším zásahem byla stavba nové školy 1974-1978, ta, jak píše Josef Volný, „zásadně narušila dominantu kostela.“¹³⁸

Také vnitřek kostela zaznamenal jistých změn. V roce 1974 bylo během příprav nové elektroinstalace zjištěno, že boční oltáře svatého Josefa a svatého Jana Nepomuckého jsou ztrouchnivělé a musely být zbořeny. Také kazatelna byla odstraněna.¹³⁹

Významnou opravou prošel kostel nedávno. V roce 2012 byla opravena střecha, sanktusová věžička vyměněna za novou, opraveny fasády

131 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 87-88.

132 tamtéž s. 94-95.

133 tamtéž s. 90.

134 tamtéž s. 90.

135 tamtéž s. 92.

136 tamtéž s. 96.

137 Hřbitov. In: *Nižní Lhoty: Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.niznilhoty.cz/obec/hrbitov.html>

138 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 96.

139 tamtéž s. 94.

a instalováno odvodnění. Značnou část oprav hradily fondy Evropské unie.¹⁴⁰

Současným farářem je od 1. července 2004 P. Bohumil Vícha.¹⁴¹ Vystřídal P. Petra Chovance, jenž působil v Dobré od roku 1997.¹⁴²

Inventář k Farnímu fondu byl zrušen, jelikož byl do něj převeden fond Kulhánek Josef čítající 1 karton.¹⁴³ Josef Kulhánek byl dlouhé roky místním farářem (1801-1842),¹⁴⁴ snad tedy dojde k objevu dalších zajímavých souvislostí.

6.1 Zvony ve farnosti Dobrá

Velice zajímavým dokladem života doberské farnosti je přepis listiny datované k 16. únoru 1783, ve kterém si dědina Morávka stěžuje, že „*náš rector Moravský nás obtěžuje, poněvadž chce po nás čtyry renské na rok od zvonění proti povětrí...*“ Je to jedinečný doklad, který nejenže uvádí výši platu za zvonění, ale také dává poznat tehdejší mluvu, která sice může být ovlivněna pokusem o písařskou stylizaci, ale historický hornoslezský dialekt je patrný. Navíc upozorňuje na majetkové problémy chudé podhorské obce Morávky.

V této magisterské práci není prostor pro bližší rozbor listiny, kterou známe z přepisu doberského kaplana P. B. Brablece, který byl uveřejněn v *Selském archivu* v roce 1907 pod názvem *Dědina Morávka u Frýdku nechce, aby rector zvonil proti povětrí*. Dovolím si ji zde uvést

140 Generální oprava kostela sv. Jiří v Dobré. In: *Římskokatolická farnost Dobrá* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnostdobra.cz/oprava.html>

141 Farní úřad. In: *Římskokatolická farnost Dobrá* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnostdobra.cz/urad.html>.

142 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 97.

143 Fond Farní úřad Dobrá. In: *Archivní vademecum Zemského archivu v Opavě* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=peva-227202010f00065000>

144 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 121.

v dochovaném znění: „Poznamenání ponížené prosby dědiny Morávky k dvojćtihodnému pánu faráři našemu, totižto že náš rector Moravský nás obtěžuje, poněvaž chce po nás štyry renské na rok od zvonění proti povětří; tak mu obec při začátku dobrovolně dávala 1 tolar na rok. Potém mu dávali po dva renské na rok dobrovolně, však ale do vůle obci: potém po tři renské též dobrovolně; tak vćile obci čest¹⁴⁵ takové peníze zmohať přichodí¹⁴⁶; tak když jich zmohať nemožemy, tuž zvolujemy, aby nezvonil; tak se pod ochranu Pánu Bohu pod ochranu (sic) porúčimy, tak že mnohý človík, když ho do klády dají o takové peníze, žalostně k Bohu volá, že to dobrovolně zvolili a vćil že musí dovať, neb jest naši milostivé vrchnosti povědomo, že velmi čestо povinné kontribucije zmohať možemy pro velké nedostatky, a k tomu nám podatkův moc přibylo, neb náš kostel má střechu zlů a krchov též, a nemáme žádné pomoci než sama jedna dědina to spravovati musí. Jenž se stalo při hromadě posudkové u fojta Jana Zlíka u přítomnosti Jury Loryša, burmistra, i celého práva roku 1783 dne 16. února.“¹⁴⁷ Snad se mi podaří někdy v budoucnu podrobněji rozebrat citovaný přepis listiny.

6.1.1 Farní kostel sv. Jiří v Dobré

První historickou zmínkou o zvonech v Dobré je zápis k vizitaci 2. září 1652, tehdy byl kostel „s dřevěnou věží po boku se třemi zvony...“¹⁴⁸ Rovněž protokol hovoří o dvou zvoncích.¹⁴⁹

Vizitace z roku 1679 pravděpodobně zachycuje totožné zvony, ale do

145 Poznámka autora přepisu P. Bohuslava Brablece „Poněvadž slovo ‚čestо‘ dvakráte se vyskytuje, není pochyby, že stojí místo ‚těžko‘, ač jsem prvotně mínil, že zastupuje polské ‚čensto‘.“

146 Poznámka autora přepisu P. Bohuslava Brablece „Nářečí frýdecko-místecké má místo zmáhati, dávati – zmohať, dovať.“

147 BRABLEC, Bohuslav. Dědina Morávka u Frýdku nechce, aby rector zvonil proti povětří. *Selský archiv*. 1907, roč. 6, č. 1, s. 56. Dostupné z: <http://camea.svkos.cz/search/handle/uuid:851415b0-1a40-11e0-b111-0013d398622b>

148 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 9.

149 tamtéž

hlavní věže dle uváděného počtu přibyl třetí zvon, navíc byla na střechu kostela umístěna sanktusová věžička, u které je uveden zvon čtvrtý.¹⁵⁰ S instalací sanktusové věžičky byla pravděpodobně „obnovena“ střešní krytina, jelikož o ní tak hovoří právě vizitační protokol.¹⁵¹

Vizitační protokol z roku 1688 se zmiňuje o zvonici se třemi zvony, počet zvonů se tedy pravděpodobně nezměnil.¹⁵²

Jak jsem již výše uvedl, byl kamenný kostel dostavěn v srpnu 1686, ale starou zvonici nechali stát. Nebyla spojena s novým kostelem, jelikož ten nebyl postaven na stejném místě jako dřevěný.¹⁵³

Bližší informace o zvonech jsou datovány až rokem 1755, kdy dal tehdejší farář P. Karel Ibram ze Suché ulít nový zvon.¹⁵⁴ Pocházel z dílny olomouckého zvonaře Melchiora Schwanna z Olomouce.¹⁵⁵

Josef Volný tento zvon blíže popisuje: „*velký zvon 7-8 centů¹⁵⁶ těžký, ozdobený krásnými arabeskami. U hlavy¹⁵⁷ má dokola latinský nápis: ‚Fugite portas adversae, vicit leo de tribu Juda‘ – ‚Ustupte moci škodlivé, aj zvítězil lev z pokolení Judova‘. (Zjev. 5,5). K tomu nápisu je přidána prosba: ‚S. Georgii, Joanes et Paule, orate pro nobis‘ – svatý Jiří, Jene a Pavle, orodujte za nás. Pod nápisem je plastika sv. Jiří na koni bojujícího s duchem pekel. Protější strana měla reliéfy svatých mučedníků Jana a Pavla s palmou, bleskem a mečem, odznaky mučednictví, vítězství a důstojenství, že jsou ochránci proti škodlivému hromobití a blesku. Na dolní části je nápis: ‚Carolus Ibram de Sucharu parochus*

150 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 10.

151 tamtéž s. 10.

152 tamtéž s. 15-16.

153 tamtéž s. 111.

154 tamtéž s. 20.

155 Melchior Schwann. In: *Databáze abART* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.isabart.org/>

156 1 slezský centnýř má 52,9, respektive 53 kilogramů viz str. 53.

157 Tedy pravděpodobně na věnci zvonu.

Dobravicensis, Anno 1755‘, tedy, že je dílem našeho faráře, jehož erb se nachází nad nápisem. U samého okraje je odlité jméno zvonaře v němčině – „Mich hat gegossen Melichor Schwan in Olmütz.“¹⁵⁸

Když Karel Ibram ze Suché 6. března 1770 zemřel, oznamovali tuto zvěst v Dobré právě zvonem, který nechal vyrobit.¹⁵⁹

Tento zvon se bohužel do dnešních dní nedochoval, jelikož byl zrekvírován: „V srpnu 1917 sebrán zvon z roku 1755 o váze 350 kg, ulit byl od Stankeho v Olomouci.“¹⁶⁰ Údaje jsou do jisté míry nepřesné, v tomto záznamu o rekvizici je totiž jméno jiného zvonaře.

Na konci 19. století se začalo uvažovat o stavbě nové věže, neboť dosluhovala ta věž, která stála u zděného kostela jako pozůstatek předchozího dřevěného kostela.¹⁶¹ Realizaci zpozdila změna vlastníka frýdeckého panství, získávání financí a napoleonské války,¹⁶² které v roce 1815 konečně skončily. V květnu 1816 mohl být posvěcen základní kámen.¹⁶³ Stavba byla ztížena tehdejší neúrodou.¹⁶⁴

Dostavba věže byla ukončena vytažením dvojitého kříže a zvonů, přičemž v nové zděné věži se nacházely tři. Prostřední z nich tehdy zazněl nad farností poprvé po přelití,¹⁶⁵ pukl totiž během řádění nakažlivé nemoci v náboženské obci (prosinec 1805-duben 1806).¹⁶⁶

Po přelití měl tyto nápisy: „*darmo ze volání toho zvonu k modlení pospícháme, jestli v srdci ducha lásky a pobožnosti nemáme!*“¹⁶⁷ Zmíněný

158 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 20.

159 tamtéž s. 20-21.

160 PAVLÁSEK, Josef: Rekvizice zvonů na Frýdecku. S. l. et d. (1917), s. 87.

161 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 29.

162 tamtéž s. 29 a 31.

163 tamtéž s. 31.

164 tamtéž s. 31.

165 tamtéž s. 31.

166 tamtéž s. 29.

167 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris,

nápis se pravděpodobně nacházel na čepci zvonu. Větec zvonu měl odlitou informaci o příčině prasknutí a kdy byl přelit: „*Haec campana, Dobra an 1806 in epidemia tupta an 1817 Opavia refusa Fuit*“. Tento nápis snad pokračoval na dalším řádku, jelikož Josef Volný uvádí, že „*Dále byl ještě v latině nápis ,Tento zvon přelit jest Františkem Stankem v Opavě.*““

Zvon nesl vyobrazení Panny Marie Frýdecké, z druhé strany sv. Jiří bojujícího s drakem.¹⁶⁸ Na straně protější byl vyobrazen sv. Jiří bojující s drakem.

Zvon byl přezdíván „mariánský“, údajně vyzýval třikrát denně k modlitbě Anděl Páně,¹⁶⁹ také zván „starým“.¹⁷⁰ Pravděpodobně ještě před přelitím, které změnilo jeho váhu: „*před přelitím vážil 4 centy 33 liber, po přelití vážil 4 centy 44. Jeho přelití stálo dle účtu 377 zlatých 30 krejcarů v bankovkách. K úhradě přispívalo jmění z kostela v Dobré a Prašivé 200 zl. Na zbytek přispěly přífařené obce.*“¹⁷¹

Škoda, že neznáme znění nápisu, který nesl zvon před novým odlitím, byť se jej snažil tehdejší farář P. Kulháněk přečíst, nakonec pouze zaznamenal „*Pro podivné litery a pro velikou sešlost nebylo možno nápis ani dohromady sestavit. Tak jsem to viděl.*“¹⁷²

Společně s přelitým byl ve věži umístěn také zvon z roku 1755, který nechal ulít farář P. Karel Ibram ze Suché.¹⁷³ Blíže je popsán na jiném místě.

1999, s. 31.

168 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 31.

169 Proč byl nazýván „mariánský“, když se modlitba jmenuje Anděl Páně, vysvětlí hned úvodní verš: *Anděl Páně zvěstoval Panně Marii a ona počala z Ducha svatého.*“

viz *Anděl Páně - Angelus Domini* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Andel-Pane-Angelus-Domini.html>

170 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 31.

171 tamtéž

172 tamtéž

173 tamtéž

Nejmenší ze zvonů v nové věži byl 1,5 centu těžký, bez nápisu, ale zato s vyobrazením Panny Marie držící Ježíška. Údajně se jednalo o zvon, který nepatřil původně farnímu kostelu, neboť „*si na něj kdysi činili nárok Staroměstáné, že prý mají svůj zvon v Dobré. Zvonívalo se jím u pohřbu, snad jim připomínal dobu, kdy předkové ze Starého Města pochovávali v Dobré.*“¹⁷⁴

Místními bylo používáno označení „Ruská věž“. Snad kvůli návštěvě chrámu carem Alexandrem 24. prosince 1818.¹⁷⁵ Je možné, že název souvisí s pomocí venkovského obyvatelstva carskému vojsku za napoleonských válek.¹⁷⁶

Během roku 1853 byly poprvé provedeny opravy zděné věže.¹⁷⁷

Věž a vlastně i celý kostel ohrozil 25. května 1862 menší požár způsobený bleskem.¹⁷⁸ Po této zkušenosti byl kostel ochráněnbleskosvodem.¹⁷⁹

Za krátkého působení P. Ignáce Frankeho, byl farářem 1873-1877, pukl nejmenší zvon, který údajně patřil kdysi Starému Městu u Frýdku, věřící totiž zvon používali při pohřbívání svých zesnulých na doberském hřbitově.¹⁸⁰ Je tedy možné, že Staré Město dříve patřilo pod faru v Dobré.¹⁸¹

Zvon byl později přelit, nesl obraz Panny Marie „*držící Boží dítě v loktech*“. Nápis na „okraji“ zněl „*Gegossen Schwabe in Biala 1881*“. Benedikci zvonu provedl arcikněz frýdecký 11. srpna 1881¹⁸² „*ke cti*

174 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 31.

175 tamtéž s. 32.

176 tamtéž s. 110.

177 tamtéž s. 34.

178 tamtéž s. 34.

179 tamtéž s. 35.

180 tamtéž s. 36-37.

181 tamtéž s. 12.

182 Josef Volný v jiné části kapitoly udává datum 18. srpna viz VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 37.

*a chvále Nejsvětějšího Srdce Páně Ježíše.*¹⁸³

Roku 1885 byla na věži vyměněna střecha.¹⁸⁴

V srpnu 1916 byly poprvé za první světové války zrekvírovány 2 zvony z doberské farnosti.¹⁸⁵ Dokonce byly vojáky zabaveny i přes protesty faráře P. Josefa Bárty, navíc byly oba shozeny z věže dolů.¹⁸⁶ Měly vážit dohromady 350 kilogramů.¹⁸⁷

Za rok, opět v srpnu, byl zrekvírován údajně poslední zvon, mělo se jednat o zvon z roku 1755.¹⁸⁸ Tedy pravděpodobně ne „od Stankeho v Olomouci“, ale jak výše popsáno, byl z dílny zvonaře Melchiora Schwanna z Olomouce a nechal jej odlít tehdejší farář Karel Ibram ze Suché.¹⁸⁹

Opět byl shozen a „vydal tak svůj poslední úmrtí sten.“ Tento okamžik zachytil Josef Volný velmi emotivně. „Málo lidí vědělo o zabavení zvonů, které tak náhle přišlo. Ti, co to náhodně viděli, plakali, lomcoval jimi vztek, ale všechno bylo marné. Všichni ale věděli, že zvony odzvonily rakousko-uherské říši. Neušlo to bez trestu!

*Smutné doby nastaly ve farnosti i v obci. Ráno se neozýval zvon ani v poledne a večer. Ani neoznamoval úmrtí spolubratra, smutné byly pohřební průvody. Smutné byly církevní slavnosti, potichu šel průvod o Božím těle. Nebudil zvon farníky na Jitřní o Narození Páně, neoznamoval začátek nového roku, ani radostnou zvěst Vzkříšení Páně o Bílé sobotě!*¹⁹⁰

183 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 36-37.

184 tamtéž s. 38.

185 PAVLÁSEK, Josef: Rekvizice zvonů na Frýdecku. S. l. et d. (1917), s. 87.

186 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 54.

187 tamtéž s. 54. Pro srovnání viz PAVLÁSEK, Josef: Rekvizice zvonů na Frýdecku. S. l. et d. (1917), s. 87.

188 PAVLÁSEK, Josef: Rekvizice zvonů na Frýdecku. S. l. et d. (1917), s. 87.

189 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 20.

190 tamtéž s. 54.

Na počátku roku 1919 se začaly sbírat peníze na nové zvony, vybralo se méně peněz, než stála objednávka, na chybějící částku byla použita půjčka,¹⁹¹ a proto mohly být 29. srpna 1920 zvony posvěceny a vytaženy do věže. „*Krátce na to zazněl první jejich hlas. Nejedno oko slzelo radostí, když se po tak dlouhé době rozlehl do okolí jejich hlahol z doberské věže!*“¹⁹²

K současnému pohonu zvonů je potřeba elektřina, která byla zavedena do kostela v roce 1931.¹⁹³

Nepodařilo se mi vypátrat, jak to bylo s kostelními zvony za druhé světové války, jako ocelové ty z vítkovických železáren rekvírovány být nemohly, ale je možné, že byl zrekvírován malý bronzový zvon ze sanktusové věže, pokud již nebyl zrekvírován za první světové války.

Zajímavá je zmínka, že v předvečer i v den pohřbu papeže Pia XII.¹⁹⁴ se ve všech kostelích vyzvánělo při večerním klekání deset minut za zemřelého.¹⁹⁵

Na konci 60. let byl nainstalován elektrický mechanismus věžních hodin a zvony napojeny na automatické vyzvánění Anděl Páně.¹⁹⁶ Mechanika a konstrukce ke zvonům byla zakoupena v období let 1962-1963.¹⁹⁷ Ale montáž konstrukce, jež si vyžádala náklad 28173,45 Kčs,¹⁹⁸ byla provedena až v roce 1968.¹⁹⁹

191 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 113.

192 tamtéž s. 54.

193 tamtéž s. 56.

194 Papež Pius XII. zemřel v roce 1958 viz Historický kalendář. In: *Katolická církev v české republice* [online]. 30. 9. 2013 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/historicky-kalendar/?page=2&webSID=f3a26c8ee93efadf83bc91177807204d>

195 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 74.

196 tamtéž s. 88.

197 tamtéž s. 117.

198 tamtéž s. 83.

199 tamtéž s. 83.

Na konci 80. let pak probíhala oprava věže.²⁰⁰

V hlavní věži tohoto kostela se nacházejí 3 ocelové zvony vyrobené ve vítkovických železárnách po první světové válce. Jsou na dřevěné stoličce, ale v železném závěsu.

Šestiboká sanktusová vížka ukrývá jeden ocelový zvonek, který je sice schopen provozu, ale nelze jím zvonit ani ručně, ani elektricky, neboť na žádný pohon není napojen. Do sanktusové vížky se leze pomocí žebříku, respektive hranolů, které jsou přibité na trámy.

Zvonek je bez nápisů, závěs je ocelový. Má spodní průměr je 34 centimetrů, výška zvonu 33 centimetrů a je opatřen 47 centimetrovým srdcem nezvyklého tvaru.

Největší zvon má spodní průměr 107,5 centimetru, délka srdce je 101 centimetrů. Zvon visí ve zvonové konstrukci velmi natěsno. Dole na přechodu k věnci má pět jednoduchých linek, nahoře dvojité linky, mezi kterými je označení odlitku „*EW. XIII. No 218*“. Výška traverzy, na které je zvon uchycen, má 14 centimetrů.

Prostřední zvon má na přechodu k věnci 6 linek a dvě na čepci zvonu, kde je rovněž označení odlitku „*E.W. XVII. No 220*“. Spodní šířka zvonu měří 84,5 centimetru, výška 78 cm. Srdce má délku 77 centimetrů.

Zvon s ulomeným srdcem má na věnci zvonu pět jednoduchých linek, na čepci zvonu se nachází označení odlitku „*E W. XX. No 286 1920*“ mezi dvojími linkami. Spodní průměr zvonu je 72 centimetrů. Výška zvonu je 68 centimetrů. Ulomený kus srdce má délku 37 centimetrů.

²⁰⁰ VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 99.

6.1.2 Filiální kostel sv. Antonína Paduánského na Prašivé

Je možné, že kostel byl zbudován za účelem potlačení pohanských tradic, které byly v odlehlé části Těšínska stále dodržovány.²⁰¹ „*Prašivá tedy byla navštěvována spíše více než vůbec a vystavení kaple-kostela v tak pošetilém místě bylo zoufalým či spíše jediným účinným opatřením, jak zabránit nedovoleným tajným a zakázaným spolkům.*“²⁰²

Kostel či tehdy ještě kaple byl zbudován v roce 1640 majitelem frýdeckého panství Jiřím z Oppersdorfu.²⁰³ První mše byla sloužena 5. srpna 1640.²⁰⁴ Původně měl být zasvěcen svatému Ignáci, později bylo údajně patrimonium změněno na nynější, snad během neurčité přestavby či opravy v roce 1673.²⁰⁵

Nové pokrytí šindelem proběhlo v letech 1753 a 1769.²⁰⁶ V roce 1779 byla přistavěna sakristie.²⁰⁷

Věžička byla údajně dodána později.²⁰⁸ Snad se tak stalo za faráře P. Františka Stahaly, případně ještě dříve.²⁰⁹ P. František Stahala působil jako farář ve farnosti od 1842 do 1873.²¹⁰

Pokud byl kostel skutečně doplněn o věžičku za časů P. Františka Stahaly, jeden z důvodů mohl být požár věže farního kostela v roce 1862.²¹¹ Tehdy byl instalován bleskosvod na kostele sv. Jiří, stejně tak i sv. Antonína Paduánského, tehdy kostel na Prašivé dostal i nový zvon.²¹² Publikace

201 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 87.

202 tamtéž s. 109.

203 tamtéž s. 37-38.

204 tamtéž s. 28.

205 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 102.

206 tamtéž s. 28.

207 tamtéž s. 28.

208 tamtéž s. 28.

209 tamtéž s. 35

210 tamtéž s. 121.

211 tamtéž s. 34.

212 tamtéž s. 35.

Beskydské gruně uvádí rok 1860 jako dobu stavebních úprav na kostele, které znamenaly přistavení drobné dřevěné věže.²¹³

Prašivský kostelík málem změnil své místo, jelikož obyvatelé obce Vyšní Lhoty usilovali o jeho přenesení přímo do vesnice, svou žádost učinili v roce 1836.²¹⁴

Nakonec setrval na původním místě, v roce 1889 byla opravena podlaha a „v roce 1904 byly pořízeny nové varhany na Prašivou darem Alžbětinek z Těšína.“²¹⁵

Tato nepřehlédnutelná sakrální stavba nevelkých rozměrů je velice známým poutním místem a jsou s ní spojeny i počátky beskydské turistiky. Od roku 1891 se na Prašivé konala setkání,²¹⁶ jedno z největších proběhlo ve čtvrtek 28. srpna 1902, „konal se na Prašivé velký českopolský tábor lidu“.²¹⁷ Ironií osudu byla Prašivá i s kostelem okupována Poláky při jejich záboru Těšínska.

V roce 1905 byla kostelní věžička opravena.²¹⁸ Lze se tedy domnívat, že tato informace může být nápomocna k přesnější dataci fotografie z knihy *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*, kde byla zveřejněna pohlednice datovaná kolem roku 1910.²¹⁹ Jelikož ve stejné knize je fotografie z roku 1929,²²⁰ na které má kostel jinou věžičku, lze se tedy domnívat, že fotografie musela vzniknout před opravou v roce 1905.²²¹

213 CICHÁ, Irena. *Beskydské gruně nad Olzou a Wislou: Beskidzkie gronie nad Olzą i Wisłą*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2007, s. 16. ISBN 978-80-254-0261-0.

214 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 92.

215 tamtéž

216 tamtéž, s. 95.

217 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 35.

218 tamtéž s. 28.

219 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 85.

220 tamtéž, s. 85.

221 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 28.

Roku 1907 byl kostel na Prašivé pokryt novým šindelem, postavena nová věžička a vybudována farka, což je vlastně útulna pro kněží hlavně v době poutí.²²²

V blízkosti kostela byla 11. dubna 1921 zahájena stavba české turistické chaty, 2. října předána do užívání.²²³

K výměně šindele na Prašivé došlo opět v roce 1930, byla byla znovu opravena věžička a vyměněny spodní kostelní trámy, neboť byly napadeny dřevokaznými mravenci.²²⁴

Složité poměry roku 1938 se dotkly i kostela sv. Antonína. V neděli 13. listopadu 1938 se konala poslední česká mše, v pondělí 14. listopadu byla odvezena část inventáře do Dobré a 16. listopadu 1938 byla obsazena Prašivá polskými vojáky.²²⁵

Obce Vyšní Lhoty a Nižní Lhoty údajně kvůli polské okupaci na Prašivé začali uvažovat o stavbě kostela nového.²²⁶

V roce 1939 byly slouženy poutní mše pod Prašivou.²²⁷

Když Poláky na Těšínsku vystřídali Němci, začal být spravován kostel dobratickým farářem P. Janem Foldynou. Prašivá i Dobratice se nacházely v prostoru, který nacisté připojili ne k Protektorátu, ale k Říši. Avšak „*po roce 1940 byly mše svaté na Prašivé zakázány.*“^{228 229}

Konec války se málem stal pro kostel sv. Antonína osudným, jelikož byl zasažen dvěma ranami z děl postupující sovětské armády. V kostele byly

222 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 51.

223 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 96.

224 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 56.

225 tamtéž s. 57.

226 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 97.

227 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 57.

228 tamtéž s. 58.

229 Pro srovnání „*Počínaje rokem 1940 bylo konání poutí na Prašivé zakázáno.*“ Viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 98.

obrovské díry, ale naštěstí neshořel. Nedalekou farku používali němečtí vojáci jako stáj pro koně.²³⁰

První poválečná pouť se konala již 13. července 1945, po skončení války byl kostel urychleně opraven, *„jen jedna malá díra velikosti pěsti po dělovém úlomku, který dopadl do stěny u bočních dveří, byla na památku ponechána, aby poutníkům připomínala, jak vzácný je mír!“*²³¹

V roce 1949 byl kostel na Prašivé pokryt novým šindelem.²³² Opravena byly také věžička, jelikož na konci války byla její bání prostřelena, a byla dovnitř přidána další zpráva.²³³

Poutě na Prašivou byly narušovány po celou dobu komunistické totality. Roku 1954 bylo zakázáno venkovní kázání, které se tradičně během pouti konalo, neboť početné zástupy věřících se do kostela nemohly vejít.²³⁴

Ve zmíněném roce 1954 došlo přímo během poutní mše k události, která zhoršila srdeční chorobu P. Brablece: *„Těsně u boční stěny kostelíčka byl postaven kulomet, kterých bylo poblíž více, a ve chvíli mše svaté, kdy začal právě P. Brablec číst evangelium, začaly kulomety rachotit, takže nebylo v kostele slyšet pro silnou ozvěnu slova. V roce 1955 už nedoporučoval děkan ohlásit hlavní pouť.“*²³⁵

V roce 1958 byly konkurenčně pořádány letnice mládeže s cvičením vojáků se zbraní.²³⁶ Část mší byla převedena do kompetence duchovních z morávecké farnosti.²³⁷ Proběhla také výměna šindele.²³⁸

230 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 58.

231 tamtéž s. 59.

232 tamtéž s. 60.

233 tamtéž s. 60.

234 tamtéž s. 73.

235 tamtéž, s. 64.

236 tamtéž s. 73.

237 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 75.

238 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 98.

V druhé polovině 50. let byla elektrifikována další část obce Vyšní Lhoty, na jejímž katastru kostel leží, bylo tak zavedeno elektrické světlo i do kostela.²³⁹

Prašivá byla zřejmě oblíbeným místem střelby, neboť v roce 1975 se zde konalo opět jakési cvičení ve střelbě, při které někdo prostřelil baňku na věži kostela²⁴⁰ jako na konci války.²⁴¹

V srpnu 1975 byla provedena další velká oprava poutního kostela, kdy byl celý renovován a pokryt novým šindelem.²⁴²

Během let 2004-2005 došlo k odstranění starých šindelů na venkovní straně kostela a výměně ztrouchnivělých spodních trámů. Následně byly na stěny přibity šindele nové.²⁴³

V roce 2006 proběhlo vybudování nové věžičky a výměna šindelů v přední části kostela.²⁴⁴ Roku 2007 se s výměnou šindelů pokračovalo na zbylém prostoru střechy, rovněž byly vyměněny některé ztrouchnivělé střešní trámy.²⁴⁵

V roce 2014 proběhly opravy interiéru.^{246 247}

Prohlídka zvonu jsem uskutečnil před středeční odpolední bohoslužbou

239 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 72.

240 tamtéž s. 114.

241 tamtéž s. 58.

242 tamtéž s. 97.

243 VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2004 a 2005. In: *Rajče.net* [online]. 15. března 2004 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2004_a_2005/

244 VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2006. In: *Rajče.net* [online]. 18. srpna 2006 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2006/

245 VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2007. In: *Rajče.net* [online]. 6. července 2007 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2007/

246 NITRA, Tomáš. Prašivá před opravou interiéru v roce 2014. In: *Rajče.net* [online]. 9. prosince 2013 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_pred_opravou_interieru_v_roce_2014_-_foto_Mgr._Tomas_Nitra/

247 VÍCHA, Bohumil. Oprava interiéru kostela svatého Antonína na Prašivé 2014. In: *Rajče.net* [online]. 7. května 2014 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Oprava_interieru_kostela_svateho_Antonina_na_Prasive_2014_-_foto_P._Bohumil_Vicha/

2. července 2014, přes prázdniny se tady mše pravidelně konají.

V současné době se v dřevěné vížce nachází bronzový zvon o spodním průměru 36 centimetrů a přibližné výšce 30 centimetrů.

Vnější povrch zvonu je bez ozdob či nápisů, shledáno pouze několik jednoduchých linek. Uvnitř zvonu je označení odlitku „36 c“. Okraje zvonu jsou mírně olámaný.

Je uzpůsoben k ručnímu zvonění, provaz je natažen dolů na malý kůr uvnitř kostela.

Hlava zvonu je jednoduchá, přičemž je zavěšen v železném závěsu mezi dvěma trámy, které jsou od sebe vzdáleny 47 centimetrů. K vyzvánění pomáhá protizávaží.

Tři ze čtyř nosných trámů věže byly vyměněny v poslední době, taktéž dřevěné okenice jsou nové.

Každoročně je na Prašivé na začátku prázdnin pořádáno diecézní setkání dětí s biskupem Mons. Václavem Lobkowiczem.

6.1.3 Kaplička se zvoničkou „U Stříže“ ve Vyšních Lhotách²⁴⁸

Na katastru Vyšních Lhot leží kromě této kapličky také výše uvedený dřevěný kostel sv. Antonína Paduánského na hoře Prašivé. Mezi oběma stavbami je jistá provázanost: *„Do Vyšních Lhot byl také přenesen zvonek, který původně visel ve věžičce kostela na Prašivé, kde je dodnes zavěšen v místní zvoničce.²⁴⁹ Ještě v osmdesátých letech 19. století pomocí zvonku místní zvoník vyzváněl proti mrakům na ochranu před bouřkou, o čemž se*

²⁴⁸ Uvedena i v BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, 48 s.

²⁴⁹ Nepodařilo se mi vypátrat, zda se jedná opravdu o původní zvon, ale během rekvizic za první světové války žádný zvon dle prohlášení Obecního úřadu Vyšní Lhoty z 24. srpna 1920 nebyl odevzdán viz Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Okresní úřad Frýdek (1796)1900-1942(1954), karton 324, inv. č. 610, sdělení Obecního úřadu Vyšní Lhoty z 24. 8. 1920, které je adresováno Okresnímu hejtmanství ve Frýdku.

*zachovalo úsměvné lidové vyprávění. Tradice zvonění byla zachována i později v období první republiky.*²⁵⁰

V knize Josefa Volného *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré* je zmínka o Janu Kohutovi (1847-1920), kostelním zpěvákovi, který „každý rok ve Vyšních Lhotách v kapli u zvonku odbýval májovou pobožnost.“²⁵¹

Dle korespondence se starostkou Vyšních Lhot slouží k pohonu zvonu automatika, správce kapličky či zvoník není a údržbu provádí obec. Zvonickou službu údajně celý život vykonávala matka Marie Kaňokové.²⁵²

6.1.4 Kaple Navštívení Panny Marie v Nižních Lhotách

V roce 1946 byl položen základní kámen: „*Na Hod Boží Svatodušní dne 9. června uspořádána slavnost posvěcení základního kamene pro stavbu římskokatolické kaple... Dne 28. října 1946 byla... slavnostně vysvěcena. Jako poděkování za ochranu obce během druhé světové války byla zasvěcena Navštívení Panny Marie.*“²⁵³ Svěcení kaple provedl dobratický farář a tehdejší děkan P. Bohuslav Brablec, který odsloužil v této kapli 8. prosince 1946 úplně první mši svatou.²⁵⁴

V roce 1950 došlo k dostavění sakristie²⁵⁵ a v roce 1956 byla natřena „věžka na kapli.“²⁵⁶

Současné kapli předcházela dřevěná stavba se zvoničkou, neboť v publikaci *700 let obce Nižní Lhoty* se píše, že kaple „byla postavena na

250 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 92.

251 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 66.

252 E-mailová korespondence se starostkou Vyšních Lhot Ing. Danou Novákovou [online], 11. 6. 2014, starostka@vysnilhoty.cz.

253 MARYNČÁKOVÁ, Jaroslava a Marie MALIŠOVÁ. *700 let obce Nižní Lhoty: 1305-2005*. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty, 2005, s. 4-5.

254 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 60.

255 MARYNČÁKOVÁ, Jaroslava a Marie MALIŠOVÁ. *700 let obce Nižní Lhoty: 1305-2005*. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty, 2005, s. 5.

256 VOLNÝ, Josef. *Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré*. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 70.

*místě původní dřevěné zvonice z roku 1867.*²⁵⁷ V roce 1942 i tuto zvonici dostihlo rekvírování a 22. března 1942 byl zvon sundán,²⁵⁸ vážil 50 kilogramů,²⁵⁹ v kolonce „*Name des Ablieferers*“ je uvedeno „*Gemeinde*“.²⁶⁰

V publikaci 700 let obce Nižní Lhoty jsou na toto téma dvě fotografie. Detail původní dřevěné zvoničky a akt žehnání zvonu.²⁶¹

Prohlídku zvonů na kapli v Nižních Lhotách jsem provedl 21. června 2014 před sobotní večerní mší svatou.

V hlavní věži kostela je na železném závěsu ocelový zvon bez nápisů. Spodní průměr 60 centimetrů, výška traverzy 8 centimetrů, výška zvonu 46 centimetrů. Délka srdce 72 centimetrů.

V sanktusníku se nachází rovněž ocelový zvon, který má spodní šířku 34,5 centimetru. Je vysoký 33,5 centimetru. Srdce je tvaru kladívkového, když jsem chtěl změřit délku srdce, dosti jsem se polekal, neboť uvnitř zvonu se nachází vosí hnízdo, ale naštěstí již prázdné.

Zvonek je uzpůsoben k ručnímu pohonu, je z něj vyveden ocelový drát, ale nezvoní se naň.

257 MARYNČÁKOVÁ, Jaroslava a Marie MALIŠOVÁ. 700 let obce Nižní Lhoty: 1305-2005. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty, 2005, s. 4.

258 tamtéž s. 5.

259 Národní archiv, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Nižní Lhoty

260 tamtéž

261 MARYNČÁKOVÁ, Jaroslava a Marie MALIŠOVÁ. 700 let obce Nižní Lhoty: 1305-2005. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty, 2005, nestránkovaná obrazová příloha publikace.

7 Stručná historie farnosti Hnojník

Nejstarší historie hnojnické farnosti je bohužel dosti nejasná. Jaromír Polášek o ní poznamenal: „*Není známo, ke kterému farnímu obvodu byla vesnice zpočátku přifařena, samostatná fara v Hnojníku vznikla až mnohem později. Také o nejstarší minulosti dřevěného kostela není nic bližšího známo, s největší pravděpodobností nevznikl před začátkem 15. století.*“²⁶²

Stejně jako i jiné církevní stavby byl i hnojnický kostel nějaký čas v rukou protestantů, ale v 17. století se opět vrátil pod katolickou správu.²⁶³ Je dochováno, že v r. 1652²⁶⁴ byl ještě protestantským, ale 23. března 1654²⁶⁵ „*na základě usnesení náboženské komise museli jej vrátit katolíkům*“.²⁶⁶ Tehdy byl již farním kostelem, ale neobsazeným, který jako *ecclesia adiuncta*²⁶⁷ spravovala farnost v Domaslavicích.²⁶⁸ A patřil do děkanství těšínského.²⁶⁹

Z nejstarších dějin farnosti však mnoho nevíme, neboť v roce 1773 vyhořela fara v Domaslavicích.²⁷⁰

V roce 1785 byla v Hnojníku zřízena lokálie, farnost tedy již měla opět stálého kněze – kaplana.^{271 272} Vystřídalo se 10 lokalistů, přičemž prvním byl Vincent Dankowski, který sloužil v Hnojníku 1785-1788.²⁷³ Posledním

262 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 145.

263 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka:

Dovedeno do roku 1990. Str. 1.

264 tamtéž. str. 3.

265 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 146.

266 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka:

Dovedeno do roku 1990. Str. 3.

267 Kostel připojený se samostatným farním statutem.

268 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka:

Dovedeno do roku 1990. Str. 3.

269 tamtéž

270 tamtéž, str. 6.

271 tamtéž, str. 6.

272 Ve stejný rok byla v Hnojníku postavena zděná fara dle POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 148.

273 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka:

Dovedeno do roku 1990. Str. 6.

lokalistou byl P. Josef Lorisich mezi léty 1845-1847,²⁷⁴ pak již jako farář až do roku 1873,²⁷⁵ neboť lokální kaplanství hnojnické bylo povýšeno 3. července 1847 zpět na farnost.²⁷⁶

Ve farnosti se vystřídalo několik farářů a administrátorů. V roce 1899²⁷⁷ se stal v Hnojníku farářem Leopold Postuwka, který se zasloužil o postavení kostela v Třanovicích.²⁷⁸ Farářem byl až do roku 1914,²⁷⁹ pak byla během první světové války farnost spravována z Domaslavic.²⁸⁰

Po válce byl chvíli Hnojník součástí Polska, což se projevilo tím, že „17. listopadu 1918 se ve farním kostele konají děkovné bohoslužby ukončené polskou státní hymnou.“²⁸¹

Od roku 1918 spravoval farnost Rudolf Płoszek, který zde prožil celé období první republiky, ale po příchodu nacistů je „8. září zatčen okupanty... a internován v Těšíně. 26. září se vrací, ale má Hausarest, domácí vězení, nesmí úřadovat.“ A v roce 1940 umírá.²⁸²

Během druhé světové války jsou slouženy mše v češtině, polštině²⁸³ a němčině,²⁸⁴ probíhají rekvizice zvonů, existují další „Nařízení nacistických úřadů: veškeré náboženské symboly na veřejných

274 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 6.

275 tamtéž

276 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 56. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

277 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 7.

278 tamtéž

279 tamtéž

280 tamtéž

281 tamtéž

282 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 31.

283 V roce 1941 přišel zákaz sloužení mší v polštině viz KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 32.

284 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 31.

*prostranstvích (kříže, sochy apod.) musejí být udržovány v pořádku a polské nápisy musí být odstraněny, a nahrazeny nápisy německými.*²⁸⁵

Mons. Miloslav Klisz, kterého v kapitole o hnojnickém kostele a příslušných zvonech hojně cituji, zde působil jako administrátor mezi léty 1964-1990²⁸⁶, kdy se stal farářem Mons. Mgr. Rudolf Sikora, který místní službu faráře vykonává dodnes, přičemž je současně děkanem.

7.1 Zvony ve farnosti Hnojník

7.1.1 Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Hnojníku

Současný zděný empírový²⁸⁷ kostel²⁸⁸ byl vysvěcen 18. listopadu 1812.²⁸⁹ Začátek jeho budování však sahá do roku 1808, kdy byl v květnu starý dřevěný kostel rozebrán a se stavbou zděného kostela bylo započato 30. dne téhož měsíce.²⁹⁰

Předtím stával v Hnojníku dřevěný kostel, který byl vybudován v roce 1757.²⁹¹ Jemu předcházela rovněž dřevěný kostel, jehož datum vzniku nelze blíže určit.²⁹²

Nejstarší doložené zvony hnojnického kostela pocházely z první poloviny 17. století. P. Miloslav Klisz totiž píše, že „ještě v roce 1804

285 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 32.

286 tamtéž, str. 7.

287 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

288 Je dlouhý 19,40 metrů a široký 9,10 metrů viz KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 9.

289 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

290 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 147.

291 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

292 tamtéž

se zachovaly 2 zvony²⁹³ ulité 21. července 1636.^{“294 295}

Vizitační protokol z roku 1679 uvádí, že kostel má věž a na ní nacházejí tři zvony.²⁹⁶ Dále se vizitátor zmiňuje, že je „*střecha kostela i zvonice v dobrém stavu*“²⁹⁷ a příjmy činí „*důchody kostelní z desátků a ze zvonění*“.²⁹⁸

Vizitační protokol z roku 1688 hovoří o „*zvonici dřevěné, postavené s kostelem dohromady, s nedávno opravenou střechou*“.²⁹⁹

P. Miloslav Klisz dále uvádí, že byl dřevěný kostel přibližně v roce 1757 „*opraven tesařským mistrem Janem Kohutkem z Horních Tošanovic*“.³⁰⁰

Kostel byl v roce 1804 stále dřevěný, i jeho věž byla dřevěná.³⁰¹ A dle inventáře z tohoto roku byly ve věži 3 zvony: „*první váží 300 funtů, dar generála Czechwitze, druhý o váze 100 funtů dar Jeronýma Koziela,*³⁰² *oba z roku 1636, třetí malý, 12 funtů, ulitý*“³⁰³ v r. 1772.^{“304}

Na počátku 19. století³⁰⁵ byl postaven místo dřevěného kostela zděný,

293 První měl údajně 300 funtů, druhý 100 funtů viz BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

294 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 2.

295 Jinde uvedeno však jiné datum 16. července 1636 viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 146.

296 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 3.

297 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 146.

298 tamtéž

299 tamtéž

300 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 4.

301 tamtéž

302 Jinde přepis jména uveden takto: „Hieronym Kozel“ viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 147.

303 Respektive přelítý viz BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

304 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 4.

305 P. Miloslav Klisz uvádí, že 10. 5. 1808 došlo k položení základního kamene viz KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 5.

jehož zvonový inventář čítal více zvonů. P. Miloslav Klisz hovoří ve své práci o pěti zvonech, přičemž je blíže popisuje:

I. „o průměru 85 cm a nápisy: *In omnem terram exivit sonus eius et in finem orbis terrae verbum eius* – Ignatz Hilzer, k. k. Hofglockengiesser in Wiener Neudstadt 1814 s obrazy Panny Marie a sv. Aloise.³⁰⁶

II. „o průměru 65 cm. Nápis nahoře: *Jesus Nazarenus, Rex Iudeorum. Dole: Haec campana est renovata per Dominum Hieronymum Gieraltowski de Gieraltowice .. Gnojnik. Zvon je poškozen a není možné rozluštit celý nápis.*“³⁰⁷

III. „o průměru 45 cm s nápisem *Jesus Nazarenus Rex Iudeorum. Dole: SanCt a MarIa tUo Vas hoC LaetetUr honore artis patrona Dante perennet opUs* – *Haec campana a Francisco Stanke Oppaviae refusa est anno 1772. Obraz Panny Marie s Dítětem a erb. Také tento zvon je poškozen.*“³⁰⁸

IV. „Čtvrtý zvon o průměru 25 cm s nápisem: *Fusa a W. Straub Olomoucii 1769 s obrazem Křtu Páně. Zvon je prasklý.*“³⁰⁹

V. „Pátý zvon o průměru 30 cm s nápisem: *Fudit Teschinii Johann Georg Knobloch M. Neosolii A. 1791 bez obrazu, dar baronky Štěpánky Beesové, majitelky Hnojníku.*“³¹⁰

Souhrnně ke vzniku těchto pěti zvonů uvádí P. Miloslav Klisz toto: „Kromě dvou prvních zvonů, které asi vznikly přelitím starých zvonů z r. 1636, všechny další jsou starší inventáře z r. 1804, neboť ten o nich se nezmiňuje. S největší pravděpodobností byly tyto zvony koupeny v Těšíně, kde poslední byl ulitý.“³¹¹

306 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 5.

307 tamtéž

308 tamtéž

309 tamtéž

310 tamtéž

311 tamtéž

Farnost se snažila opatřit si opět zvon bronzový, 16. listopadu 1924³¹² se konalo posvěcení staršího zvonu pořízeného z Karviné, kde si koupili nový. Zvon byl ulit v roce 1897, vážil 690 kilogramů, jeho průměr byl 106 centimetrů a pocházel od firmy „Schwabe Glockengiesserei Biala“³¹³ Pravděpodobně se jednalo o železný zvon, ale je nutné tuto mou hypotézu ověřit. Pokud by se jednalo o bronzový zvon, tak by byl jistě za první světové války zrekvírován. Pokud byl bronzový, není jasné, proč jej chtěli karvinští farníci nahradit novým, ale možná se jim nehodilo ladění zvonu.

Obnova zvonového souboru hnojnického kostela tím neskončila, neboť „4. září 1932 se konala slavnost posvěcení nových zvonů v Hnojníku.“³¹⁴ Tak píše P. Miloslav Klisz, kterému nebyla pravděpodobně známa informace, že ještě před 4. zářím 1932 došlo k slavnosti posvěcení nových zvonů v hnojnickém kostele, Rudolf Bydlošek uvádí datum 9. srpna 1931.³¹⁵ Rovněž Tomáš Peterek uvádí srpen 1931, přičemž hovoří o nahrazení staršího zvonu „třemi novými“.³¹⁶ Časový údaj 4. září 1932³¹⁷ se pravděpodobně týká situace, kdy nedlouho po zakoupení zvonů musel být původní zvon přelit pro nesoulad s novými zvony, pak byl pravděpodobně ve zmíněné datum posvěcen.

312 Toto datum je uváděno i v PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

Avšak jiný autor uvádí datum 16. listopadu 1924 viz BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

313 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 26.

314 tamtéž

315 BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

316 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

317 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 27.

K novým zvonům píše P. Miloslav Klisz doslova toto:

„Nové zvony v Hnojníku...:

1. 632 kg, tón G, průměr 104 cm, obraz Panny Marie a sv. Josefa, fudit Herold Chomutov 1931.

2. 371 kg, tón B, průměr 87 cm, obraz B. Srdce a Panny Marie, Herold Chomutov 1931.

3. 164 kg, tón Es, průměr 66 cm, obraz Neposkrvněného Početí, fudit Herold Chomutov 1932. Tento zvon byl ulit o rok později, jelikož původně nechali starý zvon, který s dvěma novými neladil, proto byl přelit.

Tyto zvony nahradily ztracené za 1. světové války: 1. z roku 1636, 2. z r. 1772 a 3. z r. 1879.³¹⁸ Ty byly zrekvírovány 23. srpna 1916³¹⁹ 320 a bylo za ně vyplaceno 1756 rakouských korun.³²¹

Rudolf Bydlošek uvádí, že všechny meziválečné zvony byly Němci zrekvírovány. Ale opravdu se ve věži kostela nenachází žádný z meziválečných zvonů? Na stránkách obce Hnojník je napsáno: „V kostele je jeden železný zvon ulitý po 2. světové válce.“³²² Což rozhodně nyní není pravda, jelikož jsem při své návštěvě hnojnického kostela zdokumentoval bronzový zvon s nápisem „FUDIT RICHARDUS HEROLD, COMUTOVIENSIS 1932“. Jedná se tedy nejpravděpodobněji o zvon, který

318 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 27.

319 BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

320 Avšak lze nalézt i jiné datum rekvizice, například rok 1917 viz PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

321 BYDLOŠEK, Rudolf. Zvony. *Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

322 Historie obce Hnojník: Římskokatolický kostel. In: Oficiální stránky obce Hnojník [online]. 2008, 6. dubna 2008 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <http://hnojnik.stonavka.cz/dokumenty/%5B54%5D-%5Bcz%5D-historie-obce>

P. Miloslav Klisz označuje jako třetí. Žádný ocelový zvon jsem ve věži nenalezl.

Zmíněný bronzový zvon byl údajně do věže instalován až po druhé světové válce.³²³ Dle mých měření má spodní šířku 64 centimetrů, avšak P. Miloslav Klisz uvádí, že tento zvon by měl mít průměr 66 centimetrů.³²⁴ Výška jednotlivých písmen v ulitém nápisu je 2,1 – 2,2 centimetru, číslice v letopočtu jsou vysoké 2,4 centimetru.

Kromě bronzového zvonu z roku 1932 se ve věži kostela nacházejí dva cimbály uchycené na trámové konstrukci střechy věže. Jsou bez nápisů a oba jsou bronzové. Větší cimbál má průměr 43 centimetrů a kladívko, které tlučé do stěny cimbálu, má průměr 8,5 centimetru a tloušťku 5 centimetrů. Výška cimbálu je přibližně 24 centimetrů.

Menší cimbál má spodní šířku 33 centimetrů. Výška cimbálu je přibližně 15 centimetrů. Rozměry kladívka jsou totožné s předcházejícím popisovaným cimbálem.

Třetí cimbál, pravděpodobně bronzový, je rovněž bez nápisů a nachází se demontovaný o patro níže u výklenku zazděného okna. Jeho šířka činí 47,5 centimetru a výška je přibližně 17-18 centimetrů.

Na zvonu jsou tyto nápisy: „*FUDIT RICHARDUS HEROLD, COMUTOVIENSIS 1932.*“ Ten se nachází na věnci, pod tímto nápisem jsou dvakrát tři jednoduché linky. Jednotlivé litery nápisu jsou vysoké 2,3 centimetru, ale letopočet má číslice s výškou 2,4 centimetru.

Opačná strana zvonu obsahuje nápis „*SALVE REGINA*“, nad kterým je znázorněna postava Panny Marie vysoká 18 centimetrů. Jednotlivé litery

323 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojniku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

324 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 27.

nápisu pod Pannou Marií jsou vysoké 2,3 centimetru.

Čepec zvonu zdobí plastický zdobný pás s rostlinným motivem. Je vysoký 6 centimetrů a pod je ním jednoduchá plastická linka.

Dle výtluků na vnitřní straně zvonu je vidět, že zvon byl minimálně dvakrát otáčen. Nejprve o 90 stupňů, pak asi o 20 stupňů.

Srdce tohoto zvonu má tloušťku 3,3 centimetru a dosahuje délky i se závěsem 80 centimetrů. Pochází z dílny Rostislava Bouchala – firma Boroko. Srdce bylo demontováno a stojí nevyužité v rohu výklenku.

Pohon zvonu je elektromagnetický, přičemž ve věži kostela zůstal ještě jiný motor, který předcházal současnému elektrickému pohonu.

Ve věži kostela je na železné konstrukci místo pro další zvon, je však neobsazené.

Pro současné fungování zvonů hnojnického kostela je důležitá elektřina, přičemž kostel v Hnojníku byl elektrifikován 12. června 1937³²⁵, budova fary pak 21. července 1937.³²⁶ Elektrická instalace ve farním kostele byla dokončena v roce 1941.³²⁷ Samotné vyzvánění na elektrický pohon bylo dle P. Miloslava Klisze uvedeno do provozu v roce 1975, a to i v třanovském kostele.³²⁸

P. Miloslav Klisz ještě uvádí, že kostel „původně měl velkou věž a na střeše malou věžku s malým zvonkem signaturkou“³²⁹ Dokládá to například pohlednice s hnojnickým kostelem, jež je součástí novinového článku *Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let.*³³⁰ Zatím se mi nepodařilo

325 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 29.

326 tamtéž

327 tamtéž, str. 32.

328 tamtéž, str. 36.

329 tamtéž, str. 9.

330 PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

vypátrat, kdy byla sanktusová věžička odstraněna, ale došlo k tomu pravděpodobně při některé z oprav střechy kostela.

7.1.2 Filiální kostel Božského Srdce Páně v Komorní Lhotce

Komorní Lhotka je tradičně výrazně evangelickou farností, ale katolické menšině se na konci 19. století podařilo postavit katolický kostel. Rekreatanti jezdící do Komorní Lhotky měli možnost účastnit se bohoslužeb přímo v místě pobytu a hlavně místní obyvatelé to měli blíže, předtím museli docházet do kostela v Hnojníku.³³¹ Místní katolická komunita by těžko zaplatila tak nákladnou stavbu – byly pořádány sbírky na Moravě a mezi duchovenstvem, rovněž „*na území generálního vikariátu z popudu biskupa Śniegońe*“.³³²

Stavba započala v roce 1884.³³³ Konsekrace proběhla 1. 8. 1886³³⁴ a provedl ji biskup Śniegoń, generální vikář.³³⁵

O stavbu kostela se výrazně zasloužil místní farář Alois Orel, který v hnojnické farnosti působil od roku 1873 do r. 1888.³³⁶

Podobu kostela okolo roku 1897 nám ukazuje dochovaná stylizovaná pohlednice.³³⁷ První pro mne známá fotografie kostela pochází přibližně z roku 1910.³³⁸

Během první světové války byly z kostela vzaty 2 zvony z roku 1884.³³⁹

Větší vážil 394,1 kilogramu.³⁴⁰ Menší vážil 112,5 kilogramu a byl

331 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 13.

332 tamtéž

333 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 13.

334 tamtéž, str. 14.

335 tamtéž, str. 14.

336 tamtéž, str. 7.

337 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 77.

338 tamtéž, str. 78.

339 PAVLÁSEK, Josef: *Rekvizice zvonů na Frýdecku*. S. I. et d. (1917), s. 87.

340 tamtéž

údajně věnován J. Palíkem z Třanovic³⁴¹, které náležejí také pod farnost Hnojník. Byl ulit P. Hilzerem,³⁴² vídeňským zvonařem.

Po válce pravděpodobně došlo k nákupu nového zvonu, který byl ale opět rekvírován, neboť současný kostelník mi řekl: *„Pamatuji si, že za války brali Němci jediný zvon, který tady byl. Byl větší než současné zvony na katolickém kostele v Komorní Lhotce... Na laně spouštěli zvon a nad vchodem do kostela byl kamenný kříž, který urazili.“*³⁴³

Ve věži kostela se v současnosti nacházejí tři zvony. Dva jsou instalovány a provozuschopné, nejmenší z nich leží u dveří na kostelní půdu.

Zvon vpravo ve směru vchodu do kostela je zasvěcen svatému Kristýnovi, což je pro zvon neobvyklý patron. Většina zvonů ve zkoumaném území děkanátu Frýdek má za patronku Pannu Marii.

Popisovaný zvon nese 3,3 centimetru vysoký nápis „SVATÝ KRISTÝN“ umístěný na věnci. Bez interpunkce je nápis vysoký 2,5 centimetru.

Z druhé strany zvonu je datace 1985 vysoká 25 mm, nad ní ve čtverečku graficky znázorněná informace „ULILA RODINA DYTRYCHOVA“, výška 48 milimetrů. Nad ní je větvička túje severské, symbol zvonařské dílny, měří 42 milimetrů.

Na horní straně zvonu jsou čtyři stejné erby, na každé straně jeden, přičemž se mezi nimi vinou jednoduché ornamenty. Výška jednoho erbu je 6,1 centimetru.

341 Jistý Josef Palík dělal předsedu kostelního konkurenčního výboru za dob stavby zděného kostela v Třanovicích, zemřel 12. února 1908 viz PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 53-67. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

342 PAVLÁSEK, Josef: *Rekvizice zvonů na Frýdecku*. S. I. et d. (1917), s. 87.

343 Rozhovor s panem kostelníkem Brychem vedl Tomáš Foldyna 21. 6. 2014 v Komorní Lhotce.

I s hlavou je zvon vysoký 43 centimetrů a jeho spodní šířka zvonu činí 42,8 centimetru.

Srdce i se závěsem je dlouhé 46 centimetrů, přičemž část srdce, která se nazývá pěst, je dlouhá 8 centimetrů a je na ní vyryt rok a jméno kováře, který srdce vyhotovil: „[Josef] HRUŠKA [...] 1988“.

Při instalaci zvonu došlo k jeho špatnému natočení, má totiž hlavní nápis směřován k železné konstrukci, takže není tak dobře vidět.

Zvon vlevo je bez nápisů. Výška traverzy, na kterou je upevněn, je 6 centimetrů.

Délka srdce je 59 centimetrů, pěst srdce má 12 centimetrů.

Zvon má velmi výrazné výtluky, které jsou způsobeny buď špatným materiálem zvonu či srdce³⁴⁴, případně na to má vliv příliš volné uchycení zvonu, neboť mezi traverzou a hlavou zvonu není žádná podložka. Je možné, že k nápravě dojde při opravě ocelové konstrukce, na které jsou zvony zavěšeny.³⁴⁵

Na vnitřní straně zvonu jsou také jiné nepravidelnosti, které však vznikly již při odlévání.

Spodní šířka zvonu je 49 centimetrů, výška činí 42 centimetrů.

Nemohu s určitostí sdělit, z jakého materiálu je zvon, není však z oceli a ani z pravé bronzové zvonoviny, je ale možné, že se jedná o tzv. bílý bronz, což je slitina zinku a antimonu.

Nepoužívaný demontovaný zvon by mohl pocházet ze sanktusové věžičky, ale to za předpokladu, že kostel v Komorní Lhotce takovou věžku měl. Případně tento malý zvonek byl nahrazen bronzovým zvonem z roku 1985.

Materiál je stejný jako u zvonu vlevo bez nápisů, možná se tedy jedná

³⁴⁴ Příliš tvrdé srdce.

³⁴⁵ Rozhovor s panem kostelníkem Brychem vedl Tomáš Foldyna 21. 6. 2014 v Komorní Lhotce.

o tzv. bílý bronz.

Spodní šířka zvonu je 34,8 centimetru a výška je 25 centimetrů.

Srdce je vyřato a leží vedle zvonu, měří 30,5 centimetru, délka pěsti je 7,5 centimetru, délka od háku je 15,5 centimetru.

Bronzový zvon je uzpůsoben k ručnímu zvonění, ale nepoužívá se. Zvon bez nápisů je napojen na elektrický pohon a používá se jen ke zvonění před začátkem bohoslužby. Polední zvonění zajišťuje místní evangelický kostel.

Dle slov pana kostelníka bylo elektrické vyzvánění zvonu instalováno přibližně před dvaceti lety, když se dělaly nové elektrické rozvody v kostele.³⁴⁶

7.1.3 Škola v Komorní Lhotce

Jelikož se jedná o školu pro děti evangelického vyznání, není vhodné popisovat historii jejího zvonu v této práci, kde jsou v naprosté většině uvedeny zvonové památky katolických sakrálních staveb.³⁴⁷

7.1.4 Filiální kostel svatého Bartoloměje v Třanovicích

Kostel dle Jaromíra Poláška vznikl pravděpodobně až v druhé polovině 15. století.³⁴⁸ První písemný doklad o existenci kostela je až z roku 1652, tehdy v držení protestantů, do rukou katolíků se dostal 24. března 1654.³⁴⁹

Ve vizitačním protokolu z roku 1679 je uvedeno, že kostel svatého Bartoloměje má ve věži dva zvony.³⁵⁰ Fyzický stav kostela alespoň zčásti objasňuje zmínka o střechách v dobrém stavu.³⁵¹ Protokol také zmiňuje

³⁴⁶ Rozhovor s panem kostelníkem Brychem vedl Tomáš Foldyna 21. 6. 2014 v Komorní Lhotce.

³⁴⁷ KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 78.

³⁴⁸ Inventář z roku 1804 říká, že „kostel stojí sto padesát let...“ viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 138.

³⁴⁹ POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 136.

³⁵⁰ tamtéž

³⁵¹ tamtéž

příjmy: „*Důchody kostela z vybírání do míšku a ze zvonění.*“³⁵²

Vizitace z roku 1688 dává poznat podobu kostela, neboť se v ní píše: „*věž byla přistavěna ke kostelu, kolem kterého byl zakrytý ochoz se šindelovou stříškou.*“³⁵³ Avšak překvapí periodicita obřadů, neboť „*bohoslužby se konaly každou pátou neděli.*“³⁵⁴

Bohužel nic bližšího ke zvonům nepřidal ani vizitační protokol z roku 1697, kde je k těmto památkám pouze tato zmínka: „*campanile ligneum iunctum eccl(esi)ae cum 2 campanis,*...“³⁵⁵

Vizitace z roku 1717 zaznamenala oproti minulé vizitaci nárůst počtu zvonů na tři.³⁵⁶

Roku 1792 byl v třanovickém kostele pořízen inventář vybraných hodnotných věcí, uvádí se v něm, že ve věži kostela visí dva zvony, jeden 70 librový a druhý má 34 liber.³⁵⁷ Hovoří se tedy o dvou zvonech, ale dle mého úsudku se absolutní počet zvonů v kostele nesnížil, neboť se právě inventář z roku 1792 zmiňuje o „1 mešním zvonku a jednom zvonku visícím u vchodu do sakristie“.³⁵⁸

Ani inventář z roku 1804 bližší zprávu o zvonech nepodává, jelikož byly údajně bez nápisu či letopočtu.³⁵⁹

Kostel vyžadoval četné opravy, které jsou známy v r. 1779, 1783, 1789, 1793 a 1798.³⁶⁰

352 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 136.

353 tamtéž, str. 138.

354 tamtéž, str. 138.

355 AAW, fond AD, sign. II. b. 148, fol. 98.

356 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 59. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

357 tamtéž, str. 56.

358 tamtéž, str. 60

359 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 138.

360 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 60. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na:

Začalo se uvažovat o stavbě zděného kostela. K prvnímu známému pokusu došlo v roce 1812, kdy Bernard Galgon, majitel Dolních Třanovic, chtěl poskytnout na takový účel peníze.³⁶¹ Ke stavbě nakonec nedošlo, roku 1817 „byl kostel úředně uzavřen, poté co jej komise uznala za nezpůsobilý k bohoslužbám. Stavba byla natolik zchátralá, že hrozila zavalením při každém silnějším větru. O rok později byl kostel provizorně opraven. Spodní trámy stěn byly vyměněny, stěny byly opraveny, úplně znova bylo zapotřebí postavit věž a střechy na kostele. Opravy nechal provést a uhradit Bernard Galgon bez ohledu na předchozí slib, údajně z důvodu, aby se nepřerušilo konání bohoslužeb.”³⁶² Opravu provedl bez jakéhokoli svolení ze strany světských i církevních úřadů.³⁶³

Podoba kostela se změnila, neboť „Při těchto opravách vznikla nová věž, kterou nechal Galgon značným nákladem vybudovat přímo na střeše nad vstupem do kostela. Tato věž byla zakončena bání s pozdně gotickými rysy. Dosavadní zchátralá zvonice stojící vedle kostela byla zbořena.”³⁶⁴

Oprava byla pravděpodobně velmi důkladná,³⁶⁵ neboť kostel přečkal až do počátku 20. století, kdy byl opět uzavřen kvůli špatnému stavu.³⁶⁶

http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

361 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 138.

362 „...třanovičtí katolíci museli docházet na nedělní a sváteční mše do Hnojníku.“ viz PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 62. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

363 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 138-139.

364 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 63. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

365 Znamé jsou jen opravy krytiny z r. 1834, 1839 a 1867 viz PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 63. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

366 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 139.

Stavba zděného kostela započala na podzim 1902 dle návrhu Alberta Dostála z Těšína, předtím byl na místě stavby 8. září 1902 posvěcen základní kámen.³⁶⁷ K benedikci došlo 26. prosince 1904 těšínským děkanem a farářem Msgr. Janem Sikorou.³⁶⁸

Osudy již nepotřebných kostelů bývaly různé – buď se prodaly jako stavební dříví, ale v Třanovicích byl v roce 1903 odkoupen, rozřezán a prodán jako dřevo na otop.³⁶⁹

Do nového zděného kostela byly přeneseny zvony,³⁷⁰ přičemž ještě inventář dřevěného kostela z roku 1899 zmiňuje dva.³⁷¹ Ty byly pravděpodobně zrekvírovány, protože se můžeme dočíst, že kostelní výbor „objednal v železárnách Vítkovice nový zvon za 7500 K a posvěcení se konalo 29. 8. 1920.“³⁷²

Avšak jeden ocelový zvon samozřejmě nemohl stačit, proto „4. září 1932 se konala slavnost posvěcení nových zvonů v Třanovicích.“³⁷³ Jednalo se o tyto čtyři zvony:

„1. 806 kg, Fis, o průměru 112 cm, obraz sv. Bartoloměje, Herold, Chomutov, 1932.

2. 504 kg, A, o průměru 94 centimetrů, Božího Srdce, Herold,

367 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 65. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

368 tamtéž, str. 67.

369 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 139.

370 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 66. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

371 PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 65. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

372 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 25.

373 tamtéž, str. 27.

Chomutov, 1932.

3. 256 kg, Cis, o průměru 75 cm, sv. Stanislava Kostky, Herold, Chomutov, 1932.

4. 139 kg, o průměru 63 cm, nápis: *Jesus Nazarenius Rex Iudeorum renovat. 1636 přelil (byl puklý) Herold, Chomutov, 1932.*³⁷⁴

Na svátek sv. Štěpána se konala v Třanovicích velká slavnost posvěcení kostela sv. Bartoloměje.³⁷⁵

Během druhé světové války došlo pravděpodobně ke zrekvírování všech zvonů, neboť po válce „na druhou neděli (v kronice neuvedeno přesné datum) 1945 se koná v Třanovicích posvěcení dvou ocelových zvonů.“³⁷⁶

V roce 1975 bylo v kostele v Třanovicích zavedeno elektrické zvonění.³⁷⁷

Kostel svatého Bartoloměje se mi podařilo navštívit 26. června 2014.

Zděná kostelní věž je vybavena železnou konstrukcí, na níž jsou zavěšeny dva zvony. Konstrukce má dvě patra, vyšší patro pro menší zvony, které tam ale nejsou a možná ani nikdy nebyly.

Nad železnou konstrukcí je hodinový ocelový zvon. Zvonice je přimontovaný cimbál, který odbíjí jednou na polovici hodiny a pak v celou dle počtu hodin.

Na kostele je rovněž sanktusová věžička, v níž však zvon ani závěs není. Na půdě se nacházejí dvě talířové součásti pro upevnění zvonu k traverze.

Zvon vlevo má starší srdce, ten vpravo má srdce novější a opatřené nápisem křídou „27. 3. 2014“.

374 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 28.

375 tamtéž, str. 20.

376 tamtéž, str. 35.

377 tamtéž, str. 36.

Levý zvon má spodní průměr 115,5 cm. Výška zvonu je přibližně 97 cm a 14 cm je vysoká horní traverza. Délka srdce je 131 cm.

Spodní průměr pravého zvonu měří 97 centimetrů. 122 cm je délka srdce. Výška zvonu činí 83 centimetrů a výška traverzy 12 centimetrů.

Šířka mezi sloupky zvonové konstrukce je u pravého zvonu 110,5 cm a u levého je to 127 cm.

7.1.5 Zvonička v Horních Tošanovicích

Pravděpodobně se nejedná o objekt, který spadá pod farnosti, jež má práce mapuje. Wiesława Branna k této církevní stavbě udává: „*Větší zděná stavba s polovalbovou střechou, v jejímž hřbetu je umístěna věžička se zvonem. Objekt patří k usedlosti čp. 11 nedaleko křižovatky na Třinec. Rodina pana Křístka (Kryzstka) vede od počátku existence této zvoničky kroniku zvonění.*“³⁷⁸

³⁷⁸ BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, s. 34.

8 Stručná historie farnosti Horní Lomná

Významným mezníkem duchovního života v horní části údolí říčky Lomné se stal rok 1833,³⁷⁹ kdy byl v místní části zvané Salajka vztyčen u pramene³⁸⁰ kříž. Údajně se tak stalo okolo svátku *Nalezení a Povýšení Svatého kříže*.³⁸¹ V roce 1836³⁸² vypukla epidemie cholery, kterou se obyvatelé Jablunkova pokusili zvrátit společnou poutí 30. téhož roku³⁸³ ke zmíněnému kříži. Pout' údajně splnila očekávání,³⁸⁴ tím vzniklo poutní místo, ke kterému dvakrát ročně putovali katolíci i zpoza zemských hranic.³⁸⁵

V 70. letech³⁸⁶ započala sbírka na postavení kostela, pravděpodobně pro vzrůstající význam poutního místa. Základní kámen byl položen až 6. května 1894³⁸⁷ a tento duchovní akt provedl generální vikář Karel Findinský.³⁸⁸ Postaven byl za dva roky, konsekraci provedl vratislavský kardinál dr. Jiří Kopp 12. června 1896.³⁸⁹

Nový kostel byl jen krátce filiálním. V roce 1898³⁹⁰ byla zřízena nová farnost a prvním farářem byl ustanoven P. Josef Janša.^{391 392} Do roku 1991

379 GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, s. 14.

380 Pověst o zázračné záchraně modlící se dívky je popsána v GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, s. 8-9.

381 GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, s. 14.

382 tamtéž, s. 9.

383 tamtéž, s. 9.

384 tamtéž, s. 9.

385 tamtéž, s. 14.

386 tamtéž, s. 14.

387 tamtéž, s. 14.

388 Karel Findinský (1833-1897) viz PETERA, Václav. Mons. Karel Findinski. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3023>

389 GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, s. 15.

390 tamtéž, s. 16.

391 tamtéž, s. 16.

392 P. Josef Janša žil mezi léty 1869-1921 viz PETERA, Václav. Josef Janša. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze

se ve farnosti vystřídalo devět duchovních správců, přičemž počátek 90. let je významným pro dějiny farnosti, neboť do ní vstoupili členové Řádu bosých karmelitánů „*na pozvání olomouckého arcibiskupa Františka Vaňáka a zařizují zde svůj první klášter v České republice.*“³⁹³ Bosí karmelitáni převzali duchovní službu, takže současným farářem je P. Mgr. Edward Sylwester Cokot OCD, jenž je pátým bosým karmelitánem v řadě farářů působících v Horní Lomné.³⁹⁴

8.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Horní Lomná

8.1.1 Farní kostel Povýšení svatého Kříže v Horní Lomné na Salajce

Faráře zdejší farnosti jsem nemohl zastihnout emailem či telefonem, rozhodl jsem se tedy, že kostel navštívím osobně, až budu mít cestu kolem, což se podařilo 29. dubna 2014. Když jsem se blížil ke kostelu, pochopil jsem, proč na mé zprávy zdejší farář nereaguje – střecha věže kostela totiž procházela náročnou opravou, byla celá obehnaná lešením, právě probíhala výměna střešní krytiny. Po dohodě s farářem mi bylo umožněno provést alespoň zevrubnou prohlídku zvonů.

V hlavní věži jsou umístěny dva nebo tři ocelové zvony a jeden zvon bronzový.

Nejmenší ocelový zvon visí ve zvonici o patro výše, uchycen je na ocelové traverze vysoké 5,5 centimetru a připojen na elektrický pohon. Je bez zjištěných nápisů, pouze má na sobě jednoduchý plastický znak železáren. Spodní šířka zvonu je 41 centimetrů. Srdce je i se závěsem dlouhé 58 centimetrů.

[cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=2490>

393 LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Horní Lomná 1873-1977, Frýdek-Místek 2000, s. 3. Dostupné on-line z webových stránek: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=peva-227202010p00846000>

394 tamtéž

Bohužel jsem si při zevrubné prohlídce ocelových zvonů špatně poznačil, ke kterému zvonu jednotlivý text patří, takže výčet nápisů na věnci zvonů uvádím souborně: „ING. F. WALARUS“, „P. ALEXANDER PACOŇ“, „JESUS“ a „R. [jednoduchý znak železáren] 1968“. Nápisys jsou plastické a umístěny jsou na věnci zvonů. Hlavy jsou talířové, uchycené k ocelové traverze.

Jak se píše v drobné publikaci *Kostel sv. Kříže Salajka* z roku 1996, byly tyto zvony jako nové posvěceny a zavěšeny v roce 1968.³⁹⁵

Nejhodnotnější je ve věži bronzový zvon sv. Josef nesoucí na čepci mezi jednoduchými linkami nápis „ST. JOSEPH ORA PRO NOBIS.“ a na přechodu k věnci „FUDIT RICHARDUS HEROLD COMUTOVIENSIS“.

Tělo zvonu je ozdobeno postavou sv. Josefa s Ježíškem v náručí a rozkvetlou holí, tedy atributy, s nimiž je tento svatý obvykle vyobrazen.³⁹⁶ Na zvonu rovněž zaujme plastický pás znázorňující rostlinný motiv – vinnou révu.

Dle přepsaného nápisu zvon ulil Richard Herold, který měl svou zvonařskou dílnu v Chomutově. Dohledaná fakta nás informují, že zvon byl ulit mezi roky 1906 a 1941. V roce 1906 totiž Richard Herold převzal dílnu po otci Františkovi³⁹⁷ a roku 1941 se plně přeorientoval na válečnou výrobu.³⁹⁸ Nakonec jsem však letopočet ulití, respektive nákupu tohoto zvonu přeci jenom našel, a to v německy psaném inventáři, kde je napsáno, že nové zvony byly zakoupeny v roce 1923 u firmy Herold: „*Neue Glocken sind angeschafft wurden 1923 von der Fa Herold in Komotau nun ca 26000*

395 GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, s. 16.

396 19. březen: Svatý Josef. In: *ABC svatých* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.abcsvatych.com/mesice/3/brezen19.htm>

397 Heroldové: zvonaři. In: *Historie Litvínovska a okolí* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://litvinov.sator.eu/encyklopedie/vseobecna/heroldove-zvonari>

398 KONEČNÝ, Stanislav. *Zvony v Poličce a na Poličsku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 1999, s. 112.

Kč.³⁹⁹

Zmíněný zvon sv. Josef má kruhovou korunu a je zavěšen na zahnutém ocelovém závěsu stejně jako ostatní zvony. Srdce zvonu je novějšího typu, přičemž ve výpusti je dvakrát provrtáno a přišroubováno závaží.

Podařilo se mi zaznamenat polední vyzvánění automatikou, které rozhoupává pouze jeden ze zvonů ve věži, ale jelikož jsem zvukový záznam prováděl z místa před farním hřbitovem, nevím, který zvon je v poledne rozhoupáván.

Všechny zvony jsou napojeny na automatický pohon, který na principu rozhoupávání elektrickým převodem přes zvonové kolo rozezní zvon.

Na trámech zvonice jsou vyryté nápisy návštěvníků či zvoníků.

Jak dokládají dochované otvory v podlaze věže, probíhalo zvonění taháním protaženého provazu ze spodních pater.

Na kostele je také sanktusová vížka, ale k té jsem bohužel nenalezl cestu a farář mě nemohl z časových důvodů provést, takže nevím, zda je v této vížce vůbec nějaký zvon a jaký. Dle mých osobních zkušeností však bývají většinou přístupy do věžičky zabedněny. Sanktusovou věžičku jsem alespoň zvenčí vyfotil.

U oltáře se nalézá drobný leštěný bronzový zvonek bez výzdoby.

Fakta k původním zvonům, které byly pravděpodobně za některé ze světových válek zrekvírovány, jsem našel v německy psaném inventáři z roku 1906.⁴⁰⁰

8.1.2 Márnice se zvonicí na farním hřbitově

Nedaleko farního kostela se nachází hrázděná márnice se zvoničkou, ve které ale žádný zvon v současné době zavěšen není. Stříška a stěny

399 ZAO, SOkA Frýdek-Místek, FÚ Horní Lomná, sign. Ia, inv. č. 1, Inventář farního kostela založený roku 1906.

400 tamtéž

věžičky jsou pokryty asfaltovými šindely.

8.1.3 Polská základní škola Na Řece v Dolní Lomné

Jde o typický příklad zvoničky umístěné na vesnické škole. Vznik školy v této části Dolní Lomné se váže k roku 1873.⁴⁰¹

O zvonění se starala pověřená osoba za stanovený roční plat: „*Funkcję dzwonnika pełnił dawniej w szkole, za opłatą 20 reńskich rocznie, mianowany przez władze szkolne kierownik szkoły.*“⁴⁰²

Z této školy byl osmdesátikilový zvon zrekvírován za první světové války a přenesen do kostela v Horní Lomné, škola tehdy dostala 320 korun.⁴⁰³

Roku 1922 došlo k vyřešení situace, pravděpodobně došlo k navrácení původního zvonu za 3000 tehdejších korun,⁴⁰⁴ neboť se píše: „*Staraniem długoletniego kierownika szkoły dolnołomniańskiej, Michała Stuligłowy, sprowadzono w roku 1922 dzwon z Łomnej Górnej za kwotę 3000 Kć i ponownie zawieszono na pierwotnym miejscu.*“⁴⁰⁵

Shora několikrát citovaný článek popisuje dochovanou tradici zvonění. Uvádí, že po válce se udrželo vyzvánění třikrát denně, ale v době publikování článku bylo použití zvonu omezeno na poledne a vyprovázení zemřelého.⁴⁰⁶

Současný stav zvonu se mi podařilo prozkoumat 29. dubna 2014 během návštěvy školní budovy v době vyučování. V nedávno renovované

401 Chronologický sled událostí v Lomné Dolině dle Jana Korzenneho /24.1.1897-13.2.1979/. In: *Lomná Dolina* [online]. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.lomnadolina.cz/fotogalerie/sekce-historie-udoli/>

402 KORZENNY, Jan. Dolnołomniański dzwon: Nawoływał do modlitby, pracy i odpoczynku. *Głos ludu: Gazeta Polaków w Republice Czeskiej*. 1995, neznámý ročník, neznámé číslo (25. února), neznámé číslo strany.

403 tamtéž

404 tamtéž

405 tamtéž

406 tamtéž

oplechované věžičce se nachází malý ocelový zvon bez nápisu s kladívkovým srdcem. Je napojen na lineární motor. Okenice věžičky jsou dřevěné a zeleně natřeny.

Instalace zvonu umožňuje provádět ruční zvonění, avšak kvůli chybějícímu provazu lze předpokládat, že prováděno není.

Historické fotografie školní budovy můžeme nalézt například ve sbírce zdigitalizovaných snímků z pozůstalosti ředitele školy. Jsou k vidění na webových stránkách Lomná dolina.⁴⁰⁷

V Horní i Dolní Lomné bylo několik škol, mnohé jistě měly svůj zvonek, jejich osudy by mohly být zjištěny během dalšího pátrání.

8.1.4 Kaple Panny Marie na Muřínkovém vrchu

Myslel jsem si, že kaple Panny Marie na Muřínkovém vrchu patří do farnosti Horní Lomná, ale podle slov místního faráře je kaple spravována slovenskou farností Skalité, jelikož leží na slovenské straně státní hranice, proto nakonec nebyla zařazena mezi dokumentované stavby se zvonící.

V knize *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939* je napsáno, že současná kamenná kaple se zvonící je z roku 1936 a nahradila dřevěnou z roku 1910.⁴⁰⁸ Publikace rovněž obsahuje fotografii kaple kolem roku 1936.⁴⁰⁹ Dle množství lidu na fotografii se lze domnívat, že byl snímek pořízen okolo 15. září, neboť tento den se slaví památka Sedmiboletné Panny Marie, které je tato drobná stavba zasvěcena.⁴¹⁰

407 Dobové fotografie z pozůstalosti bývalého ředitele polské školy v Dolní Lomné. In: *Lomná Dolina* [online]. 3. května 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.lomnadolina.cz/fotogalerie/sekce-historie-udoli/dobove-fotografie-z-pozustalosti-byvaleho-reditele-polske-skoly-v-dolni-lomne/>

408 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 56.

409 tamtéž

410 CHLUMSKÝ, Jan. Panna Maria Bolestná. In: *Světci k nám hovoří...* [online]. 2001 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://catholica.cz/index.php?id=4494>

9 Stručná historie farnosti Jablunkov

Kronika německy nazvaná *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau* obsahuje zápisy od počátku 20. století. Předkládá citace v latině, poznámky v němčině, ale také v češtině a polštině, přičemž stručná historie Jablunkova a farnosti je vyličená v jazyce polském. Můžeme se tam dočíst, že první zmínka o kostele v Jablunkově pochází ze 13. století. Byl vybudován v roce 1223.⁴¹¹ Ve 14. a v 15. století ale opakovaně vyhořel, byl proto několikrát nově vybudován.⁴¹²

Samotná farnost vznikla v roce 1447, kdy se oddělila z farnosti těšínské.⁴¹³

Historický vývoj farního kostela je nastíněn v samostatné kapitole.

Ze seznamu kněží, kteří působili při jablunkovské farnosti, zaujme řada jmen. Například Jakub Šebastián Herdel, který údajně ke katolictví přivedl 700 evangelíků.⁴¹⁴ Nebo Franciszek Śniegoń, jenž zde působil v 19. století,⁴¹⁵ se později stal biskupem.⁴¹⁶

Během druhé světové války byli popraveni P. Józef Adamecki (kaplanem v Jablunkově od 15. 9. 1939 do 16. 3. 1943,⁴¹⁷ kdy byl zatčen,⁴¹⁸ popraven 26. 5. 1944)⁴¹⁹ a P. Bedřich Szymeczek, domácí kaplan kláštera alžbětinek (kaplanem v Jablunkově byl od 15. 10. 1939 do r. 1941;⁴²⁰

411 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 16.

412 tamtéž

413 tamtéž

414 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 101.

415 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 4.

416 tamtéž, s. 5.

417 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 51.

418 MYŠKA, Milan a Lumír DOKOUPIL. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. Sešit 6 (18)*. [Vědecký red.]: Myška, Milan. [Výkonný red.]: Dokoupil, Lumír. Ostrava: Ostravská univerzita, 2005. 159 s. ISBN:80-7368-059-9.

419 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 58.

420 tamtéž, s. 51.

popraven 29. listopadu 1943).⁴²¹

Vězněn v koncentračním táboře Osvětim byl kaplan Josef Galuszka, takže jeho služba byla na šest let přerušena. Byl kaplanem mezi 1. 8. 1938 – 1. 9. 1939 a 1. 7. 1945 – 1. 10. 1945.⁴²²

Dále byli v koncentračních táborech vězněni P. Klemens Galocz (kaplanem od 1. 4. 1934 do 1. 8. 1934;⁴²³ 26. 11. 1942⁴²⁴ zemřel v KT Dachau⁴²⁵), P. Josef Balcarek (kaplanem v Jablunkově od 15. 9. 1939 do 15. 4. 1940). P. Maciejczek 1. 8. 1935 do 16. 5. 1936⁴²⁶ a P. Josef Olszak (kaplanem od 1. 8. 1934 do 1. 10. 1936⁴²⁷).⁴²⁸

Z novodobých farářů je potřeba se zmínit o Františku Václavu Lobkowiczovi, nynějším biskupovi ostravsko-opavské diecéze.⁴²⁹

Nejvýznamnější z hlediska délky působení se jeví kněžská služba P. Josefa Hanzlíka, který zde působil mezi léty 1927 až 1960.^{430 431} Spolu

421 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 58.

422 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 5. Pro srovnání Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 51.

423 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 51.

424 tamtéž

425 Klemens Galocz. In: *Searching Dachau Concentration Camp Records in One Step* [online]. 2008 [cit. 2014-12-25]. Dostupné on-line na: [http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&\(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20\(%20%2071\)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G\)&comments=Check%20C,%20D%20&%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396](http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20(%20%2071)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G)&comments=Check%20C,%20D%20&%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396)

426 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 51.

427 tamtéž

428 tamtéž, s. 58.

429 Ve farnosti působil 1978-1980 viz STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 5.

430 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 5.

431 Od roku 1927 až 1959 byl jablunkovským farářem viz LEPIKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Jablunkov 1615-1958, Frýdek-Místek 1999, s. 6. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/e8e7ca5d7e2011e1a333f04da2359eb4.pdf>

s farníky prožil hospodářskou krizi, přestavbu farního kostela, stavbu kostela na Hrčavě, druhou světovou válku i počátek komunistické totality, během které byly opět potlačovány náboženské svobody – v Jablunkově se to projevilo zejména v případě kláštera alžbětinek.

V současné době je jablunkovským farářem P. Janusz Kiwak, který tuto službu vykonává od roku 2005.⁴³²

9.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Jablunkov

9.1.1 Farní kostel Božího Těla v Jablunkově

Při zkoumání historie tohoto kostela zjistíme, že první církevní stavba Jablunkova nestála na současném místě kostela, jelikož se lze domnívat, že poté, co byl předchozí Jablunkov v roce 1447 zničen nájezdem Uhrů,⁴³³ byl kostel vybudován společně s novou vesnicí. Původní Jablunkov snad ležel v místech nynějšího Hrádku.⁴³⁴

Starý kostel, který nepřežil nájezd Uhrů, dal postavit šlechtic Petr Własta Dunin v r. 1223.⁴³⁵ Kostel byl filiálním těšínské farnosti.⁴³⁶ O rodu zmíněného šlechtice se lze dočíst ve studii *Dějiny Duninů a Švamberků: Sága rodu s erbem stříbrné labutě na červeném štítu* od Jaromíra Olšovského-Laboutky.⁴³⁷

Snad byl několik desetiletí před ničivým nájezdem Uhrů vystavěn novější a větší dřevěný kostel, neboť jsem našel zmínku, že v roce 1401 byl vystavěn v Jablunkově kostel.⁴³⁸

432 Farní kostel Božího Těla. In: *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 10. ledna 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/historie-kostelu/farni-kostel-bociho-tela.html>

433 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 77 a 101.

434 tamtéž, s. 77

435 tamtéž, s. 77

436 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

437 OLŠOVSKÝ-LABOUTKA, Jaromír. *Z dějin Duninů a Švamberků*. Heraldika a genealogie, ročník 41, č. 1-2 (2008,) s. 43-58, 73-98.

438 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

Nyní se však vraťme do situace, kdy byl budován kostel po ničivém nájezdu Uhrů, tato událost je datována založením nového Jablunkova, k čemuž došlo v roce 1458.⁴³⁹

Během reformace byl stejně jako okolní kostely evangelickým, nezvyklé byly události, během kterých se vrátil pod katolickou správu: „*Od roku 1540 po náboženských sporech náležel kostel evangelíkům. V roce 1596⁴⁴⁰ nařídil těšínský kníže Adam Václav ve svém privilegiu městu pouze víru evangelickou, augsburského vyznání. Katolické bohoslužby se v kostele začaly opět konat v roce 1599, kdy mor postihl evangelické kazatele a kostel zůstal volný.*“⁴⁴¹

Do tohoto katolického období mezi dvěma etapami, kdy kostel patřil protestantům, pravděpodobně spadá i významná událost, jakou je ulití zvonu. Byť do dnešních dní se dochovala spíše v podobě pověsti, neboť zní velmi nepravděpodobně, co se o ulití zvonu Gaspar krakovským zvonařem píše⁴⁴²: „*zvonař vedle kostela na hřbitově rozdělal oheň a roztavil zlaté a stříbrné předměty, které mu lidé nosili.*“⁴⁴³ Zvonovina, tedy druh bronzu, ze kterého jsou ulity zvony, je v naprosté většině tvořen 78 % mědi a 22 % díly cínu.⁴⁴⁴ Ostatní prvky, které se mohou ve zvonu objevit, jsou nechtěné a do zvonoviny se dostaly z cínové či měďné rudy.⁴⁴⁵ Slavnostního posvěcení zvonu Gaspar se konalo v roce 1608.⁴⁴⁶ Zvon dosloužil v roce 1891, kdy „*praskl a sundán z věže*“.⁴⁴⁷ Pravděpodobně byl tedy zvon skutečně ulit v roce 1608 přímo v Jablunkově krakovským zvonařem,

439 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 16.

440 18. srpna 1596 dle SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 101.

441 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

442 tamtéž

443 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

444 MANOUŠEK, Petr Rudolf. *Zvonařství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 50.

445 tamtéž

446 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

447 tamtéž

ale hlavní suroviny nemohlo tvořit zlato a stříbro.

V roce 1610⁴⁴⁸ připadl opět pod evangelickou správu, ale jen nakrátko, protože v roce 1611 „*se stal nástupcem evangelického kněze Blažeje Philidonia katolický farář Jan Olivenský*“.⁴⁴⁹ Antoni Szpyrc datuje předání kostela do roku 1615.⁴⁵⁰ Údajně docházelo evangelickými kněžími před odevzdáním fary k likvidaci matrik a jiných záznamů.⁴⁵¹

Jan Olivenský neměl jistě lehkou situaci, neboť se uvádí, že ještě téhož roku, kdy došlo k navrácení kostela pod katolickou správu, vyhořel.⁴⁵² Nový byl zbudován do roku 1620 a byl již kamenný.⁴⁵³

Měl tři zvony umístěné na dřevěné kostelní věži, která však roku 1629 shořela spolu s velkou částí Jablunkova.⁴⁵⁴ Snad tehdy byla ještě obnovena, případně se kostel musel obejít 50 let bez věže, protože až k roku 1679 je napsáno, že „*wieża kościelna została wybudowana z kamienia. Kopuła była jeszcze drewniana*“.⁴⁵⁵

Požáry město Jablunkov trápily neustále, tak například 7. března 1706 opět vypukl v Jablunkově požár a poškozen byl také kostel.⁴⁵⁶

K roku 1775 se objevuje zmínka, že „*Dzwonek Konajaczek został ulany... w Opawie i nosi imię Jesus*“.⁴⁵⁷ Byl údajně ulit pro kostel v Jablunkově, jinde je uváděn název „*Konajóczek*“.⁴⁵⁸

448 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

449 tamtéž

450 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 101.

451 tamtéž

452 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

453 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 17.

454 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 2.

455 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 22.

456 tamtéž, s. 33.

457 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 34.

458 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 102.

V roce 1788 byla opravena věž a namontovány nové hodiny.⁴⁵⁹

Rozvinutým řemeslem bylo v Jablunkově tkalcovství, byl zde i cech těchto řemeslníků. Dochovaná cechovní nařízení z 18. století stanovují, aby například „*O svátku Nejsvětější Trojice celý den zvonili na věži parafiálního kostela.*“ a „*Zvonili na cechovní schůze.*“⁴⁶⁰

Pohromy však sužovaly jablunkovský kostel a farníky velmi často. Například 4. srpna 1796 udeřil blesk do věže kostela, poškodil ciferník a nakonec projel oknem nedalekého domu, kde zabil ženu Józefa Sikory.⁴⁶¹

V roce 1844 byly posvěceny dva nové zvony, které byly pak za první světové války zrekvírovány.⁴⁶² Snad ty staré byly poškozeny při požáru či pukly stářím.

Velkým mezníkem v historii farnosti je rok 1890, kdy 19. září vypukl opět požár města, snad ten největší, a mnoho obyvatel přišlo o svá obydlí.⁴⁶³ Koncem září propukla v Jablunkově série požárů, přičemž o půlnoci z 24. na 25. září začalo hořet i v kostele.⁴⁶⁴

Rozšíření zvonového inventáře se dočkal jablunkovský kostel v roce 1891, kdy byly zakoupeny a posvěceny dva zvony.⁴⁶⁵

Střecha farního kostela byla opravována v roce 1908, došlo k pokrytí novou eternitovou krytinou,⁴⁶⁶ která byla na začátku 30. let vyměněna za měděný plech.⁴⁶⁷

459 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 35.

460 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 84.

461 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 35.

462 tamtéž

463 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 3.

464 tamtéž

465 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 37.

466 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 77.

467 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 42.

Během první světové války v roce 1917 byly zrekvírovány zvony v jablunkovském kostele až na jeden, ale v klášteře alžbětinek byly zrekvírovány zvony všechny.^{468 469} Našel jsem však jiný údaj, že v roce 1916 byly z farního kostela zrekvírovány 3 zvony a 2 z kláštera alžbětinek.⁴⁷⁰

Roku 1920 získal kostel nový zvon tzv. signaturku.⁴⁷¹

Ve stejném roce byly zakoupeny 4 zvony za 70000 Kč, ty však byly roku 1942 opět zrekvírovány.⁴⁷²

Velmi významných stavebních úprav se farní kostel dočkal v letech 1931 a 1932.⁴⁷³ Započaly 15. srpna 1931, přičemž byl zbourán starý presbytář, stará fara a chalupa pod farou.⁴⁷⁴ Projekt oprav a rozšíření kostela vyžadoval velké náklady a snaha o provedení započala již v 19. století.⁴⁷⁵

Investovalo se také do vnitřního zařízení, zaujme položka z nákladů, která hlásá, že bylo vynaloženo 5983 Kč na „*elektrický pohon zvonku*“.⁴⁷⁶ Celkové náklady projektu činily 1338366 Kč.⁴⁷⁷ Je vhodné se při této příležitosti zmínit o zavedení elektřiny do Jablunkova, což nastalo 21. prosince 1926⁴⁷⁸ a do kostela byla instalována v následujícím roce.⁴⁷⁹

468 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 38.

469 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 77 píše, že „v roce 1916 zůstal jen jeden zvon, další tři byly zrekvírovány pro vojenské účely.“ Autor tedy oproti farní kronice řadí rekvizice zvonů o rok dříve.

470 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 3. Pro srovnání SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, uvádí, že: „Téhož roku (tj. 1915)... pro válečné účely sňaty z kostela tři a z kláštera jeden zvon.“

471 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 78.

472 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 40.

473 tamtéž, s. 41-42.

474 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 3.

475 tamtéž

476 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 42.

477 tamtéž

478 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 7.

479 tamtéž, s. 78.

Po dokončení stavebních úprav došlo ke konsekraci kostela 18. 9. 1932, kterou provedl kardinál Adolf Bertram.⁴⁸⁰

Výše jsem se zmínil o zvonech, které byly za druhé světové války zrekvírovány. Bylo nutné je nahradit, proto byly 7. srpna 1945 pro jablunkovský kostel zakoupeny tři železné zvony, stály 33000 Kčs.⁴⁸¹

Kostelní věž má 43 metrů.⁴⁸² Leží v nadmořské výšce 382 metrů na souřadnicích 49° 34' 36" severní zemské šířky a 18° 46' 00".⁴⁸³

Roku 2001 provedla firma Impuls z Ostravy instalaci nových elektronických hodin a elektromagnetického ovládání zvonů, přičemž na něj byly napojeny čtyři zvony.⁴⁸⁴

Významná událost spjatá se zvony jablunkovského kostela se odehrála poměrně nedávno. Biskup ostravsko-opavské diecéze Mons. František Václav Lobkowicz 8. října 2011 odsloužil mši, požehnal novým zvonům a ty byly poté vytaženy jeřábem na věž.⁴⁸⁵ Staré zvony byly používány do července 2011,⁴⁸⁶ pak byly údajně darovány na Ukrajinu.⁴⁸⁷

Zvonici v jablunkovském kostele se mi podařilo navštívit 6. května 2014 v dopoledních hodinách.

Zvonová stolice je nová, jedná se o dubovou stolic, ve které jsou tři bronzové zvony a nahoře dva železné cimbály a jeden rovněž malý železný zvon.

Hlazená dubová stolice má na horním trámu vyfrézován letopočet

480 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 42.

481 tamtéž, s. 60

482 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 4.

483 tamtéž

484 tamtéž

485 GAVLAS, Petr. Svěcení zvonů v Jablunkově. In: *Petr Gavlas* [online]. 2010, 10. října 2011 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.petr-gawlas.cz/aktuality/119-sveceni-zvonu-v-jablunkove.html>

486 JABLUNKOVSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. *Stezka historií Jablunkova*. Jablunkov: město Jablunkov-Jablunkovské informační centrum, 2014, s. 11.

487 Rozhovor s Josefem Hamrozim vedl Tomáš Foldyna 15. května 2014 v Písečné u Jablunkova.

vybudování, tedy „2011“. Je velmi mistrně provedena, jen je bohužel kolem ní velice málo prostoru, není tedy umožněn snadný přístup k odvrácené straně zvonů. Z druhé strany stolice je rovněž vyryto „2011“.

V oknech věže kostela jsou dřevěné žaluzie a pletivo proti vniknutí ptáků. Zvonice má čtyři okna. Věž je postavena z kamenného zdiva, ale oblouky nad okny jsou cihlové.

Od vchodu do zvonice jsou zavěšeny zvony v tomto pořadí: zleva nahoře je nejmenší zvon, pak velký cimbál, vpravo menší cimbál. Dole je vlevo zvon sv. Hedviky, pak blahoslaveného Jana Pavla II., vpravo je zvon Panny Marie Fatimské.

Instalaci zvonů a stavbu stolice prováděla firma Boroko z Brodku u Přerova, jak hlásají štítky na příslušenství, a je uvedeno pravděpodobně datum instalace – 10/2011, tedy říjen 2011. Srdce zvonů mají vyryto jméno firmy Boroko.

Všechny zvony mají horní plastickou linku.

Největší zvon má na hraně nápis „*L • P ULILA RODINA DYTRYCHOVA (plastika větvičky túje severské)*⁴⁸⁸ 2011.“⁴⁸⁹ Dalším nápisem na hraně zvonu je „+ *BŁOGOSŁAWIONY JAN PAWEŁ II.* +“ Tento nápis je překvapivě vytvořen patkovým písmem, které je vysoké 25 milimetrů.

Jan Pavel II. byl beatifikován 1. května 2011, tedy v roce ulití, v roce 2014 došlo k jeho svatořečení, stalo se tak 27. dubna.⁴⁹⁰

Na věnci zvonu je plastická linka široká 3 centimetry, bohužel neznám její druh.

Korpus zvonu má na přední straně plastické vyobrazení Jana Pavla II. v papežském šatě a holí s křížem v pravé ruce. Šířka vyobrazení je

⁴⁸⁸ symbol zvonařské dílny

⁴⁸⁹ graficky zpracováno

⁴⁹⁰ MLÉČKA, Ondřej. Papež Jan Pavel II. In: *Víra na internetu* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Jan-Pavel-II/>

21,5 centimetru, plastika je vysoká 26,5 centimetru. Pod vyobrazením je rozmezí života sv. Jana Pavla II. „1920 – 2005“. V letopočtu je použito písmo vysoké 18 milimetrů. V ostatní nápisech na zvonu je písmo vysoké 25 milimetrů.

Z druhé strany je korpus zvonu ozdoben papežským znakem Jana Pavla II., pod kterým je jeho heslo „TOTUS TUUS“. Výška plastiky znaku je 17,5 centimetru.

Větec zvonu nese nápis „Nie lękajcie się“, přičemž na místě nápisu byla při odlití forma poškozena, jelikož se mírně propadá do zvonu, ulití na tomto místě není hladké.

Hranu zvonu zdobí nápis „JABLUNKOV“.

Čepec zvonu je vyzdoben jistým 15 centimetrů širokým motivem, nad kterým je mezi dvěma plastickými linkami nápis doplněný několika jednoduchými křížky.

Hlavice zvonu je okovaná malým kovovým štítkem, kde je napsáno „Rostislav Bouchal Boroko Broudek u Přerova“. Rovněž srdce je od stejné firmy, je na něm vykováno „BOROKO 2011“.

Zvon má spodní šířku 100 centimetrů, srdce se závěsem je dlouhé 115 centimetrů, výška zvonu i s hlavou je 90 centimetrů. Hlavice je vysoká 45 centimetrů. Horní šířka zvonu je přibližně 56-57 centimetrů.

Druhým největším je zvon Panny Marie Fatimské. Na hraně zvonu je nápis: „+ *PANNA MARIA FATIMSKÁ* +“. Dále pokračuje hrana zvonu výzvou: „*MODLETE SE DENNĚ RŮŽENEC ZA MÍR VE SVĚTĚ A KONEJTE POKÁNÍ ZA VŠECHNY HŘÍCHY.* +“

Korpus zvonu zdobí plastika Panny Marie Fatimské s korunou a růžencem. Má na výšku 26,5 centimetru a na šířku 18 centimetrů. Pod tímto vyobrazením je letopočet 1917, tedy rok, kdy došlo ke zjevením

ve Fatimě.⁴⁹¹ Na zvonu je rovněž vyobrazeno fatimské poutní místo. Výška nápisu 1917 má 18 milimetrů.

Délka srdce u tohoto zvonu je 96 centimetrů, šířka zvonu je 83 centimetrů a výška je 73 centimetrů. Výška dubové hlavice činí 36 centimetrů.

Nejmenším zvonem je biskupský zvon svaté Hedviky, patronky Slezska a ostravsko-opavské diecéze.⁴⁹² Má výšku 68 centimetrů, spodní šířka je 76 centimetrů. Srdce je dlouhé 88 centimetrů. Výška dubové hlavy je 34,5 centimetru. Dubová stolice, ve kterém je zvon zavěšen, dává prostor k pohybu zvonu o šíři 81 centimetrů.

Hrana zvonu nese nápis „SV. HEDVIKA + PATRONKA SLEZSKA A DIECÉZE OSTRAVSKO-OPAVSKÉ +“.

Z druhé strany nese korpus zvonu vyobrazení biskupského znaku Františka Václava Lobkowicze, pod kterým je jeho heslo „PRO VITA MUNDI“. Z této strany je na hraně zvonu nápis „MONS. FRANTIŠEK VÁCLAV LOBKOWICZ“ a na dalším řádku „●PRVNÍ SÍDELNÍ BISKUP●“.

Zvon je opatřen značkou, která hlásá, že byl ulit rodinou Dytrychovou.

Tři spodní zvony jsou uzpůsobeny k ručnímu zvonění. Malý horní zvonek ne. Všechny zvony jsou vybaveny lineárními motory.

Vlevo nahoře je instalován malý zvon bez nápisů, je zcela hladký. Ve dřevě je vyfrézován znak firmy Boroko. Má 33 centimetrů dlouhé srdce. Jeho spodní šíře je 25 centimetrů a výška je 21,5 centimetru. Je usazen

491 Fatima a 20. století: Přednáška PhDr. Radomíra Malého na pouti Rytířstva Neposkrvněné na Cvilíně 11. srpna 2012. In: *Immaculata: Mariánský dvouměsíčník* [online]. Konvent minoritů v Brně, 10. 9. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://immaculata.minorite.cz/?m=10&idc=t-301>

492 Svátek sv. Hedviky, patronky Slezska a ostravsko-opavské diecéze. In: *Oficiální stránky děkanátu Jeseník* [online]. 23. 10. 2009 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.ruzenec.cz/view.php?cislocclanku=2009102302>

v mezeře 38 centimetrů. Výška dřevěné hlavice je 12,5 centimetru.

Menší cimbál má šířku 59 centimetrů, výška je 22,5 centimetru. Kladívko má průměr 8 centimetrů a tloušťku 5 centimetrů.

Větší cimbál je instalován uprostřed mezi malým zvonem a menším cimbálem. Šířka tohoto cimbálu je 76 centimetrů. Vysoký je 25 centimetrů. Kladívko má průměr 8 centimetrů a tloušťku 5 centimetrů.

Oba cimbály jsou železné.

Šířka horního hlavního trámu je 26,5 centimetru a výška 19 centimetrů.

9.1.2 Kaple sv. Jana Nepomuckého, Jablunkov-Lyski

Dle pověsti byla kaple „Na Biydzie“ v Jablunkově postavena na památku švédského velitele vojska.⁴⁹³

Stejná autorka, která popsala tuto legendu, uvádí letopočet vzniku kaple 1849.⁴⁹⁴

Zatím se mi nepodařilo dohledat, jak byla kaple postižena při válečných rekvizicích, pokud tenkrát měla nějakou zvoničku.

Alena Zlá zmapovala osudy této kapličky za dob normalizace, v 70. letech musela totiž ustoupit bytové výstavbě. Bylo rozhodnuto kapli přemístit na libovolné místo, předsedové MNV a NF tuto záležitost svěřili „bez peněžní dotace“ Aloisi Ruckému, který byl tehdy člen NF za Československou stranu lidovou.⁴⁹⁵

Kaple byla nakonec přemístěna z lokality „Na Biydzie“, kde stála u Sniegoňovy hospody, na Lyski: *„Jednoho odpoledního dne potkal údajně Jaroslav Legierski (rovněž člen Československé strany lidové) svou zemřelou tetu Zuzanu Gomolovou na kraji lesa pod Zelenou. Na základě této vize došel k závěru, že mu teta přišla říci, aby kaple byla znovu*

⁴⁹³ STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 16.

⁴⁹⁴ tamtéž

⁴⁹⁵ tamtéž

*postavena právě v těchto místech v jablunkovské části Lyski na pozemku rodiny Hamroziových.*⁴⁹⁶

Jenže se celá záležitost začala vyšetřovat. Lidé, kteří se jakkoliv podíleli na přemístění kapličky, byli vyslýcháni StB, proběhl soud, který: *„na svém 1. stání rozhodl kapli zbourat. Viktor Sikora a Vilém Gemroth byli zproštěni viny.*⁴⁹⁷

Záležitost vyšetřování se svým způsobem dotýkala i zvonu v kapli, neboť *„Primář a ředitel zdejšího sanatoria MUDr. Miloslav Honza, Csc., a MUDr. Marian Donocik jako tajní poradci radili, aby nebyla přiznána veřejná sbírka na výstavbu kaple, nýbrž že stavbu financoval Jan Rucki, otec Aloise Ruckého. Dále, aby bylo uvedeno, že věž postavil ze svého materiálu Antonín Kluž a rovněž, aby kvůli persekuci nebylo uvedeno jméno dárce zvonu pátera Klisze, nýbrž aby Alois Rucki do protokolu uvedl, že zvon našel na půdě jablunkovské márnice. (Alois Rucki byl v té době hrobníkem na zdejším hřbitově).*⁴⁹⁸

Další stání soudu přidalo Aloisi Ruckému peněžitou pokutu, po odvolání snížena a nakonec zrušena, dokonce i od bourání kaple bylo posléze upuštěno.⁴⁹⁹

Celá záležitost byla za dva roky ještě jednou prošetřována StB, která *„se zajímala, kdo dal povolení k posvěcení kaple. Alois Rucki a Jaroslav Legierski byli zajištěni a dáni do vyšetřovací vazby. Jelikož vyšlo najevo, že kaple nebyla posvěcena, byli z vyšetřovací vazby na příští den propuštěni.*⁵⁰⁰

Životní příběhy spjaté s kaplí sv. Jana Nepomuckého dokládají

496 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 17.

497 tamtéž

498 tamtéž

499 tamtéž

500 tamtéž

potlačování náboženských svobod za komunistické totality.

K vysvěcení kaple došlo až 18. dubna 2001 františkánem P. Cherubinem Marianem Kuczowiczem OFM. Benefikace proběhla během bohoslužby, které se zúčastnilo přibližně 350 lidí.⁵⁰¹

Kaple je údajně v soukromém vlastnictví Emila Hamroziho, Aloise Ruckého a Jaroslava Legerského. Dokonce existuje jakási úmluva, která hlásá, že „*se o kapli budou starat i další pokolení těchto rodin*“.⁵⁰²

Zvon na kapličce je používán také jako umíráček. Velice zajímavá je tradice vzniklá roku 1999. Místní občané se u kaple sejdou a vyčkávají nový rok, který je ohlašován hlasem zvonu. Tuto tradici popsala v roce 2004 Alena Stará, nevím, zda je ještě dodržována.⁵⁰³

Z původní kaple se v té současné nachází socha svatého Jana Nepomuckého a rovněž obraz Ježíše Krista.

9.1.3 Kaple svatého Isidora v Písečné u Jablunkova

Původ této kaple je také obestřen legendou, která praví, že „*blesk zasáhl koně a vůz zdejšího zemědělce. Když se muž probral z bezvědomí a zjistil, že vyvázl bez újmy na zdraví, postavil zdejší kapli jako projev díky za záchranu života.*“⁵⁰⁴

Sešel jsem se s Josefem Hamrozim, narozeným 29. ledna 1929, který mi sdělil zajímavé detaily o historii místní kaple. Například doplnil tradovanou legendu o jméno sedláka. Jmenoval se Válek, později za První republiky prodal pole, odešel z Písečné a rozvážel pivo v Českém Těšíně.⁵⁰⁵ Válek měl syna, ale Josef Hamrozi netuší, zda ještě žije.⁵⁰⁶

501 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 17.

502 tamtéž

503 tamtéž

504 Uvedena i v BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, s. 36.

505 Rozhovor s Josefem Hamrozim vedl Tomáš Foldyna 15. května 2014 v Písečné u Jablunkova.

506 taktéž

Josef Hamrozi mi přiblížil vývoj kaple během 20. století: „Kaplička za Němců byla ještě bez věže, protože ta věž byla ještě na škole v Písečné. Za komunistů likvidovali věže ve školách, tak musela jít pryč, ale občané to nechtěli dat, bo tady se zvoní, když někdo umře.

Zvon je původně ze školy, ale byl ulit po válce v Třinci, protože Němci sbírali zvony. Předchozí zvon byl zebrany, když jsem chodil do té školy. Vždycky v poledne se tam šlo zvonit.

Za komunismu patřila obec ještě do Jablunkova, když se stavěla zvonička na kapli, jo byl na vojně, v roce 1951 jsem narukoval. Každý dal něco.

Na další opravy jsme se také skládali. Třeba nová kupola stála 1700 korun, ten co to bylo postavene na nim, tak ještě žil, dal 1000 korun, Kurek, co zvonil, dal 100 korun, já jsem dal 700 korun.

Na nedávnou obnovu kaple jsme zase poskládali po stokorunách. Dveře třeba dělal stolař, který bydlí nedaleko.

Kurek chodil čtyřicet let zvonit, možná víc. Byl bezruký, beznohý. Zvonil vždycky poledne a večer klekání, ale když přišlo na pohřeb, tak těž zvonil po desáté a o třetí, pětkrát za čas, co byl ten zemřítý. Byl obětavý, někdy jej vystřídala jeho dcera. Jo ho obdivoval a potym, když jsem se dostal do důchodu, tak říká: „Ber to Josef, ber to, třeba pokračovat v tym!“ Jenže to je velká zodpovědnost. Když se zvoní minutu dvě po, tak už se lidé dívají. Chodívalo se odpoledne na šichtu, někdy se šlo podle ty kapličky.

Kurek zemřel asi před 25 roky.

Se sousedy jsme se dohodli na automaticce, že už do toho peníze dáme. Bylo to asi v 60. letech.

Je to třeba opravovat. Dělalí jsme to původně podle Písku, podle zvonice kostela jsme to vypočítali a jeden zámečník z Písku to udělal,

ale nezvonilo to, trhalo to. Zvon je na dole široký 45 centimetrů. Vysoký je 70 cm. V Písku mají údajně 70 vysoký a 70 široký zvon. Tak jsme to potom odlehčili. Stálo to kolem 14 tisíc.

Ruční zvonění zachované není. Chtěli jsme, ale museli bychom zase přebíjet strop.

Dříve se někteří lidi ptali, zda zvoníme na poplach, teraz zvoníme dobře. Zvoníme ráno v 8 hodin, v poledne, v zimním čase zvoníme v 7 hodin večer. Když je pohřeb, zvoníme během dne ještě v 10:00 a v 15:00.

Zvonili jsme čtvrt hodiny, ale říkal jsem si, že to je hodně, tak jsme to dali na pět minut. Čím déle se zvoní, tak se to může pokazit. Když jsem na tom ještě hospodařil, tak jsem vyměňoval jeden vypínač a stál 1600 korun.

*Nyní zvoní pan Byrtus.*⁵⁰⁷

Výsledná nahrávka vzpomínek J. Hamroziho má 1 hodinu, 9 minut a 8 sekund. Návštěva byla provedena 15. května 2014. Nevzpomínal jen na kapli, ale také na českopolské soužití v Písečné a svůj život. Josef Hamrozi měl být odveden 3. 1. 1945 do wehrmachtu, ale ukrýval se u příbuzných, protože si řekl, že fronta je již blízko: „*Tak jsem se ukryl, přežil jsem to, ale bylo to riskantní, dva razy tu byli z SS a ptali se, kde jsem. Mama říká: „Co? Už padl?“ Tak jen pytali vyjiček a pošli. Za deset dní přišli zaš.*“⁵⁰⁸

Ve stejný den, kdy jsem byl navštívit Josefa Hamroziho, jsem chtěl blíže prozkoumat současnou kapličku sv. Isidora, ale pro vytrvalý déšť spojený s lokální povodní jsem průzkum neprovedl.

9.1.4 Kostel sv. Cyrila a Metoděje na Hrčavě

K farnosti Jablunkov také patří filiální kostel sv. Cyrila a Metoděje,

⁵⁰⁷ Rozhovor s Josefem Hamrozim vedl Tomáš Foldyna 15. května 2014 v Písečné u Jablunkova.

⁵⁰⁸ taktéž

který se nachází v obci Hrčava, jež leží u našich státních hranic se Slovenskem a Polskem. Pro informace z dějin tohoto kostela jsem byl navštívit Jindřicha Vojkovského, který zastává funkci turistického průvodce po Hrčavě a sám dlouhá léta dělal zvoníka. Protože se tedy zabývá badáním v historii Hrčavy, použiji pro přiblížení minulosti místního kostela jeho vyprávění: *„Hrčava patřila kdysi do Polska a byla osadou obce Jaworzynce... v té době ale nebylo ani tam kostela, neboť ten byl postaven v Jaworzynce-Centrum až v roce 1950, takže občané Hrčavy chodili do kostela až do vzdálenější obce Istebné. 20. června 1924 byla Hrčava na vlastní žádost občanů oficiálně připojena k Československu a byla přifařena do Jablunkova.“*⁵⁰⁹ Stalo se tak výnosem vratislavského biskupa z 30. prosince 1925.⁵¹⁰

Problémem byla dostupnost Jablunkova pro hrčavské občany, je od Hrčavy vzdálen přes 10 kilometrů: *„Pro stížené podmínky hlavně v zimě, když bylo hodně sněhu a byl pohřeb, byla doprava pro značnou vzdálenost velmi náročná, začalo se uvažovat o stavbě kostela a zřízení hřbitova. 8. prosince 1934 byl zde architekt ing. Karel Nachůnek, který si prohlédl místo a slíbil vypracovat plán kostela...“*⁵¹¹ Dále Jindřich Vojkovský uváděl, jak to bylo se stavbou kostela: *„Vlastní stavba kostela byla zahájena na jaře v březnu 1936. A 5. července 1936 se konalo slavnostní vysvěcení kostela, které proběhlo pod protektorátem ministra veřejných prací ing. Dostálka“*⁵¹² a mši svatou tenkrát celebroidal prelát

509 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

510 KARPECKI, Karel. Hrčavský kostelík. In: *Nejvýchodnější trojmezí obec ČR: Hrčava* [online]. 19. 3. 2001, 25. 12. 2013 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/obec.hrcava/kostelik.html>

511 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

512 Jan Dostálek (28. dubna 1883 – 21. března 2005) byl ministrem veřejných prací ve 30. letech 20. století viz Dostálek, Jan, 1883-1955. In: *Bibliografie dějin Českých zemí* [online]. Historický ústav AV ČR [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://biblio.hiu.cas.cz/authorities/285392;jsessionid=161D0F4FBF285F5C06FD7F843A5B5291>

P. Stanislav Weismann.⁵¹³«⁵¹⁴ Snad není náhoda, že k vysvěcení kostela došlo v roce, kdy bylo připomínáno 1050. výročí smrti sv. Metoděje.⁵¹⁵

Nový kostel byl postaven již v samostatné obci, neboť tou se Hrčava stala 6. října 1927.⁵¹⁶

Ke zvonům hrčavského kostela mi Jindřich Vojkovský řekl: „Zvon už máme třetí.⁵¹⁷ První zvon daroval zemský přisedlí Viktor Stoupa⁵¹⁸ 519 z Brna. Byl to bronzový zvon, který měl velebný hlas a bylo ho slyšet 10 kilometrů až do Písku u Jablunkova, bohužel byl za války zkonfiskován. Sebrali nám ho Němci na válečné účely, takže jsme byli nějakou dobu bez zvonu, ale ne na dlouho. Někdo přišel na to, že v sousední obci Bukovec na věžce polské školy je menší ocelolitinový zvon, který už se nepoužívá... Ocelolitinové Němci nesbírali, jenom bronzové... V roce 1938 postavili zděný kostel v Bukovci, do něho instalovali větší zvon a ten menší nám půjčili. Zvon nám tady sloužil 62 roků až do 2. března 2006.⁵²⁰ Zvon byl tedy vrácen do Bukovce: „Na místě, kde stála stará polská škola s věžkou, stojí vybudována nová moderní polská škola a v ní je takové menší muzeum a tam je uložen zvon, co jsme jim vrátili po 62 letech.“⁵²¹ A jak vlastně zapůjčený zvon vypadal? „Byl vyroben ve vítkovických železárnách v roce

513 P. Stanislav Weismann žil mezi léty 1866 až 1946 viz PETERA, Václav. Mons. Stanislav Weissmann. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/data/dil.XI/pet.210.jpeg>

514 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

515 Velehrad v letopočtu: 827-2010. In: *Římskokatolická farnost Velehrad* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.farnostvelehrad.cz/dokument/Velehrad-v-letopoctu-89/>

516 KARPECKI, Karel. Hrčavský kostelík. In: *Nejvýchodnější trojmezí obec ČR: Hrčava* [online]. 19. 3. 2001, 25. 12. 2013 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/obec.hrcava/kostelik.html>

517 V dalším svém výkladu Jindřich Vojkovský zmínil, že bronzový zvon byl Němci z Hrčavy odvezen v roce 1943. Bližší datum jsem zatím nevypátral.

518 Viktor Stoupal. In: *Wikipedia* [online]. 2011, 6. září 2013 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Viktor_Stoupal

519 Dokonce tomuto zvonu dal své jméno dle svého - „Viktor“ viz Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 69.

520 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

521 tamtéž

1918, vážil 77 kilogramů, výrobní číslo měl 125. Bylo na něm psáno *Witkovitz Eisenwerk*. Potom ještě jeden nápis v němčině *Guss-Stahl*. *Guss* je litina, *Stahl* je ocel. Byl vysoký i se závěsnou korunkou 55 centimetrů a vespod široký 50 centimetrů.⁵²²

Na Hrčavě mají tedy opět bronzový zvon, přičemž Jindřich Vojkovský mi vyprávěl, jaký je mezi zvony rozdíl: „*Nám se podařilo po 62 letech pořídit si nový bronzový zvon*⁵²³ *a to z darů obyvatel, přispěním obecního úřadu a jednoho sponzora. Nový zvon byl tady dovezen 29. července 2005. Potom 10. prosince 2005 ho vysvětil otec biskup Lobkowicz*⁵²⁴ *a 2. března 2006 byl instalován do věže. Je menší než ten bukovecký, váží 47 kilogramů, čili o 30 kilogramů je lehčí, ale zvoní víc než ten bukovecký. U bronzového, když končí zvonění a srdce udeří naposled, tak ten tón se ještě nese 23 vteřin, kdežto u toho bukoveckého ocelolitinového po 5 vteřinách zaniká.*“⁵²⁵

Rovněž k novému zvonu Jindřich Vojkovský uvádí podrobnosti o jeho vzhledu: „*Na novém zvonu je z jedné strany vyobrazen sv. Cyril a Metoděj, nad nimi je taková ratolest a dole je nápis ,SVATÝ CYRIL A METODĚJ‘. Na protější straně je nápis: ,ZVON BYL POŘÍZEN U 70. VÝROČÍ VYSVĚCENÍ KOSTELA SVATÉHO CYRILA A METODĚJE V HRČAVĚ‘. Řádek níže větším písmem: ,DĚDICTVÍ OTCŮ ZACHOVEJ NÁM PANE.‘ Řádek níže ,HRČAVA L. P. 2005‘. Potom je znak obce a úplně dole po stranách jsou dva křížky a mezi nimi je nápis: ,ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 2005‘. Zvonař je i akademický sochař a ozdoby na zvon si*

522 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

523 ŠEBETOVSKÝ, Josef. Hrčava-kostel svatého Cyrila a Metoděje: Fotografie nového zvonu na Hrčavě. In: *Dřevěné kostely České republiky* [online]. 2007, 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://drevnekostely.moxo.cz/kostely/hrcava/05.jpg>

524 Koncelebroval mši P. Janusz Kiwak a P. Vladimír Ziffer viz Hrčava se dočkala bronzového zvonu. *Okno: do života ostravsko-opavské diecéze*. 2005, roč. 5, č. 8, s. 5.

525 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

*provádí sám. Zvon stál 72 tisíc korun i s elektroinstalací a vybrali jsme ještě o 11616 korun více.*⁵²⁶

Před návštěvou Hrčavy jsem se domníval, že se v této odlehle části naší republiky stále udržuje tradiční zvonění, ale tak tomu není: „Klasické ruční zvonění, tahání za provaz, nám tu skončilo 6. září 2001,⁵²⁷ v tento den nám tady firma Impuls-B⁵²⁸ instalovala elektromagnetické rozhoupávání zvonu,⁵²⁹ které je založeno na principu rádiových vln. Vedle zvonu je lineární motor, který zvon rozhoupává, je řízen počítačem.⁵³⁰ Součásti počítače jsou i spínací hodiny, které určují přesný čas. Ty si posouvají z letní času na zimní a zase opačně, nemusí to žádný seřizovat. Naprogramováno je na počítači celkem 5 zvonění v délce tři minuty: ráno v 6, v poledne, a večer v 19:00. Potom každou neděli v 10 hodin – v 11:00 je bohoslužba, tak o hodinu dříve zvon svolává farníky do kostela a potom ještě každý pátek v 15 hodin, že bylo ukřižování Pana Ježíše. Mimořádné zvonění jako je například Pondělí velikonoční – je mše, ale to už je pondělí, není to v neděli, tak se to provádí ovladačem jak u televize. Ovladač má dosah 100 metrů. Když jsou pohřby, tak se to také provádí ovladačem – není to naprogramované. Je už tu tradice, že když zemře muž, tak se zvoní tři verše po tři minuty a po každém verši se přeruší a pokračuje se dál. Když zemře žena, tak dva verše s jedním přerušením, což není podle mne

526 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

527 Tedy 46 let od elektrifikace Hrčavy, neboť ta byla elektrifikována dle vyprávění Jindřicha Vojkovského v červnu 1955. Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

528 Impuls-B s.r.o.: zvony, zvonkohry, věžní a fasádní hodiny... [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.impulsb.com>

529 Instalace proběhla ještě na starý ocelolitinový zvon, kdežto nyní je ve věži zvon bronzový.

530 Instalace byla placena ze symbolické náhrady, kterou dodali Němci za zrekvírovaný zvon. Jindřich Vojkovský uvedl: „My jsme to dostali dříve než jsme koupili zvon. Bylo za to koupeno elektromagnetické rozhoupávání – počítač a motor – to stálo 32 tisíc, potom se ještě měnily domečky a ložiska. Zpevnění věže – to stálo zase 12 tisíc. Dohromady tedy 44 tisíc, tak se ještě 14 tisíc doplatilo.“

*správné, neboť žena jako rodička by měla mět⁵³¹ přednost před mužem, ale je už to taková tradice, už s tím nic neuděláme. Když zemře dítě, tak jenom jeden verš.*⁵³²

Plně automatické zvonění však není zcela bez problémů: „Zvon začne sám zvonit, když je síť⁵³³ přetížená. Třeba minulý týden ve čtyři ráno. Počítačový virus se tomu říká. Jak tu byl farář P. ThDr. Milan Adámek ze Šumbarku⁵³⁴, tak to začalo na pouť třikrát zvonit a on říkal: „Já jsem myslel, že to tak musí být.“ Potom tady byl jeden expert a ten říkal, že je to počítačový virus, nebo⁵³⁵ tady je hodně mobilních telefonů.“⁵³⁶ Ale byť jsem zastáncem spíše tradičního ručního zvonění, musím konstatovat, že tato komplikace je spíše pro zasmání, než že by měla sloužit jako pádný argument v diskuzi, zda zvonit tradičně ručně nebo mechanicky pomocí automatického pohonu.

Zvon je umístěn v dřevěné věži kostela a dostat se k němu je náročnější, neboť se pod něj leze soustavou žebříků, ale nelze jej v současné době detailněji vyfotit, dostal jsem se pouze těsně pod zvon a pro vyfocení by byl nutný boční pohled.

Na žebříky, které vedou ke zvonu, jsem se dostal z půdy, přičemž vchod na půdu je rovněž po žebříku z malého kůru, ze kterého se zvonilo, neboť provaz byl od zvonu protažen stropem do kostela. Nyní se zvoní pouze mechanicky, což si myslím, že je škoda, neboť alespoň u příležitosti velkých církevních svátků mělo být zachováno tradiční ruční zvonění.

V roce 1964 byl dle *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau* „Kościół

531 Jindřich Vojkovský užívá nářečně mět – mít.

532 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hřčavě.

533 Pravděpodobně se jedná o GSM síť mobilních operátorů.

534 Spíše je lepší říci farář Havířova-Prostřední Suché, která má faru v Šumbarku, což je místní část Havířova.

535 Jindřich Vojkovský používá nářečně nebo – neboť.

536 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hřčavě.

*na Hrczawie z pola napuszczony pokostem i karbolem (fermeż a karbol).*⁵³⁷

Kostelní věž je vysoká 16 metrů⁵³⁸ a má měděnou krytinu, která byla dle vyprávění Jindřicha Vojkovského položena v roce 1978,⁵³⁹ kdy byl rovněž vyměněn eternit na střeše kostela.

Na zvonici jsou dřevěné zeleně natřené žaluzie. A těmi vniká na půdu kostela listí, takže je nutné občasné uklízení podkrovního prostoru. Ten slouží v menší míře také jako odkladiště různých věcí, jelikož kostel je nevelký.

Na půdě kostela se nachází srdce bronzového zvonu zrekvírovaného Němci za druhé světové války.

9.1.5 Kostel sv. Josefa při klášteře alžbětinek

Alžbětinky přišly do Jablunkova u příležitosti otevření špitálu, který byl posvěcen 7. října 1851.^{540 541} Špitál byl vybudován z podnětu jablunkovského faráře P. Laurentia Piontka. Vedením byla pověřena sestra Bonaventura Sobotková z Těšína, která se stala později i představenou jablunkovského kláštera.⁵⁴²

Stavba kláštera s nemocnicí byla dokončena v roce 1855⁵⁴³ a roku 1863 byl jablunkovský klášter uznán za samostatný,⁵⁴⁴ přičemž S. M. Bonaventura Sobotková byla vybrána za představenou nového kláštera.⁵⁴⁵

537 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 147.

538 KARPECKI, Karel. Hřavský kostelík. In: *Nejvýchodnější trojmezí obec ČR: Hřava* [online]. 19. 3. 2001, 25. 12. 2013 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/obec.hrcava/kostelik.html>

539 Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hřavě.

540 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 102.

541 Pro srovnání Alena Stará uvádí datum 4. října 1851 viz STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 7.

542 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 80.

543 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 7.

544 tamtéž

545 tamtéž

Klášterní kaple se začala stavět v roce 1858 a 23. září 1861 „v den 10. výročí příchodu sestry Bonaventury do Jablunkova, byla kaple zasvěcena Svaté rodině.“⁵⁴⁶

Služba alžbětinek byla v Jablunkově potřebná, jak dokládají zprávy o přístavbě nemocnice z let 1872 až 1873.⁵⁴⁷

Ještě významnější stavební činnost spjatá s komunitou jablunkovských jeptišek se však udála o něco později. V roce 1926 totiž bylo započato se stavbou nového kláštera.⁵⁴⁸ Tehdy klášterní budovy nebyly ani 80 let staré, jenže jejich poloha byla nevhodná: „Při povodních byly zdi kláštera zaplavovány neregulovaným tokem řeky Olzy někdy až po první patro. Vlhkost a plíseň působily nepříznivě na zdravotní stav nemocných i sester. Proto se sestry rozhodly postavit nový klášter na návrší a k tomuto účelu zakoupily v říjnu 1918... pozemek o výměře 5,5 hektaru.“⁵⁴⁹

Nový klášter alžbětinek v Jablunkově byl posvěcen 5. května 1928.^{550 551} Nová nemocnice vedle nového kláštera byla postavena v roce 1930.^{552 553} Posvěcení provedl fryštátský děkan Ferdinand August Ježek.⁵⁵⁴

U kláštera bylo nutné vybudovat chrám. Nový kostel svatého Josefa byl vysvěcen 2. srpna 1932, svěcení provedl arcibiskupský komisař a prelát P. Stanislav Weissmann.^{555 556}

546 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 7.

547 tamtéž

548 tamtéž, s. 8.

549 tamtéž, s. 8.

550 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 103.

551 Je uváděno, že k vysvěcení došlo v měsíci červnu dle SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 80.

552 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 7.

553 Pro srovnání Alena Stará uvádí letopočet dokončení nemocnice 1928 viz STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 8.

554 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 8.

555 tamtéž, s. 9.

556 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 40.

Starý klášter byl ve 30. letech přestavěn na byty.⁵⁵⁷ K odsvěcené došlo v roce 1936,⁵⁵⁸ kdy bylo v budovách starého kláštera otevřeno české reálné gymnázium.⁵⁵⁹

Ve starém klášterním kostele nějaký čas parkovaly autobusy,⁵⁶⁰ po válce byla v klášteře truhlářská dílna.⁵⁶¹ V současnosti je však starý klášter kulturní památkou a je „využíván ke kulturním účelům. Klášter s kostelem je jedním z mála dochovaných komplexů sakrální architektury 19. století s původní dispozicí a zachovanými klenbami.“⁵⁶²

Za druhé světové války hrozil alžbětinkám údajně odsun do koncentračního tábora Osvětim. Alena Stará uvádí, že jeptišky zachránilo zavedené oddělení pro nejtěžší případy plicní tuberkulózy, neboť tehdejší německý správce major Rückmann „se zasadil o to, aby u nemocných zůstaly řeholní sestry, protože viděl jejich velikou obětavost a lásku, s jakou práci kolem pacientů vykonávaly.“⁵⁶³

Komunistická totalita měla na klášter tvrdý dopad, neboť „1. 1. 1951 byl ústav zestátněn se všemi klášterními objekty, kostelem i okolními nemovitostmi.“⁵⁶⁴ Jeptišky byly zaměstnány v JZD, aby nedošlo k úplné likvidaci klášterní komunity.⁵⁶⁵ Odsun jeptišek z Jablunkova však hrozil až do revoluce v roce 1989.⁵⁶⁶ Teprve „v srpnu 1991 došlo k zákonnému vrácení části zestátněného klášterního majetku – objektu kláštera s nemocnicí a kostelem, hospodářské budovy, zahrady, parku.“⁵⁶⁷

557 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 103.

558 tamtéž, s. 58.

559 tamtéž, s. 103.

560 tamtéž, s. 58.

561 tamtéž, s. 58.

562 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 8.

563 tamtéž, s. 9

564 tamtéž, s. 8.

565 SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, s. 80.

566 STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 9-10.

567 tamtéž, s. 10.

Ve věži klášterního kostela jsou novodobé zvony, které byly ulity Josefem Tkadlecem z Halenkova v roce 1993, jak dokládají nápisy na zvonech. Samotnou prohlídku zvonů jsem provedl 29. dubna 2014. Z kláštera jsem získal také písemné informace o zvonech.

Všechny zvony jsou na železném závěsu, ta má výšku 3 metry. Mají talířovitou hlavu a jsou elektrifikovány, k pohonu slouží elektromotory s převodem.

Největším zvon Panny Marie Andělské váží 325 kg a je ulit v ladění B1.⁵⁶⁸ Zvonu vévodí reliéf Panny Marie, ta má ale nejasný, deformovaný obličej, snad poškozením formy při odlití, nebo se během procesu tuhnutí mohl do daného místa dostat vzduch. Po stranách Panny Marie jsou dva andělé.

Je elektrifikován a rovněž je na něj napojeno odbíjení hodin, tedy zastává funkci cimbálu, avšak dosti nešťastně, neboť kladívko bije do prvního písmena R v nápisu „*REGINA ANGELORUM, ORA PRO NOBIS*“, což vede k mírnému poškozování nápisu.

Dále je zvon opatřen čtyřřádkovým nápisem: „ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 1993“ a také nápisem na hraně „JABLUNKOV 1993“.

Traverza, na kterou je zvon zavěšen, je vysoká 12 centimetrů. Výška železné talířové koruny zvonu je 7,5 centimetru. Délka srdce je 83 centimetrů, výpusť srdce je dlouhá 5 centimetrů. Zvon má spodní šířku 84 centimetrů, horní přibližně 45 centimetrů. Písmena mají výšku 4,6 - 4,7 centimetru.

Druhým největším zvonem je sv. Josef, váží 209 kilogramů a je ulit v ladění Des 2.⁵⁶⁹ Je na něm nápis „SANCTE JOSEPH, ORA PRO

⁵⁶⁸ Konvent sester alžbětinek v Jablunkově, Seznam zvonů v klášteře s bližšími informacemi, 29. dubna 2014, 1 s.

⁵⁶⁹ tamtéž

NOBIS.“ Korpus zvonu je ozdoben plastikou svatého Josefa. Druhá strana nese trojřádkový nápis: „ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 1993.“ Na zvonu je rovněž napsáno „JABLUNKOV 1993“ a písmena ve slově „Jablunkov“ jsou vysoká 2,6 centimetru. Dolní šířka zvonu je 72,5 centimetru. Horní šířka je přibližně 37 centimetrů. Délka srdce je 69,5 centimetru, přičemž jeho výpust' je dlouhá 4 centimetry. Traverza má výšku 8 centimetru.

Třetí zvon, sv. Alžběty, váží 101 kg a je ulit v ladění Ges 2.⁵⁷⁰ Na zvonu je několikařádkový nápis „ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 1993“. Na zvonu je nápis „SANCTA ELIZABETH, ORA PRO NOBIS“. Slovo HUMANITAS je zakomponováno do plastiky. Traverza má výšku 7 centimetrů. Hlava zvonu je vysoká 9 centimetrů. Horní šířka zvonu je přibližně 28 centimetrů a dolní šířka 53 centimetrů. Délka srdce je 57 centimetrů a jeho výpust' je dlouhá 5,5 centimetru. Písmena na tomto zvonu jsou vysoká 1,8 centimetru.

Nejmenším zvonem je sv. František. Má 50 kilogramů a ladění B2.⁵⁷¹ Na zvonu jsou nápisy: „SANCTE FRANCISCE...“, „JABLUNKOV 1993“ a „ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 1993“. Má spodní šířku 41,5 centimetru, horní šířka je 21 centimetrů, jeho výška je 40,5 centimetru. Výpust' srdce je dlouhá 2,5 centimetru. Traverza je vysoká 4,9 centimetru.

„Zvony byly posvěceny 29. ledna 1994 Mons. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým. Do věže namontovány před velikonočními svátky v březnu 1994.“⁵⁷²

Za války byly minimálně dva zvony z kláštera alžbětinek zrekvírovány, jak dokazuje fotografie umístěná na klášterní nástěnce přibližující historii

⁵⁷⁰ Konvent sester alžbětinek v Jablunkově, Seznam zvonů v klášteře s bližšími informacemi, 29. dubna 2014, 1 s.

⁵⁷¹ tamtéž

⁵⁷² tamtéž

tamější řádové komunity. Nástěnkou jsem si vyfotografoval, ale jistě by bylo nutné opatřit si naskenovaný originál dochované fotografie pro podrobnější analýzu. Nyní mohu pouze konstatovat, že zvony měly kruhovou korunu a větší zvon byl zdoben reliéfem. Korpus menšího zvonu nesl nápis, přičemž oba zvony měly nápisy na čepci. Fotografie byla prováděna pravděpodobně u kláštera a je na ní vidět sníh. Větší zvon je opatřen cedulkou. Byly pravděpodobně rekvírovány i s hlavami, které tvořily ocelové nosníky.

Po druhé světové války byly prázdná místa po zvonech zaplněna jedním či více ocelovými zvony. Jeden z nich se nyní nachází v nedalekém píseckém kostele Božího Milosrdenství, popisují jej v kapitole, kde pojednávám o píseckém kostele, respektive o jeho zvonici.

9.1.6 Polská škola v Bukovci

Dle vyprávění Jindřicha Vojkovského byl zvon z bukovecké školy zapůjčen do Hřčavy během druhé světové války a navrácen teprve nedávno: *„Někdo přišel na to, že v sousední obci Bukovec na věžce polské školy je menší ocelolitinový zvon, který už se nepoužívá... Ocelolitinové Němci nesbírali, jenom bronzové... V roce 1938 postavili zděný kostel v Bukovci, do něho instalovali větší zvon a ten menší nám půjčili. Zvon nám tady sloužil 62 roků až do 2. března 2006.”*⁵⁷³

Jindřich Vojkovský zmíněný zvon popsal takto: *„Byl vyroben ve vítkovických železárnách v roce 1918, vážil 77 kilogramů, výrobní číslo měl 125. Bylo na něm psáno Witkovitz Eisenwerk. Potom ještě jeden nápis v němčině Guss-Stahl (Guss je litina, Stahl je ocel). Byl vysoký i se závěsnou korunkou 55 centimetrů a vespod široký 50 centimetrů.”*⁵⁷⁴

⁵⁷³ Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hřčavě.

⁵⁷⁴ taktéž

Na přechodu k věnci zvonu jsou tři jednoduché plastické linky.

Bukoveckou polskou školu jsem spojil s návštěvou tamějšího kostela. Nyní je výše uvedený ocelový zvon s talířovou korunou uložen na školní chodbě, přičemž vedle něj leží odmontované srdce s krátkou výpustí.

Bohužel jsem ztratil poznámky, které jsem učinil při měření zvonu v bukovecké škole, proto musím ohledně rozměrů zvonu věřit Jindřichu Vojkovskému, nápis si jen dovolím mírně upravit při transliteraci nápisů dle vyhotovených fotografií. Na části zvonu, které se říká čepec, je nápis: „GUSSTAHLFBK⁵⁷⁵ WITKOWITZ EISENWERK 1918 №⁵⁷⁶ 125“.

Meziválečnou podobu školní budovy a tehdejší zvonové věžičky nám přibližuje fotografie dochovaná ve Státním okresním archivu Frýde-Místek, který je datována přibližně do let 1931-1935.⁵⁷⁷

9.1.7 Filiální kostel Nanebevzetí Panny Marie v Bukovci

Kostel byl postaven díky subvenci katovického vojvodství a kardinála Adolfa Bertrama,⁵⁷⁸ byl budován v dramatických dobách, neboť základní kámen byl posvěcen 15. srpna 1938 jablunkovským farářem Hanzlíkem.⁵⁷⁹ Dokončená stavba byla posvěcena 18. června 1939 generálním vikářem z polských Katovic.⁵⁸⁰

Bukovecký kostel byl tedy budován na území Československa, dokončen však na území polském, neboť po Mnichovu 1938 došlo k obsazení části Těšínska polskou armádou.

⁵⁷⁵ Zkráceno Gussstahl Fabrik

⁵⁷⁶ Speciální znak pro „číslo“.

⁵⁷⁷ ZAO Opava, SOkA FM, Sbírká fotografií, fotonegativů a filmů, inv. č. F086a/015-04, Bukovec – polská škola /1931-1935/. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=7203A9102707497D960884CD35EC0DAC>

⁵⁷⁸ Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 43.

⁵⁷⁹ tamtéž

⁵⁸⁰ tamtéž

Náboženský život se však lidé snažili naplňovat i během dramatických momentů, neboť, jak již bylo uvedeno, 15. srpna 1939⁵⁸¹ byly posvěceny nové zvony a hřbitov.⁵⁸² Po vypuknutí 2. světové války se bukovečtí obyvatelé nadále snažili konat katolické obřady, jak dokládá například načasování první mše bukoveckého novokněze Pavla Jochymka, který svou primici odsloužil 29. září 1939.⁵⁸³

Nepodařilo se mi zjistit, kdy byly bukovecké zvony zrekvírovány, ale určitě k tomu došlo, neboť 7. srpna 1945 byly zakoupeny dva železné zvony za 11000 Kčs.⁵⁸⁴ Inventář kostela byl v roce 1948 obohacen koupí varhan za 111000 Kčs.⁵⁸⁵

Místní kostel jsem byl navštívit za deštivého počasí 15. května 2014. Zvonice obsahuje 5 zvonů, z toho 2 cimbály.

Malý cimbál má na výšku 44 centimetrů a na šířku 44 centimetrů.

Větší cimbál měří na výšku 26,5 centimetru a na šířku 75,5 centimetru.

Cimbály jsou namontovány na trámech u podlahy zvonice.

První zvon v pořadí od vchodu do zvonice je největší zvon, je ulitý ze železa. Jeho srdce má délku 74,5 centimetru. Výška zvonu je 63,5 centimetru. Spodní šířka 78,5 centimetru. Traverza, na kterou je zvon připevněn, má výšku 10 centimetrů.

Druhý zvon v pořadí od vchodu do zvonice je rovněž železný. Má délku srdce 63,5 centimetru. Výška zvonu je 46,7 centimetru. Spodní šířka zvonu měří 60,5 centimetru. Traverza, na kterou je zvon připevněn, má výšku 8,2 centimetru.

581 V použitém textu je jasně napsáno 1938, avšak dle chronologie textu se jistně jedná o překlep viz Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 43.

582 Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 43.

583 tamtéž

584 tamtéž, s. 60.

585 tamtéž, s. 60.

Třetí zvon v pořadí od vchodu do zvonice je zvon svatého Jana Křtitele. Jedná se o zvon bronzový. Má délku srdce 46 centimetrů. Výška zvonu je 55,2 centimetru. Spodní šířka měří 52,5 centimetru. Traverza, na kterou je zvon připevněn, má výšku 6,5 centimetru.

Zvon zdobí dva nápisy: „IMIE MOJE JAN.“ a „NIECH GŁOS MÓJ PRZENIKA DO SERCA GRZESZNIKA.“

Korpus zvonu zdobí plastika sv. Jana Křtitele, atributem při zobrazování tohoto svatého je obvykle kříž⁵⁸⁶ a postava znázorněná na zvonu má kříž opřený o levé rameno.

Hlava zvonu má pět uch.

Povrch zvonu je mírně ušpiněný od barvy, která je shodná s nátěrem železné konstrukce, na které zvony visí.

Zvon má na hraně jednoduchou linku, dvojitá linka je na přechodu hrany a korpusu zvonu. Na čepci zvonu jsou dva ozdobné pásy, přičemž nižší je výrazně širší.

Podle štítků na součástech automatického zvonění je zřejmé, že instalaci lineárních motorů prováděla ostravská firma Impuls-B. Elektromotory, které původně sloužily k pohonu zvonů, jsou stále ve věži.

V podlaze zvonice jsou viditelné díry po protažených provazech. Snad docházelo ke zvonění z přízemí věže.

Pan kostelník se zmínil, že by o rekvizici zvonů mohl vědět něco jeho otec, který má přes osmdesát let, ale dosud jsem jej nenavštívil.

9.1.8 Kostel Božího Milosrdenství v Písku u Jablunkova

Tato stavba reprezentuje moderní sakrální architekturu. Kostel byl vystavěn v 90. letech,⁵⁸⁷ k vysvěcení došlo 24. září 1995 olomouckým

586 CHLUMSKÝ, Jan. Sv. Jan Křtitel. In: *Světki k nám hovoří...* [online]. 2001 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=2657>

587 K realizaci projektu výstavby katolického kostela v Písku u Jablunkova došlo v letech 1994-

arcibiskupem Janem Graubnerem.⁵⁸⁸ Ostravsko-opavská diecéze vznikla o půl roku později.

Byl vystaven na pozemku, kde stávala myslivecká chata, a ve zdi kostela je zazděn základní kámen, který 21. května 1995 v Olomouci posvětil tehdejší papež sv. Jan Pavel II.⁵⁸⁹

Vstup do zvonového patra je méně obvyklý, neboť je nutné vylézt po dlouhém železném žebříku.

Dle sdělení místního kostelníka je zvon původně z kláštera jablunkovských alžbětinek, kde po druhé světové válce nahrazoval zkrekvírované zvony, přičemž v devadesátých letech byly pro klášter ulity nové bronzové zvony. Zvon je železný a má jméno Josef. Pohon zvonu je elektrický, přičemž byl vyroben místními farníky. Do budoucna se uvažuje o novém zvonu.

Zvon má spodní šířku 60 centimetrů, výška zvonu je 56,5 centimetru. Ve zvonu tlučí srdce o délce 53 centimetrů.

Zvon je využíván půl hodiny přede mší svatou. Automatické vyzvánění je nastaveno na šestou hodinu ranní a sedmou večerní. Umíráček se zvoní pouze významným farníkům, neboť při úmrtí se zvoní v obci ve zvonici a ta je umístěna na škole. Rovněž poledne je vyzváněno na škole, nikoliv kostelním zvonem.

9.1.9 Škola v Písku u Jablunkova

Zvon se nachází v malé věžičce na patrové školní budově, vyzvání se poledne, které se mi bohužel nepodařilo zaznamenat kvůli špatně

1995, jak uvádí Celkový přehled nově zbudovaných kostelů a kaplí. *Oficiální stránky Plenárního sněmu katolické církve v ČR* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: http://snem.cirkev.cz/download/Kostely_uprava2.htm

588 Kostel Božího Milosrdenství: Písek. In: *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 19. 2. 2012 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/historie-kostelu/kostel-bozeho-milosrdenstvi.html>

589 tamtéž

nastavenému diktafonu a prudkému dešti.

Podle vyjádření kostelníka místního katolického kostela je zvon určen také pro vyzvánění umíráčku.⁵⁹⁰

Význam „školního“ zvonu dokládá krátký novinový článek *Z Písku do Jablunkova*, který líčí událost pořízení nového zvonu po první světové válce: *„Velkou parádu vystrojili v naší dědině, což zrovna neslouží ke cti dvacátého století. Za války loyální Písečané ofěrovali zvonek ve školní věžičce na oltář ‚širší‘ vlasti. Nyní obec zakoupila zvon nový. Zvon, který vážil 53 kg a dopravován byl z Návsi, táhlo 5 párů koní a doprovázelo jej 5 kněží (3 katoličtí a 2 evangeličtí). Kmotrem zvonu byl tamější lesmistr Helm. Kdo bude nyní zvonit? Naposled pan kierownik⁵⁹¹ Lipka?“⁵⁹²*

9.1.10 Kaple sv. Anny na Kozubové

Nejuceleněji popsanou historii o této církevní stavbě jsem našel přímo na Kozubové, kde v předsíni kaple je zasklený text s okopírovanou fotografií P. Rudolfa Płoszka,⁵⁹³ který se velmi zasloužil o vybudování svatostánku v této odlehlé části Těšínských Beskyd.⁵⁹⁴ Byl sice farářem v Hnojniku, ale pro velkou zálibu v turistice usiloval *„by turyści w Beskidach podziwiać mogli nie tylko piękno przyrody, lecz wielbić również wszechmoc Boga.“⁵⁹⁵*

Základní kámen byl na vrchu Kozubové položen 26. července 1936.⁵⁹⁶

590 Z Písku do Jablunkova. *Obrana Slezska*. Karel Prokop, 9. 6. 1922, roč. 10, č. 24, s. 4. ISSN 1804-4085.

591 Pravděpodobně myšleno kierownik, tedy polsky „ředitel“.

592 Z Písku do Jablunkova. *Obrana Slezska*. Karel Prokop, 9.6.1922, roč. 10, č. 24, s. 4. ISSN 1804-4085.

593 P. Rudolf Plostek se narodil 14. dubna 1880 a zemřel 5. října 1940 viz Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.

594 Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.

595 tamtéž

596 tamtéž

Stavba trvala díky mírné zimě⁵⁹⁷ jen do následujícího roku.⁵⁹⁸ Ke stavbě byl využit regionální godulský pískovec, i věž je z něj postavená.⁵⁹⁹

Kaple byla zbudována ke cti sv. Anny, patronky matek, k posvěcení došlo 25. července 1937, téměř na rok přesně od položení základního kamene.⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ Hlavním celebrantem slavnostní mše byl právě P. Rudolf Płoszek.⁶⁰² Uvádí se, že na toto svěcení kaple dorazilo přes 10 tisíc poutníků.⁶⁰³

Našel jsem dva údaje, které hovoří o výšce věže. První hovoří o 22 metrech,⁶⁰⁴ druhý o 18 metrech.⁶⁰⁵ V roce 1968 byly dřevěné schody na věž nahrazeny železnými.⁶⁰⁶ Původní eternitová krytina byla v roce 1985 nahrazena měděnými plechy.⁶⁰⁷

V roce 1998-1999 probíhala generální oprava celé kaple.⁶⁰⁸

Zvoní se hlavně k bohoslužbám, každoročně jsou čtyři. Při tradičním setkání mládeže s otcem biskupem, které se zde koná 8. května, pak při poutní slavnosti na konci července. Další bohoslužby probíhají ke cti svaté Hedviky v polovině měsíce října a 31. prosince u příležitosti konce občanského roku.⁶⁰⁹

Věž kostela slouží také jako rozhledna. Lze si zapůjčit klíč v nedaleké

597 Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.

598 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 63.

599 Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.
600 tamtéž

601 datum 26. 7. 1936 viz Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 42.

602 Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.
603 tamtéž

604 tamtéž

605 KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 63.

606 Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.
607 tamtéž

608 tamtéž

609 Aktuální rozpis bohoslužeb je možné nalézt na Kaple sv. Anny na Kozubové: Bohoslužby. *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 2014 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/kostely/kaple-sv--anny-na-kozubove.html>

horské chatě Kozubová. Personál tohoto turistického zařízení mi pomohl doplnit seznam příležitostí ke zvonění na Kozubové o výročí úmrtí místních rodáků. Rovněž si mohou zazvonit turisté při návštěvě rozhledny.

Zvonici na Kozubové jsem byl navštívit 6. května 2014. Dveře schodiště jsou v předsíni kaple. Schody jsou ocelové a ústí do patra, které slouží jako rozhledna. Je zde zavěšen malý ocelový zvon bez nápisu, na ruční pohon. Je zavěšen mezi dvěma trámy, které patří k vazbě střešní konstrukce. Závěs zvonu je ocelový. Délka srdce zvonu měří 50,5 centimetru, tvar srdce je kladívkový s výpustkou. Spodní šířka zvonu měří 50 centimetrů. Výška zvonu je 33,5 centimetru.

Strop nad zvonem je tvořen prkny střešní konstrukce, obsahuje nápis: „OPRAVA VĚŽE BYLA PROV. FY. FR. DZINDIEL, KLEMPÍŘSTVÍ ČESKÝ TĚŠÍN, TOV. PROBST, DANEL, UČ. KUPKA 24.-28. IV. 49.“

Půdorys věže je čtvercový o přibližné délky strany 340 centimetrů.

9.1.11 Františkánský klášter (Plk. Velebnovského čp. 445, Jablunkov)

V Jablunkově vyvíjejí od roku 1991 misijní činnost františkáni z polských Katowic. Stavba jejich novodobého kláštera začala na podzim 1992.⁶¹⁰ K posvěcení došlo 13. srpna 1994 P. Damianem Szojdou.⁶¹¹ Vysvěcení klášterní kaple Neposkvrněného početí Panny Marie provedl olomoucký arcibiskup Jan Graubner 9. října 1994.⁶¹²

Střecha kaple je osazena drobnou věžičkou, avšak nevím, zda obsahuje nějaké zvony. Na ni jsem totiž narazil těsně před dokončením méj magisterské práce, nemám tedy bohužel více poznatků.

⁶¹⁰ STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, s. 12.

⁶¹¹ tamtéž

⁶¹² tamtéž, s. 13.

9.1.12 Polská škola v Košařiskách

Tuto školu s oplechovanou zvonící zachycuje snímek z oslav 110. výročí první polské školy, která proběhla 6. června 1938.⁶¹³ První škola byla v Košařiskách postavena v roce 1832, budova na obrázku však byla postavena v roce 1873.⁶¹⁴

Zvon na škole v Košařiskách vyzváněl od roku 1859.⁶¹⁵

Snad se jedná o původně evangelickou školu.⁶¹⁶

Nepodařilo se mi zjistit, zda tato budova ještě existuje.

9.1.13 Škola v osadě na Bahenci u Písku

Samostatná školní budova byla v této osadě dokončena v roce 1873.⁶¹⁷ Na této stavbě byla „zvonička, kde se zvonívalo ráno, v poledne a večer, ale také při požáru nebo úmrtí některého z osadníků.“⁶¹⁸

Za nacistické okupace byla výuka v této škole zrušena, po válce fungovala jen do roku 1974, kdy nadobro zanikla pro nedostatek žáků.⁶¹⁹

9.1.14 Zvonička sv. Isidora z Madridu v Hrádku

Jedná se o novodobou stavbu, která je velmi zajímavě pojata i z architektonického hlediska, neboť zvonička má při využití tradičních materiálů moderní design.

Postavena v roce 2012, ve stejném roce proběhlo 4. prosince i její svěcení Mons. Františkem Václavem Lobkowiczem, biskupem ostravsko-opavské diecéze.⁶²⁰

⁶¹³ CICHÁ, Irena. *Beskydské gruně nad Olzou a Wislou: Beskidzkie gronie nad Olzą i Wisłą*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2007, s. 87. ISBN 978-80-254-0261-0.

⁶¹⁴ tamtéž, s. 90.

⁶¹⁵ tamtéž, s. 90.

⁶¹⁶ tamtéž, s. 90.

⁶¹⁷ CICHÁ, Irena. V osadě na Bahenci byla škola o rok dříve než v Písku. *Trinecký hutník* 24. září 2014, roč. 66, č. 39, s. 9. Dostupné z: www.trz.cz/pdf/TrineckyHutnik_39_14.pdf

⁶¹⁸ tamtéž

⁶¹⁹ tamtéž

⁶²⁰ TITZOVÁ, Dagmar. Hrádek ve Slezsku: zvonička sv. Isidora. In: *Turistika.cz* [online].

Každý návštěvník tohoto místa v horách může zazvonit, neboť zvonička je otevřena všem. U zvonice je na kameni vytesáno: „SVATÝ ISIDOR Z MADRIDU, 1082-1172. JEHO ŽIVOT BYL PROVÁZEN ZÁZRAKY A NÁHLÝMI UZDRAVENÍMI I PO JEHO SMRTI. JE PATRONEM ZEMĚDĚLCŮ, OCHRÁNCEM MANŽELŮ A DĚTÍ. KDO JEDNOU ZAZVONÍ, BUDE ŽÍT SPOKOJENĚ AŽ DO SMRTI.“⁶²¹ Je tedy vlastně povinností každého rozeznít zvon, který hlídán sochou světce, jemuž je tato stavba zasvěcena.

Bohužel se mi dosud nepodařilo navštívit tuto stavbu.

9.1.15 Polská škola v Milíkově

Školu se mi podařilo navštívit při cestě na Kozubovou. Byť jsem byl předem neohlášen, ředitel školy mne velice mile uvítal, ukázal mi z jakého místa se ručně zvoní umíráček. Bohužel ke zvonu přístup není, ale byly mi předloženy historické plány ke stavbě školy vytvořené v Těšíně v listopadu 1901.⁶²² Existující škola je důkazem, že došlo k realizaci projektu i se zakreslenou zvoničkou.

Jelikož nemám teleobjektiv, nemohu říci, zda je ve zvoničce bronzový či železný zvon.

9. srpna 2013 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/hradek-ve-slezsku-zvonicka-sv-isidora>

⁶²¹ tamtéž

⁶²² ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Milíkov, Plány na stavbu školy z listopadu 1901.

10 Stručná historie farnosti Janovice

V roce 1447, kdy nacházíme první zmínku o farnosti Dobrá, jsou mezi přiřazenými obcemi zmíněny také Janovice.⁶²³ Když pak byl postaven kostel ve Skalici, vzniklo kaplanství, které spravovalo i Janovice.⁶²⁴ Kaplanství Skalice se v roce 1785 se od doberské farnosti odtrhlo a vznikla nová farnost Skalice, která zahrnovala také obec Janovice.

Janovice v chtěly mít vlastní kostel, usilovaly o něj již v roce 1864,⁶²⁵ ale údajně se dočkaly „*pouze místa pro druhého skalického pomocného kněze s kongruou 200 zl. ročně vyplácených z náboženského fondu.*“⁶²⁶

Úsilí janovických obyvatel mělo úspěch až v 80. letech 19. století, v roce 1883 totiž Ferdinand Heinrich, frýdecký stavitel, vypracoval plány neogotického kostela. Stavět se začalo až v roce 1887. Biskup Franciszek Śniegoń posvětil základní kámen 1. května 1887, k dokončení stavby došlo v roce 1891.⁶²⁷

V neděli 21. června 1891 byl kostel slavnostně vysvěcen P. Karlem Findinským, kázání měl P. Jan Tvrďý, administrátor z Frýdku.⁶²⁸

Ve stejný rok se Janovice osamostatnily a vznikla nová farnost.^{629 630}

623 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá, 1999, s. 6.

624 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 1-23.

625 VOJKOVSKÁ, Eva: Inventář farní úřad Janovice (1645) 1892-1974, Frýdek-Místek, 2011, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2899c6a06de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

626 tamtéž

627 tamtéž

628 VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, s. 44.

629 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 7.

630 Úvod k inventáři uvádí rok založení farnosti 1892 viz VOJKOVSKÁ, Eva: Inventář farní úřad Janovice (1645) 1892-1974, Frýdek-Místek, 2011, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2899c6a06de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

Prvním farářem se 27. února 1893 stal P. František Skotnica.⁶³¹

V současné době je spravována excurrento farářem z Morávky, kterým je v současnosti P. Mgr. Mirosław Edward Jesel, CsstR.

10.1 Zvony ve farnosti Janovice

10.1.1 Farní kostel sv. Josefa v Janovicích

Během týdne bývá jedna mše svatá, každý čtvrtek od 18:00, před ní se zvoní na sanktusník. V neděli se vyzvání půl hodiny před mší na tři ocelové zvony, které se nacházejí ve věži kostela.

Zvony jsem měl možnost si prohlédnout pouze jednou, a to tři čtvrtě hodiny přede mší 3. 7. 2014, proto nebylo možné provést detailnější měření.

V hlavní věži kostela v Janovicích se nacházejí tři ocelové zvony. Uprostřed je největší zvon. Vlevo, myšleno od vstupu do kostela, je zvon prostřední velikosti, vpravo je nejmenší zvon.

Levý ocelový zvon má na sobě toto označení odlitku: „*E. W. XVIII No 226*“. Spodní průměr zvonu je 80 cm.

Prostřední a zároveň největší zvon má označení: „*E. W. XV No 235*“.

Pravý zvon, nejmenší, má označení: „*E. W. XXI No 229*“.

Zvony jsou zavěšeny na železnou konstrukci, hlavy zvonů tvoří traverzy. Pohon je elektrický pomocí motoru a pohonného kola.

Před zavedením elektrického pohonu byly pravděpodobně rozhoupávány ručně, neboť v podlaze zvonice jsou vyřezány otvory k provlečení lana.

Na vnitřní straně okenic se ve zvonici nacházejí tyto nápisy tmavou barvou: „*K. V. 1934*“, „*P. J. 19[.]4*“⁶³² a „*L. P. 1910*“⁶³³.

631 VOJKOVSKÁ, Eva: Inventář farní úřad Janovice (1645) 1892-1974, Frýdek-Místek, 2011, s. 4. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2899c6a06de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

632 Nepřečtená číslice je 3, 8 nebo 9.

633 Tento je napsán světlou barvou.

Zajímavé nápisy se rovněž nacházejí níže než zvonové patro. Je tam historický mechanismus věžních hodin,⁶³⁴ jejich dřevěná skříň je poseta nejrůznějšími podpisy či krátkými sděleními. Zběžně jsem je prohlédl a nejstarší našel z 20. let 20. století.

Nejzajímavější položkou zvonového inventáře janovického kostela je však ten v sanktusové věžičce. Do ní jsem se sice dostal, zvonu jsem se mohl dotknout, vyfotit jej z několika úhlů, ale k podrobnějšímu popisu jsem nepřistoupil, jelikož kvůli konstrukci sanktusové věžičky bych pro měření zvonu potřeboval lanové jištění, které jsem bohužel neměl.

Je to bronzový zvon s nápisem umístěným na přechodu mezi korpusem a věncem tohoto znění: „*JOHANN Z UKOWSKY*⁶³⁵ *DOMINI ANNO*⁶³⁶ 1813“. Jedná se pravděpodobně o méně známého zvonaře, k němuž se mi zatím nepodařilo zjistit nic bližšího. Případně se může jednat o fundátora. Zvon je mnohem starší než kostel, pochází buď ze zvoničky, která se někde v Janovicích před postavením kostela nacházela, nebo byl zakoupen či darován z jiného kostela.

Korpus je z jedné strany ozdoben christogramem IHS, druhá strana nese vyobrazení Ježíše Krista držícího v levé ruce kalich a v pravé chléb či hostii.⁶³⁷

Se záznamy, které by popisovaly historické zvony janovického kostela, jsou-li nějaké, jsem se zatím neseznámil, avšak ve Státním okresním archivu Frýdek-Místek se nachází velmi cenná rekviziční fotografie z první

634 O hodinách je napsáno v internetové článku BERNAT, Petr. Hodiny v kostele sv. Josefa v Janovicích. In: *Osobní stránky Ing. Petra Bernata* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/zajimavosti/janovice/hodiny.htm>

635 Pravděpodobně při tvorbě formy došlo k rozdělení jména, spíše tedy ZUKOWSKY.

636 Rovněž pravděpodobně chyba při tvorbě formy, neboť běžně je užíván slovosled ANNO DOMINI.

637 Vyobrazení Ježíše Krista snad bylo identifikováno správně, je totiž na opačné straně než je možný přístup ke zvonu.

světové války.⁶³⁸ Podrobněji nás s touto událostí seznamuje, neboť otištěný soupis odebraných zvonů od P. Josefa Pavláška udává k Janovicím pouhé konstatování „*Rekvírovány 3 zvony. (Bližší zpráva nedošla.)*“⁶³⁹

Fotografie je pořízena před hlavním vstupem do kostela. Na snímku je osmnáct dětí,⁶⁴⁰ tři ženy, jako by v druhé řadě sedí či stojí skupinka šesti rakousko-uherských vojáků, v popředí leží další voják s taseným bodákem,⁶⁴¹ pravou ruku má položenou na rekvírovaném zvonu.

Rekvírované zvony dle fotografie byly skutečně tři. Nejmenší zvonek s jednoduchou korunou leží otočený. Nejsou viditelné žádné nápisy, byť zvon je obrácený na bok takže je vidět jeho malé srdce, které pravděpodobně zrekvírovali také.

Druhý největší zvon je právě ten, na kterém má položenou ruku mladý voják. Čepec zvonu byl ozdoben květinovým pásem, pod ním na korpusu zvonu jsou vidět dva portréty světců, levý je bohužel nezřetelný, neboť není tato část zvonu natočena před objektiv, ale pravý portrét patří pravděpodobně světici, neboť má ženské rysy.

Na věnci je německý nápis, jehož začátek není vidět, ale lze přečíst „[...] [...] [...] GÖSSNER IN WIEN 189[.]“. Jedná se pravděpodobně o Franze Gössnera, o kterém uvádí, že byl činný 1881 až 1910.⁶⁴² Zvon měl šestiúhelnou korunu.

Největší zvon je obrácený, patrné jsou výtluky⁶⁴³ ve vnitřní části zvonu od srdce, které se již ve zvonu během fotografování nenacházelo,

638 ZAO, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Farní úřad Janovice, inv. č. 61, poř. č. F02. Dostupné na <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=37F8B244A66611E1B8B0D0DF9A2C4EFF&scan=1>

639 PAVLÁSEK, Josef: *Rekvizice zvonů na Frýdecku*. S. l. et d. (1917), s. 87.

640 Zaujme, že všechny děti jsou bosé, jeden chlapec má akorát omotanou nohu plátnem asi kvůli nějakému zranění.

641 Dle délky tehdejších bodáků by se snad daly odhadnout míry rekvírovaných zvonů.

642 KONEČNÝ, Stanislav. *Zvony v Poličce a na Poličsku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 1999, s. 111.

643 Byl tedy pravděpodobně využíván.

bylo odmontováno. Snad se jedná o srdce, které leží v rohu ve věžním patře, kde se nachází historický hodinový stroj.

Největší zvon na fotografii je vyzdoben pásem na čepci i věnci, korpus zvonu zdobí postava v plášti.

Fotografie kostela jako dominanty obce je snímek z konce 20. let minulého století.⁶⁴⁴

⁶⁴⁴ KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 100.

11 Farnost Morávka

Tuto farnost jsem měl jako objekt zkoumání ve své bakalářské práci, kde jsem popsal historii jak farnosti, tak i většiny zvonů.

12 Stručná historie farnosti Mosty u Jablunkova

Pro seznámení se s dějinami jednotlivých farností je vždy prvořadým pramenem kronika, ta se však v tomto případě nedochovala: „*V soupisu materiálu farnosti z roku 1956 se na prvním místě nachází farní kronika. Ta se bohužel v průběhu 80. let ztratila.*“⁶⁴⁵

Pravděpodobně nejstarším katolickým náboženským objektem na území Mostů u Jablunkova byla kaple sv. Trojice, která stála v pevnosti na slezsko-uherské hranici. Je o ní zmínka již v roce 1573.⁶⁴⁶ Do dnešních dnů se nedochovala, protože byla v roce 1809 zbourána.⁶⁴⁷

Další z kaplí v soustavě pohraničního opevnění byla kaple sv. Trojice z roku 1712, dřevěná kaple sv. Andělů z roku 1713 a kaple Svaté rodiny z roku 1714, která byla vybudována „...*z nadace vojáka Josefa Miwische. Dřevo poskytli občané Javořinky a část dřeva na stavbu věnovali i evangelíci. Ve všech kaplích sloužili mše vojenští kuráti.*“⁶⁴⁸

Zvýšení počtu kaplí v obranném hraničním komplexu z jedné na čtyři souvisí s působením jezuitů na počátku 18. století, v pevnosti působili mezi léty 1705-1749 a podíleli se na rekatolizaci pohraniční oblasti.⁶⁴⁹

Kaple byly pro Mostečany relativně blízko, avšak kostela se dočkali místní obyvatelé až na konci 18. století: „*Jak známo z různých písemných zápisů z minulosti, žádost o stavbu kostela v Mostech byla oficiálně podána v roce 1773, když budoucí císař Josef II. prováděl obhlídku obranného systému jablunkovského průsmyku, a tedy i opevnění jablunkovských šancí v Mostech. Tehdy mimo jiné navštívil i mosteckou obec, jejíž tehdejší vedení*

645 LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958, Frýdek-Místek 2000, s. 7. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

646 tamtéž, s. 2.

647 tamtéž, s. 2.

648 tamtéž, s. 2.

649 tamtéž, s. 2.

využívá přítomnosti vzácného hosta a podává žádost o povolení výstavby kostela a též objektů, které patří ke kostelu (fara, hřbitov a škola). Úřední schválení daných objektů bylo doručeno tehdejšímu vedení Jiřímu a Jakubovi Szotkowskim teprve v roce 1785.

Dne 10. dubna 1787⁶⁵⁰ byl slavnostně uložen základní kámen do základů pod nový kostel, též i faru. 15. října 1787 už v novém kostele byla slavnostně celebrována mše svatá jablunkovským knězem Josefem Anderlem...⁶⁵¹ V úvodu k inventáři vypisuje Mgr. Kateřina Lepíková další jména těch, kteří se tehdy akce zúčastnili: „...nový kostel vysvěcen, a to biskupským kooperátorem a těšínským děkanem páterem Antonem Löhmem. Posvěcení se dále účastnili páter Antonín Černek, prokurátor komory, jablunkovský farář Josef Andrle, který rovněž celebroid první mši svatou.“⁶⁵²

Prvním farářem nově utvořené farnosti se stal Sebastian Ježíšek, který se do služby uvedl sporem o patrocinium kostela: „Farář Ježíšek chtěl zasvětit kostel sv. Fabiánovi a Šebestiánovi, ordinariát chtěl kostel zasvětit Svaté Trojici podle původní kaple, ale zemský úřad rozhodl zasvětit kostel sv. Hedvice, protože stál na hranicích Slezska, jehož je ona patronkou.“⁶⁵³

Původní kostel měl dřevěné stropy a věž, postupně byly nahrazeny zdívkou. V roce 1791 vyzděny klenby a roku 1837 byla postavena věž z cihel.⁶⁵⁴

650 Nalezl jsem i jiné datum položení základního kamene – 10. dubna 1785 viz LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958, Frýdek-Místek 2000, s. 2. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

651 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

652 LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958, Frýdek-Místek 2000, s. 2-3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

653 tamtéž, s. 3.

654 tamtéž, s. 3.

Současný farář P. Mgr. Štěpán Klocek je od roku 1994 v pořadí již devatenáctým duchovním správcem místní farnosti.⁶⁵⁵

12.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Mosty u Jablunkova

12.1.1 Kostel sv. Hedviky

Zvuk zvonů jsem nahrával 11. března 2014, když jsem jel navštívit hrčavský kostel. Podařilo se mi pořídit záznam poledního zvonění, nahrávání však rušila blízká vozovka a shon na chodníku, bylo poledne a lidé spěchali na oběd.

Podruhé jsem byl navštívit mostecký kostel 31. března 2014, kdy mi po předchozí telefonické a emailové domluvě byla panem farářem P. Mgr. Štěpánem Klockem umožněna návštěva zvonice. Průvodcem mi byl pan Josef Szotkowski, který dělal přibližně deset let kostelníka, službu tehdy převzal po svém jmenovci. Nyní se Josef Szotkowski kvůli zdravotním problémům věnuje bádání v historii farnosti, proto mi poskytl své poznámky ke zvonům a jsem mu za to velmi vděčný. Starost o kostel a zvony převzal syn Josefa Szotkowského.

Dle zmínky k roku 1804 byly ve věži kostela dva zvony, jeden ulitý v roce 1792 v Těšíně a druhý roku 1788 v Opavě.⁶⁵⁶ Počet zvonů se rozrostl až na čtyři, toto množství je údajně zjištěno k roku 1893.⁶⁵⁷

Za působení P. Josefa Adamiece⁶⁵⁸ byla věž v roce 1837 přebudována na zděnou „a ze svých úspor zakoupil 130 kg zvon do věže.“⁶⁵⁹

655 LEPÍKOVÁ, Kateřina: *Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958*, Frýdek-Místek 2000, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

656 Kostel sv. Hedviky. In: *Gorolské turistické informační centrum* [online]. 2009, 2014 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.gotic.cz/cs/kultura-a-zabava/188-kostel-sv-hedviky>

657 tamtéž

658 Působil ve farnosti od 1. října 1818 dle pojednání SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

659 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

P. Antonín Matiej působil ve farnosti mezi léty 1894 až 1919^{660 661}, zažil tedy rekvírování zvonů za první světové války. Josef Szotkowski hovoří o třech sebraných zvonech.⁶⁶² A aby nezůstal farní chrám zcela bez zvonů, „byl přemístěn zvon z šančanské kaple sv. Trojice⁶⁶³ do farního kostela i přes nevůli některých místních věřících.“⁶⁶⁴

Tuto poválečnou situaci se snaží řešit P. Josef Juroš,⁶⁶⁵ který zakoupil zvon „za 9550 Kčs o váze 281 kg a byl odlitý v Olomouci v roce 1849“.⁶⁶⁶ Tak byly ve věži kostela zvony dva a ve zvonici kapličky na Šancích žádný, proto „v té době, v březnu, malá skupinka ze Šancu pod vedením J. Turka přemístila malý zvon zpátky do kaple na Šancích. Po různých tahanicích a soudním jednání zvon byl zpátky odnesen do farního kostela v Mostech.“⁶⁶⁷

Zvon byl údajně ulit v roce 1773, ale byl „rozbit při věži“⁶⁶⁸, pravděpodobně při navrácení zvonu. V roce 1923 došlo k jeho odeslání do Chomutova, kde byl přelit, neboť Josef Szotkowski píše, že měl nápis ve znění: „Leco Veletis kampane ff. 1773 anno 1923 refuse. Fudit Richard

660 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

661 V inventáři k archivnímu fondu mostecké farnosti je uvedena doba jeho služby již od roku 1893 a jeho příjmení zaznačeno jako Matěj viz LEPÍKOVÁ, Kateřina: *Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958*, Frýdek-Místek 2000, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

662 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

663 Nejsem si jist, zda se skutečně jednalo o kapli sv. Trojice, neboť ta byla zbourána v roce 1809 viz LEPÍKOVÁ, Kateřina: *Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958*, Frýdek-Místek 2000, s. 2. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

664 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

665 Nastoupil do farnosti koncem února 1921 dle SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

666 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

667 tamtéž

668 tamtéž

Herold Comutoviensis.⁶⁶⁹ Vážil 50 kilogramů a byl ozdoben vyobrazením Svaté rodiny.⁶⁷⁰ Toto vyobrazení nasvědčuje, že zvon původně mohl pocházet spíše z kaple Svaté rodiny. Není však jasné, zda na původním zvonu bylo rovněž toto vyobrazení.

Dva zvony farnosti pravděpodobně nestačily, proto „*V prosinci 1923 proběhla ve farnosti peněžní sbírka na nové zvony, která vynesla 5648 Kčs a koncem února příštího roku 1924 do farnosti došly tři nové zvony:*

I. zvon – váha 180 kg, cena 5220 Kčs.

II. zvon – váha 102 kg, cena 2958 Kčs.

III. zvon – váha 51 kg, cena 1479 Kčs.^{671 672}

Je možné, že mezi těmito třemi zvony byl i ten přelitý z roku 1773.

Zvony byl posvěceny P. Josefem Jurošem⁶⁷³ na ostatky⁶⁷⁴ 2. března 1924^{675 676}.

P. Josef Marcol, který působil ve farnosti hned po P. Josefu Jurošovi, byl správcem tamější farnosti od 6. dubna 1931 do roku 1946,⁶⁷⁷ zažil tedy za druhé světové války rekvizici zvonů z farního kostela sv. Hedviky,⁶⁷⁸ která proběhla „*27. února 1942 se znovu opakovala chvíle, kdy zvony byly*

669 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

670 tamtéž

671 tamtéž

672 Josef Szotkowski mne informoval, že byl dodatečně zakoupen malý zvon. Nevím, zda se jedná o tento, nebo se jednalo o jiný. Rozhovor s Josefem Szotkovským (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

673 Z mostecké farnosti odešel v dubnu 1931 dle SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

674 Regionální název pro masopust.

675 Josef Szotkowski uvádí ve svých poznámkách datum 2. března 1923, ale to by bylo ještě před nákupem zvonů, domnívám se tedy, že se jedná o překlep viz SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

676 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

677 Zemřel 6. února 1946 v Ostravě a je pochován na hřbitově v Mostech u Jablunkova. Dle SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

678 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

*sebrané pro vojenské účely, a šančanský zvon z kaplice byl znovu přemístěn do farního kostela v Mostech a sloužil do roku 1964 i přes to, že byl poškozen.*⁶⁷⁹

Ve zvonici farního kostela sv. Hedviky jsou v současné době čtyři zvony uchycené na traverzách, zvoní se elektrickým pohonem, zvonění je ovládáno ze zákristie. Tři zvony jsou ocelové ulité v prosinci 1968 v třineckých železárnách.⁶⁸⁰ Nejmenší, avšak nejzajímavější, je bronzový zvon z roku 1897.

Ocelové zvony jsou tedy tři. Jezus, který váží i se srdcem 469 kilogramů, pořizovací cena byla 3100 Kčs. Zvon Marie váží 364 kilogramů a jeho cena byla 2530 Kčs. Nejmenší ocelový zvon Josef má hmotnost 273 kilogramů a pořizovací cena byla 1890 Kčs.⁶⁸¹

Jezus visí pod bronzovým zvonom. Výška traverzy, na které je zavěšen, má výšku profilu 12 centimetrů. Délka srdce tohoto zvonu je 102,5 centimetru. Spodní šířka zvonu je přibližně 102,5 centimetru, přičemž naměřené hodnoty jsou 105, 102 a 100,5 centimetru. Výška koruny zvonu je 10 centimetrů.

Marie má spodní šířku přibližně 102,5 centimetru, přičemž naměřené hodnoty jsou 102 a 103 centimetrů. Nápis „*KAWULOK*⁶⁸² *AUG.* [znak železáren] 1968.“ Výška písmen v nápisu je 35 milimetrů. Dále nápis: „*P. ALOIS PTOSZEK*“ a „*ST. MARIA.*“ Výška traverzy 97 milimetrů. Výška koruny zvonu je 17,5 centimetru. Naměřené hodnoty výšky zvonu jsou 86,

679 SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

680 LEPIKOVÁ, Kateřina: *Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958*, Frýdek-Místek 2000, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

681 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

682 Dle vyjádření Josefa Szotkowského byl Kawulok mistr konstrukce, už prý nežije, jen jeho syn. Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

88, 88 a 87 centimetrů.zvony :

Josef je z ocelových zvonů nejmenší, jeho spodní šířka je 75 centimetrů. Nápis na zvonu zní „KANTOR ADAM. [znak železáren] 1968 [křížek]“ a „ST. JOSEPH“ a „RUSNOK RUDOLF“. Naměřený dozvuk zvonu je 19 sekund. Koruna zvonu je vysoká 14 centimetrů, celý zvon je vysoký 79 centimetrů. Srdce je dlouhé 80,5 centimetru.

Práce spojené s umístěním zvonů, tedy montáž ocelové konstrukce zvonového patra, zavěšení zvonů a rozvod elektrického pohonu byly provedeny ústřední zámečnickou dílnou Třineckých železáren.⁶⁸³

Josef Szotkowski popisuje důvody, které vedly k pořízení ocelových zvonů, původně totiž měly být známou zvonařskou dílnou z Brodku u Přerova ulity bronzové zvony: *„Když se blížilo dvousté výročí, mostecký kostel měl důsledkem dvou předešlých válek pouze jeden zvon. Našli se věřící, kterým osud mosteckých zvonů nebyl lhostejný a přišli s myšlenkou zhotovení třech zvonů k blížícímu se výročí. Jeden z nich byl pan Alois Kufa z Podlip a další, kteří mu byli nápomocní. Pan Kufa byl zaměstnanec českých drah, takže měl volnou režijní jízdenku, kterou využíval, a tak se mnohokrát pokoušel v dílnách v Brodku u Přerova navázat spojení a souhlas odlití zvonů. V té době totalitního systému to nebyl snadný úkol. Nakonec měl příslibeno, že zvony budou. Hned na to se rozeběhla akce sběr šrotu barevných kovů v Mostech. Místo skladování bylo blízko kostela u Szotkowskich.*

V té době probíhala elektrifikace kolejí ČSD, tím se stalo, že ve sběru bylo i hodně různých měděných zbytků. Byli ovšem i takoví věřící, kteří měli svůj odlišný názor a připomínky. Např. že zvony budou drahé a v případě války budou znovu použity na vojenské účely a v neposlední řadě obviňovali z krádeže i ty, kteří přinášeli zbytky měděných drátů z kolejí.

⁶⁸³ SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

*S tímto argumentem uspěli u duchovního správce pátera Aloise Ptoszka. Na tento popud bylo upuštěno od bronzových zvonů, hned nato byla schválena objednávka a napsána žádost na slévárny Třineckých železáren na odlití třech zvonů z ocelolitin. Tak Mosty tehdy přišly o velkou možnost získání kvalitních bronzových zvonů. Později se šušovalo, jak velký vliv na tuto věc měl jeden z farníků, pan Ant. Wacławek (stolař) a pár jeho přívrženců.*⁶⁸⁴

Zmíněný bronzový zvon je z roku 1897 a byl „dovezen 8. dubna 1964 z kostela v Kanské u Třince“⁶⁸⁵ autem panem Antonínem Tauferem nákladem MNV Mosty u Jablunkova. Kostel Věch svatých v Kanské se totiž rušil, byl likvidován⁶⁸⁶ kvůli rozpínání třineckých železáren.⁶⁸⁷ Takto farníci získali nový zvon, fungoval až „po malé opravě zvonu, bylo dáno nové kovové srdce, což provedl pan Fr. Raiboch, byl do týdne zprovozněn“⁶⁸⁸ a v Mostech opět mohli plně využívat vyměněný zvon.⁶⁸⁹

Osud tohoto bronzového zvonu je však ještě zajímavější, pochází totiž z východní Evropy a „do kostela v Kanské se dostal po válce v roce 1945 ze šrotiště, byl odkoupen tamními farníky.“⁶⁹⁰

Průměr bronzového zvonu je přibližně 68,5 centimetru, naměřené hodnoty jsou 69, 67, 68 a 70 centimetrů. Výška traverzy, na kterou je zvon přichycen, je 10 centimetrů. Výška písma je 21 milimetrů. Obrazový

684 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

685 tamtéž

686 Kostel Věch svatých v Kanské byl zbourán v roce 1969 viz VALENČÍK, Michal. Kostel Věch svatých. In: *Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice* [online]. 2008, 18. 9. 2008 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.znicenekostely.cz/index.php?load=detail&id=14172>

687 Poslední mše byla v Kanské na Velikonoční pondělí 30. března 1964. Po mši došlo k přenesení Nejsvětější Svátosti Oltární do farního kostela v Třinci. Kostel byl údajně vykoupěn třineckými železárnami. Viz Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno, přibližně str. 143.

688 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

689 tamtéž

690 tamtéž

plastický pás má výšku 90 milimetrů. Délka srdce je 69 centimetrů. Naměřený dozvuk trval 26 sekund. Světlou barvou popsán zvon „*Mosty 9. 4. 196[.]*“, bez ohledu na výzdobu zvonu, snad napsáno pracovníkem třinecké sběrný kovů. Rovněž je zvon políť červenou a zlatou barvou. Na vnitřní straně zvonu jsou viditelné výraznější výtluky. Koruna zvonu má šest uch. Čepec zvonu zdobí dvouřádkový nápisový pás oddělený jednoduchou plastickou linkou, text je azbuce. Korpus zvonu nese plastický ornamentální pás se symboly kříže, deskami Božího zákona a kartuši či medailon s plastickým vyobrazením cara či svatého, pod nímž je nápis v azbuce. Váhu Josef Szotkowski odhadl na 200 kilogramů.⁶⁹¹

Nápisy v azbuce se mi bohužel rozluštit nepodařilo, byl jsem jejich existencí zcela zaskočen, zvon však není ve vědeckém světě zcela neznámý, alespoň část textu se podařilo Pavlu Šrámkovi přepsat do svého článku *Zvony ruské provenience na Jablunkovsku*, kde uvádí, že na tomto zvonu je nápis: „*KOLOKOLNOLITĚJNYJ ZAVOD V ORDOVU*“.⁶⁹²

Čtyři zvony dovezené v 60. letech tedy nahradily jediný poškozený malý bronzový zvon z roku 1773.⁶⁹³ Podle vzpomínek Josefa Szotkowského byl svařován, opraven, ale už neměl správný zvuk. Měl asi do 50 kg⁶⁹⁴ a byl dodán na výměnu do sběrný surovin v Třinci⁶⁹⁵, ze které byl přivezen kostelní zvon z Kanské.⁶⁹⁶ „*Vtedy byli komunisti a oni takové věci neradi robili. Že dáme zpátky jiný zvon na výměnu, tak na to pristoupili.*“⁶⁹⁷

Před samotnou instalací byly zvony posvěceny před kostelem,

691 Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

692 ŠRÁMEK, Pavel. Zvony ruské provenience na Jablunkovsku. In: *Těšínsko*, č. 4, 1993, s. 26.

693 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

694 Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

695 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

696 Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

697 tamtéž

jak dokládá fotografie. Hlavním aktérem tohoto náboženského obřadu byl Adolf Wałoszek, děkan z Jablunkova, dále byli přítomni dp. Jiří Dihel, duchovní správce kláštera alžbětinek v Jablunkově, P. Alois Ptoszek, kostelník Jan Kufa a samozřejmě místní věřící.⁶⁹⁸

Ocelový zvon je připojený na automatický pohon a zvoní ráno v šest hodin, v poledne a v sedm hodin večer. Zvonění za zemřelé se provádí ve tři hodiny odpoledne elektrickým pohonem, jehož ovládání je umístěno v zákristii.

Jeden ze zvonů je v poruše, neboť dle slov Josefa Szotkowského je ve věži málo místa.

Josef Szotkowski údajně někde viděl napsáno, že jistý zvon, určený pro farnost v Mostech u Jablunkova, pocházel z Uher, pravděpodobně z Piešťan.⁶⁹⁹

12.1.2 Kaple sv. Petra a Pavla na Šancích v Mostech u Jablunkova

Jedná se o zděnou kapli pravděpodobně z roku 1889^{700 701}, ke které je například v soupisu drobných sakrálních památek *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku* uvedeno následující: „*Stavba postavena na kruhovém půdorysu, má kuželovitou střechu, na níž je osazena malá dřevěná zvonička. V současné době se zde provozuje automatické zvonění. Kaple je zasvěcena sv. Petrovi a Pavlovi. O svátku patronů (29. června) se zde každoročně konají polní mše.*“⁷⁰²

698 SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

699 Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

700 BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008 s. 18. Avšak ve stejné publikaci se na jiném místě uvádí rok 1829 viz str. 43.

701 Uvedeno 1889 viz *Kapličky, kříže*. In: *Gorolské turistické informační centrum* [online]. 2009, 2014 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.gotic.cz/cs/kultura-a-zabava/186-kaplicky-krize>.

702 BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, s. 43.

Při mém pátrání po podrobnostech k této stavbě jsem oslovil příslušný obecní úřad s žádostí kontaktu na správce. Touto cestou jsem se setkal s paní Annou Váchovou, která vykonávala zvonickou službu před zavedením elektrického automatického pohonu: *„Já jsem tu zvonila více než třicet roků a vždycky se zvonilo v poledne na Anděl Páně a večer. Také když někdo zemřel, my jsme se chtěli s tím člověkem rozloučit. Bylo to pěkné a lidé to měli velice rádi, i když někdo třeba říkal ‚je to zbytečné‘, jenže každý jsme jinačí, každý je jinak vychovaný, jinak cítí, jinak se chová. Já jsem zvonila s radostí a vždycky jsem si myslela, že mám povinnost vůči těm lidem, když jsme tu takový kopec.“*⁷⁰³

Taky se dle slov Anny Váchové zvonilo při požárech, kterých bylo dřív více, neboť většina stavení bylo dřevěných, navíc některé blízko sebe.⁷⁰⁴

Před paní Annou Váchovou zvonickou službu vykonávaly Františka a Marie Turkovy, které se na Šance přivdaly, vzaly si bratry z rodiny Turků. Obě bydlely poblíž kapličky: *„Babka, co přede mnou zvonila, zvonila 60 roků. Ona byla mladá, jak se tu vdala blízko, jak je tam ta chalupa vpravo. Měla to blízko, tak lidé pravili ‚Františko, ty to máš blízko, můžeš zvonit.‘ Tak potom se střídaly dvě. Z jedné strany bydlela Františka a z druhé Marie.“*⁷⁰⁵

Paní Anna Váchová byla oslovena právě Františkou Turkovou: *„Pak za mnou přišla, já jsem tu měla rodiče, už těž dost staré. Tak přišla, a furt mě přesvědčovala, ať jdu zvonit, že už to nemá kdo... a já jsem říkala ‚víte co, já... se to možná nenaučím, ale tak já vám to slíbím, když už tak strašně prosíte, tak vám slíbím, že se půjdu učit zvonit, ale nezaručím vám, že se to naučím.“*⁷⁰⁶

⁷⁰³ Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

⁷⁰⁴ taktéž

⁷⁰⁵ taktéž

⁷⁰⁶ taktéž

Dle jejího vyprávění učení trvalo v jejím případě velice dlouho a chtěla to vzdát: *„Chodila jsem dost dlouho, vždycky mi to s tou paní šlo, ale když mi řekla: ‚ted’ na chvilku zvoň sama‘, tak jsem to pletla páté přes deváté.*

Tak jsem jí říkala: ‚Paní Turková, já už nebudu zvonit, to je zbytečná námaha, víte dobře, že mi to nejde.‘ A ona mi říkala: ‚Víš co? Půjďme zvonit v pět ráno, tak jako se kdysi zvonívalo. Je léto, je krásně, ty stejně vstáváš brzo, tak přijď v pět hodin a zvoň, i když u tebe nebudu, tak zvoň. Jak budeš zvonit, tak já přijdu, musíš tak dlouho zvonit, než přijdu.‘

Já jsem šla celá zpocená od strachu a už bylo pět hodin, tak jsem spustila. Zvoním chvilíčku dobře, chvilku špatně. Zvonila jsem prvních pět minut tak, jak se mělo, říkala jsem si: ‚Mám ještě začít znovu? Vždyť už to je hrůza.‘ Zvonila jsem, těž to nebylo nic moc. Až když jsem začala potřetí, tak se mi rytmus dostal potom na správnou míru.

Náhle vyběhla Františka Turková v noční košili od domu a strašně křičela: ‚Zvoň, nepřestávej, já už jdu! Ted’ už to je dobré!’ Tak jsem dozvonila, babka přišla a říká od zítřka už můžeš zvonit sama. Sem tam co popleteš zase spraviš.

Právě tehdy tu byla dcera Kovalových u táty na prázdninách, byla tam v místnůstce v patře a poté mi vyprávěla: ‚Jak začali zvonit, já jsem se dívala, jestli hoří nebo co se robí. Tátu jsem nechtěla vzbudit a když jsem viděla tu babku v košuli, tak jsem pochopila, že se někdo učí zvonit.‘

Františka Turková již chodívala zvonit stále méně a méně, říkala mi ‚Víš, já si musím udělat dovolenou, já už nejsem nejmladší, nejzdravější.‘ Když měla 80 roků, tak jsem jí šla pográtulovat. Bylo to v zimě a plno sněhu: ‚Já ji pravím ‚eště, eště na chvilíčku...‘ A ona mi odpověděla: ‚Počkej až budeš mít 80 roků, tak si to připomeneš, jestli budeš moci zvonit.‘

Vidíte, já mám 76 let a kdybych měla ještě zvonit... Ted' se to ovládá automaticky. Ale ta cesta tam dvakrát denně, nebo když se zvoní umíráček, tak tam musí jít člověk čtyřikrát, nedávala bych to, a tak jsem už přemluvila Karla Muchu, aby byl tak hodný a zvonil.“

Okolí kapličky se po roce 1989 mírně změnilo: „Autobusovou zastávku nechal postavit starosta, on chtěl mít v takovém stylu jako kapličku aji zastávku. Přišel tu potom taky fotograf, taky mladý člověk a říkal ‚Proč jste to dovolili? To se nedělá tak blízko kapličky. Zastávka měla být zastávkou, ale ne přímo vedle té kapličky‘ Že ji to ubralo na takové atraktivitě a že ten strom, co tam je vpředu, že tam těž zavází...”

Ono těžko, já jsem už se dostala s tím starostou do křížku, když chtěl u kříže, kde je to pohřebiště, udělat takovou boudu, že když bude pršet, mohli by tam lidé vlézt, ale já jsem říkala ‚Vy ten kříž tam schováte, to není žádné řešení, take budy všude nastavět.‘

Vždyť tu jezdí takoví cyklisti, kluci, kteří se zastaví u kříže, posedí. Kolikrát jsem šla a říkali mi: ‚To tu máte pěkné! Takový vzduch tu je dobrý, a když si tu člověk posedí, tak si odpočine.‘

Já už jsem na to alergická, protože tam byla kdysi menší buda, taková malá budka, a tam se mlíko bralo – tu ještě byli zemědělci, každý měl krávu a musel nebo chtěl odevzdávat mléko.

Byl tam takový nepořádek, museli jsme to uklízet, kdo to dělal, já nevím, říkala jsem si ‚v životě už žádnou budu!“

S kapličkou a jejím zvonkem je spjata paní Anna Váchová už od dětství: „Rodiče nám vykládali, že jakási bohatší dcerka se šla projet na koni, v lese přišla k rokli a její kůň se strašně vzpínal, už nechtěl jít dál, bo by spadl a ona furt chtěla dál, tak z něj seskočila. V tom začali na kapličce zvonit a ona si uvědomila, že zvon přichází z opačné strany, než si myslela, že je.

*Uvědomila si, že je blízko rokle a vrátila zpátky tak šťastná, že otec tam potom při té propasti v lese postavil též kapličku, aby to lidi upozorňovalo. Byla to jenom taková zkazka, ale bylo to pěkné.*⁷⁰⁷

Zvonění paní Anny Váchové mělo rovněž vliv na okolní život, jak dokládá pro změnu humorná příhoda: *„Byly tu babky, které pracovaly v lese. Jednou jsem z nějakého důvodu zvonila v jedenáct hodin dopoledne místo v pravé poledne, asi jsem někam šla. Pak mi ta jedna babka říkala, Víš, ty si s námi zahráváš, my jsme včera byly v lese, slyšely jsme, že se zvoní, tak se jedlo, ale když bylo skutečně poledne, tak jsme neměly co jíst.*“

Jadwiga Onderek vzpomínala na jinou funkci zvonu – výzvu k modlitbě: *„Pamiętam z dzieciństwa, że gdy pracowaliśmy u dziadków w polu, czy było to południe, czy wieczór, na głos dzwonu przerywaliśmy na chwilę pracę, siadaliśmy na miedzy i modliliśmy się. Dzwonienie było sygnałem, że teraz trzeba się pomodlić.*“⁷⁰⁸

Vraťme se však do druhé světové války, neboť dle vzpomínek paní Anny Váchové byl zvon sice zrekvírován, ale někteří obyvatelé Mostů u Jablunkova pracovali na významné železnici,⁷⁰⁹ která tudy vede. Ti údajně zvon v Bohumíně na skládce rekvírovaných zvonů poznali mezi ostatními a schovali ho, po válce se tak mohl vrátit.⁷¹⁰

Právě v této věci se výklad Anny Váchové a Josefa Szotkowského rozchází, jelikož Anna Váchová tvrdí, že zvon byl při rekvizicích rozpoznán na překladišti v Bohumíně obyvateli Mostů u Jablunkova, jimi uschován

707 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

708 CHLUP, Danuta. Ostatnia dzwonnica z Szańców. *Głos Ludu: Gazeta Polaków w Republice Czeskiej*. 2010, 23. prosince 2010, s. 6. Dostupné na: <http://www.glosludu.cz/content/news/147-GL-20101223.pdf>

709 Kdysi zvanou košicko-bohumínská.

710 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

a po válce navrácen, slouží tak dodnes.⁷¹¹ Oproti tomu Josef Szotkowski se domnívá, že zvon byl z kaple po rekvizicích kostelních zvonů přenesen do farního chrámu, kde sloužil až do roku 1964, i když byl prasklý a neměl tedy dobrý zvuk⁷¹² Jak poznamenal Josef Szotkowski: *„Byl prasklý, už byl všelijak opravován. Zvonil, ale každý, kdo má dobrý sluch, tak slyšel ten křapot, nečistý zvuk.“*⁷¹³

Tedy jej vyměnili za zvon z rušeného kostela v Kanské.⁷¹⁴ Výměna zvonů proběhla ve sběrných surovinách,⁷¹⁵ tedy původní zvon byl podle této verze zničen.

Za totality byl problém s dodržováním náboženských tradic, místní národní výbor měl však k věci pozitivní vztah: *„Nikdy nám sice neřekli dáme vám třeba pár korun na to, ale předseda MNV říkal: „My vás budeme bránit, když chcete mít kapličku, tak ji máte.““*⁷¹⁶

Na udržování kapličky tedy MNV nepřispíval, ani farnost. Dodnes je místní komunita odkázána při opravách na práci svépomocí, případně na sbírky mezi sebou. Také občas do kapličky házejí menší peníz kolemjdoucí, čeští i slovenští, neboť zvonička leží na československém pomezí.⁷¹⁷

Elektrický proud pohánějící automatické vyzvánění je zaveden z domu současného správce Karla Muchy. Dle paní Anny Váchové byl automatický pohon namontován přibližně v roce 2004. Při této změně vystřídal ruční třídobý rytmus ten automatický na dvě doby, což paní Anna Váchová nehodnotí kladně. Při výměně pohonu bylo také nahrazeno srdce zvonu.

711 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

712 Rozhovor s Josefem Szotkovským (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

713 taktéž

714 taktéž

715 taktéž

716 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

717 taktéž

Vedle kapličky je prostranství s křížem, u kterého se koná každoročně polní mše na sv. Petra a Pavla, tedy 29. června.⁷¹⁸ Kříž byl dle lidové tradice vztyčen na místě vojenského hřbitova, kde byli pohřbíváni strážci hranice, snad z místních šancí, drobných opevnění.⁷¹⁹ Datum vzniku kříže mi není známo, dočetl jsem se však, že byl obnoven v roce 1954.⁷²⁰

Kaplička byla několikrát vykradena, paní Anna Váchová uvádí, že třikrát.⁷²¹

718 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

719 taktéž

720 CHLUP, Danuta. Ostatnia dzwonnica z Szańców. *Głos Ludu: Gazeta Polaków w Republice Czeskiej*. 2010, 23. prosince 2010, s. 6. Dostupné na: <http://www.glosludu.cz/content/news/147-GL-20101223.pdf>

721 Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

13 Stručná historie farnosti Ropice

Jaromír Polášek se domnívá, že vznik kostela v Ropici je nutné hledat přibližně v druhé polovině 14. století.⁷²²

Během reformace patřil kostel v Ropici protestantům, kterým byl odebrán 23. března 1654.⁷²³

Následný vizitační protokol sděluje, že kostel je farním a spadá pod ropickou farní správu.^{724 725} Vizitace se také zmiňuje o zvonku ke mši a třech zvonech v dřevěné věži.⁷²⁶ Stejný počet uvádí i kontrola z roku 1688.⁷²⁷

Dřevěný kostel byl v první polovině 17. století zcela přebudován, neboť se píše „roku 1735 se tehdejší majitel Ropice baron Jiří Saint Genois rozhodl postavit nový kostel, který byl vysvěcen v květnu 1736.“⁷²⁸

Snad v této době patřil pod farnost Dolní Žukov a samozřejmě Ropice. Na konci 18. století je však veden pod farním obvodem střítěžským.⁷²⁹

Pro další vývoj farnosti je důležitým rok 1785, kdy statek Ropice zakoupila Gabriela svobodná paní Celesta, rozená Skrbenská z Hřiště,

722 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 139.

723 tamtéž, s. 140.

724 tamtéž, s. 140.

725 Uvádí se rovněž, že v roce 1676 byla Ropice povýšena na farnost viz VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

726 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 140.

727 tamtéž, s. 140.

728 LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Ropice 1774-1975, Frýdek-Místek, 2000, str. 2. Dostupné na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/bd257ac16de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

729 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

od Karla svobodného pána Saint Genois.⁷³⁰ Nová majitelka podporovala tamější školu, finančně dotovala nemajetné žáky a také nechala vystavět novou budovu.⁷³¹ Ta byla postavena v roce 1808.⁷³²

Gabriela svobodná paní Celesta, rozená Skrbenská, se zasloužila rovněž o zřízení lokálie v Ropici, k čemuž došlo v roce 1810.⁷³³ Prvním lokalistou se stal 3. prosince 1810⁷³⁴ Thomas Kortan, který například rozhodl, že Nebory se v roce 1819⁷³⁵ opět navrátily pod farnost Střítež, ze které byly v roce 1810 vyňaty.⁷³⁶

Lokálii předcházela stavba zděného kostela vedle dřevěného.^{737 738} Nový katolický chrám byl rovněž postaven přičiněním Gabriely svobodné paní Celesty.⁷³⁹ Oproti předchozímu kostelu došlo k rozšíření patrocinia na Zvěstování Panny Marie a sv. Kateřiny.⁷⁴⁰

K započetí stavby došlo v roce 1802⁷⁴¹ dle projektu opavského stavitele Antona Englishe.⁷⁴² Je zajímavé, že se jednalo až o druhý návrh, předchozí návrh nebyl schválen, neboť „*původní pojetí kostela, podobající*

730 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

731 tamtéž, s. 70.

732 tamtéž

733 tamtéž

734 tamtéž

735 tamtéž

736 tamtéž, s. 72.

737 tamtéž, s. 70.

738 V úvodu k Inventáři Farního úřadu Ropice se uvádí, že v roce 1804 byl kostel postaven viz LEPIKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Ropice 1774-1975, Frýdek-Místek, 2000, str. 2. Dostupné na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/bd257ac16de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

739 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

740 tamtéž

741 tamtéž

742 tamtéž

se Mariánskému kostelu ve Frýdku, bylo příliš velké a náročné pro vesnický kostel.⁷⁴³ Vysvěcení kostela proběhlo 12. října 1806 za přítomnosti vykonavatele svěcení generálního vikáře Karla Josefa Schippa a patronky Gabriely svobodné paní Celesty, která se o stavbu nového kostela velmi zasloužila.⁷⁴⁴

Stavba kostela však neměla pravděpodobně za cíl pouhé zřízení lokálie, ale jak dosvědčují dochované záznamy o zřízených nadacích, Ropice se měla opět státi farností.⁷⁴⁵

Farnost byla skutečně zřízena, ale až v roce 1890,⁷⁴⁶ poté, co se tady vystřídalo pět lokalistů, přičemž pátý lokalista Anton Stiskala se stal farářem.⁷⁴⁷

Současným farářem je P. ICLic. Mgr. Kazimierz Plachta, který tuto službu vykonává od roku 2006,⁷⁴⁸ zároveň spravuje ex currendo farnost Střítež, do které spadá i kostel v Gutech.

Snad by poměrně kusé informace z historie ropické farnosti přiblížila kronika, která se bohužel ztratila, a to poměrně nedávno. V úvodu k inventáři *Farní úřad Ropice 1774 – 1975* je uvedeno „podle informací získaných na Farním úřadě Ropice byla 8. listopadu 2000 zapůjčena a ztracena.“⁷⁴⁹

Dle úvodu k inventáři archivnímu fondu *Farní úřad Kanská 1781-1959*

743 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

744 tamtéž

745 tamtéž

746 tamtéž

747 tamtéž

748 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 18.

749 LEPÍKOVÁ, Kateřina. *Inventář Farní úřad Ropice 1774-1975*, Frýdek-Místek, 2000, str. 4. Dostupné on-line na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/bd257ac16de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

byl na konci 15. století kostel v Konské filiálním k farnosti v Ropici.⁷⁵⁰ Ale ještě v roce 1447 byl označován za farní.⁷⁵¹ V roce 1785 zřízena lokálie,⁷⁵² později zřízena samostatná farnost. Zděný kostel byl nahrazen v roce 1795 zděným,⁷⁵³ avšak byl v roce 1964 zbourán a obec přifařena k Třinci.⁷⁵⁴

13.1 Zvony ve farnosti Ropice

13.1.1 Farní kostel Zvěstování Páně v Ropici

Do nově postaveného zděného kostela byly pravděpodobně přeneseny dva zvony, o kterých hovoří inventář z roku 1804.⁷⁵⁵ Větší vážil 3 centnýře, v roce 1863 pukl a byl prodán za 123 zlatých.⁷⁵⁶ Menší měl hmotnost 1,5 centnýře a pocházel údajně z roku 1629.⁷⁵⁷

Stavbě kostela předcházelo zřízení několika nadací, snad prvotně nebyly určeny pro stavbu kostela, ale jistě byly později použity na zaplacení nákladů. Jedna z nadací, kterou zřídila Marie Gabriela svobodná paní Celesta, byla podmíněna „zvoněním na Velký pátek“, jak píše Eva Vojkovská.⁷⁵⁸ Tato podmínka je v rozporu s tradicí liturgie během svatého týdne, neboť při obřadu na Zelený čtvrtek se zvoní naposled, na Velký pátek zvony mlčí, zvonit se začne až na Bílou sobotu k oslavě

750 MICHNA, Radomír. Inventář Farní úřad Konská 1781-1959, Frýdek-Místek, 2001, s. 2. Dostupné on-line na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/c0cc88006ddf11e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

751 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 155.

752 tamtéž, s. 156.

753 tamtéž, s. 156.

754 MICHNA, Radomír. Inventář Farní úřad Konská 1781-1959, Frýdek-Místek, 2001, s. 2. Dostupné on-line na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/c0cc88006ddf11e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

755 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 141.

756 tamtéž

757 tamtéž

758 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

vzkříšení Ježíše Krista. Je možné, že tato tradice je mladší než zmíněná dotace.

V současné době jsou ve věži farního kostela tři ocelové zvony na železném závěsu. Jsou napojeny na elektrické vyzvánění, dva z nich jsou napojeny na hodinové odbíjení. Elektroinstalaci automatiky provedla firma Impuls-B.

Největší zvon je zavěšen na železné konstrukci. Výška traverzy, na níž je zvon uchycen, je 10 centimetrů. Okraje zvonu jsou olámané, spodní průměr zvonu je 100 centimetrů. Výška zvonu činí přibližně 78 centimetrů. Délka srdce je 107 centimetrů, délka výpustě 25 centimetrů a šířka srdce 15,5 centimetru. Je napojen na hodinové odbíjení, přičemž cimbálové kladívko má průměr 7,5 centimetru a tloušťku 5 centimetrů.

Prostřední zvon má spodní průměr 77,5 centimetru, délku srdce 97 centimetrů, šířka srdce je 13 centimetrů, délka výpustě činí 24,5 centimetru a tloušťka srdce měří 4,7 centimetru. Traverza, na které visí tento zvon, je vysoká 7,8 centimetru. Horní průměr zvonu je přibližně 38 centimetrů, výška zvonu pak přibližně 64 centimetrů.

Nejmenší zvon je uchycen na traverze vysoké 6,5 centimetru. Ze tří zvonů ve věži má nejvíce olámaný okraj. Srdce má tloušťku 3,5 centimetru a šířku 12 centimetrů. Výška zvonu je přibližně 46 centimetrů a horní šířka zvonu činí přibližně 29 centimetrů. Spodní průměr zvonu jsem změřit zapomněl.

14 Stručná historie farnosti Skalice

Zděný kostel ve Skalici byl pravděpodobně vystavěn v druhém desetiletí 17. století, neboť existuje listina frýdeckého zedníka a měšťana Petra Šulce, ve které zaznamenává: *„Léta Páně 1617 dokončen je kostel skalický, založení sv. Martina, na kterém kostele jsem pět let od založení gruntu dělal.“*⁷⁵⁹

Avšak ještě před zděným kostelem pravděpodobně stávala ve Skalici dřevěná lesní kaple či kostel, o kterém však nevíme nic bližšího.⁷⁶⁰

Pod tehdejší kaplanství tohoto filiálního kostela náleželo devět vsí: *„Jednalo se o obce na levém břehu řeky Morávky, která tvořila přirozenou páteř této jedné z nejrozsáhlejších farností ve vratislavské diecézi. Jmenovitě to byly obce Baška, Janovice, Krásná, Malenovice, Morávka, Nová Ves, Raškovice, Skalice a Staré Hamry.“*⁷⁶¹

První známou vizitaci filiálního kostela provedl arciděkan z Opole roku 1652.⁷⁶² Další byly v roce 1679 a 1688.⁷⁶³ Dochovaly se nám tedy z těchto let podrobnější popisy kostela.

Pod farnost Dobrá patřila Skalice až do roku 1785, kdy se filiální kostel stal farním samozřejmě pro Skalici, ale i Bašku, Janovice, Krásnou a Raškovice.⁷⁶⁴

Současná podoba skalického kostela je výsledkem pozdně gotické výstavby a klasicistních stavebních úprav.⁷⁶⁵ Jako například *„realizace*

759 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: *Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy*. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 3.

760 tamtéž

761 tamtéž

762 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 3.

763 tamtéž, s. 3-4.

764 tamtéž, s. 2.

765 tamtéž, s. 1-23.

*přístavby nového klasicistního trojlodí s věží v letech 1848-1849 frýdeckým zednickým mistrem Floriánem Biefelem.*⁷⁶⁶ Tehdejší kostel totiž nedostačoval počtu věřících: „měl rozlohu pouze 38 čtverečních sáhů a bohoslužeb se uvnitř mohlo zúčastnit najednou jen 342 osob (přičemž v té době žilo ve farnosti Skalice, tj. pěti obcích, asi 3900 farníků). Plánovaná rozloha rozšířeného prostoru měla být 152 čtverečních sáhů, aby kostel mohl najednou pojmout asi 1300 lidí.“⁷⁶⁷

V roce 1891 došlo k významné události, která výrazně ovlivnila správu farnosti, neboť se osamostatnily Janovice, byla tam zřízena nová farnost.⁷⁶⁸

Dalším významným milníkem v životě farnosti Skalice byla výstavba kostela sv. Václava v Bašce vysvěcená v roce 1933 za působení skalického faráře P. Josefa Nikla.⁷⁶⁹

Prvním farářem skalické farnosti byl P. Josef Měrka, který pocházel z Frýdku. Spravoval tuto farnost od r. 1785 až do r. 1795.⁷⁷⁰

Současným farářem je P. Mgr. Radek Drobisz, který se ujal služby v roce 2004 po P. Mgr. Vincentu Randovi. Je v pořadí již osmnáctým farářem.⁷⁷¹

14.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Skalice

14.1.1 Farní kostel sv. Martina ve Skalici

Nejstarší zmínky o dřevěné zvonici při kostele sv. Martina ve Skalici spadají do poloviny 17. století, mluví se dokonce vysloveně o dvou

⁷⁶⁶ BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 3.

⁷⁶⁷ tamtéž, s. 10.

⁷⁶⁸ MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 7.

⁷⁶⁹ tamtéž, s. 7.

⁷⁷⁰ tamtéž, s. 11.

⁷⁷¹ LEPIKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Skalice 1723-1957, Frýdek-Místek 2002, s. 3. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f3c030856ddff1e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

zvonech.⁷⁷² Novou zvonici bylo nutné postavit v roce 1773, ale opravy si vyžádala i v roce 1788. Jak tato věž vlastně vypadala? „Podobu nevysoké dřevěné věže nám přibližuje kolorovaný plán a vertikální řez skalického kostela, který zhotovil 10. ledna 1785 těšínský stavitel Josef Drachný...“⁷⁷³ Kopii převzatou z obrazových příloh článku *Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století* přikládám za text této práce.

Dřevěná zvonice byla 25. prosince 1821 poškozena silnou vichřicí, v archivních materiálech se doslova píše: „Im J. 1821 den 25. Dezember wurde der mit Schindele eingeschaltete Thurm durch einen um die 7. Frühstunde erstandenen Orkan, der um diese Zeit fast in ganz Europa wüthete, der gestalt verwüstet, und zerrissen, dass er einem hölzernen Galgen ähnlich von allen Schindele entblösst, dastand zum Glück wurde hiesig niemand beschädigt, obgleich der Sturmwind die Eisenanker aus der Frontispice mit Gewalt hieraus gerissen, und die eingemauerten Ziegel herumschleuderte. Welcher Schaden an der Kirche durch eine kreisamte Commision aufgenommen, und in selben Jahre wieder repariert wurde.“⁷⁷⁴ Že se nejednalo pouze o lokální vichřici, dokládají záznamy v kronikách na jiných místech českých zemí – například farnosti Luleč⁷⁷⁵ či ve Štramberku.⁷⁷⁶

772 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: *Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy*. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 7.

773 tamtéž, s. 7.

774 Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Skalice, inv. č. 1, sign. Ia.e. Transkripce převzata dle BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: *Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy*. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 9.

775 Farní věstník. In: *Farnost Luleč* [online]. 2012 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: http://lulec.farnostdrnovice.cz/farnost_lulec_o_nas/farnost/farni-kronika/98-rok-1821

776 Výstava „kapličky Křížové cesty z Nového Jičína na horu Olivetskou“. Zpravodaj města Štramberk. Štramberk: Městský úřad Štramberk, 2009, č. 1, s. 19. Dostupné z: <http://www.stramberk.cz/filemanager/files/file.php?file=88852>

Na konci 40. let 19. století se počalo s přestavbou a rozšířením skalického kostela, tedy i věž byla nahrazena zděnou, přičemž v říjnu 1849 byla dodána zpráva o jejím dokončení.⁷⁷⁷

O historii zvonů kostela sv. Martina podrobněji pojednává článek *Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století*, kde se píše o přelévání zvonů: „*Velice často docházelo k jejich opotřebení a musely být přelévány. K prvnímu písemně zaznamenanému přelévání většího zvonu došlo v roce 1727, jeho celkový náklad činil 122 zl. 23 kr. Zvon byl za tímto účelem dopraven do Opavy, kde jej 25. června 1727 zpracoval zvonař František Stanke. Nové srdce v hodnotě 6 gr. bylo zakoupeno v roce 1730. Na plášti zvonu se nacházel latinský nápis s výše uvedeným přesným datem jeho přelití Fr. Stankem a také dedikace Nanebevzetí P. Marie a sv. Martinu, doplněná o reliéfy Nanebevzetí P. Marie i sv. Martina na koni. Druhý zvon přelil roku 1764 Valerián Oblatter v Olomouci. Výši nákladů na přelití zvonu i se všemi vedlejšími položkami uvádí zápis v účetní knize. Na provedení vlastní zvonařské práce byla vydána částka ve výši necelých 174 zl. Oba tyto zvony byly rekvírovány rakousko-uherskou armádou v období první světové války.*

Menší zvon byl rekvírován 16. července 1916⁷⁷⁸, kdy byl rozbit přímo v kostelní věži.⁷⁷⁹ Vážil 176 kilogramů.⁷⁸⁰ Dle Jaroslava Ludvíka Mikoláše měl latinský nápis: „*Anno 1727 dne 25. Junii fudit me Franciscus Stanke Opavae et in venerativnem Patroni St. Martini Ecelsiae Skaliceusi sub decano fridecensi Wenceslav Foldina et Valentine Přibila Parocho*

777 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: *Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy*. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 12.

778 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

779 tamtéž

780 tamtéž

Dobrensi ae Skalicensi.“⁷⁸¹ ⁷⁸² Škoda, že se tento zvon nedochoval do dnešních dní, bylo na něm zaznamenáno příjmení, jehož jsem nositelem.

Jaroslav Ludvík Mikoláš uvádí také vyobrazení zvonu: „*Pod nápisem byl na jedné straně obraz P. Marie a na druhé sv. Martin na koni.*“⁷⁸³

Rekvizice si vyžádaly také větší zvon, který vážil 351 kilogramů.⁷⁸⁴ K této události došlo 30. srpna 1917, kdy byl shozen na kamennou dlažbu, ale nerozbil se⁷⁸⁵. Zvon měl údajně latinský nápis „*Anno 1764 fusa a Valerio Obletner-Olomouci in hoc Sae Crieicis ac Si Martini.*“⁷⁸⁶ Byl také vyzdoben plasticky – „*Pod nápisem byla u nohou Ukřižovaného Máří Magdalena, na protější straně sv. Martin.*“⁷⁸⁷

Na skalickém kostele je umístěna také tzv. sanktusová vížka, která nemá doloženo datum vzniku, neboť „*Zatímco Drachného nákres skalického kostela z roku 1785 ještě neobsahuje menší věžičku na kostelní střeše (tzv. sanktusník), pro první polovinu 19. století je doložena existence také menšího zvonu v sanktusníku nad presbytářem. Výbavu kostela doplňovaly 3 malé mešní zvonky a 1 zavěšený u vchodu do sakristie.*“⁷⁸⁸

781 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

782 Český překlad nápisu je dle Jaroslava Ludvíka Mikoláše následující: „*Léta 1727 dne 25. června ulil mne František Stanke v Opavě k účtě sv. Martina, patrona chrámu skalického pod děkanem frýdeckým Václavem Foldynou s Valentinem Přibílou, farářem Dobrovským a Skalickým.*“ viz MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

783 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

784 tamtéž

785 tamtéž

786 Český překlad nápisu je dle Jaroslava Ludvíka Mikoláše následující: „*Tento zvon ulil léta 1764 v Olomouci od Vlaeria Obletnera ke cti sv. Kříže a sv. Martina.*“ viz MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

787 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

788 BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století. In: *Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 18-19.*

Z této věžičky byl zvon odevzdán během rekvizicí až za druhé světové války. Došlo k tomu 19. března 1942⁷⁸⁹. Odebraný zvon měl údajně nápis: „*SS Joane et Paule ora pro nobis. Franciscus Stanke Opaviae 1774*“⁷⁹⁰. Dle Jaroslava Ludvíka Mikoláše se jednalo o zvon určený pro oznamování úmrtí, tedy tzv. umíráček.⁷⁹¹ Dle rekvizičního protokolu byl 20 kilogramů těžký.⁷⁹²

Zde mohu navázat na přítomnost, jelikož není jisté, zda se zmíněný umíráček po druhé světové válce vrátil na své původní místo. Při návštěvě kostela sv. Martina ve Skalici jsem zjistil, že v sanktusové vížce je bronzový zvon, ale poklop do sanktusové vížky se mi nepodařilo otevřít, je na pantech a otevření brání právě zvon. Dle fotografií provedených z hlavní věže kostela však mohu říci, že na zvonech jsou nápisy, které by odpovídaly Stankeho zvonu z roku 1774, dokázal jsem na dálku přečíst „...*ORATE PRO...*“ a „... *STANKE* ...“ Snad s objektivem, který by umožňoval větší přiblížení, případně s dalekohledem by se mi podařilo přečíst více. Je totiž možné, že se jedná o zvon, který byl zrekvírován v roce 1942, snad se jej podařilo po válce navrátit zpět.

V hlavní věži kostela jsou umístěny dva ocelové zvony z produkce vítkovických železáren po první světové válce. Jaroslav Ludvík Mikoláš píše, že 23. listopadu 1921 byly „*zavěšeny nové zvony zakoupené z dobrovolných darů z ocelárny ve Vítkovicích*“.⁷⁹³

Větší zvon je napojen na elektromagnetický pohon a je to jediný plně funkční zvon farního kostela, který se v současnosti používá. Původní

789 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 26.

790 tamtéž

791 tamtéž

792 Národní archiv, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Skalice

793 MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček: 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, s. 25.

elektrický pohon nebyl ze zvonice odstraněn. Dle naměřených hodnot má zvon dolní šířku 101 centimetrů, je vysoký 95 centimetrů a srdce měří 113,5 centimetru. Na zvonu je označení odlitku: „E. W.⁷⁹⁴ XIV No 297.⁷⁹⁵“ Podařilo se mi zachytit zvonění o sedmé hodině večerní, byť jsem je nestihl zaznamenat celé. Večerní zvonění trvá 5 minut.

Menší zvon je napojen na elektrický pohon, ale dle slov P. Mgr. Radka Drobisze bije nepravidelně – vynechává, neboť není seřizený a bývá běžně vypnutý. Měřením bylo zjištěno, že spodní šířka zvonu je 80 centimetrů, délka srdce 89 centimetrů a výška zvonu je 75 centimetrů. Výška traverzy, na kterou je zvon zavěšen, činí 16 centimetrů. Nese nápis „E. W. XVIII No 332.“⁷⁹⁶

14.1.2 Filiální kostel sv. Václava v Bašce

Bedřich Fišer ve své knize uvádí, že „*stavební a pořizovací náklad, získaný sbírkami a dary činil 433000 Kč.*“⁷⁹⁷ Místní občané vnímali pravděpodobně velmi intenzivně potřebu vystavění chrámu, byť byl budován nedlouho po příchodu celosvětové hospodářské krize. Blíže se můžeme dočíst o stavbě na webu farnosti Skalice: „*Návrh plánu ke stavbě kostela byl schválen 2. února 1931 a zhotovil jej ing. arch. Brzotický,*⁷⁹⁸ *odborný rada ministerstva veřejných prací v Praze. Celkový plánovaný rozpočet na stavbu činil 400 tis. Kčs. Stavba byla zadána Františku Luzarovi, staviteli v Koutech u Hlučína, 19. července 1931.*

22. října 1931 bylo započato s výkopem a betonováním základů.

⁷⁹⁴ Zkratka znamená „Eisenwerk“.

⁷⁹⁵ Tečky jsou do zvonu vryté, zbytek nápisu plasticky vystupuje do popředí.

⁷⁹⁶ Tato tečka je do zvonu vrytá.

⁷⁹⁷ FIŠER, Bedřich. *Malé dějiny Bašky*. Baška: Národopisná jizba, 1948, s. 14.

⁷⁹⁸ Adolf Brzotický se nar. 18. 2. 1888 a zemřel v roce 1956 viz BRZOTICKÝ Adolf. In: *Arch pavouk* [online]. 2012 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://arch-pavouk.cz/index.php/architekti/576-brzoticky-adolf>

*Rozměry kostela jsou: délka 31 m, šířka 16 m, výška věže kostela 36 m.*⁷⁹⁹

Následovaly důležité momenty, 5. června 1932 posvětil děkan P. Brabec základní kámen.⁸⁰⁰ Za více než rok byla stavba hotova, tedy v srpnu 1933.⁸⁰¹ 22. října 1933 se konalo slavnostní vysvěcení kostela, které provedl P. Stanislav Weissmann, prelát a arcibiskupský zástupce z Karviné.⁸⁰²

Nyní již ke zvonům. V sanktusové vížce se nachází bronzový zvonek na ocelovém závěsu, přičemž dle vyjádření místního faráře byl ještě před několika lety v provozu, nyní však pouze zbytek koženého pásu dává tušit, že se na něj zvonilo ručně. Závěs zvonu je zatuhlý, ale po promazání by snad mohl opět fungovat.

Nápis na zvonu obsahuje rok, místo ulití a jméno zvonaře „⁸⁰³ L♦ F♦ STANKE IN OLMUTZ 1854.“ Je umístěn na čepci mezi dvěma linkami. Jednotlivé litery mají 1,3 centimetru. Pod nápisem je reliéfní zdobný pás s květinovým motivem. Na přechodu k věnci jsou tři jednoduché linky. Lem zvonu obsahuje dvě jednoduché linky.

Délka srdce zvonu je 32 centimetrů, spodní šířka zvonu 29,5 centimetru.

Uchycení zvonu k železnému závěsu je nezvyklé i srdce má nestandardní tvar, neboť se jedná o váleček s háčkem.

Dle webových stránek farnosti Skalice byla v roce 1998⁸⁰⁴ sanktusová vížka opravována.⁸⁰⁵

799 Historie kostela v Bašce. In: Farnost Skalice: web římskokatolické farnosti sv. Martina ve Skalici u Frýdku-Místku... [online]. 2006 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://fara.farnostskalice.cz/historie/historie-kostela-v-basce/>

800 tamtéž

801 tamtéž

802 tamtéž

803 Symbol ruky je na zvonu znázorněn se dvěma prsty ukazujícími na následující text.

804 Tedy za působení P. Mgr. Vincenta Randy viz LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Skalice 1723-1957, Frýdek-Místek, 2002, s. 3. Dostupné na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f3c030856ddf11e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

805 Historie kostela v Bašce. In: Farnost Skalice: web římskokatolické farnosti sv. Martina ve

V hlavní kostelní věži se nacházejí tři zvony z roku 1949,⁸⁰⁶ neboť předchozí byly zrekvírovány za druhé světové války.⁸⁰⁷ V roce 1975 byly zvony napojeny na elektrický pohon. Nynější elektroinstalace je na vysoké technické úrovni.

Největší zvon má spodní šířku 97 centimetrů a je uchycen na traverze, která má výšku 10 cm.

Šířka prostředního zvonu je 77 centimetrů a nejmenší zvon má šířku 60 centimetrů.

Na půdě se nachází ještě jeden malý ocelový zvon běžné produkce nevalné kvality.

V obrazové příloze přikládám fotografii přístrojové desky ovládání elektromagnetického pohonu zvonů, fotografie jednotlivých zvonů s detaily na jednotlivá srdce a fotografii zajímavého výlezu do zvonového patra, do kterého se lze dostat pouze po úzkém a velmi dlouhém dřevěném žebříku.

14.1.3 Zaniklá zvonička v Bašce

Prvním impulzem pro hledání informací o zvoničce byla kresba, kterou jsem našel v obecní kronice Bašky.⁸⁰⁸ Naštěstí jsem měl úspěch a v rukopise *Dějiny Bašky II.*⁸⁰⁹ od Bedřicha Fišera jsem objevil krátkou kapitolu, která se zabývá zvoničkou v Bašce. Uvádí se v ní například lokalizace této již zaniklé zvoničky – stála „v místech, kde se nachází dnes most přes potok Bystrý, u křižovatky cest na Skotňu a horní část vesnice.”⁸¹⁰ V daném místě

Skalici u Frýdku-Místku... [online]. 2006 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://fara.farnostskalice.cz/historie/historie-kostela-v-basce/>

806 tamtéž

807 tamtéž

808 Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Místní národní výbor Baška, Kronika Baška – 2. díl, neinventarizováno, str. 3.

809 Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Fišer, Bedřich: *Dějiny Bašky II.*, Baška, 1960, sign. R 142, 15 s.

810 tamtéž, s. 10

však nestála pouze zvonice coby symbol náboženského života, neboť „...*před zvonící byl postaven r. 1836 železný kříž na vysokém kamenném podstavci, mezi dvěma mohutnými lipami, proti ní vedla dřevěná lávka.*⁸¹¹

Bedřich Fišer se přímo zmiňuje o zvonu a uvádí, že měl vyryt letopočet 1818.⁸¹² Snad v tomto roce byla zvonička vytvořena, případně obnovena. Vydržela pravděpodobně téměř sto let, avšak v roce 1913 byla již v dezolátním stavu: „*Jelikož zub času rok od roku víc a více hlodal v dřevěných trámech zvonice a tato už zřetelně chátrala, byl nucen obecní výbor vesnice Bašky svolat schůzi obecního zastupitelstva a zabývat se velmi chatrným stavem zvonice. Dne 10. ledna 1913 je první bod programu této schůze a zapsáno doslovně takto: ‚Opravení zvonice, neb se chce zvalit, je prohnila, prosím ju ohlednut, tak nemože zustať, mohlo by se stať nějaké něščesti.*“⁸¹³ Zvonice byla zbourána a zvonek byl zavěšen na školní budově.⁸¹⁴ Avšak v roce 1924 „*byl zvonek se školní budovy na rozkaz vedoucího činitele v obci, tajně odstraněn s poukazem, že to ruší při školním vyučování a od té doby zvonek byl jako obecní majetek tajně uschován. Vesnice byla bez vyzvánění až do r. 1933, kdy byl zvonek zavěšen na kostele.*“ V současnosti však na římskokatolickém filiálním kostele svatého Václava není žádný zvon, který by měl vyrytý letopočet 1818. V sanktusové věžičce se nachází bronzový zvon z roku 1854, o něm pojednávám v podkapitole o kostele sv. Václava v Bašce. Snad sem byl zvon přemístěn z jiného kostela ve farnosti, neboť dle prohlášení představenstva obce z 18. srpna 1920 „*nebyly žádné zvony rekvírovány.*“⁸¹⁵

811 Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Fišer, Bedřich: Dějiny Bašky II., Baška, 1960, sign. R 142, s. 10.

812 tamtéž, s. 10

813 tamtéž, s. 10

814 tamtéž, s. 10

815 Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Okresní úřad Frýdek

Podepsán je tehdejší starosta Karel Rada.

Je však možné, že Bedřich Fišer má na mysli českobratrskou modlitebnu – tzv. Husův dům, který je v současnosti nepoužívaný a navíc stavba na sobě nemá žádnou zvonici, byť při slavnostním otevření 8. dubna 1929 drobnou zvoničku na své střeše měl.⁸¹⁶

Rovněž by se mohlo jednat o drobný ocelový zvonek, který se nachází na půdě kostela sv. Václava v Bašce, ale o něm se nedomnívám, že by měl vyryt letopočet 1818, dle mého názoru se jedná o běžnou produkci z 20. století.⁸¹⁷

Původní zvon ze zvoničky byl tedy s největší pravděpodobností zrekvírován až za druhé světové války, tehdy byly z Bašky odevzdány dle protokolu dva zvony o hmotnostech 15 a 27 kilogramů. U jednoho je uváděn jako majitele „*Gemainde*“, druhý „*Kirchenverein St. Wenzel*“.⁸¹⁸

14.1.4 Zvonička sv. Floriána v Raškovicích

Nová stavba nahradila původní zvoničku, která stála na nedalekém soukromém pozemku.⁸¹⁹ Benedikci stavby provedl skalický farář P. Mgr. Radek Drobisz 1. května 2010. Datum bylo pravděpodobně vybráno kvůli blízkosti svátku sv. Floriána, patrona hasičů.

Již po dostavění byla zvonička předána do správy SDH Raškovice, stojí nejen u staré školy, ale i nedaleké hasičské zbrojnice. Nenašel se žádný

(1796)1900-1942(1954), karta 324, inv. č. 610, dopis starosty Bašky Karla Rady z 18. 8. 1920, který je adresovaný Okresnímu hejtmánství ve Frýdku.

816 Dle fotografie viz ŠTĚPÁNEK, Jan P. Čelní pohled na Husův dům v Bašce. In: *Hrady a zámky České republiky* [online]. březen 2007 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.hrady.cz/wnd_show_pic.php?picnum=46733

817 Fotografie zvonku, který se nachází na půdě, viz obrazové přílohy.

818 Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karta 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Baška

819 MIKOLÁŠ, Jaroslav. *Zvonička: už zvoní a odbíjí*. In: Obec Raškovice [online]. 23. května 2012 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://www.raskovice.cz/cz/menu/46/hasici/sbor/akce/clanek-2259-zvonička/>

občan, který by se ujal služby zvoníka, proto bylo přikročeno k řešení pomocí automatiky, kterou provedla firma Zvonotec⁸²⁰ z Karviné. Překvapilo mě, že byla vybrána varianta zvonění i s odbíjením hodin pomocí mechanického kladiva. Nikde jinde jsem se s tím nesetkal. Vyzvánění je nastaveno na 90 sekund v poledne, k odbíjení hodin v celou dochází od 7. hodiny ranní do 19. hodiny večerní.

Zvonička byla symbolicky dána opět do provozu na svátek sv. Floriána 4. května 2012.⁸²¹

820 *Zvonotec: technické vybavení zvonů a věžních hodin* [online]. [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.zvonotec.eu/>

821 MIKOLÁŠ, Jaroslav. *Zvonička: už zvoní a odbíjí*. In: Obec Raškovice [online]. 23. května 2012 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://www.raskovice.cz/cz/menu/46/hasici/sbor/akce/clanek-2259-zvonička/>

15 Farnost Staré Hamry

Tato farnost nebyla zařazena mezi zkoumané farnosti, neboť již nepatří do frýdeckého děkanátu, ale sousedního děkanátu místeckého. K této změně hranic děkanátů došlo v roce 1996, kdy došlo ke vzniku nové ostravsko-opavské diecéze.⁸²²

⁸²² PINDUR, David. Historie děkanátu: Frýdecký děkanát v datech. PINDUR, David. *Římskokatolická farnost Hnojník: Děkanství Frýdek* [online]. cca 2006 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.farnost-hnojnik.cz/155-dekanstvi-frydek-historie.html>

16 Stručná historie farnosti Střítež

K této farnosti v současnosti spadají Oldřichovice, Smilovice, Řeka, Tyra, samozřejmě Střítež⁸²³ a také Guty, přičemž Oldřichovice, Tyra a Guty jsou místní částí města Třince.

Nejstarší záznam o střítežské farnosti sahá do roku 1447, kdy nalézáme zmínku o farním kostele.⁸²⁴ Tehdy byl ještě dřevěný.

23. března 1654 byl kostel ve Stříteži navrácen katolíkům, ale pravděpodobně v dosti zchátralém stavu, neboť jak uvedeno, v r. 1666 postaven nový dřevěný kostel, který opět „*znovu obnovili v roce 1708*“.⁸²⁵

Rekatolizace v roce 1654 tedy proběhla, avšak nestala se plně funkční náboženskou komunitou, neboť „*nebylo možné střítežskou faru z důvodu nedostatku duchovenstva obsadit ihned katolickým knězem, byla svěřena do dočasné správy faráři v Ropici, posléze v Těrlicku. Do obvodu střítežské farnosti náležely vedle Stříteže a Gutů rovněž Nebory, Oldřichovice, Rakovec, Řeka, Smilovice a Tyra.*“⁸²⁶ Od roku 1665 byl administrátorem ustanoven ropický farář Matěj Rudolf Horatius, narozený v Tvorkově u Ratiboře.⁸²⁷

Všechny správce střítežské farnosti dnes bohužel neznáme, z období, kdy byla spravována evangelíky, existuje zmínka k roku 1566, kdy byl „...*v saském Wittenberku ordinován jako duchovní správce střítežské farnosti těšínský rodák Šimon Schopp.*“⁸²⁸ Pak až je známo, že „*v roce 1606 byl místním pastorem ustanoven Josef Reithing.*“⁸²⁹

823 KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990. Str. 2.

824 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 142.

825 tamtéž

826 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 9.

827 tamtéž, s. 10.

828 tamtéž, s. 7.

829 tamtéž, s. 7.

Zmínme ještě další jména: Titus Śliwka, Jindřich (Henryk) Kołodziej, Engelbert Chrobok, Tomáš Kahánek a Paweł Kokotek.⁸³⁰ Tomáš Kahánek z Kozlovic byl střítežským farářem v letech 1903 až 1910.⁸³¹ Paweł Kokotek byl střítežským farářem od roku 1911-1938.⁸³²

Pod farnost střítežskou spadal v druhé polovině 17. století farní kostel v Ropici a filiální kostely v Gutech a Konské.⁸³³ Dle vizitačního protokolu z roku 1688 byla situace farní správy Stříteže složitější, neboť tehdy pravděpodobně spadala pod ropickou farnost.⁸³⁴ „*Víme však, že na konci 18. století patřila Ropice k farnímu obvodu Střítež. K střítežské farnosti patřily dále obce Guty, Smilovice, Řeka, Tyra, Nebory, Rakoretz⁸³⁵ a Dolní Žukov a střítežská farnost podléhala těšínskému děkanátu. Od roku 1806 byla podřízena novému jablunkovskému děkanátu...*“⁸³⁶

Mezi přifařené obce na konci 19. století patřily Guty, Nebory, Oldřichovice, Žukov a Smilovice, ke kterým se přidaly v roce 1910 ještě Řeka a Tyra.⁸³⁷

830 JALŮVKOVÁ, JANA: Inventář k archivnímu fondu Farní úřad Střítež 1746-1935, Frýdek-Místek 2002, s. 3. Dostupné on-line z webových stránek: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2ef52d506de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

831 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 15.

832 tamtéž, s. 16.

833 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 143.

834 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 143. Pro srovnání VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

835 V současnosti katastrální území obce Smilovice.

836 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

837 JALŮVKOVÁ, JANA: Inventář k archivnímu fondu Farní úřad Střítež 1746-1935, Frýdek-Místek 2002, s. 3. Dostupné on-line z webových stránek: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2ef52d506de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

K farnosti Střítež patřil také kostel v Horním Žukově, který byl postaven v roce 1908,⁸³⁸ ale nyní patří pod jinou farnost.

Pokud žukovský kostel spadal pod farnost střítežskou, je možné, že do ní náležela i zvonice v Dolním Žukově. Lokalita je dnes součástí Českého Těšína a zvonice stojí na Ropické ulici.⁸³⁹ Fotografie zvonice a zvonu jsou k vidění v internetové fotogalerii, odkaz uvádím v poznámce.⁸⁴⁰

16.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Střítež

16.1.1 Farní kostel sv. Archanděla Gabriela ve Stříteži

V roce 1806 bylo přikročeno ke stavbě nového zděného kostela sv. Michaela Archanděla, financováno bylo těšínskou komorou a Gabrielou svobodnou paní Celestou.⁸⁴¹ Důvodem pro stavbu nového kostela bylo pravděpodobně vyhoření předchozího dřevěného, jak se píše v úvodu inventáře fondu Farní úřadu Střítež,⁸⁴² ale jiný písemný doklad jsem nenašel. Je totiž možné, že se jedná o záměnu s kostelem svatého Floriána ve Stříteži, která se nachází v královéhradecké diecézi, vyhořel v roce 1808⁸⁴³ a připadá mi nepravděpodobné, aby oba střítežské kostely

838 Horní Žukov. In: *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. 2006, 9.11.2014 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%AD_%C5%BDukov

839 Uváděna je i v publikaci BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, s. 9.

840 Fotogalerie Dolní Žukov. In: ZVONEK, o. s. *Knihovny a Společenského Centra „ŠKOLA“ městské části Český Těšín - Dolní Žukov* [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.dolnizukov.ctesin.cz/fotogalerie/thumbnails.php?album=30>

841 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

842 JALÚVKOVÁ, JANA: Inventář k archivnímu fondu Farní úřad Střítež 1746-1935, Frýdek-Místek 2002, s. 3. Dostupné on-line z webových stránek: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2ef52d506de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

843 KLIMENTOVÁ-REPASKÁ, Eva. *Církevní stavební památky pod správou děkanství Polná* [online]. Brno, 2012, 14.6.2012 [cit. 2014-12-23]. s. 115. Dostupné

na počátku 19. století vyhořely, ale může se jednat o zajímavou náhodu.

Farní kostel byl renovován mezi léty 1878-1881, kdy došlo k opravě střechy a interiéru.⁸⁴⁴

Vizitační protokol z roku 1679 hovoří o zvonku ke mši „v nižší dřevěné věži byly dva zvony“.⁸⁴⁵ Bližší informace se dozvídáme až z pozdějšího inventáře.

Zvonilo se k modlitbě Anděl Páně, tuto službu pravděpodobně vykonávali dva kostelníci, o kterých se vizitace zmiňuje.⁸⁴⁶

Také farní příjmy souvisely s vyzváněním, neboť „se skládaly ze ‚zvonka‘ (peněz hozených do míšku kostelníkovi), almužen a poplatků za zvonění.“⁸⁴⁷

Zvonový inventář se pravděpodobně nezměnil, neboť se hovoří opět o dvou zvonech.⁸⁴⁸ O nich hovoří podrobněji inventář nového zděného střítežského kostela z roku 1808: „Velký zvon, který váží 3 centnýře (185 kg), v roce 1636 pořídil Vladislav Mitrovský z Nemyšle. Rovněž menší zvon, vážící jeden centnýř (61 kg), byl pořízen stejnou osobou.“⁸⁴⁹

Abych mohl popisovat současné zvony střítežského kostela, musím se vrátit do doby po první světové válce, kdy došlo k objednávce tří zvonů u zvonaře Richarda Herolda z Chomutova. Dochovaly se totiž archiválie v archivním fondu farnosti, které se týkají této objednávky, lze tedy dosti

z: http://is.muni.cz/th/384254/ff_m/. Magisterská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D. Oponent práce PhDr. Stanislav Tesař.

844 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frýdek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

845 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 142-143.

846 tamtéž, s. 143.

847 tamtéž, s. 143.

848 tamtéž, s. 144.

849 tamtéž, s. 144.

podrobně popsat průběh nákupu zvonů, na tomto místě však jen stručně, neboť tuto součást historie farnosti Střítež bude vhodné sepsat samostatně a obsáhleji, vždyť se jedná o nejtorzovitější farní fond, který měl k 25. listopadu 2002 pouze 0,3 běžných metru archiválií.⁸⁵⁰

První objednávka proběhla v roce 1920 a týká se dvou zvonů.

Faktura uvádí 242 kilový zvon s údajnými nápisy „*St. Petre ora pro nobis!*“ a „1920.“, měl spodní průměr 740 milimetrů. Jeho cena byla 13310 korun.⁸⁵¹ Byl pravděpodobně zrekvírován za druhé světové války.

Druhý zvon z téže objednávky se naštěstí dochoval. Faktura jej popisuje jako 101,5 kilový zvon o spodním průměru 577 milimetrů. Uváděné nápisy: „*St. Paule, ora pro nobis!*“ a „1920.“ Jeho cena byla 5582,50 Kč.⁸⁵²

Dle průzkumu, který jsem provedl 20. května 2014, je zmíněný zvon zavěšen⁸⁵³ výš než druhý zvon od P. Hilzera z Vídně. Oba jsou na samostatných konstrukcích.

Oproti údajům uvedeným na faktuře se nápisy mírně liší. Korpus zvonu nese 2,2 cm vysoký nápis „*ST. PAULE, ORA PRO NOBIS! 1920.*“ Na věnci je mezi jednoduchými plastickými linkami 2 centimetry vysoký nápis: „*GEGOSSEN RICHARD HEROLD, KOMOTAU*“⁸⁵⁴ Zvon byl otáčen.

Výška zvonu je pravděpodobně 44 centimetrů, přičemž naměřený spodní průměr 57 centimetrů se takřka shoduje s údaji uvedenými na faktuře z roku 1920, kde je uvedeno „577 mm“.⁸⁵⁵

850 JALŮVKOVÁ, JANA: Inventář k archivnímu fondu Farní úřad Střítež 1746-1935, Frýdek-Místek 2002, s. 8. Dostupné on-line z webových stránek: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2ef52d506de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

851 Zemský archiv Opava, SOkA FM, FÚ Střítež, karton 1, sign. Id, inv. č. 6, Zaslání zvonů pro kostel Michala ve Stříteži, účty, nákladní list

852 tamtéž

853 Zavěšen na traverze, která je má výšku 6,7 cm.

854 Český nápis zní: „*Ulil Richard Herold, Chomutov.*“

855 Zemský archiv Opava, SOkA FM, FÚ Střítež, karton 1, sign. Id, inv. č. 6, Zaslání zvonů pro kostel Michala ve Stříteži, účty, nákladní list

Délka novějšího srdce, na kterém je vyryto „RB 2003“, je 70,5 centimetru.

U Richarda Herolda byl objednáán v roce 1925 další zvon, větší, který se ale bohužel snad kvůli rekvizici nedochoval. V nákladním listu další objednávky je datum odeslání z Chomutova 31. října 1925, razítko drážní pošty v Hnojníku je z 10. listopadu 1925. Byl převážen „zvon s ložiskem“ vážící 474 kg a další položka „páka a srdce“ vážící 28 kg. Dle faktury z 2. listopadu 1925 byl zvon o dolním průměru 870 milimetrů a vážícím 377 kilogramů zakoupen za 9802 korun, příslušenství stálo 1508 korun. Tento zvon se nedochoval, pravděpodobně byl za druhé světové války zrekvírován.⁸⁵⁶

Není zcela zřejmé, zda všechny zvony byly určeny pro farní kostel ve Stříteži.

Bližší informace ke zvonaři Heroldovi podává Stanislav Konečný v knize *Zvony v Poličce a na Poličsku*⁸⁵⁷ a rovněž ve studii Juraje Spiritzi *Zvonolejáři Baltazár a Richard Heroldovci* ve sborníku *Pamiatki a múzeá*.⁸⁵⁸

Již jsem se zmínil, že ve zvonici se nachází ještě jeden zvon z vídeňské zvonařské dílny, nyní tedy k němu podrobnosti. Přední část zvonu je ozdobena reliéfem Ježíše Krista na kříži, pod kterým jsou znázorněny dvě osoby, vlevo pravděpodobně Panna Maria. Plastika má 12 cm. Pod reliéfem je nápis: „ZUR EHRE GOTTES“. Na druhé straně je pětiřádkový 1,5 centimetru vysoký nápis v kartuši – značka zvonařské dílny: „PETER HILZER K. K. HOFGLOCKEN=CIESSER IN WR: NEUSTADT 1887.“

⁸⁵⁶ Zemský archiv Opava, SOkA FM, FÚ Střítež, karton 1, sign. Id, inv. č. 6, Zaslání zvonů pro kostel Michala ve Stříteži, účty, nákladní list

⁸⁵⁷ KONEČNÝ, Stanislav. *Zvony v Poličce a na Poličsku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 1999, s. 112.

⁸⁵⁸ SPIRITZA, Juraj. Zvonolejáři Baltazár a Richard Heroldovci. In: *Pamiatki a múzeá*, 1997, č. 1, s. 44-45.

Je napojen na elektrický lineární pohon. Zvon byl otáčen.

Dolní průměr zvonu je 39,5 cm, přibližný horní průměr 22,5 centimetru. Výška zvonu je 38,5 cm a délka srdce 44,5 cm. Zvon visí na traverze vysoké 4 centimetry.

Nepodařilo se mi zjistit informace o válečných rekvizicích, proto nemohu říci, proč se dochovaly právě tyto zvony.

16.1.2 Filiální kostel Božího Těla v Gutech

Snad byl postaven v roce 1563, jelikož tento letopočet hlásá místo nad vstupem z kostela do sakristie.⁸⁵⁹ Někteří badatelé však berou tento údaj jako datum dostavění sakristie.⁸⁶⁰

Možná i zvon, který má na sobě letopočet 1565 souvisí s počátky kostela v Gutech. Je to druhý nejstarší dochovaný zvon nacházející se ve zkoumaném území. Snad i díky tomu přežil rekvizice za světových válek. Čepec mezi jednoduchými linkami obsahuje nápis v latině „*VERBUM DOMINI MANET ETERNVM MS*“.⁸⁶¹ ⁸⁶² Letopočet zvonu je zaznamenán arabskými číslicemi 1565, přičemž je rozdělen symbolem krucifixu.

Spodní průměr zvonu je 61 centimetrů a výška zvonu je 50 centimetrů.⁸⁶³

Tento vzácný zvon byl málem zničen v nedávné době, neboť „v lednu roku 2001 lupiči nepozorovaně vylezli do volně přístupné zvonice a odmontovali nijak nezajištěný gotický zvon z roku 1565,⁸⁶⁴ který hodlali

⁸⁵⁹ POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 149.

⁸⁶⁰ tamtéž

⁸⁶¹ PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 7.

⁸⁶² Česky: „Slovo Páně trvá navěky.“ Překlad viz PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 7.

⁸⁶³ PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 7.

⁸⁶⁴ Pro srovnání je uváděn i jiný rok ulití viz PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*.

*zpeněžit ve sběrných surovinách. Když bylo po zvonu vyhlášeno pátrání a celá věc se vzhledem k mimořádné historické hodnotě zvonu medializovala, zvon pohodili do příkopy u cesty, kde byl záhy nalezen. Nebyl vážněji poškozen, pouze došlo ke ztrátě původního srdce, které musí být vyrobeno znovu.*⁸⁶⁵ Celá záležitost, která měla šťastný konec, vedla k instalaci poplašného zařízení.⁸⁶⁶

K vybudování kostela snad došlo díky věřícím evangelického vyznání,⁸⁶⁷ avšak 23. ledna 1654⁸⁶⁸ byl předán katolíkům. PhDr. David Pindur, Ph.D., uvádí, že proces rekatolizace trval pomaleji na venkově.⁸⁶⁹ Průběh byl následující: *„Členové komise... odňali evangelíkům na Těšínsku 50 kostelů. Dne 23. března 1654 uzavřeli rovněž farní chrám ve Stříteži a filiální kostel v Gutech.*⁸⁷⁰

Několik roků poté byl 8. března 1661 vysvěcen krakovským biskupem Mikulášem Oborovským.⁸⁷¹

Vizitační protokoly z roku 1679⁸⁷² i 1688⁸⁷³ uvádějí, že při kostele byla věž se třemi zvony. Vizitační protokol z roku 1688 hovoří o příslušnosti vesnice Nebory, Oldřichovice, Guty a Rakovce ke gutskému kostelu.⁸⁷⁴ Vizitační protokol z roku 1719 pro změnu upozorňuje na nutnou rekonstrukci kostela.⁸⁷⁵

Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 10.

865 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 154.

866 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 18.

867 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 149.

868 tamtéž

869 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 19.

870 tamtéž

871 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 149.

872 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 10.

873 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 151.

874 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 10.

875 tamtéž

Nynější věž byla postavena v roce 1781,⁸⁷⁶ tehdy byla „původně samostatně stojící zvonice spojena s kostelní lodí.“⁸⁷⁷

Je velmi zajímavé, že se na stavbě věže podílel také evangelík Jan Milin z Rakovce.^{878 879} Tehdejší převaha evangelíků byla natolik dominantní, že do roku 1861 vykonával kostelníka a zvoníka protestant Jan Sagon.⁸⁸⁰ Tuto službu předal katolíkovi Pniokovi, který byl rolníkem.⁸⁸¹

V roce 1812⁸⁸² byl ulit ve Stankeho opavské zvonářské dílně „malý“⁸⁸³ zvon, který však byl za války zrekvírován.⁸⁸⁴

Roku 1819⁸⁸⁵ došlo k ulití „velkého“⁸⁸⁶ zvon, rovněž od Stankeho z Opavy. Měl polský nápis, který nám říká, že je to vlastně přelitý starší zvon: „*Ten zwon dal kiedys ulac a teraz przelac — z Boru w Opawie.*“⁸⁸⁷ Taktéž u tohoto zvonu došlo k válečné rekvizici.⁸⁸⁸

V roce 1863 probíhaly 7. června oslavy jubilea třístého výročí založení kostela, přičemž následovala oprava kostela.⁸⁸⁹ PhDr. David Pindur hovoří dokonce o *generální opravě*,⁸⁹⁰ vždyť „*Inventář kostela z roku 1841 poskytuje cenné svědectví o jeho žalostném stavu. Nejvíce prohnílá stěna u hlavního oltáře tehdy zapříčinila pokles objektu. Rovněž zvonice byla dosti chatrná a stěží odolávala deštům a sněhu. V havarijním stavu*

876 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 151.

877 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 13.

878 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 151.

879 Je však uváděna varianta „Jan Molin“ viz PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 13.

880 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 151.

881 tamtéž

882 tamtéž, s. 152.

883 tamtéž, s. 152.

884 tamtéž, s. 152.

885 tamtéž, s. 152.

886 tamtéž, s. 152.

887 tamtéž, s. 152.

888 tamtéž, s. 152.

889 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 151.

890 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 15.

*se nacházely některé části mobiliáře, především kazatelna, oltární stupně a varhany.*⁸⁹¹

Roku 1877 došlo k dalším opravám⁸⁹²

Hřbitov při kostele sloužil i evangelíkům do roku 1882.⁸⁹³

Z roku 1899 pochází jeden z nejstarších snímků.⁸⁹⁴

Na počátku 20. století existovala reálná možnost o výstavbě zděného kostela v Gutech namísto dřevěného, ale naštěstí k tomu nedošlo. Tehdejší farář P. Paweł Kokotek se snažil využít odkaz svého předchůzce, který měl být určen právě k tomuto účelu,⁸⁹⁵ proto „v březnu 1914 žádal generální vikariát v Těšíně o posouzení fyzického stavu kostela rovněž ze strany státních úřadů za účelem jeho rekonstrukce či eventuální demolice.“⁸⁹⁶ Za první republiky byly návrhy, které počítaly s přenesením kostela do Brna, Českého Těšína či Frýdku,⁸⁹⁷ ale „Státní památkový ústav však prosadil ponechání objektu na původním místě“,⁸⁹⁸ přičemž „v lednu 1938 byl odkaz stále na bankovním účtě.“⁸⁹⁹

Snad pro plánovanou výstavbu zděného kostela se dřevěný kostelík dočkal významnější opravy až v roce 1955, kdy probíhala obnova střechy a stropů.⁹⁰⁰

V roce 1980 se Guty stávají součástí Třince.⁹⁰¹

Významnou rekonstrukcí prošel kostel za působení ropického

891 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 15.

892 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 152.

893 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 12.

894 tamtéž, s. 8.

895 tamtéž, s. 15.

896 tamtéž, s. 15.

897 tamtéž, s. 15.

898 tamtéž, s. 16.

899 tamtéž, s. 16.

900 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 154.

901 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 6.

a střítežského faráře P. Piotra Kisiela, jenž zde působil v letech 1999 až 2003.⁹⁰²

Nedávno byla tato dřevěná sakrální stavba opravována: „*V letech 2011-2012 prošel gutský kostel náročnou rekonstrukcí, kterou z valné části pokryla dotace Evropské unie. Předmětem stavebních prací byla především oprava střechy a krovu. Došlo k úplné výměně krytiny – dřevěného šindele a rovněž valné části prohnilých krovů. Zvonice byla úplně rozebrána, byly zhotoveny nové dubové klády a nové části věže (celkem 70 %).*“⁹⁰³

Velmi podrobný popis věže podává ve své publikaci PhDr. David Pindur: „*Gutský kostel Božího Těla je dřevěnou jednodílnou podélnou stavbou s pravoúhle ukončeným presbytářem. Půdorys přestavěné zvonice má rozměry 7,9 x 7,9 metrů. Jehlancová, až do roku 1781 samostatně stojící zvonice, je pokryta šindelem. Zakončuje ji cibulová střecha, která je ve vystupujícím zvonovém patře zdobena dekorativním vyřezávaným deštěním. Zvonice dosahuje výšky 15,6 m. Chránovou loď (7 x 7,8 m) obchází krytý ochoz lidově zvaný sobota... Střecha lodi i presbytáře je kryta šindelem.*“⁹⁰⁴ Generální opravou tato patnáctimetrová⁹⁰⁵ věž prošla nedávno, v roce 2011 a 2012.⁹⁰⁶

Návštěvu kostela v Gutech se mi podařilo realizovat 20. května 2014.

Ve věži kostela se na dřevěné stolici nacházejí tři zvony. Dva novodobé a jeden velmi starý. Dřevěná stolice je původní, ale některé její trámy byly při rozsáhlé rekonstrukci věže vyměněny.

První novodobý zvon je zasvěcen svatému Cyrilu a Metoději, neboť

902 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 17.

903 tamtéž, s. 20.

904 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 24.

905 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: 2001, s. 154.

906 PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 20.

korpus zvonu nese plastiku ikony s těmito dvěma svěťci, pod ní je nápis: „SVATI CYRILE A METODĚJI ORODUJTE ZA NÁS“. Horní okraj zvonu nese nápis „A D 2013 – KOSTEL BOŽÍHO TĚLA V GUTECH – 450 LET OD JEHO POSTAVENÍ“. Čepec zvonu má pro změnu nápis v polštině, který informuje o zvonařské dílně: „PRACOWNIA LUDWISARSKA JAN FELCZYNSKI – PIOTR OLSZEWSKI POLAND A D 1808 – 2013“.

Korpus tohoto zvonu má na druhé straně nápis: „Z DARŮ VĚŘÍCÍCH V JUBILEJNÍM ROCE 1150 LET PŘÍCHODU SLOVANSKÝCH APOŠTOLŮ SV. CYRILA A METODĚJE NA VELKOU MORAVU: 863-2013“.

Šířka zvonu je 59 centimetrů. Délka srdce je 72 centimetrů, přičemž výpusť srdce je 20 centimetrů. Zvon je vysoký 47,5 centimetru.

Druhý novodobý zvon je zasvěcen archandělu Gabrielu, jak hlásá nápis pod vyobrazením ikony s tímto andělem: „ŚWIĘTY MICHAŁ ARCHANIEŁ MÓDL SIĘ ZA NAMI“.

Korpus zvonu má i na druhé straně nápis, je stejný jako na zvonu Cyrila a Metoděje, jen je v polštině: „Z DARÓW WIERZĄCYCH W ROKU JUBILEUSZOWYM 1150 LAT OD PRZYJŚCIA SW. APOSTOŁÓW CYRYLA I METODEGO NA MORAWY 863-2013“.

Horní okraj zvonu nese nápis: „KOŚCIÓŁ BOŻEGO CIAŁA W GUTACH – 450 LAT OD NIEGO WYBUDOWANIA AD 2013“.

Čepec zvonu má stejně jako předchozí zvon nápis související se zvonařskou dílnou: „PRACOWNIA LUDWISARSKA JAN FELCZYNSKI – PIOTR OLSZEWSKI AD 1808 – 2013“.

Jeho spodní šíře je 45 centimetrů, což znamená, že je menší než zvon svatého Cyrila a Metoděje. Výška zvonu je 37 centimetrů a délka srdce je 42 centimetrů.

Třetí zvon je nejstarším ve zvonici. O tomto zvonu jsem již psal v pasáži této kapitole věnované historickým zvonům. Bohužel neznáme autora zvonu. Zvon nese pouze informaci o ulití, tedy 1565 a citát „VERBUM DOMINI MANET⁹⁰⁷ IN ETERNUM MS“. První čtyři slova jsou motto luteránů,⁹⁰⁸ avšak v nápisu je také zkratka „MS“. Snad se jedná o iniciály zvonaře či někoho, kdo nechal tento zvon ulít.

Zvon má 6 uch.

Mnou naměřené míry jsou: spodní šířka 62,5 centimetru, délka srdce je 53 centimetrů, výška zvonu je 48,5 centimetru. Mírně se liší od hodnot, které uvádí PhDr. David Pindur, PhD., v publikaci *Kostel Božího Těla v Gutech*, kde uvádí průměr zvonu 61 centimetrů a výšku 50 centimetrů.⁹⁰⁹

16.1.3 Škola v Gutech

Pro dominanci evangelíků vznikla v této vesnici na konci 18. století škola pro děti tohoto vyznání.⁹¹⁰ A v roce 1868 došlo k výstavbě nové zděné školy s mohutnou věží, která nahradila původní dřevěnou školní budovu.⁹¹¹ Dalším významným rokem v dějinách této instituce je rok 1890, kdy započala výuka pro děti obou vyznání.⁹¹²

Během první světové války byl zrekvírován zvon z této školy.⁹¹³

V současné době je tato budova farou Slezské církve evangelické a. v. Nynějším pastorem je Vlastimil Ciesar.⁹¹⁴

907 Písmeno N v tomto slově je převrácené o 180°.

908 RADT, Jeffrey K. What Does VDMA Mean?. In: *A Lutheran Layman: An Ex-Evangelical Turned Confessional Lutheran...* [online]. 2013 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.lutheranlayman.com/2013/03/what-does-vdma-mean.html>

909 PINDUR, David. *Kostel Božího Těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 7.

910 tamtéž, s. 5.

911 tamtéž, s. 5.

912 tamtéž, s. 5.

913 CIESLAR, Vlastimil. Dějiny evangelíků v Gutech: od let 1550 do roku 1950. In: *Slezská církev evangelická a. v. Guty* [online]. 2013 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.guty.estranky.cz/clanky/dejiny-evangeliku-v-gutech.html>

914 Kontakt. In: *Slezská církev evangelická a. v. Guty* [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné

16.1.4 Škola ve Smilovicích

Dle dochované pohlednice s vyobrazením školy z roku 1878 měla zvonici na střeše mezi komíny.⁹¹⁵ Je možné, že se jednalo o školu evangelickou.

16.1.5 Škola v Řece

Původně evangelická škola se v roce 1885 stala veřejnou.⁹¹⁶ Byla postavena v roce 1876.⁹¹⁷ Je zachycena i se zvonicí na střeše na pohlednici z období kolem roku 1925.⁹¹⁸

Nejsem si jist, zda je tato stavba totožná se současným obecním úřadem. Pokud ano, tak je paradoxní, že mi neodpověděli na můj email z 28. května 2014.

16.1.6 Kamenná kaple na Goduli

Těžko usoudit, zda kaple měla či neměla zvon, neboť se píše: „Její vznik je zahalen tajemstvím. Údajně ji postavil pastýř Kotas z Řeky v 80. letech 19. století. Její zbytky byly v terénu viditelné ještě po druhé světové válce.“⁹¹⁹

z: <http://www.guty.estranky.cz/clanky/kontakt.html>

⁹¹⁵ KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, s. 76.

⁹¹⁶ tamtéž, s. 74.

⁹¹⁷ tamtéž, s. 74.

⁹¹⁸ tamtéž, s. 74.

⁹¹⁹ tamtéž, s. 74.

17 Stručná historie farnosti Vendryně

Úvod k inventáři farního úřadu Vendryně klade domnělý vznik kostela někdy do 13. století.⁹²⁰

Jako okolní kostely, i vendryňský, náležel po určitý čas evangelíkům: „*I kościół wędryński dostał się protestantom od roku 1550 do 1654. Pastorami byli Marcin Bossia, Jakób Stritzel i Marcin Waligóra. Dnia 21. marca 1654 r. oddano kościół w Wędryni katolikom. Pierwszym proboszczem został w r. 1654 ks. Jan Miedzianowski.*“⁹²¹ Eva Vojkovská dokonce uvádí, že kostel byl předán vydrancovaný.⁹²²

V roce 1806 byla farnost převedena z těšínského děkanátu do nově zřízeného děkanátu jablunkovského.⁹²³

Stavební úpravy kostela ve Vendryni na začátku 20. století popisují v následující podkapitole.

Život ve farnosti Vendryně byl během války samozřejmě ovlivněn i jinak než rekvizicemi zvonů. Kázání musela být v německém jazyce a výuka náboženství probíhala pouze v kostele.⁹²⁴ Navíc byl tehdejší administrátor⁹²⁵ P. Klemens Galocz převezen do koncentračního tábora Dachau,⁹²⁶ Jeho

920 LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Vendryně 1595-1949. Frýdek-Místek, 2003, str. 2. Dostupné online na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/018576136de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

921 ZAO, SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv obce Vendryně, Kronika Vendryně 1. díl, neinventarizováno, str. 8. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=8BF147D86B084F178E9D42F639C69A01&scan=12>

922 VOJKOVSKÁ, Eva. Příspěvek k stavebnímu vývoji kostela sv. Kateřiny ve Vendryni od konce 18. století do počátku 20. století. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 8*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2007, s. 87-98. ISBN 978-80-86388-49-6, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_8.pdf

923 tamtéž, s. 87.

924 ZAO, SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv obce Vendryně, Kronika Vendryně 1. díl, neinventarizováno, str. 93. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=8BF147D86B084F178E9D42F639C69A01&scan=12>

925 LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Vendryně 1595-1949. Frýdek-Místek, 2003, str. 3. Dostupné na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/018576136de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

926 CHLEBKOVÁ, Jana. Perličky ze starých kronik: Kronika obce Vendryně. In: *Oficiální*

tamější věznění evidují záznamy od 8. prosince 1940. Po dvou letech, 26. listopadu 1942, v tomto nacistickém koncentračním táboře umírá.^{927 928}

Klemens Galocz přišel do Vendryně z Fryštátu roku 1937, tehdy odešel na odpočinek František Hermann.⁹²⁹ Za zatčeného Klemense Galocze byl 1. června 1940 instalován do Vendryně P. Wiktor Boczek, který zde působil až do roku 1950, kdy odešel do Karviné.⁹³⁰

Přifařena je Bystřice, Nýdek, Karpentná a Lyžbice.⁹³¹

Současným farářem je P. Mgr. Artur Józef Kimak, který v roce 2000 vystřídal P. ThLic. Jana Wojnara, současného faráře dobratické farnosti.⁹³²

17.1 Zvony a zvoničky ve farnosti Vendryně

17.1.1 Farní kostel sv. Kateřiny Alexandrijské ve Vendryni

Eva Vojkovská uvádí, že nejpravděpodobněji souvisí vznik kostela se založením obce po roce 1305.⁹³³

stránky obce Vendryně [online]. 2013, 11.12.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.vendryne.cz/zivot-obce-1/historie/perlicky-z-kronik/>

927 Klemens Galocz. In: *Searching Dachau Concentration Camp Records in One Step* [online]. 2008 [cit. 2014-12-25]. Dostupné on-line na: [http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&\(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20\(%20%2071\)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G\)&comments=Check%20C,%20D%20%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396](http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20(%20%2071)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G)&comments=Check%20C,%20D%20%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396)

928 Klemens Galocz. In: *Evidence válečných hrobů* [online]. 11. 4. 2005 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://valecnehroby.army.cz/Evidence/detail-osoby?id=123082>

929 CHLEBKOVÁ, Jana. Perličky ze starých kronik: Kronika obce Vendryně. In: *Oficiální stránky obce Vendryně* [online]. 2013, 11.12.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.vendryne.cz/zivot-obce-1/historie/perlicky-z-kronik/>

930 tamtéž

931 VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 70. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_7.pdf

932 KASZPER, Roman. Historie. In: *Římskokatolická farnost Vendryně* [online]. Po roce 2002 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.rkfvendryne.wz.cz/historie.htm>

933 VOJKOVSKÁ, Eva. Příspěvek k stavebnímu vývoji kostela sv. Kateřiny ve Vendryni od konce 18. století do počátku 20. století. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 8*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2007, s. 87. ISBN 978-80-

Významnější rekonstrukce kostela proběhla mezi léty 1715 až 1745, přičemž jeho konsekrace proběhla v roce 1719 vratislavským biskupem Františkem Ludvíkem.⁹³⁴

Věž kostela však byla dřevěná až do roku 1800.⁹³⁵

Rovněž i tento kostel byl rozšiřován. Eva Vojkovská poznamenává, že kvůli růstu počtu obyvatel v 19. století.⁹³⁶ Stavební práce probíhaly za faráře Františka Hermanna, projekt vypracoval Ludwig Kametz.⁹³⁷ Stavební úpravy se zaměřily na zvětšení chrámu, který „byl prodloužen a rozšířen půdorysně v tvaru řeckého kříže a na místě původní sakristie byla příčná loď nového kostela. Stavitel přistavěl po epistolní straně novou sakristii a Boží hrob... Kostel je nově zastřešený valbovou střechou pokrytou šindelem a břídlicí a nad křížením lodí přibyl sanktusník.“⁹³⁸ Věžička pro malý zvon na kostele ve Vendryni pochází z této doby.

Po těchto významných stavebních úpravách byl kostel posvěcen, stalo se tak 20. listopadu 1911.⁹³⁹

Elektrický pohon zvonů byl zaveden v roce 1969, přičemž elektrifikace obce počala roku 1929.⁹⁴⁰

86388-49-6, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_8.pdf

934 VOJKOVSKÁ, Eva. Příspěvek k stavebnímu vývoji kostela sv. Kateřiny ve Vendryni od konce 18. století do počátku 20. století. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku* 8. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2007, s. 88. ISBN 978-80-86388-49-6, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_8.pdf

935 ZAO, SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv obce Vendryně, Kronika Vendryně 1. díl, neinventarizováno, str. 8. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=8BF147D86B084F178E9D42F639C69A01&scan=12>

936 VOJKOVSKÁ, Eva. Příspěvek k stavebnímu vývoji kostela sv. Kateřiny ve Vendryni od konce 18. století do počátku 20. století. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku* 8. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2007, s. 94. ISBN 978-80-86388-49-6, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOKA_FM_Sbornik_8.pdf

937 tamtéž, s. 95.

938 tamtéž, s. 97.

939 tamtéž, s. 97.

940 CHLEBKOVÁ, Jana. Perličky ze starých kronik: Kronika obce Vendryně. In: *Oficiální stránky obce Vendryně* [online]. 2013, 11.12.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné

V roce 1966 byla opravena fasáda⁹⁴¹ a r. 1971 byla položena nová plechová střecha.⁹⁴²

Návštěvu Vendryně se mi podařilo uskutečnit 22. května 2014. Ve zvonici věže kostela se nacházejí tři zvony na železné konstrukci. Zvon sv. Josefa, zvon Panny Marie a Archanděla Gabriela. Řazeno ve směru od hřbitova. Rovněž jsou ve zvonici dva cimbály.

Zvon Archanděla Gabriela má spodní šířku 82 centimetrů. Výška traverzy, na kterou je upevněn, má 12 centimetrů. Výška zvonu je 65 centimetrů a hlava zvonu má 14 centimetrů. Horní a spodní nápisová linka má 1,8 cm, prostřední má 2 centimetry.

Zvon je opatřen nápisy: „WĘDRYNIA ROKU PAŃSKIEGO 2006“. Korpus zvonu je zdoben nápisem: „ŚWIĘTY MICHAŁ ARCHANIELE, WSPOMAGAJ NAS W WALCE, A PRECZIW NIEGOZIWOŚCI I ZASADKOM ZŁEGO DUCHA BADZ NASZA OBRONA.“ Dolní strana zvonu obsahuje nápis: „+UFUNDOWAŁ doc. Ing. JERZY CIENCIAŁA, Csc.“ Druhá strana zvonu nese nápisy: „ŚWIĘTY MICHAŁ ARCHANIOL“ a „HALENKOV L. P: 2006“.

Zvon Panny Marie obsahuje nápis „ORODUJ ZA NÁS, SVATÁ BOŽÍ RODIČKO, ABY NÁM KRISTUS DAL ÚČAST NA SVÝCH ZASLÍBENÍCH. VENDRYNĚ PANNA MARIA“. Druhá strana zvonu nese nápis „HLE TVŮJ SYN HLE TVÁ MATKA“. Rovněž je na zvonu nápis: „KE CTI A CHVÁLE BOŽÍ NECHALI FARNÍCI ODLÍT TENTO ZVON U PŘÍLEŽITOSTI 700 LET HISTORIE VENDRYNĚ, LÉTA PÁNĚ 2005“. Dále je na zvonu nápis v polštině: „ROKU PAŃSKIEGO 2005

z: <http://www.vendryne.cz/zivot-obce-1/historie/perlicky-z-kronik/>

941 CHLEBKOVÁ, Jana. Perličky ze starých kronik: Kronika obce Vendryně. In: *Oficiální stránky obce Vendryně* [online]. 2013, 11.12.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné

z: <http://www.vendryne.cz/zivot-obce-1/historie/perlicky-z-kronik/>

942 tamtéž

DLE CHWALE BOHA DZWON TEN OFIAROWALI PARAFIANIE Z OKAZJI HISTORII WĘDRYNI.“

Šířka zvonu je 95 centimetrů, výška 92 centimetrů a spodní šířka je 95 centimetrů.

Zvon svatého Josefa má spodní šířku 70 centimetrů.

V sanktusové věžičce se nachází bronzový zvon bez nápisů. Je uzpůsoben k ručnímu zvonění, přičemž provaz zvonu vede do lodi kostela. Okraj zvonu není hladký, dokonce je v něm velmi výrazný zub s drobnou prasklinkou. Zvon má šest uch, která jsou vysoká 4,8 centimetru.

Přestože nemá zvon žádné nápisy, je ozdoben jednoduchými linkami a dvěma rostlinnými pásy.

Sanktusník je vysoký 28,5 centimetru, spodní šířka zvonu je 29 centimetrů.

Velice zajímavé jsou břidlicové destičky, které byly v průběhu let navěšeny ve vnitřní část věžičky. Jsou na nich podepsáni dělníci, snad ti, kteří střechu kostela opravovali, možná dokonce i vojáci, kteří prováděli rekvizice zvonů. Přepis těchto epigrafických památek jsem neprovedl, ale jsou opravdu zajímavé, jelikož docházelo k podpisům i s datací, mnohdy přesně na den.

Břidlicové destičky jsou také dokladem původní krytiny vendryňského kostela, který je nyní pokryt železným plechem.

Nejdůležitější zvon farnosti i celé zkoumané oblasti se v současnosti nenachází ani v kostelní věži či sanktusové věžičce. Je umístěn do moderně pojatého oltáře vendryňského kostela od 12. listopadu 2010.⁹⁴³

Hodnota zvonu je dána jeho stářím, které blíže datováno aktivními roky zvonaře Jana Freudenthala z Krakova. Jeho tamější dílna působila v letech

⁹⁴³ Ve Vendryni mají zvon v oltáři. In: *iHorizont* [online]. 15. 11. 2010 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.ihorizont.cz/trinecko/4216-ve-vendryni-maji-zvon-v-oltari>

1418-1454,⁹⁴⁴ ale Pavel Šrámek se domnívá, že zvon byl ulit v období 1440-1450.⁹⁴⁵ Zvonu vévodí erb města Krakova⁹⁴⁶ a německý nápis v gotické minuskule⁹⁴⁷: „*Got hilf uns aus aller not, amen, o konig der ere kom mit frede, Maria rosen.*“⁹⁴⁸ Tento text autor přepisu přeložil následovně: „*Pane, pomáhej nám ode všeho zlého, amen, ó králi cti, přijdi v pokoji, Maria růžencová.*“⁹⁴⁹

Po korespondenci s Národním památkovým ústavem, Územním odborným pracovištěm Ostrava, jsem navštívil tamější badatelnu, kde mi právě jedině k tomuto zvonu byla předložena dokumentace, neboť je jediným zvonem ze zkoumané oblasti, který je veden jako movitá kulturní památka.⁹⁵⁰ Při zaevidování 10. září 1965 byl ještě ve věži kostela, stav zvonu byl shledán dobrým, stejně spadl i revize z roku 1972 a 1989.⁹⁵¹ Přiložené dokumentační fotografie na evidenční kartě dokládají, že zvon byl zavěšen v železné konstrukci, přičemž železný závěs měl protizávaží. Na snímku je vidět rovněž kladívko namířené na zvon, lze se tedy domnívat, že zvon sloužil i k odbíjení hodin. Mnoho více nevhodným je zřetelné uchycení zvonu na železný závěs, zvolenou variantou byli totiž nuceni provrtat zvon na čtyřech místech a doplnit počet uch o dvě falešné, která byla přišroubována. Zvon musel býti provrtán pro vadu jednoho ze čtyř uch, jež je odtrženo od místa spojení ostatních, snad vadou ulití.

Ve farnosti se nachází také další nezvykle umístěný zvon, který je v jedné z farních budov. Je to exemplář zavlečených zvonů produkce

944 ŠRÁMEK, Pavel: Náписy na zvonech na Těšínsku. In: *Těšínsko*, č. 3, 1978, s. 29.

945 tamtéž

946 tamtéž

947 tamtéž

948 tamtéž

949 tamtéž

950 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava, Evideční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele sv. Kateřiny ve Vendryni

951 tamtéž

východní Evropy, které se do Slezska dostaly při rekvizicích za druhé světové války, kterou nacistická armáda prováděla na dobytých územích.⁹⁵² Ze shromaždišť či třineckých železáren se pravděpodobně dostal zvon do Vendryně, původně z velmi vzdálené Jaroslavle, která leží severně od Moskvy.

Zvon byl původně uložen na kůru kostela v Bystřici nad Olzou.⁹⁵³ Má srdce a je plně funkční.

Má šest uch, které jsou vysoké 7,2 centimetru. Vyzdoben je dvěma pásy s jednoduchými geometrickými a rostlinnými motivy. Jeden pás se nachází na korpusu zvonu, druhý na jeho čepci. Dále jsou na zvonu jednoduché linky a hlavně nápis v azbuce: „LIT V ZAVODE TORGOVAGO DOMA P. I. ORJANIMNIKOVA SYNOVEJ V JAROSLAVL.“⁹⁵⁴ Výška jednotlivých písmen je 1,3 – 1,5 centimetru.

Dále je na zvonu jiný nápis než ulitý, kterým je vyražená číslovka „12“. Pravděpodobně se tedy jedná o značení odlitku při velkoprodukcí. Jako méně pravděpodobná se jeví možnost označení rekvírovaného předmětu. Vyražené číslo se nachází na věnci zvonu. Výška ražby je číslovky „1“ jsou 2 centimetry a číslovky 2 je 1,6 centimetru.

Začátek a konec spojují tři kulaté reliéfy, bohužel s nepříliš zřetelnými detaily, snad forma na odlití těch symbolů byla již opotřebována. Prostřední je tvořen carským znakem dvouhlavého orla. Na levém medailonu či vyobrazením mince je hlava z profilu hledící doprava. Pravý reliéf by mohl být druhou stranou mince. Jistě by vyobrazení zasloužilo daleko podrobnější rozbor.

Změřená výška zvonu je 32 centimetrů, spodní šířka zvonu

952 ŠRÁMEK, Pavel. Zvony ruské provenience na Jablunkovsku. In: *Těšínsko*, č. 4, 1993, s. 26.

953 tamtéž

954 Přepis použit dle ŠRÁMEK, Pavel. Zvony ruské provenience na Jablunkovsku. In: *Těšínsko*, č. 4, 1993, s. 26.

je 29 centimetrů.

Zvon je mírně ušpiněn smývatelnou barvou, snad k tomu došlo při výmalbě místnosti.

17.1.2 Filiální kostel Povýšení sv. Kříže v Bystřici nad Olzou

Kostelu předcházela rovněž dřevěný předchůdce, jehož vznik většina badatelů umísťuje do 80. let 16. století, nejspíše v roce 1587.^{955 956 957} Nejstarší známá zmínka o kostele je z listiny datované k roku 1595.⁹⁵⁸ Upomínkou na časy pravděpodobné stavby kostela byl zvon s nápisem „Verbum Domini manet in aeternum“^{959 960} Měl na sobě i letopočet 1580 či 1584.⁹⁶¹ Ten se však do dnešních dní nedochoval. Rovněž oltářní obraz⁹⁶² je dokladem tehdejší doby, neboť byl namalován 1588,⁹⁶³ tedy bezprostředně po dostavění kostela.

Nyní je katolický, ale byl vystavěn protestanty, tehdy bylo knížectví těšínské evangelické,⁹⁶⁴ tak i fara vendryňská, ke které dřevěný kostel

955 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

956 VESELSKÁ, Jiřina. *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1969, s. 19.

957 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 156.

958 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

959 Možný český překlad je „Slovo Páně trvá navěky.“ viz PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, s. 7.

960 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

961 tamtéž

962 Jedná se o triptych.

963 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

964 tamtéž

v Bystřici náležel a dosud náleží.⁹⁶⁵

Katolíkům byl kostel předán 21. března 1654.⁹⁶⁶ První doložené opravy se váží k roku 1697.⁹⁶⁷

Kostel byl v kraji pravděpodobně dosti známý, neboť Jan Železný při výčtu inventáře uvádí, že na oltáři byl dřevěný kříž s Kristem, ten pro kostel významný, neboť „*soška byla považována za zázračnou, a dokud neslyňula Salajka za Horní Lomnou stejnou pověstí, chodil lid zdaleka do Bystřice na pouť v den Nalezení a pozdvižení sv. Kříže*“⁹⁶⁸.⁹⁶⁹

Nová střecha byla položena v roce 1748.⁹⁷⁰ V roce 1820 proběhly další významnější stavební úpravy, neboť kostel byl podezděn.⁹⁷¹

Další událost, která zasáhla do tehdejší podoby kostela, byla sebevražda místního ševce Jana Rojka⁹⁷² ⁹⁷³ evangelického vyznání, kterou spáchal v předsíně kostela, ta byla díky tomu v roce 1841 stržena.⁹⁷⁴

Stav kostela se zhoršoval⁹⁷⁵, proto „v roce 1893 bylo úředně nařízeno

965 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

966 tamtéž, s. 132.

967 tamtéž, s. 132.

968 Autor má pravděpodobně na mysli dva svátky: Pozdvižení sv. Kříže a Nalezení sv. Kříže.

969 tamtéž, s. 132.

970 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 158.

971 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

972 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

973 Jinde je uvedeno „*pijan Jan Roik*“ viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 158.

974 VESELSKÁ, Jiřina. *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1969, s. 19.

975 Dle Jany Veselské vizitační protokol z roku 1781 upozorňuje, že „kostel hrozí zřícením“. Byl tedy již tenkrát opravován viz VESELSKÁ, Jiřina. *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1969, s. 20.

*dosavadní kostel uzavřít; stalo se tak o dva roky později...*⁹⁷⁶ Poslední pobožností ne náhodou byl pro kostel významný svátek Pozdvižení svatého kříže.^{977 978} Píše se, že starý kostel „*po bohoslužbách*“⁹⁷⁹ 24. ledna 1897 *rozebrán...*^{980 981}

Základní kámen byl položen 9. května 1897 a posvětil jej tehdejší kancléř msgr Jan Sikora.⁹⁸² Vysvěcení chrámu provedl 29. října 1899 generální vikář P. Karel Hudziec z Fryštátu⁹⁸³.

Nový kostel byl vystavěn dle návrhu architekta Albína Theodora Prokopa^{984 985} „*v romantickém duchu, který navazoval na Jurkovičovo chápání lidové architektury*“.⁹⁸⁶

Při obnově kostela byl přelit památný zvon pocházející z období stavby starého kostela. Zvonový inventář dále doplněn darem vendryňského rolníka Jana Raszky z čp. 115.⁹⁸⁷

976 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 159.

977 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

978 Není zřejmé, jak byly řešeny bohoslužby mezi uzavřením starého kostela a dostavěním nového.

979 Snad se jednalo o mši před kostelem, případně o bohoslužbu ve farním chrámu.

980 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

981 Pro srovnání: Je uváděn rok rozebrání 1898 viz POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 156.

982 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

983 Dnes Karviná.

984 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 160.

985 Žil mezi léty 1838-1916.

986 VESELSKÁ, Jiřina. *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1969, s. 20.

987 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

Není mi známo, kdo měl tehdy na starosti zvonění, ale z 18. století se nám dochovala informace, že zvonili dva kostelníci, „kteří dostávali okolo roku 1760 po 8 českých groších, za zvonění v poledne a večer zavedené od r. 1745 měli ročně po 1 groši. V r. 1770 bylo jim placeno po 1 tolaru 12 gr.“⁹⁸⁸

Dle vyjádření místního kostelníka se v současnosti zvoní půl hodiny před středeční a nedělní bohoslužbou, rovněž se zvoní, když někdo zemře. Zvoní se pak tři dny před pohřbem v 10 hodin ráno a ve 3 hodiny odpoledne. Rovněž se zvoní o významných svátcích a v první pátky v měsíci.

V dřevěné zvonici kostela se nacházejí dva zvony uchycené sice na železném závěsu, ale v dřevěné zvonové stolici.

První ocelový zvon nese nápis „*WLADISLAV KAWULOK [znak železáren]. S. MARIA. KS. JOZEF MOTYKA*“.

Dolní šířka zvonu je 68,5 centimetru, délka srdce je 96,5 centimetru. Obvod srdce je nezvyklý – měří 48,5 centimetru. Výška nápisu je 4,8 centimetru, výška znaku železáren je 5 centimetrů. Výška celého zvonu dosahuje 77 centimetrů. Výška traverzy, na kterou je zvon uchycen, je 8,1 centimetru.

Druhý zvon, počítáno směrem k evangelickému kostelu, je menší a má nápis: „*S. FIORIANUS*“⁹⁸⁹. 1969. *[znak železáren]. J. CZECZOTKA. KS. MOTYKA*.“

Výška nápisu je 3,5 centimetru. Výška znaku železáren je 4,7 centimetru. Výška zvonu je 53,5 cm. Výška traverzy je 8 centimetrů.

988 ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

989 Pravděpodobně mělo být Florianus, ale L se nepovedlo a místo L je I.

Délka srdce je 74 centimetrů. Šířka zvonu je 59,5 centimetru. Obvod prostřední části zvonu je 110 centimetrů a obvod části zvané čepec je 101 centimetrů.

Na jednom z trámů ve věži je tmavou barvou napsáno „11. 9. 57 C. D.“, snad je to myšleno jako datum opravy věže.

Na trámu dřevěné zvonové stolice je rovněž nápis tmavou barvou, avšak dokázal jsem přečíst pouze „30. 4.“, další číslice pro mne byla nečitelná.

Dokumentace zvonů byla ztížena těsným prostorem.

17.1.3 Filiální kostel sv. Mikuláše v Nýdku

Jeho počátek je kladen do roku 1580.⁹⁹⁰ Byl založen evangelíky.⁹⁹¹

Z této doby pocházel zvon, jelikož Jaromír Polášek ve své knize píše: „*Ve věži je dosud zavěšen unikátní dvoucentový zvon z roku 1581 s latinským nápisem „Jezus Nazareus rex Judaeorum“.*“⁹⁹² Já jsem žádný takový zvon ve věži tohoto kostela nenalezl.

Katolickým se stal kostel 21. března 1654.⁹⁹³

Dle vizitačního protokolu z roku 1688 byla mše svatá v kostele sloužena každou třetí neděli.⁹⁹⁴

Nákladnou opravou prošel kostel v roce 1798, kdy byly provedeny zásadní změny. Kostel byl například podezděn a byla obměněna střešní krytina.⁹⁹⁵

Evangelíci i katolíci používali stejný hřbitov do roku 1863, kdy byl založen nový, evangelický.⁹⁹⁶

⁹⁹⁰ POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 162.

⁹⁹¹ tamtéž

⁹⁹² tamtéž

⁹⁹³ tamtéž

⁹⁹⁴ tamtéž

⁹⁹⁵ tamtéž, s. 164.

⁹⁹⁶ tamtéž, s. 165.

Další velká oprava proběhla v roce 1894.⁹⁹⁷ V roce 1898 byla podezdívka nahrazena betonem.⁹⁹⁸

V roce 1910 byla vyměněny střešní šindele za eternit.⁹⁹⁹

V 90. letech byla upravena betonová podezdívka kostela, došlo ke konzervaci stavby a byly obnoveny šindele.¹⁰⁰⁰

Kostel byl opraven v roce 1926¹⁰⁰¹ a opravy probíhaly i v roce 1934.¹⁰⁰²

V 90. letech prošel kostel generální opravou.¹⁰⁰³

Na půdě kostela se nachází bronzový zvon i s železným závěsem, přičemž o jeho stáří napovídají nápisy, ve kterých je ukryt chronogram, jež se mi bohužel rozluštit nepodařilo, snad vinou špatného přepisu. Horní nápis, na čepci zvonu, zní: „ANNO AB **INCARNATIONE CHRISTI DOMINI**“¹⁰⁰⁴ Dolní nápis, tedy nápis na korpusu zvonu, pod reliéfními vyobrazeními postav zní: „**HONORIS MATRIS DEI ET PATRIS IOSEPHI CONSECRATA**“.

Dvě postavy na zvonu mají znázorňovat dle nápisu Pannu Marii a sv. Josefa. Výška reliéfních postav je 9,2 centimetru. Spodní šířka zvonu je 37 centimetrů. Výška zvonu je 36,5 centimetru, přičemž hlava zvonu je vysoká 10,5 centimetru a má šest uch. Délka srdce je 68 centimetrů.

Umístěný zvonek mohl teoreticky patřit do nějaké zrušené sanktusové vížky, avšak pravděpodobně ne přímo z nýdeckého kostela, který

997 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 164.

998 tamtéž

999 tamtéž

1000 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 166.

1001 ZAO, SOkA FM, Sbírka fotografií, fotonegativů a filmů, inv. č. F086a/018-01, F086a/018-02, Fotografie kostela v Nýdku /1931-1935/.

1002 POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín, 2001, s. 164.

1003 tamtéž, s. 165.

1004 Nejsem si jist, zda se mi podařilo v tomto slově znázornit správně část chronogramu.

na fotografii z první poloviny 30. let žádnou sanktusovou věžičku nemá.¹⁰⁰⁵

V dřevěné věži nýdeckého kostela je umístěn provozuschopný ocelový zvon uchycený na železné traverze, která je vysoká 5,2 centimetru. Srdce má délku 68 centimetrů. Šířka srdce je 13 centimetrů a tloušťka 5 centimetrů. Spodní šířka zvonu je 68 centimetrů a výška zvonu činí 68,4 centimetru. Zvon má na sobě vyrytý nápis „*R. MANOUŠEK A SPOL. BRNO 1918.*“ Jedná se tedy o provenienci po rekvizicích za první světové války. Je uzpůsoben pro ruční zvonění a osazen do dřevěné zvonové stolice.

Oba zvony mají uvnitř jakési záznamy psané barvou, ale všiml jsem si jich bohužel až na fotkách, takže jsem je nemohl blíže prozkoumat. Z fotografií dokáží vyčíst, že na vnitřní straně ocelového zvonu z roku 1918 je napsáno červenou barvou „313-A“, kdežto u bronzového je „437[.]“.

¹⁰⁰⁵ ZAO, SOkA FM, Sbírka fotografií, fotonegativů a filmů, inv. č. F086a/018-01, F086a/018-02, Fotografie kostela v Nýdku /1931-1935/.

18 Presentace výzkumu

Ke zveřejnění výsledků mé práce jsem se rozhodl využít webové stránky. Zaregistroval jsem proto adresu třetího řádu www.zvony-dekanat-frydek.g6.cz na českém serveru Endora, který umožňuje freehosting.

Adresa není bohužel nikterak jednoduchá, navíc se mi nepodařilo vytvořit takovou, která by jasně nastínila zkoumanou problematiku, neboť magisterská práce se netýká celého děkanátu Frýdek, prodlužováním adresy stránek by se však její vnímání ještě zhoršilo.

Na FTP server, který umožňuje uchovávat obsah stránek, jsem nahrál redakční systém Wordpress, který patří ve světě mezi nejpoužívanější systémy tohoto typu.

Pro své potřeby mých internetových stránek jsem si posléze vybral šablonu s názvem Fifteen, která je určena k volnému šíření.¹⁰⁰⁶

Nezískal jsem povolení ke zveřejnění fotografií a videí zkoumaných zvonů, poněvadž se zástupci ostravsko-opavské diecéze obávají nebezpečí ze strany zlodějů. Riziko zde samozřejmě je, jak dokládá popsáný případ krádeže zvonu z kostela v Gutách.

Nakonec tedy nebylo přikročeno ke zveřejnění zamýšlených stránek a prezentace výzkumu tedy neproběhla.

¹⁰⁰⁶ *InkHive WordPress Themes: Fifteen* [online]. [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://inkhive.com/product/fifteen/>

19 Závěr

Během výzkumu jsem navštívil všechny vybrané farnosti, dokumentaci jsem však v několika případech provedl pouze velmi zevrubnou, pro nedostatek času správců objektů mi totiž nebylo umožněno uvnitř staveb pobývat dostatečně dlouho.

To nejdůležitější je však v této práci popsáno. Je možné, že jsem přehlédl některou z drobných zvoníček, psal jsem mnohé dotazy na obecní úřady, z nichž některé zůstaly bez odpovědi.

V průzkumu bylo navštíveno 31 staveb.

Mezi popisovanými zvony dominovaly ocelolitinové z třineckých, případně vítkovických železáren. Určující byla jistě blízkost těchto kovoliteckých producentů, jejich výrobky byly na kostelní věže většinou instalovány po světových válkách, kdy farnosti hledaly náhradu za zrekvírované zvony.

Pohonem naprosté většiny zvonů ve zkoumaném souboru je elektřina, respektive elektrický či elektromagnetický motor s možností automatického spouštění. Je škoda, že ve farnostech zcela vymizeli zvoníci, neboť duchovní rozměr zvonění se tímto, dle mého názoru, zvolna vytrácí. Ale má to samozřejmě i své výhody, při plně automatizovaném provozu není třeba i několik let provádět kontrolu.

Tématu dokumentace zvonů bych se chtěl věnovat i nadále, třeba ve své disertační práci, mohla by popisovat farnosti děkanátu Frýdek, které jsem ještě nezdokumentoval ve své bakalářské či diplomové práci. Případně by mohlo dojít k rozšíření o děkanát Místek, přičemž bych určil rozdíly v péči o zvony a tradici ve frýdeckém, tedy slezském, děkanátu a místeckém, tedy moravském, děkanátu, jež nyní oba patří pod ostravsko-opavskou diecézi.

20 Použité prameny a literatura

20.1 Prameny

AAW, fond AD, sign. II. b. 148, fol. 98.

E-mailová korespondence se starostkou Vojkovic Hanou Sobkovou [online], 20. 3. 2014, vojkovice@applet.cz.

E-mailová korespondence se starostkou Vyšních Lhot Ing. Danou Novákovou [online], 11. 6. 2014, starostka@vysnilhoty.cz.

Farnost Jablunkov, farní kronika *Gedenkbuch der Pfarre Jablunkau*, nestránkováno.

Farnost Jablunkov, *Krátká historie o kapli na Kozubové*. Sepsáno v polštině po roce 1999. 1 s.

Konvent sester alžbětinek v Jablunkově, Seznam zvonů v klášteře s bližšími informacemi, 29. dubna 2014, 1 s.

KLISZ, Miloslav: *Krátké dějiny farnosti Hnojník*. Hnojník 1984. Rukopis. Poznámka: Dovedeno do roku 1990.

Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Baška.

Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Nižní Lhoty.

Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karton 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Skalice.

Národní archiv v Praze, fond Ministerstvo hospodářství a práce – dodatky II, karta 6, složka Frýdek (rekviziční protokoly Zentralsammelstelle für Bronzeglocken in Mährisch Ostrau), Vojkovice.

Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava, Evideční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele sv. Kateřiny ve Vendryni.

Rozhovor s Annou Legerskou vedl Tomáš Foldyna 15. dubna 2014 v Janovicích u Frýdku-Místku.

Rozhovor s Annou Váchovou vedl Tomáš Foldyna 29. dubna 2014 v Mostech u Jablunkova.

Rozhovor s Jindřichem Vojkovským vedl Tomáš Foldyna 11. března 2014 na Hrčavě.

Rozhovor s Josefem Hamrozim vedl Tomáš Foldyna 15. května 2014 v Písečné u Jablunkova.

Rozhovor s Josefem Szotkowskim (*1936) vedl Tomáš Foldyna 31. března 2014 v Mostech u Jablunkova.

Rozhovor s panem kostelníkem Brychem vedl Tomáš Foldyna 21. 6. 2014 v Komorní Lhotce.

Římskokatolická farnost Dobratice, Kronika farnosti Dobratice.

SZOTKOWSKI, Josef. *Kostelní zvony v Mostech*. Rukopis. 2 s.

SZOTKOWSKI, Josef. *Začátek farního kostela a zvelebování zvonů v Mostech u Jablunkova*. Rukopis. 1 s.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Archiv obce Vendryně, Kronika Vendryně 1. díl, neinventarizováno. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?>

xid=8BF147D86B084F178E9D42F639C69A01&scan=12

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Horní Lomná, inv. č. 32, Kronika fary Horní Lomná – 1. díl, neinventarizováno. Dostupné online na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=FC93F509CCBA11E1AD50D0DF9A2C4EFF&scan=73>

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Horní Lomná, sign. Ia, inv. č. 1, Inventář farního kostela založený roku 1906.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Janovice, inv. č. 61, poř. č. F02. Dostupné na <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=37F8B244A66611E1B8B0D0DF9A2C4EFF&scan=1>

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Skalice, inv. č. 1, sign. Ia,e.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Farní úřad Střítež, karton 1, sign. Id, inv. č. 6, Zaslání zvonů pro kostel Michala ve Stříteži, účty, nákladní list

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Místní národní výbor Baška, Kronika Baška – 2. díl, neinventarizováno.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Místní národní výbor Dobratice, Kronika Dobratice – 1. díl 1930-1961, neinventarizováno. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=C964D7236BDF41BD978145A52FB742BC&scan=379>

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Frýdek (1796)1900-1942(1954), karton 324, inv. č. 610, dopis starosty Bašky Karla Rady z 18. 8. 1920, který je adresovaný Okresnímu hejtmánství ve Frýdku.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, fond Okresní úřad

Frýdek (1796)1900-1942(1954), karton 324, inv. č. 610, sdělení Obecního úřadu Vyšní Lhoty z 24. 8. 1920, které je adresováno Okresnímu hejtmánství ve Frýdku.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Fišer, Bedřich: Dějiny Bašky II., Baška, 1960, sign. R 142, 15 s.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Sběrka fotografií, fotonegativů a filmů, inv. č. F086a/015-04, Bukovec – polská škola /1931-1935/. Dostupné na: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=7203A9102707497D960884CD35EC0DAC>

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Sběrka fotografií, fotonegativů a filmů, inv. č. F086a/018-01, F086a/018-02, Fotografie kostela v Nýdku /1931-1935/.

ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Milíkov, Plány na stavbu školy z listopadu 1901.

20.2 Literatura

BĚRSKÁ, Pavlína a David PINDUR. *Historický a stavební vývoj kostela sv. Martina ve Skalici do poloviny 19. století*. In: Práce a studie Muzea Beskyd - Společenské vědy. Frýdek-Místek: Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 2007, č. 18, s. 1-23.

BRABLEC, Bohuslav. Dědina Morávka u Frýdku nechce, aby rektor zvonil proti povětrí. *Selský archiv*. 1907, roč. 6, č. 1, s. 56. Dostupné z: <http://camea.svkos.cz/search/handle/uuid:851415b0-1a40-11e0-b111-0013d398622b>

BRANNA, Wiesława: *Kapličky, kříže a boží muka na Těšínsku*, Muzeum Těšínska, Český Těšín 2008, 48 s.

BYDLOŠEK, Rudolf. *Zvony. Hnojnický zpravodaj*. Hnojník: Obecní úřad, 2001, č. 3, s. 8-9. Dostupné z: www.beatris.cz/download/periodika/Hnojnik-03-2001.pdf

CICHÁ, Irena. *Beskydské gruně nad Olzou a Wislou: Beskidzkie gronie nad Olzą i Wisłą*. Vyd. 1. Český Těšín: Regio, 2007, 249 s. ISBN 978-80-254-0261-0.

CICHÁ, Irena. V osadě na Bahenci byla škola o rok dříve než v Písku. *Trinecký hutník*. 24. září 2014, roč. 66, č. 39, s. 9. Dostupné z: www.trz.cz/pdf/TrineckyHutnik_39_14.pdf

FÍŠER, Bedřich. *Malé dějiny Bašky*. Baška: Národopisná jizba, 1948, 33 s.

GRZYB, G. a kol.: *Kostel sv. Kříže Salajka*. První vydání. Český Těšín: Těšínská tiskárna, 1996, 46 s.

HOFMANN, Gustav. *Metrologická příručka*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 1984, 99 s.

Hrčava se dočkala bronzového zvonu. *Okno: do života ostravsko-opavské diecéze*. 2005, roč. 5, č. 8, s. 5.

CHLUP, Danuta. Ostatnia dzwonnieczka z Szańców. *Głos Ludu: Gazeta Polaków w Republice Czeskiej*. 23. prosince 2010, s. 6. Dostupné na: <http://www.glosludu.cz/content/news/147-GL-20101223.pdf>

JABLUNKOVSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. *Stezka historií Jablunkova*. Jablunkov: město Jablunkov-Jablunkovské informační centrum, 2014, 21 s.

JALŮVKOVÁ, JANA: Inventář k archivnímu fondu Farní úřad Střítež 1746-1935, Frýdek-Místek 2002, 8 s. Dostupné on-line z webových stránek: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2ef52d506de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

KLIMENTOVÁ-REPASKÁ, Eva. *Církevní stavební památky pod správou děkanství Polná* [online]. Brno, 2012, 14.6.2012 [cit. 2014-12-23]. 215 s. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/384254/ff_m/. Magisterská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D. Oponent práce PhDr.

Stanislav Tesař.

KONEČNÝ, Stanislav. *Zvony v Poličce a na Poličsku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 1999, 158 s. Monografie. ISBN 80-902-4594-3. KORBELÁŘOVÁ, Irena, Václav PETER, Henryk WAWRECZKA a Rudolf ŽÁČEK. *Beskydy a Pobeskydí: 1895-1939*. Vyd. 1. Třinec: Wart, 2001, 182 s. ISBN 80-238-7589-2.

KORZENNY, Jan. Dolnołomniański dzwon: Nawoływał do modlitby, pracy i odpoczynku. *Głos ludu: Gazeta Polaków w Republice Czeskiej*. 1995, neznámý ročník, neznámé číslo (25. února), neznámé číslo strany.

KYBALOVÁ, Ludmila, Radek LUNGA a Petr VÁCHA. *Pražské zvony*. V Praze: Rybka Publishers, 2005, 349 s. ISBN 80-861-8295-9.

KUČA, Karel. *České, moravské a slezské zvonice*. 2. oprav. a rozš. vyd. Praha: Libri, 2001, 379 s. ISBN 80-727-7018-7

LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Horní Lomná 1873-1977, Frýdek-Místek 2000, 13 s. Dostupné online z: <http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=peva-227202010p00846000>

LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Jablunkov 1615-1958, Frýdek-Místek 1999, 24 s. Dostupné online z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/e8e7ca5d7e2011e1a333f04da2359eb4.pdf>

LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Mosty u Jablunkova 1786-1958, Frýdek-Místek 2000, 14 s. Dostupné online z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f604fd416de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Ropice 1774-1975, Frýdek-Místek, 2000, 13 s. Dostupné online z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/bd257ac16de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

LEPÍKOVÁ, Kateřina: Inventář Farní úřad Skalice 1723-1957, Frýdek-Místek 2002, 26 s. Dostupné online z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/f3c030856ddf11e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

LEPÍKOVÁ, Kateřina. Inventář Farní úřad Vendryně 1595-1949. Frýdek-Místek, 2003, 24 s. Dostupné online z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/018576136de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

LUNGA, Radek a Jaroslav SOLAŘ. *Kostelní věže a zvonice: kampanologie, navrhování, poruchy, rekonstrukce a sanace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 172 s. Stavitel. ISBN 978-80-247-1236-9.

MANOUŠEK, Petr Rudolf. *Zvonařství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 186 s. ISBN 80-247-1294-6.

MARYNČÁKOVÁ, Jaroslava a Marie MALIŠOVÁ. 700 let obce Nižní Lhoty: 1305-2005. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty, 2005, 22 s.

MOHYLA, Prokop. *Svědkové českého práva na Těšínsko: Sbirka starých českých nápisů na Těšínsku*. Nákladem Těšínských besed v Raškovicích, 1920, 19 s.

MYŠKA, Milan a Lumír DOKOUPIL. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. Sešit 6 (18)*. [Vědecký red.]: Myška, Milan. [Výkonný red.]: Dokoupil, Lumír. Ostrava: Ostravská univerzita, 2005. 159 s. ISBN:80-7368-059-

9.

MICHNA, Radomír. Inventář Farní úřad Kanská 1781-1959, Frýdek-Místek, 2001, 8 s. Dostupné on-line na: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/c0cc88006ddff1e1b6270003ff3bdf6f.pd>

MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. Pověst o zvonku ve Vyšních Lhotách na Těšínsku proti mrakům. In: *Český lid: sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*. Praha: F. Šimáček, 1892, s. 329-328. ISSN 0009-0797. Dostupné z: <http://kramerius.lib.cas.cz/search/handle/uuid:bdf45556-4611-11e1-1154-001143e3f55c>

MIKOLÁŠ, Jaroslav Ludvík. *Ten skalický kostelíček 1622-1972: K 350letému výročí kostela sv. Martina ve Skalici jako kulturní památky Těšínska*. Skalice: vlastním nákladem, 1971, 31 s.

OBLUK, Silvestr. *Vojkovice: Dějiny malé obce okresu Frýdecko-Místeka*. Vojkovice: Obecní úřad Vojkovice, 2004, 198 s.

OLŠOVSKÝ-LABOUTKA, Jaromír. *Z dějin Duninů a Švamberků*. Heraldika a genealogie, ročník 41, č. 1-2 (2008,) s. 43-58, 73-98.

PAVLÁSEK, Josef: Rekvizice zvonů na Frýdecku. S. l. et d. (1917), s. 87.

PINDUR, David. *Kostel Božího těla v Gutech*. Vyd. 1. Guty: Římskokatolická farnost Střítež, 2012, 35 s. ISBN 978-80-260-2949-6.

PINDUR, David. *Z dějin farnosti Dobratice*. Dobratice: Římskokatolická farnost Dobratice, 2012, 107 s. ISBN 978-80-260-3513-8.

PINDUR, David. Zaniklý kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 53-67. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951.

Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

POLÁŠEK, Jaromír. *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín: Agave, 2001, 381 s. ISBN 80-861-6049-1.

ROHÁČEK, Jiří. *Epigrafika v památkové péči*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007, 102 s. Odborné a metodické publikace, sv. 34. ISBN 978-808-7104-118.

RYBIČKA, Antonín. *O českém zvonařství: studie kulturní*. Praha: Nákladem Král. české společnosti nauk, 1885, 85 s. Pojednání Královské české společnosti nauk, sv. 1. Dostupné z: <http://kramerius4.svkhhk.cz/search/handle/uuid:490fbd40-f1f6-11dd-a060-000d606f5dc6>

SPIRITZA, Juraj. Zvonolejáři Baltazár a Richard Heroldovci. In: *Pamiatki a múzeá*, 1997, č. 1, s. 44-45.

STARÁ, Alena. *Kostely, kapličky v Jablunkově*. Český Těšín: PROprint, s. r. o., 2004, 32 s.

SZPYRC, Antoni. *Jablunkov*. Český Těšín: Proprint, 1999, 109 s. ISBN 80-238-6862-4.

ŠRÁMEK, Pavel: Čtyři nové kampanologické objevy v okrese Frýdek-Místek. In: *Práce a studie*, č. 5, 1984, s. 57-39.

ŠRÁMEK, Pavel: Nápis na zvonech na Těšínsku. In: *Těšínsko*, č. 3, 1978, s. 29-30.

ŠRÁMEK, Pavel. Zvony ruské provenience na Jablunkovsku. In: *Těšínsko*, č. 4, 1993, s. 26.

ŠVEC, Martin. *Digitální databáze zvonů v okrese Mělník*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing.

Vojtěch Barták.

TEICHMANN, Bořivoj. Dřevěné zvonění mezi horami. *Chatař & chalupář*. 5. ledna 2002, s. 10-11. Dostupné z: <http://chatar-chalupar.newtonit.cz/default.asp?cache=68920>

TÉMA, Bedřich. Jména místních částí a domů v Dobraticích, Dolních Tošanovicích, Horních Domaslavicích, Dolních Domaslavicích, Lučině, Soběšovicích a Žermanicích. In: *Těšínsko*, č. 3, 1995, s. 17-19.

VESELSKÁ, Jiřina. *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1969, s. 25.

VESELSKÁ, Jiřina. *Památky lidového stavitelství v okrese Frýdek-Místek*. Frýdek-Místek: Vlastivědný ústav, 1979, 30 s.

Z Písku do Jablunkova. *Obrana Slezska*. Karel Prokop, 9. 6. 1922, roč. 10, č. 24, s. 4. ISSN 1804-4085.

VOJKOVSKÁ, Eva: Inventář farní úřad Janovice (1645) 1892-1974, Frýdek-Místek, 2011, 21 s. Dostupné z: <http://repo.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227202010/inventare/dao/documents/0001/2899c6a06de011e1b6270003ff3bdf6f.pdf>

VOJKOVSKÁ, Eva. Nástin dějin farnosti Ropice na počátku 19. století a výstavba kostela Zvěstování Panny Marie v Ropici. In: *Sborník Státního okresního archivu ve Frýdku-Místku 7*. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2006, s. 68-83. ISBN 80-86388-38-7, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_7.pdf

VOJKOVSKÁ, Eva. Příspěvek k stavebnímu vývoji kostela sv. Kateřiny ve Vendryni od konce 18. století do počátku 20. století. In: *Sborník Státního*

okresního archivu ve Frýdku-Místku 8. Frýdek-Místek: Státní okresní archiv Frýdek-Místek, 2007, s. 87-98. ISBN 978-80-86388-49-6, ISSN 1214-6951. Dostupný soubor on-line na: http://www.archives.cz/zao/resources/frydek-mistek/SOkA_FM_Sbornik_8.pdf

VOLNÝ, Josef. Dějiny kostela svatého Jiří v Dobré. Rostislav Vojkovský. Dobrá: Beatris, 1999, 126 s.

Zpravodaj města Štramberk. Štramberk: Městský úřad Štramberk, 2009, č. 1, s. 19. Dostupné z: <http://www.stramberk.cz/filemanager/files/file.php?file=88852>

ŽELEZNÝ, Jan. Katolický kostel v Bystřici n. Olzou: Podle polských pramenů. In: KLAC, Bohumil. *Těšínský kalendář na rok 1934*. Slezská Ostrava: Slezská Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku, 1934, s. 131-133. ISBN 1805-7780. Dostupné z: <http://camea2.svkos.cz/search/handle/uuid:e190d4be-a518-11e3-9b3f-001b63bd97ba>

20.3 Internetové zdroje

19. březen: Svatý Josef. In: *ABC svatých* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.abcsvatych.com/mesice/3/brezen19.htm>

Anděl Páně - Angelus Domini [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Andel-Pane-Angelus-Domini.html>

BERNAT, Petr. Hodiny v kostele sv. Josefa v Janovicích. In: *Osobní stránky Ing. Petra Bernata* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/zajimavosti/janovice/hodiny.htm>

Bohoslužby. *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 2014 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/kostely/kaple-sv--anny-na-kozubove.html>

BRZOTICKÝ Adolf. In: *Arch pavouk* [online]. 2012 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://arch-pavouk.cz/index.php/architekti/576-brzoticky-adolf>

Celkový přehled nově zbudovaných kostelů a kaplí. *Oficiální stránky Plenárního sněmu katolické církve v ČR* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: http://snem.cirkev.cz/download/Kostely_uprava2.htm

CIESLAR, Vlastimil. Dějiny evangelíků v Gutech: od let 1550 do roku 1950. In: *Slezská církev evangelická a. v. Guty* [online]. 2013 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.guty.estranky.cz/clanky/dejiny-evangeliku-v-gutech.html>

Dobové fotografie z pozůstalosti bývalého ředitele polské školy v Dolní Lomné. In: *Lomná Dolina* [online]. 3. května 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.lomnadolina.cz/fotogalerie/sekce-historie-udoli/dobove-fotografie-z-pozustalosti-byvaleho-reditele-polske-skoly-v-dolni-lomne/>

Dostálek, Jan, 1883-1955. In: *Bibliografie dějin Českých zemí* [online]. Historický ústav AV ČR [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://biblio.hiu.cas.cz/authorities/285392;jsessionid=161D0F4FBF285F5C06F>
Farní kostel Božího Těla. In: *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 10. ledna 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/historie-kostelu/farni-kostel-bociho-tela.html>

Farní úřad. In: *Římskokatolická farnost Dobrá* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnostdobra.cz/urad.html>.

Farní věstník. In: *Farnost Luleč* [online]. 2012 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: http://lulec.farnostdrnovice.cz/farnost_lulec_o_nas/farnost/farni-kronika/98-rok-1821D7F843A5B5291

Fatima a 20. století: Přednáška PhDr. Radomíra Malého na pouti Rytířstva Neposkvrněné na Cvilíně 11. srpna 2012. In: *Immaculata: Mariánský dvouměsíčník* [online]. Konvent minoritů v Brně, 10. 9. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://immaculata.minorite.cz/?m=10&idc=t-301>

Fond Farní úřad Dobrá. In: *Archivní vademecum Zemského archivu v Opavě* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z:

<http://vademecum.archives.cz/vademecum/permalink?xid=peva-227202010f00065000>

Fotogalerie Dolní Žukov. In: ZVONEK, o. s. *Knihovny a Společenského Centra „ŠKOLA“ městské části Český Těšín - Dolní Žukov* [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.dolnizukov.ctesin.cz/fotogalerie/thumbnails.php?album=30>

GAVLAS, Petr. Svěcení zvonů v Jablunkově. In: *Petr Gavlas* [online]. 2010, 10. října 2011 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.petr-gawlas.cz/aktuality/119-sveceni-zvonu-v-jablunkove.html>

Generální oprava kostela sv. Jiří v Dobré. In: *Římskokatolická farnost Dobrá* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnostdobra.cz/oprava.html>

Heroldové: zvonaři. In: *Historie Litvínovska a okolí* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://litvinov.sator.eu/encyklopedie/vseobecna/heroldove-zvonari>

Historický kalendář. In: *Katolická církev v české republice* [online]. 30. 9. 2013 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/historicky-kalendar/?page=2&webSID=f3a26c8ee93efadf83bc91177807204d>

Historie kostela v Bašce. In: Farnost Skalice: web římskokatolické farnosti sv. Martina ve Skalici u Frýdku-Místku... [online]. 2006 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://fara.farnostskalice.cz/historie/historie-kostela-v-basce/>

Historie obce Hnojník: Římskokatolický kostel. In: Oficiální stránky obce Hnojník [online]. 2008, 6. dubna 2008 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <http://hnojnik.stonavka.cz/dokumenty%5B54%5D-%5Bcz%5D-historie-obce>

Horní Žukov. In: *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. 2006, 9.11.2014 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%AD_%C5%BDukov

Hřbitov. In: *Nižní Lhoty: Oficiální stránky obce* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.niznilhoty.cz/obec/hrbitov.html>

CHLEBKOVÁ, Jana. Perličky ze starých kronik: Kronika obce Vendryně. In: *Oficiální stránky obce Vendryně* [online]. 2013, 11.12.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.vendryne.cz/zivot-obce-1/historie/perlicky-z-kronik/>

CHLUMSKÝ, Jan. Panna Maria Bolestná. In: *Světcí k nám hovoří...* [online]. 2001 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://catholica.cz/index.php?id=4494>

CHLUMSKÝ, Jan. Sv. Jan Křtitel. In: *Světcí k nám hovoří...* [online]. 2001 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://catholica.cz/?id=2657>

Chronologický sled událostí v Lomné Dolině dle Jana Korzenneho /24.1.1897-13.2.1979/. In: *Lomná Dolina* [online]. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.lomnadolina.cz/fotogalerie/sekce-historie-udoli/>

Impuls-B s.r.o.: zvony, zvonkohry, věžní a fasádní hodiny... [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.impulsb.com>

InkHive WordPress Themes: Fifteen [online]. [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://inkhive.com/product/fifteen/>

Kaple: zvonička ve Vojkovicích. In: *Beskydy.cz* [online]. 7. 11. 2011 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://zajimavosti.beskydy.cz/content/beskydy-historicke-zajimavosti-cirkevni-stavby-sakralni-objekty-kaple-zvonicka-ve-vojkovicich.aspx>

Kapličky, kříže. In: *Gorolské turistické informační centrum* [online]. 2009, 2014 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.gotic.cz/cs/kultura-a-zabava/186-kaplicky-krize>.

KARPECKI, Karel. Hrčavský kostelík. In: *Nejvýchodnější trojmezí obce ČR: Hrčava* [online]. 19. 3. 2001, 25. 12. 2013 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/obec.hrcava/kostelik.html>

KASZPER, Roman. Historie. In: *Římskokatolická farnost Vendryně* [online]. Po roce 2002 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.rkfvendryne.wz.cz/historie.htm>

Klemens Galocz. In: *Evidence válečných hrobů* [online]. 11. 4. 2005 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://valecnehroby.army.cz/Evidence/detail-osoby?id=123082>

Klemens Galocz. In: *Searching Dachau Concentration Camp Records in One Step* [online]. 2008 [cit. 2014-12-25]. Dostupné on-line na: [http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&\(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20\(%20%2071\)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G\)&comments=Check%20C,%20D%20%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396](http://stevemorse.org/dachau/details.php?lastname=GALOCZ&firstname=Clemens&title=&birthday=21&birthmonth=Nov&birthyear=1914&birthplace=Karwina&from=&town=Wendrin&street=Kr.Leachen&number=32086&DateOfArrival=08%20Dec%201940%20v.G&disposition=gest.26%20Nov%20194%20%20&(%20Zug.%2028%20Apr%201940%20(%20%2071)%20%2005%20Aug%201940%20n.M-G)&comments=Check%20C,%20D%20%20K&category=Sch.P.&ID=27266&page=1,616/Ha.&disc=2&image=396)

Kostel Božího Milosrdenství: Písek. In: *Římskokatolická farnost Jablunkov* [online]. 19. 2. 2012 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.farnost-jablunkov.cz/historie-kostelu/kostel-boziho-milosrdenstvi.html>

Kostel sv. Hedviky. In: *Gorolské turistické informační centrum* [online]. 2009, 2014 [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.gotic.cz/cs/kultura-a-zabava/188-kostel-sv-hedviky>

Kontakt. In: *Slezská církev evangelická a. v. Guty* [online]. [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.guty.estranky.cz/clanky/kontakt.html>

Melchior Schwann. In: *Databáze abART* [online]. [cit. 2014-12-24]. Dostupné z: <http://www.isabart.org/>

MIKOLÁŠ, Jaroslav. *Zvonička: už zvoní a odbíjí*. In: Obec Raškovice [online].

23. května 2012 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://www.raskovice.cz/cz/menu/46/hasici/sbor/akce/clanek-2259-zvonicka/>

MLÉČKA, Ondřej. Papež Jan Pavel II. In: *Víra na internetu* [online]. [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Jan-Pavel-II/>

NITRA, Tomáš. Prašivá před opravou interiéru v roce 2014. In: *Rajče.net* [online]. 9. prosince 2013 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_pred_opravou_interieru_v_roce_2014_-_foto_Mgr._Tomas_Nitra/

PETERA, Václav. Josef Janša. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=2490>

PETERA, Václav. Josef Pavlásek. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=2641>

PETERA, Václav. Mons. Karel Findinski. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3023>

PETERA, Václav. Mons. Stanislav Weissmann. In: *Géniové církve a vlasti* [online]. Centrální katolická knihovna a Centrum dějin české teologie KTF UK v Praze [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/data/dil.XI/pet.210.jpeg>

PETEREK, Tomáš a Marek CHOLEWA. Jubileum: kostel v Hnojníku má 200 let. Frýdecko-místecký a třinecký deník [online]. 2012, 18.11.2012 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: http://fm.denik.cz/zpravy_region/jubileum-kostel-v-hnojniku-ma-200-let-20121117.html

PINDUR, David. Historie děkanátu: Frýdecký děkanát v datech. PINDUR,

David. *Římskokatolická farnost Hnojník: Děkanství Frýdek* [online]. cca 2006 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://www.farnost-hnojnik.cz/155-dekanstvi-frydek-historie.html>

RADT, Jeffrey K. What Does VDMA Mean?. In: *A Lutheran Layman: An Ex-Evangelical Turned Confessional Lutheran...* [online]. 2013 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: <http://www.lutheranlayman.com/2013/03/what-does-vdma-mean.html>

Statistika obyvatel okresu Frýdek-Místek za rok 2008. In: *Český statistický úřad* [online]. 2009 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/pohyb/cz0802.xlsx

Svátek sv. Hedviky, patronky Slezska a ostravsko-opavské diecéze. In: *Oficiální stránky děkanátu Jeseník* [online]. 23. 10. 2009 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.ruzenec.cz/view.php?cislocclanku=2009102302>

ŠEBETOVSKÝ, Josef. Hrčava-kostel svatého Cyrila a Metoděje: Fotografie nového zvonu na Hrčavě. In: *Dřevěné kostely České republiky* [online]. 2007, 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://drevenekostely.moxo.cz/kostely/hrcava/05.jpg>

ŠTĚPÁNEK, Jan P. Čelní pohled na Husův dům v Bašce. In: *Hrady a zámky České republiky* [online]. březen 2007 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.hrady.cz/wnd_show_pic.php?picnum=46733

TITZOVÁ, Dagmar. Hrádek ve Slezsku: zvonička sv. Isidora. In: *Turistika.cz* [online]. 9. srpna 2013 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/hradek-ve-slezsku-zvonicka-sv-isidora>

Údaj k 1. 1. 2003 dle Vojkovice: vybrané statistické údaje. In: [online]. 2013 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrd=Dokon%C4%8Dit+%C3%BApravy&pro_1_154=552488&cislotab=MOS+ZV01&str=tabdetail.jsp#pozn4

- VALENČÍK, Michal. Kostel Všechn svatých. In: *Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice* [online]. 2008, 18. 9. 2008 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.znicenekostely.cz/index.php?load=detail&id=14172>
- Viktor Stoupal. In: *Wikipedia* [online]. 2011, 6. září 2013 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Viktor_Stoupal
- VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2006. In: *Rajče.net* [online]. 18. srpna 2006 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2006/
- VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2007. In: *Rajče.net* [online]. 6. července 2007 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2007/
- VÍCHA, Bohumil. Oprava interiéru kostela svatého Antonína na Prašivé 2014. In: *Rajče.net* [online]. 7. května 2014 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Oprava_interieru_kostela_svateho_Antonina_na_Prasive_2014_-_foto_P._Bohumil_Vicha/
- VÍCHA, Bohumil. Prašivá: opravy 2004 a 2005. In: *Rajče.net* [online]. 15. března 2004 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://bvi.rajce.idnes.cz/Prasiva_-_opravy_2004_a_2005/
- Vojkovice. In: *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. 2005 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/552488?OpenDocument>
- Vojkovice. In: *Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://tinyurl.com/qawducub>
- Ve Vendryni mají zvon v oltáři. In: *iHorizont* [online]. 15. 11. 2010 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.ihorizont.cz/trinecko/4216-ve-vendryni-maji-zvon-v-oltari>
- Velehrad v letopočtu: 827-2010. In: *Římskokatolická farnost Velehrad* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.farnostvelehrad.cz/dokument/Velehrad-v-letopoctu-89/>

Vendryně: kostel sv. Kateřiny. In: *Turistika.cz* [online]. po roce 2002 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/vendryne-kostel-sv-kateriny>

Zvonotec: technické vybavení zvonů a věžních hodin [online]. [cit. 2014-12-25]. Dostupné z: <http://www.zvonotec.eu/>

21 Seznam tištěných příloh

Příloha č. 1 Mapa zkoumaných staveb v děkanátu Frýdek. Vytvořeno pomocí Google Maps. Základní mapa.

Příloha č. 2 Mapa zkoumaných staveb v děkanátu Frýdek. Vytvořeno pomocí Google Maps. Letecký snímek.

Příloha č. 3 Konvent sester alžbětinek v Jablunkově, Seznam zvonů v klášteře s bližšími informacemi, 29. dubna 2014, 1 s.

Příloha č. 4 Frotáž části nápisu na bronzovém zvonu v Bašce.

Příloha č. 5 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava, Evidenční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele sv. Kateřiny ve Vendryni, strana A.

Příloha č. 6 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava, Evidenční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele sv. Kateřiny ve Vendryni, strana B.

Příloha č. 7 Detail nejstaršího dokumentovaného zvonu. Nachází se ve farnosti Vendryně. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 8 Detail nejstaršího dokumentovaného zvonu. Nachází se ve farnosti Vendryně. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 9 Pohled na kostel ve Vendryni. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 10 Ulomené srdce v kostele sv. Jiří, farnost Dobrá Foto Bc. Tomáš Foldyna. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 11 Zvon ve zvoničce Dobratice-Bukovice. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 12 Plastika sv. Michaela Archanděla na zvonu v Gutech. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 13 Zvon v Gutech z roku 1565. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 14 Detail plastiky zvonu Panny Marie Fatimské ve farním kostele v Jablunkově. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 15 Bronzový zvon ze sanktusové věžičky z Janovic. Foto: T. Foldyna.

Příloha č. 16 Výtluky na zvonu z bílého bronzu v Komorní Lhotce. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 17 ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Milíkov, Plány na stavbu školy z listopadu 1901. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 18 Bronzový zvon nacházející se na půdě kostela v Nýdku. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 19 Fotografie kapličky sv. Isidora v Písečné. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

22 Seznam příloh na DVD

Příloha č. 20 Audiozáznam závěru vyzvánění přede mši svatou na kostele v Dobraticích

Příloha č. 21 Audiozáznam večerního vyzvánění na kostele ve Skalici

Příloha č. 22 Audiozáznam vyzvánění poledne ve Vendryni

Příloha č. 23 Videozáznam vyzvánění večerního vyzvánění ve Skalici

Příloha č. 24 Videozáznam poledního vyzvánění v Gutech

Příloha č. 25 Videozáznam poledního vyzvánění v Gutech

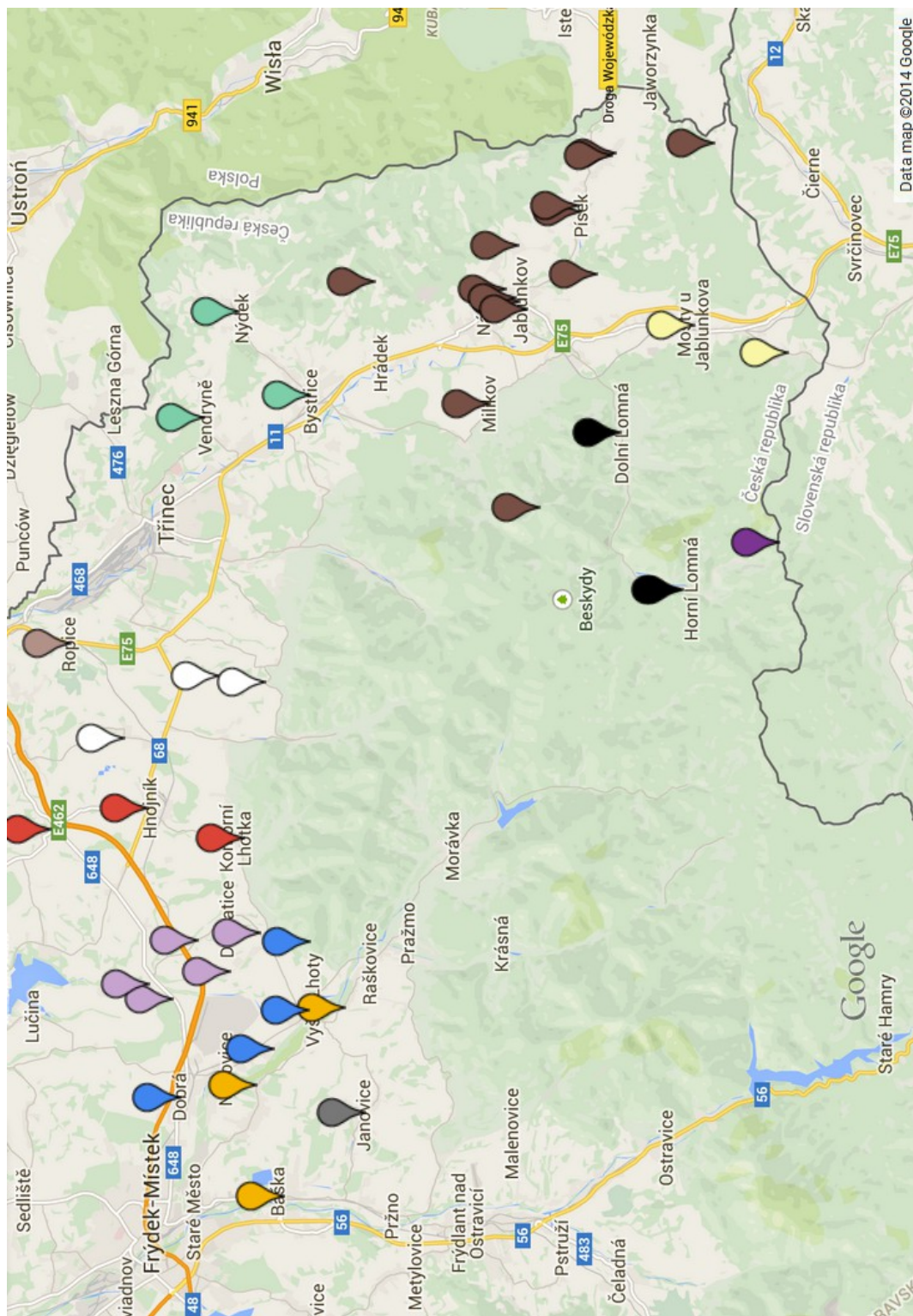
Příloha č. 26 Videozáznam poledního vyzvánění v Gutech

Příloha č. 27 Tabulka zvony a zvonice

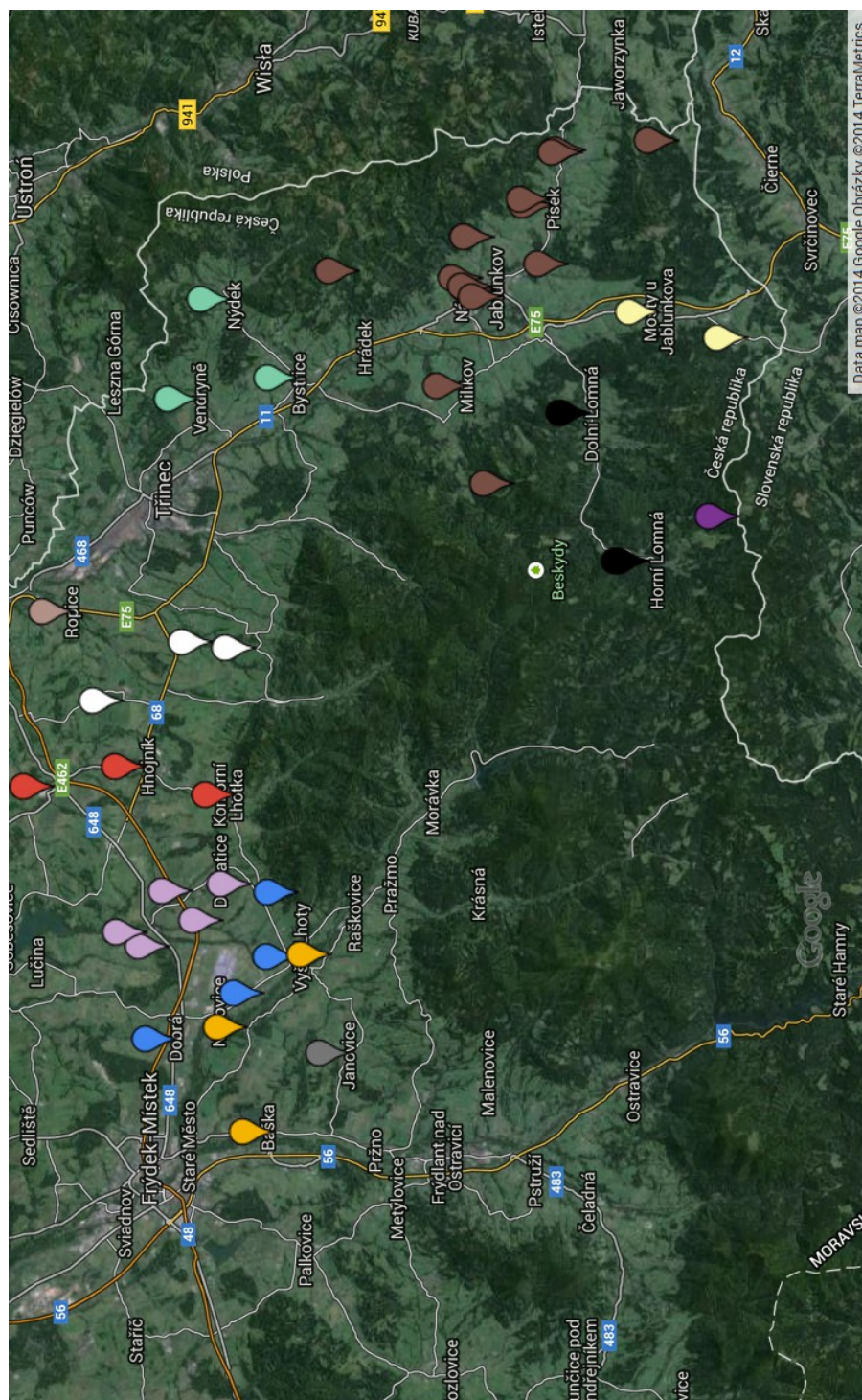
Legenda k následujícím schématickým mapám

		
kostel sv. Filipa a Jakuba v Dobraticích	kostel sv. Kateřiny ve Vendryni	márnice s prázdnou zvonící u kostela v Horní Lomné
	 kostel sv. Mikuláše v Nýdku	
kaple Navštívení Panny Marie ve Vojkovicích	 kostel Povýšení sv. Kříže v Bystřici nad Olzou	polská škola Na Řece v Dolní Lomné
 kříž v Dobraticích	 kostel sv. Hedviky v Mostech u Jablunkova	 kostel Božího Těla v Jablunkově
 zvonička v Dobraticích	 kaple sv. Petra a Pavla na Šancích v Mostech u Jablunkova	 klášterní kostel svatého Josefa v Jablunkově
 zvonička u Budinských ve Vojkovicích	 kostel sv. Josefa v Janovicích	 kostel sv. Cyrila a Metoděje na Hřčavě
 kostel sv. Jiří v Dobré	 kostel Božího Těla v Gutech	 kostel Nanebevzetí Panny Marie v Bukovci
 zvonička U Stříže ve Vyšních Lhotách	 kostel sv. Archanděla Gabriela ve Stříteži	 starý klášterní kostel v Jablunkově
 kaple Navštívení Panny Marie v Nižních Lhotách	 bývalá škola v Gutech	 kaplička sv. Isidora v Písečné
 kostel sv. Antonína Paduánského na Prašivé	 kostel Zvěstování Panny Marie v Ropici	 kaple sv. Anny na Kozubové
 kostel Nanebevzetí Panny Marie v Hnojníku	 kostel sv. Martina ve Skalici	 kaple sv. Jana Nepomuckého v Jablunkově-Lyski
 kostel Božského Srdce Páně v Komorní Lhotce	 kostel sv. Václava v Bašce	 františkánský klášter v Jablunkově
 kostel sv. Bartoloměje v Třanovicích	 kostel Povýšení svatého Kříže v Horní Lomné-Salajka	 polská škola v Bukovci
 kaple Panny Marie na Muřínkovém vrchu		 polská škola v Písku
		 kostel Božího Milosrdenství v Písku u Jablunkova
		 polská škola v Milíkově
		 zvonička sv. Isidora z Madridu v Hrádku

Příloha č. 1 Mapa zkoumaných staveb v děkanátu Frýdek. Vytvořeno pomocí Google Maps. Základní mapa.

Příloha č. 2 Mapa zkoumaných staveb v děkanátu Frýdek. Vytvořeno pomocí Google Maps. Letecký snímek.

Příloha č. 3 Konvent sester alžbětinek v Jablunkově, Seznam zvonů v klášteře s bližšími informacemi, 29. dubna 2014, 1 s.

Na věži našeho kostela bijí 4 zvony. Zvony byly posvěceny 29. ledna 1994 Mons. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým. Do věže byly namontovány před velikonočními svátky - v březnu roku 1994.

1. zvon - Panna Maria andělská - váží 325 kg, tón B1,
2. zvon - Sv. Josef - váží 209 kg, tón Des 2,
3. zvon - Sv. Alžběta - váží 101 kg, tón Ges 2,
4. zvon - Sv. František - váží 50 kg, tón B2.

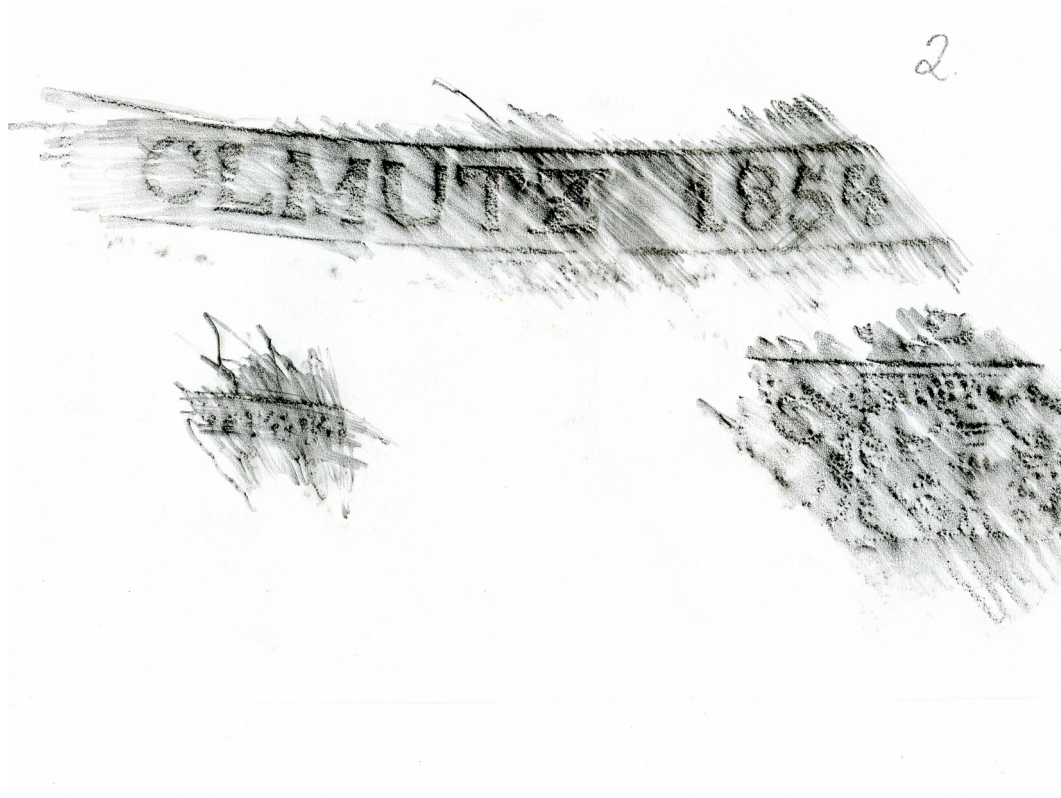
Zvony jsou odlité v dílně akademického sochaře Josefa Tkadlece v Halenkově na Vsetínsku.

*Konvent sester alžbětinek
v Jablunkově*

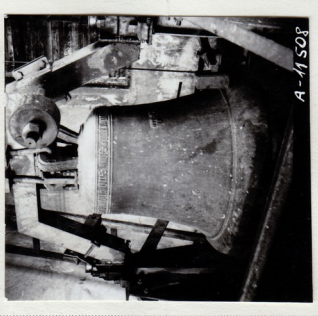
Domov sv. Alžběty Bezručova 395
alzbetinky@seznam.cz 739 91 Jablunkov
t: 558 357 402, 731 625 660 IČ: 00494330

Příloha č. 4 Frotáž části nápisu na bronzovém zvonu v Bašce.

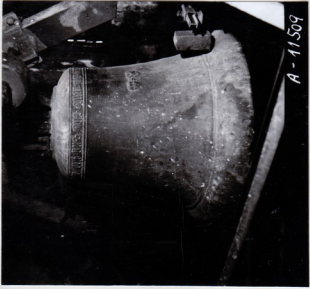
Příloha č. 5 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava,
 Evidenční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele
 sv. Kateřiny ve Vendryni, strana A.

star k r. 2009
 přemístěn do
 farního kostela

1. Obec <i>Gv. Gvine, n. v.</i> Vendryně Osada	2. Okres Frýdek-Místek	Hodnota	Zachování	Využití
EVIDENČNÍ LIST MOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY		3. Kraj Severomoravský	4. Poř. číslo 177	
		5. Název (označení) památky zvon	7. Umištění památky v objektu na věži	
		6. Objekt, kde je památka uložena farní kostel sv. Kateřiny ulice (náměstí)	8. Vlastník (správce, trvalý uživatel) řím.kat. farní úřad Vendryně čp. 21	
		9. Popis památky (technika, materiál, rozměry, výčet částí, popř. počet kusů, jde-li o soubor) Zvon asi 75 cm vysoký, zavěšený na 20 cm vysokém závěsu, v průměru má 85 cm. Na zvonu je erb města Krakova – orel a lilie, mezi znaky kříž. Na čepci mezi dvěma linkami nápis, písmo – gotická minuskula (textura), v = 3,5 cm. Znění nápisu uvedeno podle skutečného stavu : got hilf uns aus aller not ameno konig der ere kom mit frede, maria rosen. 1989: Zvon zavěšen na koruně se čtyřmi uchy zdobenými výžlabky.		
10. Časové, slohové a autorské doložení Gotický, patrně pochází z Krakova od Joamiesa Freudentala z dob kolem poloviny 15. století. (Dle údajů farního úřadu). 1991 Sv: Zvon ulit v letech 1440-1450.		11. Autor nebo výrobní označení		

M17-36-71/14163

Příloha č. 6 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště Ostrava,
Evidenční list movité kulturní památky, pořadové číslo 177, zvon ve farním kostele
sv. Kateřiny ve Vendryni, strana B.

12. Zhodnocení památky a zdůvodnění ochrany Doklad středověkého zvonařství polské proveniencí.	15. Odkaz na literaturu Eva Garbová, Epigrafické památky okresu F-M, diplomová práce, Brno 1977, str. 164 Londrin Josef: Dwa starodawne dzwony krakowskie "Gwiazdka tężńska", in: Farní kronika z r.1897, s.56.
13. Stav zachování památky a příp. návrhy opatření 1965 : dobrý. 1989: nezměněno.	16. Odkaz na fotografickou dokumentaci KSPPOP Ostrava
14. Dřívější a současný způsob využití a příp. návrhy opatření	17. Odkaz na měřítka a jinou dokumentaci
20. Poznámky, záznamy změn a doplňků 1991-lit.: Šrámek, P.: Nápisy na zvonech na Těšínsku. Těšínsko, 3,1978, s. 29. 	18. Evidenční list zpracoval (datum, jméno, podpis) 10.9.1965, dr. Nováková revize 1972, M. Schenková, prom.hist. revize 1989: PhDr. L. Svátková 19. Záznam doplňkových listů

Příloha č. 7 Detail nejstaršího dokumentovaného zvonu. Nachází se ve farnosti Vendryně. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 8 Detail nejstaršího dokumentovaného zvonu. Nachází se ve farnosti Vendryně. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 9 Pohled na kostel ve Vendryni. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 10 Ulomené srdce v kostele sv. Jiří, farnost Dobrá Foto Bc. Tomáš Foldyna. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 11 Zvon ve zvoničce Dobratice-Bukovice. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 12 Plastika sv. Michaela Archanděla na zvonu v Gutech. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 13 Zvon v Gutech z roku 1565. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 14 Detail plastiky zvonu Panny Marie Fatimské ve farním kostele v Jablunkově. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

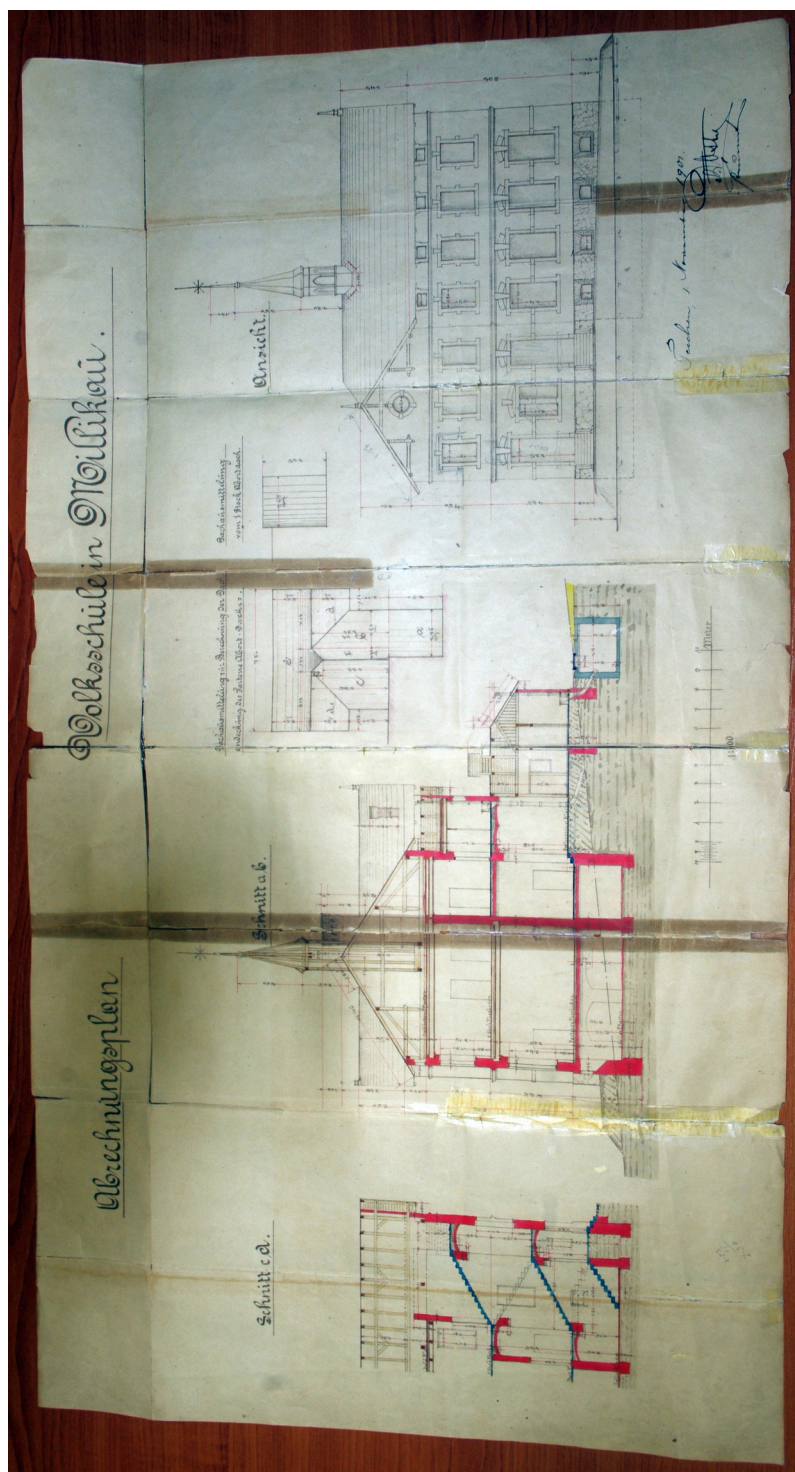
Příloha č. 15 Bronzový zvon ze sanktusové věžičky z Janovic. Foto: T. Foldyna.

Příloha č. 16 Výtluky na zvonu z bílého bronzu v Komorní Lhotce. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 17 ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Milíkov, Plány na stavbu školy z listopadu 1901. Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 18 Bronzový zvon nacházející se na půdě kostela v Nýdku.
Foto Bc. Tomáš Foldyna.

Příloha č. 19 Fotografie kapličky sv. Isidora v Písečné. Foto: Bc. Tomáš Foldyna.

